

Mededelingen	
Nr.	Mededeling
1 Ontbrekende uurtarieven	NOK-2 fase: Voor ontbrekende uurtarieven in het prijzenboek van specialisten zoals constructeur, sanering etc. dient u marktconforme tarieven aan Opdrachtgever aan te bieden.
2 Vernieuwde contractdocumenten	Zoals aangegeven in de antwoorden zal het RVB de contractdocumenten opnieuw delen waarin wijzigingen zijn opgetreden door nota van inlichtingen. De vernieuwde raamovereenkomst zal vrijdag 25 september worden gedeeld. De andere gewijzigde contractdocumenten zullen uiterlijk dinsdag 29 september worden op

Vragen en antwoorden						
Ref. Nr.	Fase	Vragenronde	Perceel	Onderwerp	Vraag	Antwoord
2	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Geheimhoudingsverklaring (controle)	De geheimhoudingsverklaring bepaalt dat opdrachtnemer/onderneming volledige medewerking moet verlenen aan controle op de nakoming van de verplichtingen inzake geheimhouding. Vanuit intern beleid kunnen we niet instemmen met een ongelimiteerde en vooraf niet nader afgebakende controle verplichting. Kan het RVB verduidelijken: - wat in het kader van deze controle concreet wordt gecontroleerd; - op welke locaties en systemen de controle betrekking kan hebben; - welke bevoegdheden het RVB daarbij kan inzetten; - op welke wijze wordt gewaarborgd dat de controle proportioneel blijft en geen betrekking heeft op bedrijfsvertrouwelijke informatie, persoonsgegevens of informatie van derden die niet relevant is voor de opdracht?	De geheimhoudingsverklaring heeft uitsluitend betrekking op de informatie die is opgenomen in het prijzenboek, tabblad ""2. vaste prijs opname"". Er zal geen controle plaatsvinden zolang daar geen concrete aanleiding voor is. Mocht er alsnog een controle nodig zijn, dan zal deze uitsluitend gericht zijn op relevante informatie die betrekking heeft op de nakoming van de geheimhoudingsverplichtingen. Hierbij zal altijd proportioneel worden gehandeld, rekening houdend met de belangen van alle partijen. Op dit moment kunnen de specifieke locaties en systemen waar de controle betrekking op kan hebben nog niet worden aangeduid. Dit zal, indien nodig, in overleg en afstemming met de betrokken partijen worden vastgesteld.
3	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Geheimhoudingsverklaring (derden)	De geheimhoudingsverklaring bepaalt dat opdrachtnemer/onderneming ervoor moet zorgen dat ingeschakelde derden en ondergeschikten eveneens de geheimhoudingsverklaring van het RVB ondertekenen. Opdrachtnemer/onderneming is echter de contractspartij van het RVB en is als zodanig verantwoordelijk voor het doorleggen en naleven van geheimhoudingsverplichtingen door ingeschakelde derden en ondergeschikten. Daarnaast behoudt het RVB de mogelijkheid om eventuele schade als gevolg van een schending van de geheimhoudingsplicht op opdrachtnemer/onderneming te verhalen. - Is het RVB bereid deze verplichting tot afzonderlijke ondertekening door derden en ondergeschikten te laten vervallen, mits opdrachtnemer/onderneming waarborgt dat deze partijen aan gelijkwaardige geheimhoudingsverplichtingen zijn gebonden?	Het RVB ziet de verplichting tot ondertekening van de geheimhoudingsverklaring door ingeschakelde derden en ondergeschikten als een essentiële voorwaarde om de vertrouwelijkheid van de informatie te waarborgen. Deze verplichting is niet ongebruikelijk en hoort bij de verantwoordelijkheid van de opdrachtnemer om de geheimhouding te handhaven. Het RVB is niet bereid om deze verplichting te laten vervallen.
4	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Geheimhoudingsverklaring (geheimhoudingsplicht)	De geheimhoudingsplicht blijft op grond van de geheimhoudingsverklaring voor onbepaalde tijd van kracht, terwijl het vertrouwelijke karakter van informatie na verloop van tijd kan afnemen. Het risico voor opdrachtnemer/onderneming is daardoor moeilijk beheersbaar. - Is het RVB bereid de geheimhoudingsplicht te beperken tot vijf jaar na beëindiging van de tenderprocedure?	Het RVB kan niet op voorhand vaststellen hoe lang de informatie in kwestie een vertrouwelijk karakter behoudt. Om die reden is het niet mogelijk om de geheimhoudingsplicht te beperken tot een vastgestelde termijn, zoals vijf jaar na beëindiging van de tenderprocedure. De onbepaalde duur van de geheimhoudingsplicht is dan ook een bewuste keuze om de vertrouwelijkheid van de informatie te waarborgen.
5	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Geheimhoudingsverklaring (maximale aansprakelijkheid)	De geheimhoudingsverklaring bevat geen maximum voor de totale aansprakelijkheid van opdrachtnemer/onderneming in verband met schending van de geheimhoudingsplicht, waardoor de boete disproportioneel kan worden ten opzichte van de schending. - Is het RVB bereid om een redelijk maximum op te nemen?	Het RVB ziet geen aanleiding om een maximumbedrag voor de aansprakelijkheid bij schending van de geheimhoudingsplicht op te nemen in de geheimhoudingsverklaring. De kans dat een boete disproportioneel wordt, achten wij uitzonderlijk klein.
6	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Geheimhoudingverklaring (boete)	De geheimhoudingsverklaring bepaalt dat opdrachtnemer/onderneming bij schending van de geheimhoudingsplicht een onmiddellijk opeisbare boete van € 50.000 per gebeurtenis verschuldigd is, onverminderd de overige rechten van het RVB. Deze bepaling maakt geen onderscheid naar aard, ernst of verwijtbaarheid van de schending en bevat geen regeling voor samenhangende gebeurtenissen. - Is het RVB bereid het boetebeding zodanig aan te passen dat de boete uitsluitend verschuldigd is bij een toerekenbare schending van de geheimhoudingsplicht en dat samenhangende gebeurtenissen worden aangemerkt als één gebeurtenis?	Het RVB ziet de boetebepaling als een duidelijke en noodzakelijke waarborg voor de handhaving van de geheimhoudingsplicht. Een schending van de geheimhoudingsverklaring is per definitie ernstig. Het RVB is niet bereid om het boetebeding aan te passen door onderscheid te maken naar aard, ernst of verwijtbaarheid van de schending, noch om samenhangende gebeurtenissen als één gebeurtenis aan te merken.
7	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Sluiting mogelijkheid aanmelden Inlichtingenbijeenkomst	In de aanbestedingssleidraad constateren wij een discrepantie tussen paragraaf 3.3 en paragraaf 3.4 ten aanzien van de uiterste aanmelddatum voor de inlichtingenbijeenkomst. In paragraaf 3.3 wordt 25 augustus genoemd, terwijl in paragraaf 3.4 1 september als uiterste datum wordt vermeld. Kunt u bevestigen welke datum van toepassing is? Gezien de vakantieperiode verzoeken wij u vriendelijk om, indien mogelijk, 1 september als uiterste aanmelddatum te hanteren.	Dat is akkoord, 1 september zal worden gehanteerd als uiterste aanmelddatum.
8	Inschrijffase	1	Perceel Oost-Nederland 2	Prijzenboek Perceel 5	Op het voorblad van het Prijzenboek voor perceel 5 wordt verwezen naar "Perceel 1". Aangezien het werkblad is beveiligd kunnen inschrijvers deze vermelding niet zelf corrigeren. Vraag: Kunt u bevestigen dat dit een administratieve ommissie betreft en het voorblad aanpassen zodat duidelijk wordt verwezen naar Perceel 5?	Ja, dit is een ommissie en zal worden aangepast. Het RVB stuurt een nieuw prijzenboek voor perceel 5.
9	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Tweestapsproces nadere overeenkomsten NOK-systematiek & prijzenboek	Voor het uitvoeren van EML-maatregelen kunnen, afhankelijk van de aard van de maatregel en de locatie, aanvullende onderzoeken benodigd zijn, zoals een flora- en faunaonderzoek ten behoeve van vergunningverlening en/of uitvoering. Vraag 1: Mogen wij ervan uitgaan dat eventuele kosten voor flora- en faunaonderzoeken, ecologische onderzoeken en daarmee samenhangende specialistische adviezen geen onderdeel uitmaken van de vaste NOK1-opnameprijzen en afzonderlijk verrekendbaar zijn? Vraag 2: Indien dit niet het geval is, verzoeken wij opdrachtgever aan te geven voor welke gebouwen of complexen op de Gebouwenlijst reeds bekend is dat flora- en faunaonderzoeken of ecologische maatregelen mogelijk noodzakelijk zijn.	Antwoord vraag 1: Kosten voor flora- en faunaonderzoeken en ecologische onderzoeken maken geen deel uit van de vaste NOK1 opname prijzen. Vraag 2: Niet van toepassing

10	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Tweestapsproces nadere overeenkomsten NOK-systematiek & prijzenboek	Diverse gebouwen op de Gebouwenlijst zijn gebouwd vóór 1994. Daarnaast blijkt uit de NOK1-documentatie dat opdrachtgever informatie met betrekking tot asbest beschikbaar stelt. Vraag 1: Mogen wij ervan uitgaan dat eventuele kosten voor asbestinventarisaties, aanvullend onderzoek en/of daarmee samenhangende specialistische inspecties geen onderdeel uitmaken van de vaste NOK1-opnameprijs en afzonderlijk verrekenbaar zijn? Vraag 2: Indien dit niet het geval is, verzoeken wij opdrachtgever aan te geven welke gebouwen of complexen op de Gebouwenlijst als asbestverdacht zijn aangemerkt en welke asbestinformatie reeds beschikbaar is.	Antwoord vraag 1: klopt, die zijn geen onderdeel van de nok 1 fase. Antwoord Vraag 2: Indien informatie beschikbaar is, dan zal het RVB dit voor NOK 1 opname en/of NOK 2 uitvoering van te voren beschikbaar stellen, mits deze beschikbaar is.
11	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Prijzenboeken	In het Prijzenboek wordt per gebouw onder meer het bouwjaar vermeld. Voor de omvang en complexiteit van de NOK1-opnames is echter ook de staat van het gebouw en de installaties van belang. Kan opdrachtgever aangeven of informatie beschikbaar is over het jaar van de laatste grootschalige renovatie, verduurzaming of vervanging van de technische installaties per gebouw? Indien deze informatie beschikbaar is, verzoeken wij opdrachtgever deze alsnog beschikbaar te stellen. Toelichting De inspanning benodigd voor een NOK1-opname wordt niet uitsluitend bepaald door het bouwjaar van een gebouw. Gebouwen die recent integraal zijn gerenoveerd of verduurzaamd vergen in de regel een andere opname-inspanning dan gebouwen waarbij gedurende langere tijd geen grootschalige renovaties of vervangingen hebben plaatsgevonden. Inzicht in deze informatie draagt bij aan een realistische inschatting van de benodigde opname-inspanning en een marktconforme prijsstelling.	Er is Vastgoedinformatie beschikbaar en deze zal worden gedeeld bij NOK 1 en NOK 2. Het RVB kan echter niet garanderen dat dit ook de meest actuele/volledig versie is.
12	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, art. 32 - Bijlage 12C	In artikel 32 van de Raamovereenkomst wordt verwezen naar Bijlage 12C – Rapportage uitvoering NOK2, waarbij is vermeld dat deze bijlage nog volgt. Wordt dit document met de 1e nota beschikbaar gesteld?	Nee, het RVB heeft deze nog niet beschikbaar. Deze volgt later dit jaar.
13	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, art. 5.3 - Bijlage 10	In artikel 5.3 van de Raamovereenkomst wordt verwezen naar Bijlage 10 – NOK2 Model Uitvraagbrief uitvoering. Daarnaast wordt deze bijlage ook genoemd in het overzicht van bijlagen bij de raamovereenkomst. Wij hebben deze bijlage niet aangetroffen tussen de beschikbaar gestelde aanbestedingsstukken. Kunt u deze bijlage alsnog beschikbaar stellen?	Ja, deze is toegevoegd op TenderNed.
14	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, art. 26	Artikel 26 bepaalt dat gedurende de uitvoering maximaal 70% van de opdrachtsom mag worden gefactureerd en dat de resterende 30% uitsluitend na volledige oplevering en afronding van alle administratieve verplichtingen mag worden gefactureerd. Is opdrachtgever bereid de factureringssystematiek aan te passen, zodat de inhouding wordt beperkt tot een lager percentage of zodat de resterende termijn tussentijds kan worden vrijgegeven op basis van aantoonbaar gerealiseerde en geaccepteerde deelopleveringen? Toelichting De huidige regeling leidt bij omvangrijke NOK2-opdrachten tot een aanzienlijke voorfinancieringsverplichting voor opdrachtnemer, terwijl de uitvoering zich naar verwachting over langere periodes en meerdere locaties kan uitstrekken. Dit verhoogt onnodig de financieringslasten en daarmee uiteindelijk ook de projectkosten. Een systematiek waarbij: •Bijvoorbeeld 90% gedurende de uitvoering factureerbaar is en 10% wordt ingehouden tot eindoplevering, of; •De inhouding per goedgekeurde deeloplevering wordt vrijgegeven, biedt opdrachtgever dezelfde zekerheid ten aanzien van kwaliteit, oplevering en documentatie, terwijl de voorfinancieringslast voor opdrachtnemer aanzienlijk wordt beperkt.	Nee, dat is niet mogelijk. Het advies is om gereedmelding alle raportages en revisiebescheiden in te leveren. Een NOK 2 kan wel in overleg in deelopdrachten worden uitgegeven en gefactureerd.
15	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, art. 8.1 lid 2	Artikel 8.1 lid 2 schrijft voor dat NOK2-offertes worden opgesteld als een detailbegroting conform NEN 2699 niveau 4. Artikel 8.1 lid 3 schrijft voor dat voor materiaal- en materieelposten de kostprijs van Bouwkosten.nl minus 5% wordt toegepast. Vraag 1: Kunt u bevestigen dat NEN 2699 niveau 4 uitsluitend betrekking heeft op het vereiste detailniveau van de begroting en niet op een specifieke module of structuur binnen Bouwkosten.nl? Vraag 2: Indien dit niet het geval is, verzoeken wij opdrachtgever te verduidelijken welke module, dataset of begrotingsstructuur binnen Bouwkosten.nl dient te worden gehanteerd voor de NOK2-begrotingen.	Vraag 1: correct, het heeft betrekking op de detailniveau van de begroting.
16	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, art. 8.1	Artikel 8.1 lid 3 schrijft voor dat voor materiaal- en materieelposten de kostprijs van Bouwkosten.nl minus 5% wordt toegepast. Artikel 8.1 lid 4 biedt uitsluitend voor posten die niet voorkomen in het Prijzenboek of op Bouwkosten.nl een openboekssystematiek. Vraag: Kan opdrachtgever inzicht geven welk deel van de verwachte materiaal- en materieelposten binnen de scope van deze raamovereenkomst naar verwachting via Bouwkosten.nl zal worden geprijsd en welk deel naar verwachting via de openboekssystematiek van artikel 8.1 lid 4 zal worden beoordeeld?	Dit is nog niet mogelijk om te bepalen. Dit is afhankelijk van de resultaten van de opname.
17	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, art. 8.1 lid 3	Aangezien artikel 8.1 lid 3 Bouwkosten.nl voorschrijft als prijsbasis voor materiaal en materieel, terwijl de prijsinformatie niet openbaar toegankelijk is, verzoeken wij toe te lichten op welke wijze inschrijvers in de aanbestedingsfase de financiële haalbaarheid en marktconformiteit van deze prijssystematiek kunnen beoordelen zonder vooraf toegang tot Bouwkosten.nl te verkrijgen.	Deze kosten voor toegang bouwkosten.nl kunt u binnen uw inschrijving te verdisconteren.

18	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, art. 5.3 en 6.3	Artikel 5.3 lijkt uit te gaan van een opdrachtgerichte aanvraag waarbij een concept-opdrachtbrief wordt verstrekt. Tegelijkertijd volgt uit artikel 5.3 lid 5 dat opdrachtgever niet verplicht is de Nadere Overeenkomst te sluiten en uit artikel 6.3 dat een offerte als onaanvaardbaar kan worden beschouwd wanneer deze het vooraf vastgestelde budget overschrijdt. Vraag: Kunt u toelichten wat de beoogde procedure is en welke mate van opdrachtzekerheid een perceelhouder heeft na ontvangst van een aanvraag voor een NOK?	De opdrachten die vallen onder de scope van de raamovereenkomst zullen worden verstrekt aan de Opdrachtnemer als het overeenkomstig is opgesteld zoals beschreven in de raamovereenkomst. In het geval van artikel 6.3 zal er geen opdracht worden verstrekt.
19	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, algemene vraag bijkomende kosten	In de raamovereenkomst zijn diverse werkzaamheden, verplichtingen en kosten opgenomen die niet direct aan een specifieke NOK1- of NOK2-opdracht zijn toe te rekenen, waaronder contractmanagement, deelname aan maandelijkse projectvoortgangsoverleggen, kwartaalcontractoverleggen, rapportages, audits, deelname aan verbeterinitiatieven en de in artikel 8 voorgeschreven prijsmethodiek waarbij voor materiaal- en materieelprijzen gebruik wordt gemaakt van Bouwkosten.nl. Tegelijkertijd biedt de aanbesteding geen vaste vergoeding voor de raamovereenkomst en wordt geen minimale opdrachtomvang gegarandeerd. Vraag: Kan opdrachtgever toelichten op welke wijze inschrijvers de kosten die samenhangen met het raamcontract, waaronder eventuele kosten voor toegang tot Bouwkosten.nl en de contractuele overleg- en beheersverplichtingen, geacht worden te verwerken in hun inschrijving en in welke tarieven, prijzen of vergoedingselementen deze kosten mogen worden opgenomen?	Deze kosten dient u over de uurtarieven te disconteren.
20	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Aanbestedingsleidraad, par. 4.2	Gelet op de aard van de opdracht en de gevraagde kerncompetenties verzoeken wij opdrachtgever de referentietermijn voor referentieopdrachten te veruimen van vijf naar zeven jaar. Kan opdrachtgever bevestigen dat referentieopdrachten die maximaal zeven jaar oud zijn worden geaccepteerd, mits deze inhoudelijk aantoonbaar voldoen aan alle gevraagde aspecten van de betreffende kerncompetentie? Toelichting: De gevraagde kerncompetenties zien op specifieke en complexe ervaring met onder meer multidisciplinaire uitvoering, uitvoering in operationele omgevingen met hinderbeheersing en EML-maatregelen in bestaande utiliteitsbouw. Dergelijke integrale opdrachten komen niet jaarlijks in vergelijkbare vorm voor. Een referentietermijn van vijf jaar kan daardoor onbedoeld geschikte marktpartijen uitsluiten, terwijl een referentie van zes of zeven jaar oud inhoudelijk nog steeds volledig representatief kan zijn voor de gevraagde ervaring. Een verruiming naar zeven jaar verlaagt de inhoudelijke geschiktheidseis niet. De inschrijver moet nog steeds aantonen dat de referentie voldoet aan alle gestelde aspecten van de betreffende kerncompetentie. De verruiming vergroot uitsluitend de markttogang en mededinging. Indien opdrachtgever deze verruiming niet toestaat, verzoeken wij opdrachtgever concreet te motiveren waarom een referentie van zes of zeven jaar oud, die inhoudelijk volledig voldoet aan de gevraagde kerncompetentie, onvoldoende representatief zou zijn voor deze opdracht.	Het RVB handhaaft de referentietermijn van vijf jaar. Deze termijn is voldoende om de gevraagde ervaring aan te tonen en is in lijn met onze standaardpraktijk bij aanbestedingen. Referenties ouder dan vijf jaar bieden onvoldoende zekerheid over de actuele bekwaamheid.
21	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Aanbestedingsleidraad, art. 2.7 en Raamovereenkomst, art. 2.2	In artikel 2.2 van de Raamovereenkomst is opgenomen dat op de werkzaamheden de UAV 2012 (versie 2025) van toepassing zijn. De NOK1-opdrachten bestaan echter primair uit opname-, inventarisatie- en advieswerkzaamheden, terwijl de UAV traditioneel gericht is op de uitvoering van werken. Vraag 1: Kunt u bevestigen dat de UAV 2012 (versie 2025) onverkort van toepassing is op zowel NOK1 als NOK2? Vraag 2: Indien dit het geval is, verzoeken wij opdrachtgever toe te lichten waarom voor de advies- en opnamewerkzaamheden van NOK1 is gekozen voor de UAV in plaats van een voorwaardensetstel dat beter aansluit bij advies- en ingenieursdiensten, zoals de DNR. Toelichting NOK1 betreft voornamelijk het inventariseren, inspecteren, beoordelen en adviseren ten aanzien van EML-maatregelen. Deze werkzaamheden verschillen wezenlijk van de uitvoeringswerkzaamheden die binnen NOK2 plaatsvinden. Verduidelijking van de beoogde contractuele systematiek is van belang voor een juiste interpretatie van verantwoordelijkheden, aansprakelijkheden en risicoverdeling binnen de NOK1-opdrachten.	vraag 1: Ja. Vraag 2: Gezien het advies- en ingenieurswerkzaamheden een klein component vormt en ten dienste is aan de uitvoering van de werkzaamheden is gekozen om enkel de UAV 2012 (versie 2025) van toepassing te verklaren.
22	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Aanbestedingsleidraad art. 2.1.5 en Raamovereenkomst art. 2.1	Artikel 2.1 bepaalt dat werkzaamheden met betrekking tot een Te Beschermen Belang (TBB) niveau 3, 2 of 1 buiten de scope van de raamovereenkomst vallen. Daarnaast ziet de opdracht enkel op multidisciplinaire maatregelen. Vraag 1: Kunnen wij ervan uitgaan dat de gebouwen en complexen die zijn opgenomen op de Gebouwenlijst niet op voorhand buiten de scope vallen vanwege een TBB-niveau 1, 2 of 3 of vanwege een uitsluitend monodisciplinair karakter? Vraag 2: Indien dit niet het geval is, verzoeken wij opdrachtgever inzicht te geven in welke mate gebouwen of complexen op de Gebouwenlijst naar verwachting alsnog buiten de scope van de raamovereenkomst vallen.	Antwoord 1: Nee, u kunt hier niet zonder meer van uitgaan. Of gebouwen en complexen die zijn opgenomen op de Gebouwenlijst uiteindelijk binnen de scope van de opdracht vallen, wordt per object bepaald tijdens de schouw en de kick-off en (vervolgens) afgestemd met Defensie. Wij gaan er daarbij vanuit dat de uit te voeren werkzaamheden voor het merendeel van de complexen een multidisciplinair karakter hebben. Daarnaast verwachten wij dat de totale opdrachtwaarde de genoemde grens van € 2,4 miljoen respectievelijk € 2,8 miljoen zal overschrijden, hetgeen mede aanleiding is geweest om deze aanbestedingsprocedure te starten. Het definitieve aantal gebouwen dat binnen de scope valt en de uiteindelijke omvang van de werkzaamheden kunnen echter pas worden vastgesteld nadat de opnames hebben plaatsgevonden en de interne toetsing is afgerond. Daarom kunnen op voorhand geen gebouwen of complexen uitsluitend vanwege een TBB-niveau 1, 2 of 3 of vanwege een monodisciplinair karakter definitief als buiten de scope worden aangemerkt. Vraag 2: Zoals hierboven aangegeven beschikken wij momenteel nog niet over dit inzicht, omdat voor het merendeel van de gebouwen de EML-inventarisaties nog niet zijn afgerond.
23	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Aanbestedingsleidraad ROK Duurzaamheid en EML-maatregelen, art. 2.1.5	Hoe moet de ondergrens van € 2.400.000 excl. btw in 2027 en € 2.800.000 excl. btw vanaf 2028 worden geïnterpreteerd? Geldt deze grens per afzonderlijke NOK2-opdracht, per gebouw, per cluster van gebouwen, per perceel of op een andere wijze?	Per afzonderlijke NOK 2 opdracht. Conform art. 5.5 van de raamovereenkomst kan een NOK 2 opdracht wel in fasen worden uitgegeven.
24	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest	Geschiktheidseis referentieopdracht utiliteitsbouw	Aanbesteder verlangt in het kader van de technische bekwaamheid voor de betreffende kerncompetentie een referentieopdracht met een minimale omvang van € 10 miljoen binnen de utiliteitsbouw. Inschrijver begrijpt dat Aanbesteder hiermee wil vaststellen dat een marktpartij aantoonbare ervaring heeft met het	Het RVB handhaaft de eis dat de referentieopdracht binnen de utiliteitsbouw moet vallen. De scope van deze aanbesteding is specifiek gericht op utiliteitsbouw, waarbinnen sector-specifieke kennis en ervaring (zoals omgang met bestaande gebouwen, gebruikersbelangen en EML-maatregelen) essentieel zijn. Infrastructurele projecten, hoe complex ook, missen deze context en kunnen derhalve niet als gelijkwaardig worden beschouwd.
25	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Kwaliteitscriterium	Moet voor ieder perceel een afzonderlijk, perceelspecifiek Plan van Aanpak worden ingediend, of mag één plan voor meerdere percelen worden gebruikt?	De inschrijver mag één Plan van Aanpak indienen voor meerdere percelen, mits daarin voldoende wordt ingegaan op de uitvoering van de werkzaamheden voor de percelen waarop wordt ingeschreven. De beoordeling vindt plaats per perceel op basis van de voor dat perceel ingediende informatie. De inschrijver dient het Plan van Aanpak afzonderlijk in TenderNed te uploaden voor ieder perceel waarop wordt ingeschreven.
26	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland 1	Prijzenboek	Wij hebben alle stukken gedownload vanaf Tended. Echter ontbreken de documenten in de download: - Prijzenboek - FSR annex 2 Kunnen deze documenten toegevoegd worden?	Bijlage 01 Prijzenboek is middels indiening gehoudhoudingsverklaring te verkrijgen via de berichtenmodule. Bijlage FSR is bij publicatie toegevoegd op TenderNed.

	28	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Prijzenboeken	In de prijzenboeken staat vermeld dat een aantal gebouwen (grijs gearceerd) reeds is geïnventariseerd en daarom niet opnieuw hoeft te worden geïnspecteerd voor de NOK1-opname. 1. Kan de aanbestedende dienst aangeven welke partij(en) de betreffende inventarisaties hebben uitgevoerd en in welke hoedanigheid deze partij(en) hebben gehandeld (bijvoorbeeld onderhoudspartner, RVB zelf of een onafhankelijk extern adviesbureau)? 2. Kan de aanbestedende dienst bevestigen of deze inventarisaties zijn uitgevoerd conform dezelfde scope, methodiek, kwaliteitseisen en opleverdocumentatie als in de onderhavige aanbesteding worden gevraagd?	Het betreffende deel aan gebouwen is geïnspecteerd door externe adviesbureaus, volgens hetzelfde PvE.
	29	Inschrijffase		1 Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	aanbestedingsleidraad 4.2 geschiktheidseisen	Gegadigde voert momenteel voor het RVB meerdere raamovereenkomsten projectmatige werken uit waarbinnen meerdere multidisciplinaire nadere opdrachten voor verschillende gebouwen worden uitgevoerd. De waarde van de binnen deze raamovereenkomsten uitgevoerde opdrachten bedraagt gemiddeld ca. 12 mln excl. btw per jaar per overeenkomst Gegadigde is daarbij verantwoordelijk voor de integrale coördinatie en aansturing van de betrokken disciplines en eindverantwoordelijk richting Opdrachtgever. Kan Opdrachtgever bevestigen dat deze raamovereenkomst voor KC1 als één referentieopdracht mag worden opgegeven, waarbij de onder de raamovereenkomsten uitgevoerde nadere opdrachten gezamenlijk mogen worden beschouwd voor de vereiste minimale omvang van €10 mln?	Nee, zie antwoord vraag 1.
	30	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Label C	Kan opdrachtgever bevestigen dat Opdrachtnemer geen verplichtingen heeft onder deze overeenkomst voor het behalen van Label C voor de panden die binnen onze scope vallen? Daarmee direct ook de vraag of wij de uitvraag goed interpreteren als we zeggen dat de inventarisatie uit NOK 1 geen betrekking hebben op de verbeteringen aan de gebouwen om deze aan Label C te laten voldoen. Opdrachtnemer voert daarmee de maatregelen in NOK2 uit, deze maatregelen hebben naar hoge waarschijnlijkheid impact op het energielabel, als dit zo is dan wordt er een nieuwe label aangevraagd/opgesteld waarbij Label C geen verplichting is die bij Opdrachtnemer rust.	De Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het behalen voor label C en herlabelen. Het herlabelen dient te worden uitgevoerd door een onafhankelijke partij in opdracht van de Opdrachtnemer. Zie ook het prijzenboek. Labeling geldt alleen voor kantoorpanden.
	31	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Gebouwen buiten scope	Kan Opdrachtgever toelichten waarom nadere opdrachten voor NOK2 onder de 2,4 miljoen per gebouw niet in de scope vallen van Opdrachtnemer? Daarbij ook direct de vraag waarom ervoor gekozen is om de gebouwen die voor NOK2 niet in de scope van Opdrachtnemer zullen vallen de werkzaamheden van NOK1 wel door Opdrachtnemer te laten verrichten. Gezien uw motivering om de inventarisatie en de uitvoering door dezelfde partij te laten uitvoeren, lijkt het ons wenselijk dat ook alle werkzaamheden die onder NOK1 vallen door de betreffende uitvoerende partij van NOK2 (dus door een andere opdrachtnemer als deze voor ons buiten de scope komt te vallen) worden uitgevoerd. Anders zou daarmee Opdrachtnemer van deze raamovereenkomst enkel als een 'adviseur' worden ingeschakeld voor een groot deel van de panden zonder dat daar de wenselijke werkzaamheden van NOK2 achteraan komen.	Werkzaamheden onder de 2,4 mln vallen niet binnen de scope, omdat hier een andere Raamovereenkomst voor bestaat. Voor deze opgave zullen wij opdrachten met een hogere waarde uitvragen en daar is dit contract voor. Als de Opname NOK1 in 2026 al bij een andere partij in opdracht is gegeven, dan vervalt dit voor dit contract. Het is niet de bedoeling dat u alleen als "adviseur" wordt ingeschakeld, maar welke zaken wel worden gedaan hangt af van het beschikbare budget, de noodzaak in de tijd en of de EML werkzaamheden op een natuurlijk of zelfstandig moment moeten worden uitgevoerd. Zie ook het proces schema in de leidraad. Wij zullen hier meer informatie over verstrekken tijdens de Inlichtingen bijeenkomst.
	32	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Geschatte omvang	In de aanbestedingsleidraad is de geschatte omvang van de raamovereenkomst per perceel opgenomen. Gezien dat alle NOK2's opdrachten met een omvang van onder de 2,4miljoen per gebouw buiten onze scope valt vragen wij ons af of de geschatte omvang gebaseerd is op de scope voor opdrachtnemer of gebaseerd is op de totale som van alle gebouwen in de gebouwenlijsten waarvan een aanzienlijk deel buiten scope zal komen te vallen?	De geschatte omvang betreft uitsluitend de scope van dit contract.
	33	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Inventarisatie rapporten	In de prijzenboeken staat vermeld dat een aantal gebouwen (grijs gearceerd) reeds is geïnventariseerd en daarom niet opnieuw hoeft te worden geïnspecteerd voor de NOK1-opname. Kan Opdrachtgever op voorhand een aantal van deze rapporten delen zodat opdrachtnemer een goed beeld krijgt van de kwaliteit van de rapporten en in hoeverre vanaf dit rapport binnen een tijdsbestek van maximaal 3 weken een offerte aangeboden kan worden?	Dit is niet mogelijk, want deze inventarisaties en rapporten zijn nog niet gereed. U kunt wel het (leeg) format opname formulier (bijlage 9a) bekijken om een indruk te krijgen.
35		Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Boete schending geheimhoudingsplicht	In de geheimhoudingsverklaring en raamovereenkomst staan verschillende boetebedragen benoemd. Zou u deze kunnen aanpassen zodat er eenduidigheid over de boete ontstaat?	Het boetebededrag in artikel 13.3 van de raamovereenkomst wordt aangepast naar 50.000,00,- euro.
36		Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage 12C	In artikel 21.2d wordt verwezen naar Bijlage 12C "Rapportage uitvoering NOK 2". Deze bijlage is niet beschikbaar gesteld. Kunt u Bijlage 12C alsnog beschikbaar stellen en bevestigen dat inschrijvers geen rekening hoeven te houden met eisen, verplichtingen of kosten die niet uit de huidige aanbestedingsstukken blijken?	Zie antwoord vraag 12
37		Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	webbased applicaties	ROK art. 20.5 en 21.1. Kunt u specificeren welke webbased applicaties en gedeelde opslagomgevingen worden voorgeschreven en bevestigen dat eventuele kosten voor koppelingen, interfaces, datamigraties, systeemaanpassingen of aanvullende licenties niet voor rekening van Opdrachtnemer komen, tenzij deze expliciet in de aanbestedingsstukken zijn benoemd?	Voor de vastgoedinformatie zal gebruik worden gemaakt van Nextcloud en de Samenwerkingsruimte. Voor de financiële stromen onder andere Oracle. Bovenstaande is niet limitatief.

38	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	NOK 1 reeds uitgevoerd	ROK art. 30 en 31 / NOK 1- en NOK 2-systematiek. Voor zover NOK 2-opdrachten gebaseerd zijn op NOK 1-opnames die vóór gunning door een andere opdrachtnemer zijn uitgevoerd: kunt u bevestigen dat de NOK 2-opdrachtnemer niet verantwoordelijk of aansprakelijk is voor onjuistheden, onvolledigheden of afwijkingen in deze NOK 1-opnames en dat de gevolgen daarvan, waaronder meerwerk, vertraging en aanvullende maatregelen, voor rekening en risico van Opdrachtgever komen, tenzij sprake is van een aan de NOK 2-opdrachtnemer toerekenbare omstandigheid?	Dit is juist. Het betreft in het geschetste geval een extern rapport beschikbaar wordt gesteld door het RVB, waarvoor de NOK2-opdrachtnemer geen aansprakelijkheid draagt. Wel zal de NOK2-opdrachtnemer het rapport moeten aanvullen indien nodig, de gemaakte directe redelijke kosten zijn declarabel in overleg.
39	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Opzeggen	Artikel 12.5 geeft Opdrachtgever het recht de raamovereenkomst te allen tijde op te zeggen, terwijl Opdrachtnemer geen vergelijkbare opzeggingsmogelijkheid heeft. Bent u bereid dit beding wederkerig te maken, zodat beide partijen onder gelijke voorwaarden kunnen opzeggen met een redelijke opzegtermijn, of het eenzijdige opzeggingsrecht van Opdrachtgever te schrappen dan wel aan te passen dat opzegging ten alle tijde wordt voorafgegaan door een evaluatiemoment minimaal 6 maanden voor opzegging? Indien niet, verzoeken wij u te motiveren waarom een eenzijdige beëindigingsbevoegdheid volgens opdrachtgever redelijk en proportioneel is.	RVB wijzigt artikel 12.5 van de raamovereenkomst als volgt: Opdrachtgever kan voorts deze raamovereenkomst door middel van een aangetekend schrijven te allen tijde opzeggen met inachtneming van een opzegtermijn van zes maanden. In die situatie rekenen partijen af overeenkomstig het bepaalde in artikel 7:764 BW. Binnen een maand na het versturen van de aanzegging van de opzegging zal er een evaluatieoverleg plaatsvinden tussen Opdrachtnemer en Opdrachtgever.
40	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Asbest	Kunt u bevestigen dat Opdrachtgever vóór aanvang van werkzaamheden actuele asbestinventarisaties, asbestdossiers, asbestprotocollen en procedures voor Chroom-6/zware metalen beschikbaar stelt voor gebouwen en installaties waar dit relevant is? Kunt u tevens bevestigen dat kosten en vertragingen als gevolg van ontbrekende, verouderde of onvolledige informatie niet voor rekening en risico van Opdrachtnemer komen, dit staan niet expliciet vermeld in bijlage 12D?	De asbest situatie is in beeld van de gebouwen, deze zijn echter niet recent. De beoogde werkzaamheden zullen altijd door aannemer gecontroleerd moeten worden op de asbest situatie. De opdrachtnemer dient rekening te houden met de asbestinventarisatie en sanering traject. Hoe om te gaan met chroom 6 staat beschreven in Bijlage 12 NOK 2 format CEW uitvoering Artikel 15. Beheer regime Chroom 6 bijlage 12D is het V&G plan die door het RVB wordt voorbereid en aangevuld moet worden door de aannemer.
41	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	boetes en malus	Raamovereenkomst Art. 13.3, 22.1, 23.3 en 28.8 Wilt u bevestigen dat boetes, kortingen, inhoudingen, malus en eventuele schadevergoeding gezamenlijk nooit meer bedragen dan 10% van de waarde van de betreffende Nadere Overeenkomst en dat boetes gelden als gefixeerde schadevergoeding?	Er bestaat geen overall cap. De boete onder artikel 13.3 blijft gelden per gebeurtenis. De sanctie onder artikel 22.1 betreft het uitvragen van een verbeterplan, er is hier geen boetebepaling opgenomen. Artikel 23.3 is per abuis opgenomen en komt te vervallen omdat er geen boete en/of financiële bonusregeling geldt. De sanctie onder artikel 28.8 is niet gelimiteerd en geldt per NOK.
42	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Vertragingen	Raamovereenkomst art. 19.12-19.14 Kunt u bevestigen dat vertragingen door toegang, begeleiding, huisregels, Defensieprocedures of het niet beschikbaar zijn van locaties leiden tot termijnverlenging en vergoeding van aantoonbare kosten voor Opdrachtnemer?	Ja indien dit aantoonbaar en niet toerekenbaar aan de Opdrachtnemer is. Wat betreft termijn(verlenging) zal dat in samenspraak met Opdrachtgever, Opdrachtnemer en Defensie plaatsvinden.
43	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Facturatie en cashflow	ROK art. 26.2 en 26.3 De huidige betalingsregeling leidt bij meerdere gelijktijdige NOK-opdrachten tot substantiële voorfinanciering door Opdrachtnemer, terwijl daarnaast 30% van de opdrachtsom pas na volledige oplevering betaalbaar wordt. Dit legt een onevenredige druk op de liquiditeitspositie van Opdrachtnemer en is bij de beoogde omvang van de raamovereenkomst niet redelijk en niet goed uitvoerbaar. Is Opdrachtgever bereid per NOK te werken met vooraf betaalbare deelttermijnen, waarbij betalingen vóór aanvang van de betreffende uitvoeringsfase plaatsvinden en uitsluitend een slottermijn van maximaal 10% na goedgekeurde oplevering resteert? Indien Opdrachtgever hiermee niet instemt, verzoeken wij Opdrachtgever een alternatief betalingsmechanisme op te nemen waarbij Opdrachtnemer de NOK-opdrachten niet hoeft voor te financieren.	Het is RVB beleid dat uitsluitend tot betaling mag worden uitgegaan als de (deel-)werkzaamheden zijn uitgevoerd. Deelfacturering conform het raamcontract is mogelijk. Tevens hanteren wij een voor de markt aantrekkelijke snelle betaaltermijn van 30 dagen. Bij de eindoplevering behoort het overhandigen van revisies en rapportages. Als u ervoor zorgt dat we dit direct van u ontvangen na gereedmelding van de werkzaamheden, dan kunnen wij ook direct tot betaling overgaan. De slottermijn van 30% blijft ongewijzigd.
44	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	EMVI Afwijking	ROK art. 4.1 en 25.1-25.2 Kunt u bevestigen dat een afwijking van de EMVI-aanbieding uitsluitend als tekortkoming wordt aangemerkt indien deze afwijking aan Opdrachtnemer is toe te rekenen en niet het gevolg is van gewijzigde omstandigheden, keuzes van Opdrachtgever, Gebruiker of andere omstandigheden buiten de invloedssfeer van Opdrachtnemer?	Ja, dat is correct.
45	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	EMVI Afwijking	Kunt u aangeven welke contractuele gevolgen zijn verbonden aan een "voortdurende afwijking" als bedoeld in artikel 25.2?	Deze oorzaken dienen door de opdrachtnemer geregistreerd te worden zodat de kosten als gevolg van deze oorzaken onderbouwd en in overleg met het RVB gedeclareerd kunnen worden.
46	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Vervolg vragen	In de huidige planning is één Nota van Inlichtingen voorzien. Gelet op de omvang, complexiteit en het grote aantal contractdocumenten kan een antwoord aanleiding geven tot aanvullende verduidelijkingsvragen. Is Opdrachtgever bereid een aanvullende vragenronde te organiseren indien de beantwoording van de eerste Nota van Inlichtingen daartoe aanleiding geeft? Indien niet, verzoeken wij Opdrachtgever te motiveren hoe inschrijvers op basis van één vragenronde voldoende duidelijkheid kunnen verkrijgen over alle contractuele en technische aspecten van de aanbesteding.	Wij zien het belang van een goede voorbereiding. Om de marktpartijen tegemoet te komen, zullen wij wekelijks vragen van de nota van Inlichtingen beantwoorden. Derhalve hoeft u niet te wachten op de antwoorden tot 22 september en kunt u uw verduidelijkingsvragen tussentijds stellen.

47	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage 09D NOK Energielabel	Wordt binnen NOK 1 alleen vastgesteld of een gebouw Label C-plichtig is, of moeten ook direct de benodigde Label C-maatregelen worden geïnventariseerd?Hoe diepgaand dient dit binnen NOK 1 te worden uitgewerkt? Bijlage 09D NOK1 beschrijft alle maatregelen die impact hebben om de energielabel C verplichting. De impact op de score van het energielabel kan alleen bepaald worden als er ook daadwerkelijk een berekening wordt opgesteld (NTA8800 ISO 75.1 EPA-U berekening). Wat is de relatie met de 1000 uur die opgenomen is in het prijzenboek en de hoeveelheid werk? Er wordt niet gevraagd om energielabels op te stellen.	Vastgesteld moet worden welke EML maatregelen in het betreffende gebouw doorgevoerd moeten worden, niet beperkt tot Label C maatregelen. De 1000 uur is een fictieve hoeveelheid uren.
48	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	BOEI	PvE NOK 1 par. 2.1 / Bijlage 09A In paragraaf 2.1 van het PvE NOK 1 is opgenomen dat de uitgevoerde rapportage geen BOEI-inspectie betreft, maar dat de BOEI-methodiek voor het O- en E-aspect wel gevolgd dient te worden. Kunt u bevestigen of actuele BOEI-inspectierapporten of vergelijkbare gebouw- en installatiegegevens beschikbaar zijn en als broninformatie mogen worden gebruikt voor het invullen van Bijlage 09A? Indien deze informatie niet beschikbaar is, verzoeken wij te bevestigen dat geen werkzaamheden worden verlangd die qua omvang, diepgang en benodigde disciplines vergelijkbaar zijn met een volledige BOEI-inspectie.	Het betreft geen BOEI-inspectie, maar de inspectie dient voor de betreffende aspecten wel de BOEI-methodiek te volgen. Het RVB zal de beschikbare vastgoedinformatie vooraf delen met de opdrachtnemer.
49	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Vierkantemeterprijzen	In het prijzenboek constateren wij dat diverse bouwwerkcategorieën meerdere malen voorkomen met exact dezelfde BVO-oppervlakte. Dit roept bij ons vragen op over de juistheid van de opgegeven oppervlaktes (zie bijvoorbeeld Perceel 2, regels 115 t/m 178 en 179 t/m 305). Kunt u bevestigen dat de opgenomen BVO-oppervlaktes correct zijn en als uitgangspunt voor de inschrijving mogen worden gehanteerd? Wij wijzen erop dat volgens de aanbestedingsdocumenten bij uitbreidingen van het aantal bouwwerkcategorieën vergelijkbare vierkantemeterprijzen worden gehanteerd. Een juiste vaststelling van de BVO-oppervlaktes is daarom van wezenlijk belang voor het bepalen van een marktconforme en betrouwbare inschrijfprijs. Wij verzoeken u tevens te bevestigen dat eventuele onjuistheden of latere correcties van de opgegeven BVO-oppervlaktes op geen enkele wijze zullen leiden tot een verslechtering van de contractuele, financiële of commerciële positie van opdrachtnemer ten opzichte van de inschrijving en dat dergelijke correcties niet voor rekening en risico van opdrachtnemer komen	Het RVB kan niet bevestigen dat alle vierkantemeters BVO correct zijn. U dient er voor de prijsvorming wel uit te gaan van de aangegeven aantal vierkante meters BVO. Defensie kent veel eenheidsgebouwen met dezelfde vierkante meters BVO.
50	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Uitstel en tweede nota	Gelet op de omvang en complexiteit van de aanbestedingsstukken verzoeken wij de inschrijftermijn met vier weken te verlengen. Tevens verzoeken wij Opdrachtgever een tweede vragenronde open te stellen indien de beantwoording van de eerste Nota van Inlichtingen aanleiding geeft tot aanvullende verduidelijkingsvragen.	
51	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Ontwerpverantwoordelijkheid/prestatiegarantie	Opdrachtnemer dient opnames uit te voeren en op basis daarvan maatregelen te realiseren. Kunt u verduidelijken voor wiens rekening en risico het komt indien de door opdrachtgever beoogde prestaties en/of doelstellingen, ondanks een correcte uitvoering van de overeengekomen werkzaamheden door opdrachtnemer, niet worden gerealiseerd? Kunt u daarbij tevens aangeven of sprake is van een inspanningsverplichting of een resultaatverplichting ten aanzien van het behalen van deze prestaties en doelstellingen?	Zie antwoord vraag 46. Het eerste deel van uw vraag is voor ons niet geheel duidelijk. Wij verzoeken u daarom deze vraag nader toe te lichten of anders te formuleren. Ten aanzien van het tweede deel van uw vraag merken wij op dat sprake is van een resultaatverplichting. De aanbestedende dienst schrijft voor wat gerealiseerd moet worden; het is vervolgens aan de opdrachtnemer om te bepalen hoe dit resultaat wordt bereikt.
52	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Ontwerpverantwoordelijkheid/prestatiegarantie	In het PvE NOK1 wordt van opdrachtnemer verlangd dat deze vaststelt welke maatregelen noodzakelijk zijn om aan de EML te voldoen en daarbij de technische uitvoerbaarheid en afhankelijkheden beoordeelt. Kunt u bevestigen dat de werkzaamheden onder NOK1 uitsluitend bestaan uit inventarisatie, inspectie, opname, rapportage en advisering en dat geen sprake is van ontwerpverantwoordelijkheid of resultaatverantwoordelijkheid ten aanzien van de in NOK2 uit te voeren maatregelen en de daarmee door opdrachtgever beoogde prestaties of doelstellingen? Indien Opdrachtgever dit niet kan bevestigen benadrukt Opdrachtnemer nog maar eens het belang van een tweede vragenronde.	NOK1 betreft de inventarisatie-, inspectie- en opnamediensten, inclusief het opstellen van de EML-rapportages. Voor de exacte scope en vereisten wordt verwezen naar de contractstukken. Deze zijn leidend. NOK2 betreft de realisatiefase. In deze fase ontvangt de aannemer afzonderlijke opdrachten voor de vastgestelde maatregelen en werkzaamheden. Tevens rust in deze fase de ontwerpverantwoordelijkheid bij de aannemer.
53	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Batches	In het prijzenboek is een kolom opgenomen waarin bouwwerkcategorieën zijn ingedeeld in batches 1 t/m 5. De betekenis en toepassing van deze batch-indeling is ons niet duidelijk. Kunt u toelichten wat de functie van deze batches is, op basis van welke criteria de indeling heeft plaatsgevonden en op welke wijze inschrijvers hiermee rekening dienen te houden bij de prijsvorming en uitvoering van de overeenkomst?	De Batchindeling is een indeling in tijd gemaakt door Defensie. Van belang zijn de gestelde deadlines per Batch. Wij zullen de definitieve planning in samenspraak met alle betrokken partijen vaststellen.
54	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Complex definitie	In het PvE NOK1 wordt op meerdere plaatsen verwezen naar een "complex". Het is ons niet duidelijk wat opdrachtgever onder een complex verstaat en hoe dit zich verhoudt tot gebouwen, locaties en defensieterreinen. Kunt u aangeven wat de definitie van een complex is binnen deze aanbesteding en of NOK1-opdrachten op complexniveau worden samengesteld en verstrekt? Indien dit niet het geval is, verzoeken wij u toe te lichten op welke wijze de werkzaamheden worden gebundeld en afgebakend.	Met complex wordt bedoeld de verzameling gebouwen van een samenhangende Defensielocatie/terrein. De opdrachten zullen op complexniveau worden verstrekt, waarbij het mogelijk om in deelopdrachten de uitvoering te doen en te factureren.
55	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	NOK2 opdrachten omvang en samenstelling	Kunt u aangeven op welk aggregatieniveau NOK2-opdrachten worden verstrekt (gebouw, object, kazerne, plaats, perceel of anders) en welke uitgangspunten worden gehanteerd bij het bundelen van maatregelen tot één opdracht? Deze informatie is van belang voor het bepalen van de uitvoeringsstrategie, capaciteitsinzet en prijsvorming.	Zoals eerder vermeld zullen opdrachten op complexniveau worden verstrekt, waarbij het mogelijk om in deelopdrachten de fasen te doen en te factureren.

56	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	kosten Ecologie en soortenbescherming	ROK art. 31.3 / ecologie en soortenbescherming Kunt u bevestigen dat kosten en verträgen voor flora- en faunaonderzoek, ecologisch onderzoek, ecologisch werkprotocol, meldingen en overige specialistische ecologische maatregelen afzonderlijk verrekenbaar zijn en niet zijn inbegrepen in de NOK 1-prijzen of reguliere NOK 2-tarieven?	Deze kosten voor uitvoering ecologische onderzoeken zijn niet inbegrepen. Vertraging en bijbehorende kosten zal in samenspraak worden afgestemd. In principe gaan we ervan uit dat u dit vooraf in beeld brengt en opneemt in uw detailplanning.
57	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	bouwkosten.nl	Kunt u bevestigen dat posten die niet eenduidig, actueel of passend via Bouwkosten.nl kunnen worden bepaald, inclusief bijbehorende onderbouwing, leveranciersoffertes, coördinatie en prijsrisico, via openboek verrekenbaar zijn met toepassing van AKW&R?	Ja, dat is correct.
58	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	contractuele verplichtingen	De raamovereenkomst bevat verplichtingen die niet direct aan één specifieke NOK zijn toe te rekenen, terwijl geen minimale afname of vaste vergoeding is opgenomen. Kunt u bevestigen dat kosten voor contractmanagement, overleggen, rapportages, audits, verbeterinitiatieven, applicatiegebruik en overige raamcontractverplichtingen op regie of per NOK mogen worden verrekend? Indien dit niet het geval is, verzoeken wij u aan te geven op welke wijze Opdrachtnemer deze kosten geacht wordt terug te verdienen binnen de contractsystematiek.	Zie antwoord vraag 19.
59	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage 10	In artikel 5.3 wordt verwezen naar Bijlage 10 "NOK 2 Model Uitvraagbrief uitvoering". Wij hebben deze bijlage niet aangetroffen. Kunt u deze alsnog beschikbaar stellen en bevestigen dat inschrijvers geen rekening hoeven te houden met eisen of verplichtingen uit ontbrekende documenten als deze niet tijdig worden verstrekt?	Nee, de bijlage is toegevoegd op TenderNed.
60	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	KPI	ROK art. 22, 23 en 25 In de raamovereenkomst zijn KPI's, een afwijkingenregister en een beoordelingssystematiek opgenomen. Het is inschrijver echter niet duidelijk welke gevolgen verbonden zijn aan het niet behalen van een KPI en in welke mate de ernst of omvang van een afwijking daarbij wordt meegewogen. Kunt u toelichten: 1 wanneer een KPI-afwijking wordt geregistreerd als afwijking; 2 wanneer sprake is van een voortdurende afwijking; 3 welke contractuele gevolgen hieraan zijn verbonden; 4 welke financiële gevolgen hieraan zijn verbonden, bonusmalusregelingen of andere sancties; 5 en op welke wijze de omvang en duur van een afwijking worden meegewogen bij het bepalen van deze gevolgen?	Bij voortdurende afwijking bestaat de mogelijkheid dat opdrachten aan één van de andere raamcontracten zal worden verstrekt.
61	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	PvE NOK2	Bij de aanbestedende documentatie heeft u voor NOK 1 (opname) een PvE bijgevoegd. Voor NOK 2 (uitvoering) ontbreekt dit PvE. Kunt u aangeven wanneer IN deze ontvangt?	In de NOK2-fase wordt aan de opdrachtnemer een afzonderlijke uitvoeringsopdracht verstrekt. Daarbij worden de technische eisen en de bijbehorende FUTP's ter beschikking gesteld die van toepassing zijn op de te realiseren werkzaamheden.
62	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage PvA	Bij in te dienen plan van aanpak mag een bijlage planning en fasering worden gevoegd. Omdat NOK 2 opdrachten afhankelijk zijn van de NOK 1 opnames, kunt u aangeven welk detailniveau u verwacht in deze planning en fasering voor wat betreft de NOK 2 uitvoering?	Wij verwachten als bijlage een planning en fasering op globaal niveau. Dit houdt in dat er een jaarplanning per perceel moet worden gemaakt op complexniveau, waarbij u rekening houdt met de volgorde van de batches en de einddatum gered van 1 oktober 2029.
63	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Opdrachtgever	Wie wordt gedurende de uitvoering de feitelijke opdrachtgever en besluitvormer voor NOK 1 en NOK 2? Blijft dit gedurende de gehele looptijd Directie Transacties & Projecten, of wordt de uitvoering per locatie/project overgedragen aan een beheer- of instandhoudingsorganisatie (binnen het Rijksvastgoedbedrijf)?	Het RVB blijft de feitelijke opdrachtgever. De directie is niet relevant.
64	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Dynamische nota	In de aanbestedingsplanning is één Nota van Inlichtingen opgenomen, waarbij de beantwoording relatief laat in de procedure plaatsvindt. Gezien het belang van een zorgvuldige inschrijving en het tijdig kunnen beoordelen van de contractuele, administratieve en commerciële uitgangspunten, verzoeken wij de Opdrachtgever om ingediende vragen waar mogelijk tussentijds te beantwoorden (dynamische Nota van Inlichtingen), in plaats van alle antwoorden op één moment te publiceren. Is de Opdrachtgever bereid om vragen gedurende de vragenperiode periodiek te beantwoorden zodat inschrijvers eerder duidelijkheid verkrijgen over relevante uitgangspunten van de aanbesteding. We verzoeken u in ieder geval met klem om de vragen die betrekking hebben op de scope, workload en administratieve voorwaarde per omgaande te beantwoorden.	Ja

65	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Omvang NOK2	Om de benodigde capaciteit, projectorganisatie en uitvoeringsstrategie goed te kunnen bepalen, verzoeken wij de Opdrachtgever inzicht te geven in de verwachte omvang van de NOK 2-opdrachten. Kan de Opdrachtgever aangeven wat de verwachte gemiddelde opdrachtwaarde van een NOK 2-opdracht is en of naar verwachting sprake zal zijn van een groot aantal kleinere NOK 2-opdrachten of juist van een beperkt aantal omvangrijke NOK 2-opdrachten?	Wij hebben nog geen inzicht in de te verwachten omvang van de NOK2 opdrachten omdat deze afhangen van de NOK 1 opnamen (die momenteel nog niet zijn afgerond). Vanwege het belang van de voortgang van het werk en de workflow voor de marktpartij streven wij ernaar om in samenspraak RVB, Defensie en u als marktpartij een goede planning te maken, zodat opdrachten met de opdrachtwaarde van >2,4 mln./>2,8 mln. per opdracht of hoger kan worden gegeven. Hoe sneller de opnamen zijn gerealiseerd, hoe sneller er inzicht is in de opdrachtwaarde van de uitvoering.
66	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	workload NOK2	Kan de Opdrachtgever bevestigen dat de planning en fasering van NOK 2-opdrachten in onderling overleg met Opdrachtnemer worden vastgesteld, zodat rekening kan worden gehouden met beschikbare capaciteit en lopende (NOK2)opdrachten?	Dit is juist, met dien verstande dat de door Defensie gestelde deadlines leidend blijven en dat de planning in samenspraak met het RVB en Defensie geschiedt.
67	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Aansprakelijkheid	In de aanbestedingsdocumenten hebben wij geen specifieke regeling aangetroffen ten aanzien van de aansprakelijkheid van Opdrachtnemer. Voor beide partijen is het van belang dat vooraf duidelijkheid bestaat over de aard en omvang van een eventuele aansprakelijkheid, zodat risico's evenwichtig kunnen worden verdeeld en een verantwoorde aanbieding kan worden opgesteld. Is Opdrachtgever bereid om: •Woor NOK 1 aan te sluiten bij de aansprakelijkheidsregeling zoals opgenomen in de DNR 2025; •Woor NOK 2 de aansprakelijkheid van Opdrachtnemer, in aanvulling op de UAV, te beperken tot directe materiële schade, letsel en dood; De aansprakelijkheid te maximaliseren tot de drempelwaarde (in 2027: € 2.400.000,= excl. btw, vanaf 2028: € 2.800.000,= excl. btw.), per gebeurtenis of reeks van samenhangende gebeurtenissen met dezelfde oorzaak; de totale aansprakelijkheid van Opdrachtnemer te beperken tot € 5 miljoen per kalenderjaar; •Opdrachtnemer te vrijwaren tegen aanspraken van derden anders dan materiële schade, letsel of dood. Indien Opdrachtgever hiertoe niet bereid is, verzoeken wij Opdrachtgever gemotiveerd aan te geven welke aansprakelijkheidsregeling zij passend en proportioneel acht en waarom.	De Opdrachtgever heeft aanleiding gezien om een integrale aansprakelijkheidsbeperking op te nemen in de raamovereenkomst. De Opdrachtgever acht de regeling op deze wijze proportioneel voor de aard en omvang van de werkzaamheden, ook gezien de bijpassende verzekeringseisen.
68	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Antwoord op vraag 1	U geeft aan dat wij voor het antwoord op onze vraag moeten kijken bij het antwoord op vraag 1. Echter is dit een individuele vraag (vraag 1 dus) en niet van ons en hebben wij geen toegang om het antwoord te bekijken. Kun u deze informatie delen met ons?	Antwoord op vraag 27: Nee, dit voldoet niet aan de gestelde geschiktheidseis onder technische bekwaamheid: kerncompetentie 1. Het RVB vraagt specifiek om de ervaring die is opgedaan binnen één (1) integraal referentieproject met een minimale omvang van € 10.000.000,- exclusief BTW. Het optellen van de waarden van verschillende kleinere projecten om tot de gevraagde omvang te komen, is niet toegestaan omdat de gezochte ervaring juist betrekking heeft op de coördinatie en aansturing van een multidisciplinair project van deze specifieke schaalgrootte in de utiliteitsbouw met integrale verantwoordelijk voor de uitvoering.
70	Inschrijffase	1	Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	antwoord vraag 29	U geeft aan dat wij voor het antwoord op onze vraag moeten kijken bij het antwoord op vraag 1. Echter is dit een individuele vraag (vraag 1 dus) en niet van ons en hebben wij geen toegang om het antwoord te bekijken. Kun u deze informatie delen met ons?	Het antwoord op vraag 29: Nee, dit voldoet niet aan de gestelde geschiktheidseis onder technische bekwaamheid: kerncompetentie 1. Het RVB vraagt specifiek om de ervaring die is opgedaan binnen één (1) integraal referentieproject met een minimale omvang van € 10.000.000,- exclusief BTW. Het optellen van de waarden van verschillende kleinere projecten om tot de gevraagde omvang te komen, is niet toegestaan omdat de gezochte ervaring juist betrekking heeft op de coördinatie en aansturing van een multidisciplinair project van deze specifieke schaalgrootte in de utiliteitsbouw met integrale verantwoordelijk voor de uitvoering.
71	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Leidraad 3.3 Planning; Tweede vragenronde	Er is geen tweede vragenronde opgenomen voor vervolgvragen voortkomend uit de 1e NVI en de deadline voor het opvragen van het prijzenboek. Hoe gaat u om met vervolgvragen? Kan Inschrijver deze stellen via TenderNed?	Nee, zie ook antwoord vraag 46.
72	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Aanbestedingsleidraad, paragraaf 12.4	De leidraad bepaalt in paragraaf 12.4 dat bij inschrijving op meerdere percelen, de documenten en bewijsstukken per perceel moeten worden ingediend. TenderNed lijkt echter voor de geschiktheidseisen en bijbehorende bewijsstukken, zoals bij de kerncompetenties, slechts één uploadmogelijkheid te bieden. Kan opdrachtgever bevestigen dat: a. Een inschrijver per perceel een verschillend beroep op derden/onderaannemers mag doen, ter invulling van de technische bekwaamheid? b. Verschillende percelen derhalve mogen worden ondersteund door verschillende referenties en verschillende derden? c. De TenderNed-inrichting hierop geen beperking beoogt te vormen? d. Indien het antwoord ontkennend is, hoe paragraaf 12.4 van de leidraad dan moet worden geïnterpreteerd?	a. Ja. Een inschrijver mag per perceel een verschillend beroep doen op derden en/of onderaannemers ter invulling van de geschiktheidseisen en technische bekwaamheid. b. Ja. Verschillende percelen mogen worden ondersteund door verschillende referenties en verschillende derden. c. Ja. De inrichting van TenderNed beoogt hierin geen beperking te vormen. De inhoud van de aanbestedingsdocumenten is leidend. d. Indien een inschrijver voor verschillende percelen verschillende referenties, bewijsstukken en/of derden wenst in te zetten, dient dit duidelijk uit de ingediende stukken te blijken. Wanneer TenderNed hiervoor slechts één uploadmogelijkheid biedt, kunnen de relevante documenten gecombineerd worden aangeleverd, mits ondubbelzinnig wordt aangegeven op welk perceel de betreffende stukken betrekking hebben.
73	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Referentie	Voor kerncompetentie 1 verlangt opdrachtgever één referentieopdracht met een omvang van ten minste € 10.000.000 exclusief btw. Uit de aanbestedingsleidraad begrijpen wij dat de onderhavige raamovereenkomst juist bestaat uit meerdere, parallel uit te voeren nadere opdrachten (NOK's), verspreid over meerdere gebouwen en locaties. Daarnaast vermeldt opdrachtgever dat werkzaamheden met een raming vanaf € 2.400.000 exclusief btw in 2027 en vanaf € 2.800.000 exclusief btw vanaf 2028 binnen de scope van de raamovereenkomst vallen. Tegen deze achtergrond lijkt een minimale omvang van € 10.000.000 voor één afzonderlijke referentieopdracht niet noodzakelijk om de gevraagde kerncompetentie – het integraal coördineren en aansturen van bouwkundige, werktuigbouwkundige en elektrotechnische werkzaamheden – aan te tonen. Ook binnen projecten met een lagere opdrachtsom kan sprake zijn van een volledig vergelijkbare multidisciplinaire verantwoordelijkheid, coördinatie en complexiteit. Wij verzoeken opdrachtgever daarom de minimale omvang voor kerncompetentie 1 te verlagen naar € 7.500.000 exclusief btw, zodat de referentie-eis beter aansluit bij de aard en omvang van de nadere opdrachten binnen de raamovereenkomst en tegelijkertijd voldoende waarborg biedt dat inschrijvers aantoonbare ervaring hebben met omvangrijke multidisciplinaire utiliteitsprojecten. Kan opdrachtgever hiermee instemmen?	Nee, opdrachtgever stemt hier niet mee in. De referentie-eis van minimaal € 10.000.000 exclusief btw voor kerncompetentie 1 is bewust vastgesteld om voldoende zekerheid te verkrijgen dat inschrijvers aantoonbare ervaring hebben met het integraal organiseren, coördineren en aansturen van omvangrijke multidisciplinaire projecten binnen een complexe utiliteitsomgeving. Daarbij is niet uitsluitend de omvang van individuele nadere opdrachten relevant, maar ook de aard, complexiteit, onderlinge samenhang van werkzaamheden en de beheersing van risico's die vergelijkbaar zijn met de prestaties die onder de raamovereenkomst worden gevraagd. Daarnaast is de referentieomvang afgestemd op de geraamde omvang van het perceel waarvoor de kerncompetentie wordt gevraagd. Opdrachtgever acht het daarom gerechtvaardigd en proportioneel om van inschrijvers ervaring te verlangen met een project van ten minste € 10.000.000 exclusief btw. Een dergelijke referentie biedt een passende indicatie dat de inschrijver beschikt over de benodigde organisatorische, technische en coördinerende capaciteit voor de uitvoering van de onderhavige opdracht. Opdrachtgever acht de gestelde eis derhalve proportioneel en passend bij de aard, complexiteit en omvang van de opdracht. De aanbestedingsstukken worden op dit punt niet gewijzigd.

78	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2	Veiligheidsladder – beroep op derden	Artikel 14 van de raamovereenkomst vereist dat de opdrachtnemer binnen 90 dagen na opdrachtverlening een geldig SCL-certificaat (of Light statement/Approved Self Assessment) op trede 3 overlegt. Kan het Rijksvastgoedbedrijf bevestigen dat dit certificaat mag worden overgelegd door de groepsvennootschap (derde) die het werk daadwerkelijk uitvoert, indien de inschrijver een beroep doet op derden?	De opdrachtnemer dient te voldoen aan deze eis. Wanneer een opdrachtnemer delen van het werk uitbesteedt aan Derden, Ketenpartners of Leveranciers, blijft hij verantwoordelijk voor het werken volgens het vereiste volwassenheidsniveau (Niveau 3). De Opdrachtnemer moet er daarom op toezien dat deze Derden, Ketenpartners en Leveranciers beschikken over een bewijsmiddel waaruit blijkt dat zij minimaal Niveau 3 hebben behaald.
79	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland	bouwkosten.nl	In de NOK2 staat onder 8.1.3. de bepaling dat de prijzen voor materieel en materiaal dienen te worden aangehouden via www.bouwkosten.nl. Hiermee wordt een plafond geïntroduceerd. Tevens ontstaat een situatie waarin prijzen niet ontstaan vanuit marktpartijen. Daarnaast is www.bouwkosten.nl een website welke niet vrij toegankelijk is, maar alleen middels het afsluiten van een abonnement. Ook dient hier een vastgestelde korting van 5% gegeven te worden door marktpartijen. Een dergelijke methodiek lijkt haaks te staan op de beginselen en doelstellingen van aanbesteden. Onder andere aangezien dit een open marktwerking zou kunnen benadelen. Opdrachtnemer verzoekt opdrachtgever nader uitleg te geven waarom voor deze methodiek wordt gekozen en in hoeverre dit volgens haar past op de beginselen en doelstellingen van aanbesteden. Opdrachtnemer adviseert deze methodiek te herzien vanuit de beginselen en doelstelling van aanbesteden zodat kan worden gekomen tot een aanbieding. Is het Rijksvastgoedbedrijf hiertoe bereid?	Opdrachtgever deelt de opvatting niet dat met de voorgeschreven systematiek sprake is van het introduceren van een plafond. De verwijzing naar Bouwkosten.nl betreft geen maximumprijs of prijsplafond, maar een uniforme en objectieve referentiebasis voor de bepaling van materiaal- en materieelprijzen binnen de raamovereenkomst. Opdrachtgever heeft bewust gekozen voor deze systematiek om gedurende de looptijd van de raamovereenkomst te beschikken over een transparante, controleerbare en voor alle opdrachtnemers gelijke methodiek voor de prijsbepaling van materiaal en materieel. Zonder een dergelijke objectieve referentie kan discussie ontstaan over de redelijkheid en vergelijkbaarheid van gehanteerde prijzen, terwijl binnen een perceel na gunning geen sprake meer is van hernieuwde concurrentiestelling. De gekozen systematiek sluit marktwerking niet uit. De concurrentie vindt in deze aanbesteding immers plaats bij de inschrijving en richt zich nadrukkelijk op die onderdelen waarop marktpartijen zich daadwerkelijk kunnen onderscheiden, zoals organisatie, uitvoeringsaanpak, productiviteit, expertise, procesinrichting en arbeidskosten. Voor materiaal en materieel wordt gekozen voor een uniforme verrekenbasis teneinde gedurende de contractperiode een eenduidige en beheersbare prijsstructuur te waarborgen. Ten aanzien van de toegankelijkheid van Bouwkosten.nl merkt opdrachtgever op dat inschrijvers voor het opstellen van hun inschrijving geen abonnement op Bouwkosten.nl hoeven af te sluiten. Pas na gunning kan voor de uitvoering van de overeenkomst raadpleging van de database aan de orde zijn. Opdrachtgever acht dit niet bezwaarlijk, mede gelet op de gebruikelijke professionele hulpmiddelen die binnen de branche worden toegepast. Op de in Bouwkosten.nl opgenomen prijzen wordt een vaste korting van 5% toegepast. Deze beperkte generieke correctiefactor is bewust gekozen om rekening te houden met de gebruikelijke inkoopvoordelen die professionele marktpartijen kunnen realiseren, zonder daarbij voorbij te gaan aan de grote verschillen in inkoopcondities tussen ondernemingen, productgroepen, leveranciersrelaties en projectomvang. Opdrachtgever heeft er nadrukkelijk niet voor gekozen een hogere uniforme korting voor te schrijven. Een dergelijke korting zou noodzakelijkerwijs zijn gebaseerd op aannames over gemiddelde inkoopvoordelen en zou het risico met zich brengen dat deze voor bepaalde marktpartijen of productcategorieën niet realistisch of disproportioneel uitwerkt. Daarmee zou de objectiviteit en evenwichtigheid van de systematiek juist kunnen worden verminderd. Met de gekozen korting van 5% wordt enerzijds invulling gegeven aan het uitgangspunt dat professionele marktpartijen in de regel enige inkoopvoordelen kunnen realiseren en wordt anderzijds recht gedaan aan het feit dat dergelijke voordelen in de praktijk sterk kunnen verschillen. De systematiek waarborgt daarmee een uniforme, transparante en voor alle opdrachtnemers gelijke behandeling. Opdrachtgever is van oordeel dat de gekozen methodiek, gelet op de aard, omvang en looptijd van de raamovereenkomst, bijdraagt aan transparantie, objectiviteit, gelijke behandeling en een doelmatige uitvoering van de overeenkomst. Opdrachtgever ziet daarom geen
80	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage 09C NOK1 Technische voorwaarde(-n) FK1, GH1	Hoe dient te worden omgegaan met gebouwen waarvan uit constructieve beoordeling/aanname blijkt dat een standaard PV-systeem niet realiseerbaar is zonder versterking van de dakconstructie? Kan RVB bevestigen dat dergelijke gebouwen in aanmerking komen wanneer een gelijkwaardige lichtgewicht PV-oplossing beschikbaar is die geen constructieve aanpassingen vereist?	Dit moet na opdrachtverstrekking met het betreffende projectteam van het RVB afgestemd worden.
81	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage 09C NOK 1 Duurzaamheidstabel Programma EML Defensie D1.6	Bedoelt de aanbestedende dienst met "PV-cellen" de afzonderlijke zonnecellen, of het complete PV-paneel/-module (het te leveren en te installeren product)? Milieudruk en herbruikbaarheid worden in de markt doorgaans op paneel-/modulenniveau aangegeven. Kan RVB bevestigen dat de eisen betrekking hebben op het volledige PV-paneel/-systeem?	Dit moet na opdrachtverstrekking met het betreffende projectteam van het RVB afgestemd worden.
82	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage 09C NOK 1 Duurzaamheidstabel Programma EML Defensie D1.6	Op welke wijze en aan de hand van welke methode wordt deze eis beoordeeld? Verwijst "zeer lage milieudruk" naar de Milieukostenindicator (MKI-A2)?	Dit moet na opdrachtverstrekking met het betreffende projectteam van het RVB afgestemd worden.
83	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3,	Bijlage 09C NOK 1 Duurzaamheidstabel	In hoeverre betreft RVB de aan- of afwezigheid van toxische stoffen zoals PFAS en antimoon(-verbindingen) bij de eis dat de PV-cellen "nadien eenvoudig her te gebruiken" zijn, gezien de invloed van deze stoffen op veilige	Dit moet na opdrachtverstrekking met het betreffende projectteam van het RVB afgestemd worden.
84	Inschrijffase	1		Drempelwaarde	Betreft de genoemde drempelwaarde € 2.4000.000,- (2027) de drempelwaarde per gebouw of per complex (verzameling van meerdere gebouwen)?	Per NOK2-opdracht.
85	Inschrijffase	1		Drempelwaarde	Indien de genoemde drempelwaarde de projectwaarde per gebouw is, kunt u dan in tabblad 2 (vaste prijsopname) alle gebouwen met een klein vloeroppervlak, waarvan bij voorbaat zeker is dat de projectwaarde onder de drempelwaarde valt, uit de af te prijzen lijst verwijderen? Dit omdat u aangeeft dat het niet de bedoeling is dat aannemer bij gebouwen alleen als adviseur wordt ingezet zonder dat hier een NOK 2 opdracht uit volgt.	De drempelwaarde betreft de opdracht voor NOK-2, die kan bestaan uit een complex of verschillende (kleinere) gebouwen. De gebouwentijst blijft gehandhaafd.
86	Inschrijffase	1		Klein materiaal	U beschrijft dat de kosten voor klein materiaal in het uurloon dienen te zijn verdisconteerd. Kunt u nader in detail beschrijven wat er onder klein materiaal valt en wat niet?	De kosten voor klein materiaal, handgereedschappen, verbruiksartikelen (zoals schroeven, pluggen, boren, kitten, tapes, schuurpapier en dergelijke) en standaard persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) zijn uitgesloten van afzonderlijke verrekening. Deze kosten worden geacht volledig volledig te zijn verdisconteerd in de gehanteerde uurlonen en/of het vastgestelde AKWR percentage en mogen derhalve niet als aparte post op de open begroting of offerte worden opgevoerd.
87	Inschrijffase	1		Arbeid prijzenblad	Vrijwel alle disciplines onder de noemer Uitvoerend technisch Administratieve werkzaamheden (zoals projectleider, uitvoerder, werkvoorbereider etc) komen zowel voor op bouwkundig en installatietechnisch gebied. Echter uurtarieven van bijvoorbeeld een bouwkundig projectleider kunnen fors afwijken van die van een installatietechnisch projectleider. Bent u bereid de prijzenboeken aan te passen met onderscheid tussen een alinea bouwkundig Uitvoerend technisch Administratieve werkzaamheden en installatietechnisch Uitvoerend technisch Administratieve werkzaamheden, om zo een zuiverdere inschrijving te kunnen doen.	Nee, opdrachtgever is niet bereid het prijzenboek op dit punt aan te passen. Opdrachtgever heeft er bewust voor gekozen de categorie Uitvoerend technisch administratieve werkzaamheden discipline overstijgend uit te vragen. Deze werkzaamheden hebben binnen de raamovereenkomst een coördinerend, organiserend en procesmatig karakter, ongeacht of deze worden ingezet voor bouwkundige of installatietechnische werkzaamheden. Het verder uitsplitsen van deze categorie naar bouwkundige en installatietechnische functies zou leiden tot een niet gewenste uitbreiding van het prijzenboek en de beoordeling daarvan, zonder dat dit noodzakelijk is voor een doelmatige vergelijking van de inschrijvingen. Daarnaast beoogt opdrachtgever met de huidige opzet een eenduidige en uniforme prijsstructuur te behouden.
88	Inschrijffase	1		Vaste prijsopname	Kunt u qua demarcatie van de werkzaamheden bevestigen: in te vullen bedrag per gebouw vaste opname is voor aanleveren van de ingevulde bijlage 09A inclusief opname. Kosten voor verder overlegtraject uitwerken planvorming hierna in aanloop van te ontvangen NOK 2 opdracht, worden begroot in de uit te werken offerte NOK 2 en vallen niet onder bedrag vaste opname per gebouw?	Klopt dat is de opname voor de NOK1-fase. Voor de NOK2-fase krijgt de aannemer een separate beschrijving van de werkzaamheden en deze dienen separaat geoffereerd te worden.

89	Inschrijffase	1		Verduidelijking vraag 26	In beantwoording vraag 26 geeft u aan dat deze bijlage is toegevoegd op Tendered. Waar is deze in de geplubliceerde documenten toegevoegd? We kunnen dit bestand niet vinden.	De bijlage Foreign Subsidies Regulation waar u naar refreeert is als eerder toegevoegd in TenderNed bij documenten.
90	Inschrijffase	1		Opbreken deelprojecten voor facturatie	In verschillende antwoorden geeft u aan niet af te willen wijken van de 30% betaling na oplevering. Kunt u duidelijkheid geven in de verdeling deelprojecten zodat het voor ons duidelijk is wat u verstaat onder een oplevering van een deelproject. Voorstel: kunt u een fictief project opdelen in deelprojecten incl. momenten van oplevering en dus betaling?	Artikel 26 van de Raamovereenkomst wordt aangepast na voortschrijdend inzicht. In het kader van deze wijziging zal het huidige percentage van 30% worden verlaagd. De definitieve formulering van de aangepaste bepaling volgt in de Nota van Inlichtingen. Als gevolg hiervan is het eerder verstrekte antwoord op vraag 43 op het onderdeel van de slottermijn van 30% niet langer van toepassing.
91	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	prijzenboek	"In de prijzenboeken en in de raamovereenkomst is een maximaal AKWR percentage van 10% vastgesteld voor alle werken onder deze raamovereenkomst. In de markt wordt dit percentage als niet dekkend en daarmee te laag gezien, daarnaast heeft economisch instituut voor de bouw een onderzoek laten uitvoeren waaruit is gebleken dat voor deze sector een AK percentage van 10% dekkend wordt geacht exclusief Winst en Risico. https://www.eib.nl/wp-content/uploads/2023/03/Algemene-kosten-in-het-bouwbedrijf-2019-2021.pdf Daarom verzoeken wij u het AKWR percentage te verhogen naar 15%."	Opdrachtgever dankt u voor uw vraag en de verwijzing naar het door u aangehaalde onderzoek van het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB). Opdrachtgever onderschrijft dat algemene kosten, risico en winst belangrijke onderdelen vormen van een gezonde en duurzame bedrijfsvoering. Tegelijkertijd merkt opdrachtgever op dat de in onderzoeken genoemde gemiddelde percentages niet zonder meer één-op-één kunnen worden toegepast op iedere aanbesteding of contractvorm. De hoogte van een opslag voor algemene kosten, winst en risico dient steeds te worden beoordeeld in relatie tot de specifieke kenmerken van de betreffende opdracht, waaronder de contractvorm, de looptijd, de omvang van het opdrachtenvolume, de risicoverdeling en de wijze van prijsvorming. In de onderhavige aanbesteding is sprake van een meerjarige raamovereenkomst met een substantieel verwacht opdrachtenvolume, waarbij werkzaamheden binnen vooraf vastgestelde kaders worden opgedragen. Daarnaast wordt voor materiaal- en materieelcomponenten gewerkt met een objectieve prijsreferentie, waardoor discussies over marktconformiteit van deze kosten worden beperkt en prijsvorming transparant en controleerbaar plaatsvindt. Hiermee worden verschillende kosten- en risicocomponenten die in traditionele projectmatige opdrachten veelal onderdeel uitmaken van de opslag, beperkt of beheersbaar gemaakt. Ook acht opdrachtgever van belang dat de omvang en looptijd van de raamovereenkomst opdrachtnemers de mogelijkheid bieden hun algemene kosten over een groter en meer continu opdrachtenpakket te spreiden. Deze situatie verschilt wezenlijk van afzonderlijke projectaanbestedingen waarbij acquisitiekosten, tenderkosten en capaciteitsrisico's volledig aan één project moeten worden toegerekend. Opdrachtgever heeft bij het bepalen van het percentage van 10% een integrale afweging gemaakt tussen enerzijds een reële vergoeding voor algemene kosten, risico en winst en anderzijds doelmatige besteding van publieke middelen. Daarbij is tevens gekeken naar de aard van de werkzaamheden, de gekozen contractstructuur en de risicoverdeling binnen de raamovereenkomst. Opdrachtgever ziet op basis van de ontvangen vraag en de daarin aangehaalde onderzoeken geen aanleiding om te concluderen dat het voorgeschreven percentage van 10% in de context van deze aanbesteding onrealistisch of disproportioneel is. Gelet op de contractvorm, de meerjarige looptijd, de verwachte continuïteit van werkzaamheden, de gehanteerde prijssystematiek en de daarmee samenhangende beperking van risico's, acht opdrachtgever het percentage van 10% passend en proportioneel.
92	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage 12 NOK 2 format CEW uitvoering	"Kunt u bevestigen dat opdrachtnemer tenminste moet beschikken over SCL/veiligheidsladder trede 3 voor uitvoering van de werkzaamheden onder deze raamovereenkomst? Kunt u daarbij ook bevestigen dat deze eis ook voor onderaannemers (met inachtneming van Handreiking VIA) van toepassing is?"	Ja, dat is correct. Onderaannemers dienen ook hieraan te voldoen.
93	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	NOK1	Dient ondernemer een luxmeting uit te voeren om vast te stellen wat het huidige verlichtingsniveau is om te zorgen dat minimaal hetzelfde lichtniveau behaald wordt na uitvoering van NOK2? Of schrijft opdrachtgever hier een bepaald LUX niveau voor voor alle gebouwen en gebruiksfuncties?	De betreffende technische eisen worden in de NOK2-fase met de aannemer gedeeld.
94	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Locaties	"Kunt u bevestigen dat tijdens de werkzaamheden voor NOK2 de gebouwen niet in gebruik zijn en tevens leeg/obstakelvrij aan ons worden over gedragen? Zo niet; kunt u toelichten in welke mate de gebouwen voor opdrachtnemer worden vrijgemaakt van personeel en obstakels?"	Nee, zie de stukken. Deze afstemming moet met het projectteam en Defensie worden gemaakt.
95	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	NOK2	Kunt u bevestigen dat de drempelwaarde zoals opgenomen in de stukken van toepassing is per Nadere Overeenkomst waaronder gebouwen, complexen etc. kunnen worden gebundeld tot een nadere overeenkomst?	Ja, drempelwaarde geldt per NOK in de NOK-2 fase.

96	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Label C	"In uw beantwoording spreekt u van een resultaatverplichting voor opdrachtnemer op meerdere vlakken. A: Graag zien wij deze resultaatverplichting verder toegelicht en waarop deze van toepassing is. B: Opdrachtnemer van mening dat een resultaatverplichting danwel leveringsverplichting van energielabel C op kantoorgebouwen niet te verwachten valt van Opdrachtnemer daar opdrachtnemer hierin sterk afhankelijk is van invloeden buiten haar beïnvloedingsfeer. Daarom verzoeken wij u dit aan te passen naar een inspanningsverplichting C: Daarnaast vragen wij u om toe te lichten hoe u deze verplichting verwacht te vervatten in de UAV-voorwaarden op deze overeenkomst, daar deze voorwaarden zich hier niet (goed) toe lenen. Graag uw toelichting"	A. Resultaatverplichting De resultaatverplichting heeft geen betrekking op resultaten die afhankelijk zijn van factoren buiten de invloedsfeer van opdrachtnemer. B. Energietabel C De Aannemer is resultaatverantwoordelijk voor het behalen van de Label C labeling. De OG zal tijdens de schouw de EPA berekening delen met de aannemer. C. Verhouding tot de UAV De genoemde verplichtingen zijn verenigbaar met de UAV. De resultaatverplichting ziet op de uitvoering en oplevering van de overeengekomen werkzaamheden. Voor resultaten die mede afhankelijk zijn van externe factoren, zoals een specifieke energieprestatie of energielabel, geldt geen zelfstandige resultaatsverplichting. Om die reden worden de UAV niet aangepast.
97	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	NOK1	Conform Bijlage 08 Nadere overeenkomst 1_opdrachtbrief opname, is de UAV van toepassing op de werkzaamheden uit NOK1. Echter is op NOK1, in afwijking van hetgeen bepaald in NOK2 Format CEW uitvoering, geen beperking van de aansprakelijkheid van opdrachtnemer van toepassing. Dit is voor opdrachtnemer een no go en daarom verzoeken wij u om de aansprakelijkheid van opdrachtnemer in NOK1 te beperken tot maximaal 1x de aanneemsom van de NOK per gebeurtenis of als uiterst maximum de beperking zoals opgenomen in NOK2 Format CEW Uitvoering.	De Opdrachtgever heeft aanleiding gezien om een integrale aansprakelijkheidsbeperking op te nemen in de raamovereenkomst. De Opdrachtgever acht de regeling op deze wijze proportioneel voor de aard en omvang van de werkzaamheden, ook gezien de bijpassende verzekeringseisen.
98	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	NOK1	De scope van NOK1 bestaat voor 99% uit opnames en advisering over de EML en Label C, echter is toch specifiek voor NOK1 de UAV van toepassing. Ondernemer acht dit zeer onwenselijk en tevens niet passend bij de werkzaamheden die onder NOK1 vallen. Daarom verzoeken wij u om de UAV te vervangen voor de DNR, daar deze voorwaarden beter passen op de vraagstelling en werkzaamheden voor NOK1.	Opdrachtgever neemt kennis van uw opmerking. De werkzaamheden binnen NOK1 bestaan inderdaad grotendeels uit opname-, inventarisatie- en advieswerkzaamheden. NOK1 vormt echter geen zelfstandige adviesopdracht, maar maakt integraal onderdeel uit van de totale opdracht die is gericht op het realiseren van de EML-maatregelen en de Label C-verplichtingen. De uitkomsten van NOK1 vormen daarbij de basis voor de daaropvolgende uitvoering binnen NOK2. De keuze voor toepassing van de UAV is bewust gemaakt om gedurende de gehele opdracht een uniforme contractuele grondslag en verantwoordelijkheidsverdeling te hanteren. Opdrachtgever acht het van belang dat één opdrachtnemer verantwoordelijk is voor zowel de voorbereiding als de daaruit voortvloeiende uitvoering en dat hierover geen onduidelijkheid kan ontstaan als gevolg van verschillende contractuele regimes. Daarbij heeft Opdrachtgever nadrukkelijk oog gehad voor de aard van de werkzaamheden binnen NOK1. Bij het opstellen van de contractvoorwaarden is een proportionaliteitsafweging gemaakt, waarbij rekening is gehouden met de aard, omvang en risico's van de werkzaamheden. Opdrachtgever is van oordeel dat de contractuele uitgangspunten, in onderlinge samenhang bezien, passend zijn voor de integrale opzet van de opdracht. Opdrachtgever ziet daarom geen aanleiding om de UAV voor NOK1 te vervangen door de DNR. De contractstukken blijven op dit punt ongewijzigd.
99	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	EML Regelgeving	Per 2027 komt er een wijziging in de EML regelgeving o.a. op het gebied van terugverdiëntijd en de rgeels rondom de 'natuurlijke vervangingsmomenten'. Hoe ziet aanbestedende dienst deze wijziging in relatie tot de huidige aanvraag? Cq. Wordt deze nieuwe regelgeving, die nog niet volledig bekend is, straks onderdeel van deze overeenkomst?	Vooralsnog wordt de EML 2023 voorgeschreven.
100	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Label C	Kunt u bevestigen dat het wettelijk vastgestelde minimale Gebruiksoppervlak van een kantoorgebouw (100m2) voor Label C verplichting ook in deze raamovereenkomst van toepassing is?	De keuze voor toepassing van de UAV is bewust gemaakt om gedurende de gehele opdracht een uniforme contractuele grondslag en verantwoordelijkheidsverdeling te hanteren. Opdrachtgever acht het van belang dat één opdrachtnemer verantwoordelijk is voor zowel de voorbereiding als de daaruit voortvloeiende uitvoering en dat hierover geen onduidelijkheid kan ontstaan als gevolg van verschillende contractuele regimes.
101	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bouwkosten.nl	Kunt u bevestigen dat binnen bouwkosten.nl voor de materiaalprijzen gekeken wordt naar de module Tarieven - Materiaalprijzen - Bouw, installatie, terrein?	Ja, dat is correct. Het RVB adviseert u om in ieder geval de editie bouwkosten grootschalige utiliteitsbouw en de editie beheer- & onderhoudskosten te gebruiken.

102	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Leidraad	Op blz 23 van de leidraad noemt u "...de fasering uit de gebouwenlijst". Bedoelt u met de fasering de volgordeelijkheid die in de Bijlagen Prijsboek van de percelen onder het tweede tabblad onder de kolom "Batch" wordt aangegeven met cijfers? Zonee, kunt u dan het betreffende document noemen of verstrekken waar de bedoelde fasering uit blijkt?	Daarbij heeft Opdrachtgever nadrukkelijk oog gehad voor de aard van de werkzaamheden binnen NOK1. Bij het opstellen van de contractvoorwaarden is een proportionaliteitsafweging gemaakt, waarbij rekening is gehouden met de aard, omvang en risico's van de werkzaamheden. Opdrachtgever is van oordeel dat de contractuele uitgangspunten, in onderlinge samenhang bezien, passend zijn voor de integrale opzet van de opdracht.
103	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Leidraad	"In de aanbestedingsleidraad (p.23) stelt u als eis aan de plannen van aanpak onder andere: ""2. Toepassing van de maatregelen mag niet afhankelijk worden gemaakt van een daartoe strekkende keuze van de aanbesteder of derden (anders dan onderaannemers)."" a. Kunt u toelichten hoe we dit moeten interpreteren in de context van de raamovereenkomst en het onderscheid in voorbereidende werkzaamheden en uitvoerende werkzaamheden dat u heeft ingericht met NOK1 en NOK2 inclusief het besluitvormingsmoment door Opdrachtgever? b. Kunt u een voorbeeld bij uw toelichting opnemen van een afhankelijkheid die niet is toegestaan?"	De eis ziet op de door inschrijver aangeboden maatregel en de daarmee beoogde resultaten. Deze mogen niet afhankelijk worden gemaakt van een nadere keuze van Opdrachtgever of derden. De in de raamovereenkomst opgenomen besluitvorming door Opdrachtgever over het verstrekken van een opdracht onder NOK 2 blijft onverkort van toepassing. De afhankelijkheid tbv het uitvoeren van EML-maatregelen is afhankelijk van; of dit een zelfstandig moment of een natuurlijk moment is. Vanuit het programma voeren we alleen de matregelen uit met een zelfstandig moment. Daarnaast is het uitvoeren van de EML maatregelen afhankelijk van de technische en economische randvoorwaarden .
104	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Fictieve Korting	Is de te verdienen fictieve korting van maximaal 6,5mio met onze EVMI stukken van toepassing op het totale inschrijftbedrag van één perceel?	Opdrachtgever ziet daarom geen aanleiding om de UAV voor NOK1 te vervangen door de DNR. De contractstukken blijven op dit punt ongewijzigd.
105	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bescheiden	Welke bescheiden worden aangeleverd van de bestaande gebouwen t.b.v. opname en kosten werkzaamheden te bepalen?	Voor NOK1- dient u obv de informatie die is meegestuurd bij deze aanbesteding de kosten voor opname (NOK-1) in te dienen. Na opdrachtverstrekking krijgt u ook nog plattegronden van de complexen. Voor NOK-2 krijgt u nadere informatie tijdens de uitvoering van de raamovereenkomst.
106	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Prijzenboeken	"Zijn de prijzenlijsten bedoeld om een totaalbeeld te generen wat betreft totale omvang c.q. budget van de opdrachtgever, en niet per definitie voor de scope werkzaamheden van de opdrachtnemer?"	Nee. De prijzenlijsten zijn niet bedoeld om een totaalbeeld te geven van de totale omvang, het budget of de volledige scope van het perceel. De gebouwenlijst in het Prijsboek is opgenomen om inschrijvers inzicht te geven in welke gebouwen binnen het betreffende perceel vallen. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen gebouwen die nog in aanmerking komen voor NOK 1 en gebouwen waarvoor de werkzaamheden reeds zijn uitgevoerd. De prijs die wordt ingevuld onder 'Vaste prijs opname' geldt als de vaste prijs voor de uit te voeren werkzaamheden binnen NOK 1. De in het Prijsboek opgenomen arbeidsuren zijn fictief en dienen uitsluitend als rekenkundige uitgangspunten voor de beoordeling en vergelijking van de inschrijvingen. Aan deze uren kunnen geen rechten worden ontleend ten aanzien van de daadwerkelijke omvang van de werkzaamheden, het budget of de afname binnen het perceel. De door de inschrijver opgegeven eenheidsprijzen onder 'Arbeid' zijn daarentegen wel leidend voor de uitvoering van de Raamovereenkomst en de daaruit voortvloeiende nadere overeenkomsten. Deze tarieven worden gebruikt bij de prijsstelling van daadwerkelijk uit te voeren werkzaamheden gedurende de looptijd van de overeenkomst.
107	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Prijzenboeken	"Zijn er objecten op de prijzenlijsten die op voorhand, vanwege welke reden dan ook, niet uitgevoerd kunnen of gaan worden? Dit om een beter beeld te krijgen van de omvang van de scope totaal."	In de gebouwenlijst hebben wij aangegeven welke gebouwen nog een NOK 1 opname behoeven en welke gebouwen al zijn geïnventariseerd. Bovendien proberen wij in 2026 al vaart te maken met de Label C kantoorgebouwen, omdat deze deadline op eind 2027 ligt. In principe is dit de lijst, zoals wij het nu per perceel hebben ingevuld. Echter, Defensie is continu in beweging en derhalve is het mogelijk dat hier nog wijzigingen in plaatsvinden (Zowel erbij als eraf) Na gunning zullen wij u in december de meest recente lijst toesturen.
108	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Prijzenboeken	De aangereikt prijzenlijsten zijn voorzien van informatie obv objecten, locaties en Batchnummers. Is de intentie om per gebouw, per perceel, per batch of per locatie een opdracht te verstrekken voor de uitvoering van de werkzaamheden. In of exclusief gebouwen <2,40mio. Vraag 2, of is de 2,4mio als grenswaarde per complex.	Zie antwoord op vraag 95.
109	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Percelen en locatie	Mochten de werkgebieden/gebouwen niet vrij ter beschikking zijn gedurende de opname en uitvoering van deze werkzaamheden, zijn de beperkingen aan te reiken of worden deze bij uitwerking aangeduid en opgenomen?	Zie antwoord op vraag 94.

110	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Percelen en locatie	Zijn er op de verschillende percelen en/of objecten andere richtlijnen omtrent toegankelijk terrein en percelen alsook toegankelijkheid van gebouwen? In hoeverre dienen wij hier bij inschrijving rekening mee te houden?	Ieder complex heeft zijn eigen huisregels waar aan voldaan dient te worden. Daar dient u bij de inschrijving rekening mee te houden.
111	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Diverse prijsboeken	In eerdere soortgelijke aanbestedingen werd een ondergrens gehanteerd ter voorkoming van manipulatief lage tarieven. In de huidige aanbesteding ontbreekt een dergelijke ondergrens volledig. Is dit een bewuste keuze? Is opdrachtgever bereid alsnog een minimale marktconforme prijsgrens of iets vergelijkbaars op te nemen? Indien u hier niet toe bereid bent kunt u dan onderbouwen hoe geborgd en getoetst wordt of sprake is van marktconforme uurtarieven?	Het Rijksvastgoedbedrijf acht het niet noodzakelijk om vooraf een vaste ondergrens vast te stellen. Inschrijvers zijn zelf verantwoordelijk voor het indienen van realistische en uitvoerbare tarieven die passen bij de gevraagde werkzaamheden en de contractvoorwaarden. Het ontbreken van een prijsgrens betekent niet dat ongebruikelijk lage tarieven zonder meer worden geaccepteerd. Indien een inschrijving een prijsniveau bevat dat aanleiding geeft om te veronderstellen dat sprake is van een abnormaal lage inschrijving, behoudt het Rijksvastgoedbedrijf zich het recht voor om conform de Aanbestedingswet 2012 een nadere toelichting op de prijsopbouw te verlangen. Op basis van de verstrekte informatie beoordeelt het Rijksvastgoedbedrijf of de inschrijving voldoende aannemelijk maakt dat de opdracht tegen de aangeboden tarieven kwalitatief verantwoord, volledig en conform de contractuele verplichtingen kan worden uitgevoerd. Marktconformiteit wordt derhalve niet geborgd door een vooraf vastgestelde minimumprijs, maar door de beoordeling van de ingediende inschrijvingen, waarbij onder meer wordt gekeken naar de aannemelijkheid, uitvoerbaarheid en consistentie van de aangeboden tarieven in relatie tot de gevraagde dienstverlening.
112	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	De Raamovereenkomst	Artikel 26.1 bepaalt dat facturatie pas na volledige oplevering mag plaatsvinden, terwijl artikel 26.2 voorziet in facturatie in twee termijnen, waarvan alleen de laatste na oplevering wordt gefactureerd. Deze bepalingen lijken met elkaar in strijd. Kunt u toelichten hoe deze bepalingen zich tot elkaar verhouden en welke regeling van toepassing is?	Artikel 26 is gewijzigd. De nieuwe bepaling is toegevoegd in de raamovereenkomst.
113	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	De Raamovereenkomst	Artikel 23.3 bepaalt dat het afwijkingenregister wordt meegewogen bij bonus en/of boete. Waar zijn deze bonus- en boeteregelingen opgenomen?	art 23.3 vervalt.
114	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	De Raamovereenkomst	Artikel 19.4 bepaalt dat werkzaamheden pas mogen aanvangen na goedkeuring van het informatiebeveiligingsplan en risicobeheersplan. Binnen welke termijn beoordeelt Opdrachtgever deze documenten?	U kunt ervan uitgaan dat dit binnen een redelijke termijn gebeurd. Een exacte doorlooptijd kunnen we op dit moment nog niet geven.
115	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	De Raamovereenkomst	Artikel 11.2 bepaalt dat Opdrachtnemer zonder aanvullende vergoeding moet deelnemen aan verbeterinitiatieven. Kan Opdrachtgever verduidelijken welke omvang deze verplichting maximaal kan hebben en vanaf welk moment sprake is van meerwerk dat voor vergoeding in aanmerking komt?	Opdrachtgever gaat ervan uit dat eventuele verbeterinitiatieven bijdragen aan een efficiëntere en effectievere uitvoering van de overeenkomst en daarmee voordelen opleveren voor alle betrokken partijen. De aard, omvang en impact van dergelijke initiatieven zijn op voorhand niet te bepaten en zullen, indien aan de orde, gedurende de uitvoering van de overeenkomst in gezamenlijk overleg worden besproken. Op dit moment kan Opdrachtgever daarom geen nadere invulling geven aan de maximale omvang van deze verplichting noch aan de omstandigheden waaronder sprake zou kunnen zijn van voor vergoeding in aanmerking komend meerwerk.
116	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	De Raamovereenkomst	Artikel 5.3 lid 5 Op grond van artikel 5.3 lid 5 is Opdrachtgever niet verplicht een Nadere Overeenkomst te sluiten. Kan Opdrachtgever bevestigen dat van het niet sluiten van een Nadere Overeenkomst uitsluitend sprake kan zijn indien de aangeboden werkzaamheden afwijken van het bestek, dan wel anderszins niet voldoen aan de verstrekte opdracht?	Nee. Opdrachtgever kan deze bevestiging niet geven. Hoewel Opdrachtgever in beginsel beoogt om na ontvangst en beoordeling van een passende offerte een Nadere Overeenkomst te sluiten, behoudt Opdrachtgever zich overeenkomstig artikel 5.3 lid 5 het recht voor om hiervan af te zien indien daartoe aanleiding bestaat. Dergelijke aanleiding kan voortvloeien uit omstandigheden die verder gaan dan het niet voldoen aan de verstrekte opdracht of het afwijken van het bestek.
117	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	De Raamovereenkomst	Artikel 4.1 bepaalt dat de Raamovereenkomst voortgaat op de Nadere Overeenkomst, terwijl artikel 4.3 juist het tegenovergestelde lijkt te bepalen. Is Opdrachtgever bereid de rangorde zo aan te passen dat de Nadere Overeenkomst voorrang heeft op de Raamovereenkomst?	Er is geen sprake van een tegenstrijdigheid tussen artikel 4.1 en artikel 4.3. Uitgangspunt is dat de Raamovereenkomst prevaleert. Artikel 4.3 biedt echter de mogelijkheid om in een Nadere Overeenkomst gemotiveerd af te wijken van bepalingen uit de Raamovereenkomst. In die situatie geldt de afwijkende bepaling uit de Nadere Overeenkomst, mits deze uitdrukkelijk en ondubbelzinnig als afwijking op de Raamovereenkomst is opgenomen. Opdrachtgever ziet daarom geen aanleiding de rangorde aan te passen.

118	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	De Raamovereenkomst	Artikel 3.2 geeft Opdrachtgever het recht de raamovereenkomst eenzijdig met 12 maanden te verlengen. Welke criteria hanteert Opdrachtgever bij de beslissing om deze verlenging al dan niet in te roepen?	De beslissing om gebruik te maken van de verlengingsoptie wordt primair gebaseerd op de verwachte behoefte aan werkzaamheden die binnen de reikwijdte van de raamovereenkomst vallen gedurende de verlengingsperiode. Opdrachtgever zal daarbij onder meer beoordelen of voortzetting van de raamovereenkomst noodzakelijk en doelmatig is om in de verwachte inkoopbehoefte te voorzien. Op voorhand kunnen geen nadere of limitatieve criteria worden vastgesteld.
119	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Diverse prijzenboeken	Kunt u onderbouwen hoe de verhouding in fictieve uren tot stand gekomen is? Onze ervaring leert dat de verhouding bouwkundig <-> installatietechnisch zich eerder 50/50 tot elkaar verhoud, in tegenstelling tot de nu gehanteerde 30/70 verhouding.	Deze verhouding is gebaseerd op de verwachte verdeling tussen de disciplines gezien de EML-norm 2023 werkzaamheden.
120	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	NVI 1	Kunt u bevestigen dat wijzigingen n.a.v. alle gestelde vragen na het publiceren van de NVI 1 op 22-09 nog in de desbetreffende (contract-)stukken worden verwerkt en gedeeld als bijlage bij NVI 1?	Ja, dat is correct
121	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	NVI 1	Kunt u bevestigen dat er tot 10-09 09:00 vragen kunnen worden gesteld, en dat de vragen die dan gesteld zijn nog worden gebundeld in één officiële NVI welke als contractstuk wordt bijgevoegd?	Ja, dat is correct.
122	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Energietarieven	Kunt u aangeven welke standaard energietarieven moeten worden aangehouden voor het doorrekenen van de diverse EML maatregelen?	RVB geeft in de NOK 2 fase aan welke EML maatregelen uitgevoerd moeten worden, dus de aannemer hoeft dit niet door te rekenen.
123	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Beoordeling kwalitatieve stukken	Kunt u aangeven of er centraal of regionaal wordt beoordeeld? Dus door 1 centraal beoordelingsteam of met input per perceel?	De beoordeling vindt centraal plaats door één beoordelingscommissie. Er worden geen afzonderlijke regionale beoordelingsteams per perceel ingezet. De commissie beoordeelt de inschrijvingen per perceel aan de hand van de aanbestedingsdocumenten en de vastgestelde beoordelingscriteria.
124	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, bijlage 12C	Graag ontvangen we bijlage 12C van de ROVK	Wij zullen de rapportage 12C zo spoedig als mogelijk toesturen doch uiterlijk 1 oktober 2026.
125	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	De Raamovereenkomst	In artikel 14 van de ROVK komt SCL 3 voor, waarbij partijen 90 dagen de tijd hebben om deze certificering te halen. Kunt u aangeven wat er met het desbetreffende contract gebeurt wanneer dit niet wordt behaald?	Indien de opdrachtnemer niet binnen de gestelde termijn van 90 dagen beschikt over de vereiste SCL Trede 3-certificering, kwalificeert dit in beginsel als een tekortkoming in de nakoming van de overeenkomst. Opdrachtgever zal in dat geval eerst beoordelen of sprake is van een herstelbare tekortkoming en de opdrachtnemer in de gelegenheid stellen alsnog aan deze contractuele verplichting te voldoen, bijvoorbeeld door middel van een schriftelijke aanmaning of een formele vordering tot nakoming. Indien de certificering vervolgens alsnog niet wordt behaald binnen een redelijke hersteltermijn, kan Opdrachtgever de contractuele maatregelen toepassen die de overeenkomst en het toepasselijke recht bieden, waaronder opschorting van werkzaamheden, uitsluiting van nadere opdrachten of, in het uiterste geval, (gedeeltelijke) ontbinding van de overeenkomst. Dit zal steeds afhangen van de omstandigheden van het geval en het belang van de certificering voor de uitvoering van de opdracht.
126	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Diverse prijzenboeken	Mogen we bij het afprijzen van de opnames er vanuit gaan dat de gebouwinformatie per gebouw in een uniek format -ingevuld- wordt aangeleverd vanuit het RVB?	De aanwezige gebouw informatie wordt aangeleverd per gebouw

127	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Diverse prijzenboeken	Kunt u bevestigen dat de reeds opgenomen gebouwen op dezelfde manier zijn opgenomen als er bij deze aanbesteding wordt uitgevraagd, middels de rapportage format EML opname?	Ja, de reeds opgenomen gebouwen zijn op dezelfde wijze opgenomen als in deze aanbesteding wordt uitgevraagd, met gebruikmaking van het voorgeschreven rapportageformat voor de EML-opname. Om een uniforme werkwijze en consistente rapportages te waarborgen, ontvangt de opdrachtnemer voorafgaand aan de uitvoering van de EML-opnames een instructie/training over de toe te passen opname- en rapportagemethodiek.
128	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, bijlage 09A rapportage format EML opname	Kunt u bevestigen dat delen die zijn aangemerkt als 'in beheer bij defensie' geen onderdeel uitmaken van de scope van de schouw?	Klopt, deze liggen bij Defensie, in de training zal dit aan de aannemer uitgelegd worden
129	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Gunningscriterium - kwalitatieve inschrijving	Kunt u de pagina formaten, het lettertype en een letter formaat voorschrijven voor het kwalitatieve deel?	Aan de lay-out van de plannen worden de volgende eisen gesteld: 1. Papierformaat is A4. 2. Lettertype is Verdana; 3. Lettergrootte is 9 punts in het gehele document (dus ook in tabellen en figuren).
130	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Gunningscriterium	Hoe verhouden zich de 3 thema's (productie, kwaliteit en duurzaamheid) van de kwalitatieve indiening ten opzichte van elkaar in de totale kwalitatieve score? In de eerste twee thema's wordt veel meer uitwerking gevraagd dan in het 3e thema's, wegen deze dan ook zwaarder mee in de beoordeling?	Nee. De drie thema's worden niet afzonderlijk gewogen. Het kwaliteitscriterium Plan van Aanpak wordt integraal beoordeeld en resulteert in één totaalscore voor het gehele plan van aanpak. Daarbij wordt gekeken naar de mate waarin de inschrijver invulling geeft aan alle drie de thema's: productie- en uitvoeringsaanpak, kwaliteits- en procesborging en duurzaamheid/circulariteit. Het feit dat voor de thema's productie en kwaliteit meer uitwerkingpunten zijn opgenomen, betekent niet dat deze formeel zwaarder wegen. De genoemde uitwerkingpunten dienen ter verduidelijking van de informatiebehoefte van opdrachtgever. Bij de beoordeling wordt het plan als geheel beoordeeld op de toegevoegde waarde voor de doelstellingen van de opdracht. Een onvoldoende uitwerking van één van de thema's kan daarbij wel een negatieve invloed hebben op de integrale beoordeling.
131	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Aanbestedingsleidraad	In de Leidraad is opgenomen dat een belangenbeschermingsplan dient te worden ingediend indien een inschrijver betrokken is geweest bij de voorbereiding van de aanbesteding. Kan Opdrachtgever bevestigen dat een belangenbeschermingsplan uitsluitend hoeft te worden ingediend indien daadwerkelijk sprake is geweest van betrokkenheid bij de voorbereiding van de aanbesteding? Of dient ook een belangenbeschermingsplan te worden ingediend wanneer een aan dezelfde groep verbonden zustervenootschap voornemens is om op deze aanbesteding in te schrijven, zonder dat sprake is geweest van betrokkenheid bij de voorbereiding van de aanbesteding?	Er dient enkel een belangenbeschermingsplan te worden ingediend indien daadwerkelijk sprake is geweest van betrokkenheid bij de voorbereiding van de aanbesteding.
132	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Veiligheidsbeheerssysteem VCA**	Is het juist dat u ISO45001 (voorheen OHSAS) als gelijkwaardig beoordeeld?	Ja. Indien een inschrijver beschikt over een ISO 45001-certificering, wordt deze door opdrachtgever beschouwd als een gelijkwaardige norm voor veiligheids- en gezondheidsmanagement. Een inschrijver die niet beschikt over een VCA** -certificaat kan met ISO 45001 aantonen dat sprake is van een gelijkwaardig veiligheidsmanagementsysteem.
132	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Veiligheidsbeheerssysteem VCA**	Is het juist dat u ISO45001 (voorheen OHSAS) als gelijkwaardig beoordeeld?	Deze dubbele vraag verwijderen!
133	Inschrijffase	1		UAV 2012 versie 2025	Betreft artikel 6.9. Ten aanzien van de vrijwaringsverplichting voor aanspraken van derden zoals opgenomen in §6 lid 9 UAV 2012 kunnen wij niet akkoord gaan met een onbeperkte vrijwaring. Wij stellen voor deze vrijwaringsverplichting te beperken tot driemaal de totale waarde van de aan Opdrachtnemer verstrekte Nadere Overeenkomsten onder de Raamovereenkomst, met een maximum van € 1.000.000 in totaal voor de gehele duur van de Raamovereenkomst. De beperking vervalt bij opzet of grove schuld van onze zijde. Gaat u hiermee akkoord?	Nee, hiermee gaat opdrachtgever niet akkoord. De vrijwaringsverplichting zoals opgenomen in § 6 lid 9 UAV 2012 blijft onverkort van toepassing. Gelet op de aard van de werkzaamheden en de mogelijke gevolgen van aanspraken van derden acht opdrachtgever het niet wenselijk om de vrijwaringsverplichting contractueel te beperken tot een vooraf vastgesteld maximumbedrag. Daarbij geldt dat de vrijwaringsverplichting uitsluitend betrekking heeft op schade, aanspraken of vorderingen van derden die aan opdrachtnemer zijn toe te rekenen. Opdrachtgever ziet daarom geen aanleiding om de in de UAV 2012 opgenomen regeling te wijzigen.
134	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst Duurzaamheid en EML-maatregelen	Betreft artikel 14.2. Artikel 14.2 bepaalt dat Opdrachtnemer uiterlijk 90 dagen na opdrachtverlening een geldig SCL-certificaat, SCL Light Statement of Approved Self Assessment dient te verstrekken. Kunt u verduidelijken welke van deze drie vormen voor deze opdracht wordt geaccepteerd en welk SCL-niveau minimaal vereist is?	Dit is afhankelijk van uw onderneming. Zie hiervoor de handreiking VIA : https://gc-veiligheid.nl/images/tools/via/Handreiking_Veiligheid_in_Aanbestedingen_-_versie_23_juni_2026.pdf
135	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst Duurzaamheid en EML-maatregelen	Betreft artikel 13.5. In artikel 13.5 van de raamovereenkomst wordt de ABRO 2026 onverkort van toepassing verklaard. Tegelijkertijd volgt uit de overeenkomst niet welke concrete beveiligingseisen voor deze opdracht gelden, noch welk TBB-niveau van toepassing is. Kunt u specificeren welke onderdelen van de ABRO 2026 op deze opdracht van toepassing zijn en deze eisen opnemen in de contractstukken?	TBB4 is van toepassing. Wij verwijzen u naar bijlage 4. Zie ook vraag 206.
136	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst Duurzaamheid en EML-maatregelen	Betreft artikel 12.2. Hier kunnen wij niet mee akkoord gaan, wij gaan ervan uit dat openstaande vorderingen voor de uitgevoerde werkzaamheden worden betaald.	Wij begrijpen uw opmerking. Het is niet de bedoeling dat artikel 12.2 afbreuk doet aan de verplichting van Opdrachtgever om reeds rechtmatig uitgevoerde en gefactureerde werkzaamheden te vergoeden. Uitgangspunt blijft dat werkzaamheden die conform de overeenkomst zijn uitgevoerd en waarvoor een betalingsverplichting is ontstaan, worden betaald. Tegelijkertijd achten wij artikel 12.2 noodzakelijk om in specifieke situaties de mogelijkheid te behouden de raamovereenkomst te beëindigen. Gelet hierop zien wij op dit moment geen aanleiding om de bepaling aan te passen. De bepaling dient te worden gelezen in samenhang met de overige bepalingen van de overeenkomst en strekt niet tot het vervallen van reeds ontstane betalingsverplichtingen.

137	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst Duurzaamheid en EML-maatregelen	Betreft artikel 11. Kunt u bevestigen dat de in artikel 11 genoemde verbeterinitiatieven beperkt blijven tot redelijke en proportionele activiteiten die direct verband houden met de uitvoering van de overeenkomst en niet leiden tot substantiële aanvullende inzet van Opdrachtnemer zonder passende vergoeding?	Ja, dat is correct.
138	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst Duurzaamheid en EML-maatregelen	Artikel 4.1 (rangorde documenten) lijkt niet geheel aan te sluiten op artikel 4.3, waarin is bepaald dat in Nadere Overeenkomsten van de Raamovereenkomst kan worden afgeweken. Daarnaast zijn de UAV 2012 (versie 2025), die ingevolge artikel 2.2 van toepassing zijn, niet afzonderlijk opgenomen in de rangorde. Kunt u de rangorde verduidelijken en aanpassen zodat geen interpretatiegeschillen ontstaan? Wij stellen voor de rangorde als volgt vast te leggen: Nota's van Inlichtingen; Nadere Overeenkomst en bijbehorende bijlagen; Raamovereenkomst en bijbehorende bijlagen; UAV 2012 (versie 2025); Inschrijving.	Opdrachtgever ziet geen aanleiding de rangorde aan te passen. De rangorde in artikel 4.1 blijft ongewijzigd. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de Raamovereenkomst prevaleert boven de Nadere Overeenkomst. Artikel 4.3 biedt echter de mogelijkheid om in een Nadere Overeenkomst uitdrukkelijk en ondubbelzinnig af te wijken van bepalingen uit de Raamovereenkomst. In die gevallen prevaleert de betreffende afwijkende bepaling uit de Nadere Overeenkomst. Dit is reeds toegelicht in het antwoord op vraag 117. Ten aanzien van de UAV 2012 (versie 2025) merkt opdrachtgever op dat uit artikel 2.2 volgt dat deze van toepassing zijn tenzij daarvan wordt afgeweken in de Raamovereenkomst, Nadere Overeenkomsten of bijbehorende documenten. De UAV hebben daarmee een aanvullende werking en zijn ondergeschikt aan de contractstukken van deze aanbesteding. Opdrachtgever acht de huidige systematiek voldoende duidelijk en ziet daarom geen aanleiding de rangorde van documenten te wijzigen.
139	Inschrijffase	1		Model Geheimhoudingsverklaring 21.1 en Raamovereenkomst artikel 13.3	De geheimhoudingsplicht is reeds afdoende geborgd door de contractuele geheimhoudingsverplichtingen. De opgenomen boetebedingen van € 50.000 respectievelijk € 25.000 per gebeurtenis, in combinatie met het voorbehoud van schadevergoeding, achten wij niet proportioneel. Wij verzoeken daarom beide boetebepalingen te laten vervallen. Gaat u hiermee akkoord?	Niet akkoord, zie eerdere vragen en antwoorden aangaande de geheimhoudingsverklaring.
140	Inschrijffase	1		Model Geheimhoudingsverklaring 21.1	U geeft aan: "Ook na het beëindigen van de werkzaamheden of mededinging naar een opdracht van het Rijksvastgoedbedrijf blijft de geheimhoudingsplicht van ondergetekende van kracht." Graag zien we hier de wettelijke termijn van maximaal 5 jaar na beëindiging van de overeenkomst opgenomen. Gaat u hiermee akkoord?	Niet akkoord, zie ook antwoord op vraag 4.
141	Inschrijffase	1		Model Geheimhoudingsverklaring 21.1	De geheimhoudingsverklaring wordt gebruikt om toegang te verkrijgen tot het Prijzenboek en de Gebouwenlijst, zoals aangegeven in uw leidraad. De huidige formulering lijkt echter betrekking te hebben op alle informatie van het Rijksvastgoedbedrijf, ook buiten de context van deze aanbestedingsprocedure. Wij verzoeken de geheimhoudingsverklaring te beperken tot de vertrouwelijke informatie die in het kader van deze aanbesteding aan gegadigden wordt verstrekt. Kunt u akkoord gaan met onderstaande tekstwijziging? Ondergetekende verklaart alle vertrouwelijke informatie die haar/hem door of namens het Rijksvastgoedbedrijf in het kader van de aanbesteding Raamovereenkomst Duurzaamheid en EML-maatregelen (TenderNed 602685 ter beschikking wordt gesteld geheim te zullen houden.	Niet akkoord
142	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Kerncompetentie 1	De definitie van een utiliteitsgebouw is ons goed bekend. We zijn er echter benieuwd of RVB een woonzorgcomplex ook beoordeeld als een utiliteitsgebouw. We beschikken over ruime ervaring met de coördinatie en aansturing van multidisciplinaire projecten in woonzorgcomplexen. Deze projecten kenmerken zich door de integrale afstemming van bouwkundige, constructieve en installatietechnische disciplines, aangevuld met specifieke zorggerelateerde voorzieningen zoals brandveiligheid, toegangscontrole, zorgtechnologie, domotica en gemeenschappelijke ruimten. We waren verantwoordelijk voor de integrale uitvoering en de coördinatie tussen alle betrokken partijen gedurende ontwerp-, engineerings- en realisatiefase. Een woonzorgcomplex heeft doorgaans een mix van: woonfuncties; zorgfuncties; gemeenschappelijke voorzieningen; horeca- of welzijnsruimten; complexe installaties en zorgtechnologie. Daardoor zijn deze projecten vaak zelfs complexer dan reguliere woningbouw en qua aanpak vergelijkbaar met utiliteitsbouw. We kunnen de referentie aantonen met: oppervlakte (m² BVO);	De beoordeling van een referentie vindt plaats op basis van de in de aanbestedingsstukken geformuleerde eisen. Een woonzorgcomplex wordt niet op voorhand uitgesloten als referentie. Referentieprojecten met enkel woningen en/of appartementen, waarbij sprake is van aparte installaties, worden wel uitgesloten.
143	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Deelnemers informatiebijeenkomst	Gezien de grote interesse van de markt in deze opdracht en de behoefte van veel partijen om passende samenwerkingen op te zoeken is de wens om een overzicht beschikbaar te stellen met namen van bedrijven die hebben deelgenomen aan de informatiebijeenkomst. Wij zouden het op prijs stellen als u dit overzicht met ons kan delen?	Dit kunnen wij helaas niet doen.
144	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Referentie	Tegen de achtergrond van de omvang en complexiteit van de te verwachten projecten lijkt een minimale omvang van € 10.000.000 voor één afzonderlijke referentieopdracht niet noodzakelijk om de gevraagde kerncompetentie – het integraal coördineren en aansturen van bouwkundige, werktuigbouwkundige en elektrotechnische werkzaamheden – aan te tonen. Wij verzoeken opdrachtgever de minimale omvang voor kerncompetentie 1 te verlagen naar € 7.000.000 exclusief btw, zodat de referentie-eis beter aansluit bij de aard en omvang van de nadere opdrachten binnen de raamovereenkomst en tegelijkertijd voldoende waarborg biedt dat inschrijvers aantoonbare ervaring hebben met omvangrijke multidisciplinaire utiliteitsprojecten. Kan opdrachtgever hiermee instemmen?	Niet akkoord, RVB handhaaft de kerncompetentie ongewijzigd.
145	Inschrijffase	1		Inlichtingenprocedure	Welke criteria, bewijsstukken en welk kanaal gelden voor een vertrouwelijk NOK 2-verzoek, en hoe worden anonimiseren, bescherming van bedrijfsgevoelige informatie en eventuele termijnverlenging geborgd?	in de nok 2 fase krijgt de aannemer een seperate opdracht incl. de technische beschrijving. Dit wordt separaat door de regio technische teams opgepakt waarmee de aannemer nauw samen werkt. Vervolgens wordt dan aangegeven welke revisie en bewijs stukken er aangeleverd moet worden. Het te gebruiken kanaal wordt dan ook gedeeld.
146	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst art. 8; aanbestedingsstukken	Kan Aanbesteder vertrouwelijk inzicht geven in representatieve hoeveelheden, toegangs- en beveiligingsregimes, leegstand of gebruikssituatie en bekende locatiebeperkingen die materieel zijn voor calculatie en risicoprijzing?	Nee. Deze informatie zullen tijdens de kick off worden meegedeeld. Wij verwijzen u naar de artikelen 19.12-19.14 in geval van vertraging toegang.
147	Inschrijffase	1		Leidraad; Prijzenboek/Gebouwenlijst	Kan Aanbesteder onder geheimhouding historische of geraamde NOK 2-opdrachtvolumes, gemiddelde projectwaarde, regionale spreiding, doortlooptijd en verdeling over B/E/W-maatregelen delen voor capaciteits- en prijsinschatting?	Dat is niet mogelijk .
148	Inschrijffase	1		Planning aanbesteding	De uiterste datum voor vragen is 10 september 2026, terwijl het Prijzenboek met Gebouwenlijst tot 29 september 2026 kan worden opgevraagd. Kunnen NOK 2-vragen naar aanleiding van deze commercieel bepalende stukken later worden ingediend of wordt de vragenperiode heropend?	De vragenronde zal niet worden heropend. Vragen over het prijzenboek konden voor 10 september gesteld worden. De prijzenboeken waren sinds publicatie op te vragen.
149	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst art. 2.1; NOK-procesdiagram	Welke acceptatiecriteria, hersteltermijnen en bewijsstukken gelden, wie verzorgt en betaalt eventuele afmelding van het energielabel en welke documenten zijn vereist voor een onvankelijke factuur?	Dit wordt in de NOK 2 fase verder afgestemd.
150	Inschrijffase	1		Bijlage 12 CEW – opleverdossier	Welke formats, bestandsstandaarden, classificaties en detailniveaus gelden voor het opleverdossier, en welke goedkeuring is nodig voordat oplevering en betaling kunnen plaatsvinden?	Dit wordt in de NOK 2 fase verder afgestemd.
151	Inschrijffase	1		Bijlage 12 CEW – rapportages	Welk rapportageformat, welke KPI's, peildatum, frequentie en afwijkingsdrempels gelden, en hoe moeten oorzaken, prognose en corrigerende maatregelen worden vastgelegd?	Dit wordt in de NOK 2 fase verder afgestemd.

152	Inschrijffase	1		Bijlage 12F	Welke testprotocollen, getuigenmomenten en acceptatiegrenzen gelden, wanneer is een Eerste Inspectie NEN 1010 vereist en wie draagt herstelkosten bij gebreken in bestaande installaties?	Bijlage 12F betreft een werkvergunning. Een NEN1010 inspectie is vereist ale er aanpassingen aan de elektrische installatie gedaan zijn.
153	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst art. 2.1	Welke open protocollen, integratie-eisen, datapunten, cybersecurityvoorwaarden en functionele prestatiecriteria gelden voor koppeling met bestaande gebouwbeheer- en energimanagementsystemen?	De vigerende normen conform wet en regelgeving. De beschikbare installatiegegevens worden beschikbaar gesteld.
154	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst art. 2.1	Welke normen, selectiviteits- en kortsluitberekeningen, keuringsvereisten en eisen aan tijdelijke voeding gelden, en welke bestaande installatiegegevens worden beschikbaar gesteld?	Dit stemt de aannemer en het RVB uitvoerings team samen met defensie/ gebruiker af, alvorens er gestart kan worden met de uitvoering
155	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst art. 2.1	Welke functionele prestaties, inregelprotocollen, hygiëne-eisen en normen gelden, en wie draagt verantwoordelijkheid voor tijdelijke voorzieningen en bedrijfscontinuïteit tijdens uitschakelingen?	Dit wordt in de nok 2 fase aangegeven en verder afgestemd met de aannemer, zoals bijvoorbeeld tijdens de schouw. Herstellen bestaande afwerkingen werk door werkzaamheden vanuit de opdracht NOK 2 fase behoren tot de opdracht en dienen dus door de aannemer hersteld te worden.
156	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst art. 2.1	Welke kwaliteitsnormen, materiaalvoorschriften, monumentale of beveiligingsrestricties en acceptatiecriteria gelden voor bouwkundige maatregelen, inclusief herstel van bestaande afwerkingen?	Dit wordt verder afgestemd in de NOK 2 fase. Afstemming met projectleider en IV-LS tijdens de uitvoering. Taal is uiteraard Nederlands. Dit kan tijdens de kick off worden afgestemd.
157	Inschrijffase	1		Bijlage 12F; Bijlage 12 CEW art. 8b	Welke aanwijzings-, certificerings- en taalvereisten gelden voor de WV-LS, wie plant schakelmomenten en wat is de procedure wanneer de IV-LS niet tijdig een werkvergunning afgeeft?	Dit wordt verder afgestemd in de NOK 2 fase. De doorlooptijden staan vermeld in het processchema met de verwachte reactietijden van Opdrachtgever. Verder verwijzen wij u naar artikel 19.12-19.14 van de raamovereenkomst
158	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst art. 17-19; Bijlage 12 CEW	Welke vergunningen en meldingen zijn verantwoordelijkheid van welke partij, welke doorlooptijden en toegangsbeperkingen gelden en hoe worden wachttijd en vertraging buiten invloed van Opdrachtnemer behandeld?	Voor het RVB is de vergewisplicht van toepassing en de aannemer ontvangt een ingevulde V&G plan van opdrachtgever waarna de opdrachtnemer zijn deel invuld en ook de te nemen maatregelen afprijs. U kunt tijdens de NOK 2 schouw uw vragen stellen en daar uw offerte op basen.
159	Inschrijffase	1		Bijlage 12 CEW art. 8	Volgens welke criteria bepaalt Aanbesteder dat een bouwveiligheidsplan nodig is, welke omgevingsgegevens worden verstrekt en wie draagt kosten en gevolgen van aanvullende gemeentelijke eisen?	Voor het RVB is de vergewisplicht van toepassing en de aannemer ontvangt een ingevulde V&G plan van opdrachtgever waarna de opdrachtnemer zijn deel invult en ook de te nemen maatregelen afprijs. U kunt tijdens de NOK 2 schouw uw vragen stellen en daar uw offerte op baseren.
160	Inschrijffase	1		Bijlage 12D; Bijlage 12 CEW art. 8	Welke kwalificaties, beschikbaarheid en rapportageverplichtingen gelden voor de VGCU, mag één VGCU meerdere gelijktijdige locaties bedienen en wie vervult de ontwerpcoördinatie?	Dit wordt in de NOK 2 fase gedeeld met de aannemer. Het V&G plan moet zijn goedgekeurd alvorens er met de werkzaamheden gestart wordt.
161	Inschrijffase	1		Bijlage 12D; Bijlage 12 CEW art. 8	Welke locatiegebonden RI&E, asbestgegevens en ontwerp-restrisico's levert Aanbesteder aan, wanneer moet het V&G-plan zijn goedgekeurd en welke wijzigingen vereisen hernieuwde acceptatie?	Het format bijlage 12 zullen wij nog toesturen. De werkwijze betreffende de planning hebben wij beschreven in de raamovereenkomst. Qua gebruiksbeperkingen kunt u ervan uitgaan dat de gebouwen in gebruik zijn en niet integraal leegstaan. De gebruiksbeperkingen en venstertijden worden per locatie afgestemd door ON, OG en Gebruiker tijdens de kick off.
162	Inschrijffase	1		Bijlage 12 CEW; NOK-procesdiagram	Welk format, detailniveau, kritieke mijlpalen en goedkeuringsprocedure gelden voor projectplan en detailplanning, en welke gebruiksbeperkingen en venstertijden zijn reeds bekend?	Het format bijlage 12 zullen wij nog toesturen. De werkwijze betreffende de planning hebben wij beschreven in de raamovereenkomst. Qua gebruiksbeperkingen kunt u ervan uitgaan dat de gebouwen in gebruik zijn en niet integraal leegstaan. De gebruiksbeperkingen en venstertijden worden per locatie afgestemd door ON, OG en Gebruiker tijdens de kick off.
163	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst art. 8.4	Wanneer begint de gestanddoeningstermijn, welke minimale inhoud en uitsplitsing moet de uitvoeringsofferte bevatten en wordt de termijn verlengd bij vertraagde beoordeling of gewijzigde scope?	De gestanddoeningstermijn van minimaal 30 dagen vangt aan op de datum van indiening van de offerte. De offerte dient in ieder geval de start- en einddatum van de uitvoering te bevatten. Een automatische verlenging van de gestanddoeningstermijn bij vertraagde beoordeling door Opdrachtgever of een gewijzigde scope is niet contractueel geregeld; in zo'n geval treden partijen met elkaar in overleg, waarbij een eventuele verlenging of aanpassing van de offerte(terminj) kan worden besproken.
164	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst art. 8.1	Welke rangorde geldt tussen Prijzenboek, marktconforme onderbouwing en leveranciersoffertes, hoeveel offertes zijn vereist en hoe worden afwijkende prijzen, kortingen en opslagen beoordeeld?	Voor NOK 2 geldt de volgende volgorde. Arbeid wordt afgerekend op basis van de eenheidsprijzen uit het Prijzenboek. Voor materiaal en materieel geldt de kostprijs conform bouwkosten.nl minus 5% korting. Alleen indien een prijs daarin niet beschikbaar is, mag Opdrachtnemer deze onderbouwen via een openboekcalculatie. Op verzoek van Opdrachtgever dient deze onderbouwing te worden voorzien van drie offertes en/of facturen van marktpartijen. Afwijkende prijzen, kortingen en opslagen worden beoordeeld aan de hand van de eisen uit artikel 8, waarbij aanvullende leverancierskortingen moeten worden verwerkt en uitsluitend het overeengekomen percentage AKW&R van 10% mag worden toegepast.
165	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst art. 8.1	Welke kostensoorten, hoeveelheidsgrondslagen, opslagen, risicoreserveringen, prijspeildatum en indexeringsregels moeten in de begroting op NEN 2699 niveau 4 worden opgenomen?	De aanbestedingsstukken schrijven geen specifieke kostensoorten, hoeveelheidsgrondslagen, risicoreserveringen, prijspeildatum of indexeringsregels voor een begroting conform NEN 2699 niveau 4 voor. Voor de prijsvorming gelden de contractuele uitgangspunten: arbeid op basis van de aangeboden eenheidsprijzen, materiaal en materieel conform bouwkosten.nl minus de aangeboden korting en, indien geen referentieprijs beschikbaar is, een marktconforme openboekcalculatie. De marktconformiteit dient desgevraagd te worden onderbouwd.
166	Inschrijffase	1		Bijlage 12 CEW – coördinerend constructeur	Welke eisen gelden voor integrale ontwerpcoördinatie, clashcontrole, raakvlakbeheer en de rol van de coördinerend constructeur, en wie draagt het risico van conflictuerende broninformatie?	Dit wordt in de NOK 2 fase verder bepaald en afgestemd.
167	Inschrijffase	1		Bijlage 12 CEW	Welk ontwerp- en detailniveau, welke berekeningen en welke goedkeuringsmomenten zijn minimaal vereist voordat uitvoering mag starten, en welke beschikbare tekeningen en modellen worden verstrekt?	Dit wordt in de NOK 2 fase verder bepaald en afgestemd.
168	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst art. 5; NOK-procesdiagram	Wanneer vindt de schouw plaats, welke partijen moeten deelnemen en welk goedgekeurd document legt scope, demarcatie, bestaande gebreken en gebruikersafspraken definitief vast?	De schouw met ON, OG (en Gebruiker) vindt plaats nadat bekend is welke werkzaamheden voor NOK 2 moeten worden geoffreerd. De CEW en het bij de schouw besprokene is de basis voor de scope, demarcatie, bestaande gebreken en de gebruikersafspraken.
169	Inschrijffase	1		NOK-procesdiagram; Raamovereenkomst art. 5	Welke onderdelen van de NOK 1-rapportage gelden als bindend uitgangspunt voor NOK 2, welke verificatie wordt van Opdrachtnemer verwacht en hoe worden onvolledigheden of afwijkingen vóór offerte verwerkt?	Na inspectie bepaalt het RVB welke maatregelen er uitgevoerd moeten worden. Dit i.v.m. zelfstandig en natuurlijk moment en technische en economische randvoorwaarden. Bovendien wordt een en ander met u afstemd tijdens de schouw, waar u gelegenheid heeft om de werkzaamheden met elkaar af te stemmen.
170	Inschrijffase	1		Inlichtingenprocedure	Hoe borgt Aanbesteder vertrouwelijkheid, anonimisering en gelijke behandeling bij de beantwoording van een vraag met gerechtvaardigd economisch belang, en welke gevolgen heeft een materiële aanvulling voor planning en inschrijving?	Aanbesteder behandelt vertrouwelijke informatie zorgvuldig en waarborgt gelijke behandeling van alle inschrijvers. Indien een vraag leidt tot een voor alle inschrijvers relevante verduidelijking of aanvulling, wordt deze geanonimiseerd via de Nota van Inlichtingen gedeeld. Indien sprake is van een materiële aanvulling, kan Aanbesteder de planning en/of inschrijftermijn aanpassen indien daartoe aanleiding bestaat.
171	Inschrijffase	1		Planning; inlichtingenprocedure	Welke inhoudelijke criteria, motivering en bewijsstukken zijn vereist om een vraag als gerechtvaardigd economisch belang te laten behandelen, en via welk kanaal moet deze worden ingediend?	Indien een inschrijver meent dat sprake is van een gerechtvaardigd economisch belang, kan dit gemotiveerd via TenderNed worden aangegeven. Aanbesteder beoordeelt per geval of en op welke wijze hiermee rekening kan worden gehouden.
172	Inschrijffase	1		Leidraad §2.2-2.4	Kan Aanbesteder onder geheimhouding historische of geraamde aantallen gebouwen, batchgroottes, regionale spreiding en seizoenspatronen delen die noodzakelijk zijn voor een verantwoorde capaciteits- en prijsinschatting?	De aantallen gebouwen, batchgroottes en regionale spreiding kunt u zien in de prijzenstaat per perceel, maar wij hebben nog geen historische gegevens.
173	Inschrijffase	1		Planning aanbesteding	De uiterste datum voor vragen is 10 september 2026, terwijl het Prijzenboek met Gebouwenlijst tot 29 september 2026 kan worden opgevraagd. Kunnen vragen naar aanleiding van die stukken later worden ingediend of wordt de vragenperiode heropend?	Nee. Vragen konden worden ingediend tot de in de aanbestedingsstukken vermelde uiterste datum. Het later beschikbaar stellen van het Prijzenboek met Gebouwenlijst leidt niet automatisch tot heropening van de vragenronde. Indien Aanbesteder daartoe aanleiding ziet, zal dit via TenderNed worden gecommuniceerd.
174	Inschrijffase	1		PvE §6.4; §7.1	Welk format, welke KPI's, peildatum en rapportagefrequentie gelden voor planning en voortgang, en welke overleggen en aanwezigheid zijn verplicht?	Wij verwijzen u naast de informatie in het PVE naar de informatie in de raamovereenkomst en de bijbehorende bijlagen betreffende de KPI's, overleggen en rapportage frequentie.
175	Inschrijffase	1		PvE §7.4	Welke maximale reactietermijn, hersteltermijn en aantal correctierondes gelden, en hoe worden wijzigingen behandeld die voortkomen uit ontbrekende of later gewijzigde broninformatie?	Dit betreft het PVE: De kwaliteit van de inspecteurs moet door uw kwaliteitsexpert/team (ON) worden beoordeeld alvorens u dit aan OG stuurt, zodat u kan zorgen voor de "first time right" kwaliteit. Onjuist ingediende excels krijgt u (direct) na de quickscan geretourneerd. In de leidraad hebben wij de tijdslijnen aangeven, welke OG nodig heeft om het resultaat te beoordelen. Een goed door u aangeleverde kwaliteit betekent dat er geen correctierondes nodig zijn. Indien u ontbrekende broninformatie heeft, kunt u dit tijdens de kick off overleggen hoe er mee om te gaan.

176	Inschrijffase	1		PvE §3.6; §7.4	Welke controlelijst en acceptatiecriteria gebruikt Aanbesteder bij de volledigheid- en kwaliteitsbeoordeling, en is aantoonbare collegiale toetsing verplicht?	Zie de van toepassing zijnde regeling en documenten zoals vermeldt in 7.4. van het PVE. Tijdens de verplichte bijscholing krijgt u specifieke inhoudelijke informatie. Zie ook een voorbeeld excel, hetgeen wij via TenderNed sturen. De opdrachtnemer is verplicht om de ingevulde excel-documenten door een kwaliteitsexpert/team collegiaal te toetsen alvorens dit aan te bieden aan Opdrachtgever. Indien in de quickscan blijkt dat de excel niet correct wordt ingevuld, zal OG dit direct retour sturen. Zie ook vraag 175. De algemene kwaliteitsborging volgt uit artikel 22 van de raamovereenkomst, ondermeer de KPI kwalitatief correct uitgevoerd "first time right".
177	Inschrijffase	1		PvE §7.3–7.5	Welke accountdoorlooptijd, mappenstructuur, naamgeving, maximale bestandsgrootte en storingsprocedure gelden voor Nextcloud, en welke indieningstermijn geldt bij onbeschikbaarheid?	Na gunning zullen wij nader afstemmen over de accountdoorlooptijd, mappenstructuur, naamgeving, maximale bestandsgrootte. Bij onbeschikbaarheid zullen wij dit ook met u afstemmen.
178	Inschrijffase	1		Bijlage 09E	Welke locatiegebonden RI&E, asbestinformatie, veiligheidsinstructies en persoonlijke beschermingsmiddelen worden door Aanbesteder verstrekt en welke blijven verantwoordelijkheid van Opdrachtnemer?	Persoonlijke beschermingsmiddelen worden niet door Opdrachtgever verstrekt. Overige informatie wordt (indien aanwezig) beschikbaar gesteld in de NOK 2 fase en verder afgestemd met het uitvoeringsteam tijdens de schouw.
179	Inschrijffase	1		PvE §5.7; Bijlage 09B	Welke partij plant en draagt de kosten en risico's van schakelingen, begeleiding en wachttijd, en welke opnamedelen vervallen wanneer toestemming niet tijdig wordt verleend?	De planning wordt in overleg vastgesteld, zodra de pilotpanden akkoord zijn bevonden.
180	Inschrijffase	1		PvE §5.2; §7.3	Welke doorlooptijd, metadata, bestandsindeling en beveiligingsregels gelden voor fotovergunningen en foto's, en welk vervangend bewijs volstaat waar fotografie verboden is?	De instructie is afhankelijk van de locatie en zal tijdens de kick off met u worden besproken, waarna u dit in de planning kan opnemen. Het is nog niet voorgekomen dat er geen fotovergunningen worden afgegeven. Het kan wel zo zijn, dat u in voorkomende gevallen niet uw eigen fototoestel mag gebruiken.
181	Inschrijffase	1		PvE §7.2–7.5; Bijlage 09B	Wie is namens de locatie bevoegd het in- en outtakeformulier te ondertekenen, is digitale ondertekening toegestaan en wat geldt als de bevoegde vertegenwoordiger niet beschikbaar is?	Dat is de begeleider van de locatie, die direct kan tekenen. U kunt het getekende formulier inscannen en digitaal opsturen.
182	Inschrijffase	1		Bijlage 09A – Advies	Welk prijspeil, kostenniveau, opslagschema, indexatie-uitgangspunt en onzekerheidsmarge moeten voor de kostenraming en het gevraagde budget exclusief btw worden gehanteerd?	De uitgangspunten voor de kostenraming, inclusief het te hanteren prijspeil (2027) en indexatie (artikel Raamovereenkomst) zijn beschreven in de aanbestedingsstukken en de daarin opgenomen verrekensystematiek. Het is aan de opdrachtnemer om op basis hiervan een realistische en onderbouwde kostenraming op te stellen.
183	Inschrijffase	1		Bijlage 09A – Advies	Welke definities en objectieve beslisregels gelden voor de FUTP-classificatie en prioritering, en hoe moet worden omgegaan met maatregelen die meerdere classificaties raken?	De opdracht wordt in de NOK 2 fase vastgesteld. De FUTP's zijn de technische randvoorwaarden, die tijdens de NOK 2 fase beschikbaar worden gesteld.
184	Inschrijffase	1		PvE §7.3; Bijlage 09A	Worden bewerkbare bronbestanden, validatieregels en een ingevuld voorbeeld van Bijlage 09A verstrekt, en hoe moeten versies en multidisciplinaire raakvlakken worden beheerd?	Het voorbeeld wordt aan u verstrekt. Hierin is begrepen alle disciplines in 1 totaalformulier op te leveren en in 1 definitieve versie (first time right)
185	Inschrijffase	1		PvE §7.3; Bijlage 09A	Welk BOEI-detailniveau en welke coderingsregels zijn vereist naast de EML-beoordeling, en moeten ook gebreken zonder directe relatie tot een EML-maatregel volledig worden vastgelegd?	U krijgt een voorbeeld van de rapportage waarin het detail niveau van de BOEI te zien is. Betreft uw tweede vraag: Dit zal worden behandeld in de bijscholing.
186	Inschrijffase	1		Bijlagen 09C/09D	Welke peildatum, wettelijke interpretatie en beslisregels moeten worden gebruikt bij twijfel over EML- of Label C-toepasselijkheid, en wie neemt het bindende besluit?	Dit bestuit ligt bij Opdrachtgever.
187	Inschrijffase	1		PvE §7.3.3; Bijlagen 09C/09D	Hoe definieert Aanbesteder 100%-opname wanneer bouwdelen niet bereikbaar, niet veilig inspecteerbaar of beveiligd zijn, en welk alternatief bewijs wordt dan geaccepteerd?	In dit geval overlegt u dit met de Opdrachtgever. In de bijscholing kunt u hier nog vragen over stellen.
188	Inschrijffase	1		PvE §6.8.3; Bijlage 09A	Welke installaties en functionele beproevingen vallen minimaal onder de werktuigbouwkundige opname, en hoe worden noodzakelijke uitschakelingen en begeleiding georganiseerd?	In tabblad SBL-2024 in het voorbeeld document zijn de bouwdelen te zien die betrekking hebben op werktuigbouwkundige installaties. Het aan of uitschakelen maakt geen onderdeel uit van de inspectie.
189	Inschrijffase	1		PvE §6.8.2; Bijlage 09A	Welke afbakening, meetverplichtingen en spanningsloze handelingen gelden voor de elektrotechnische opname, en welke bestaande schema's en keuringsgegevens worden vooraf verstrekt?	U krijgt een voorbeeld van de rapportage waarin het detail niveau van de BOEI te zien is. Betreft uw tweede vraag: Dit zal worden behandeld in de bijscholing.
190	Inschrijffase	1		PvE §6.8.1; Bijlage 09A	Welk minimaal detailniveau geldt voor de bouwkundige opname en hoe moeten niet-toegankelijke, afgeschermd of mogelijk asbesthoudende bouwdelen worden geregistreerd en geprijsd?	In tabblad SBL-2024 in het voorbeeld document zijn de bouwdelen te zien die betrekking hebben op werktuigbouwkundige installaties. Voor de inspectie krijgt u de aanwezige asbestinventarisatierapportages aangereikt, zodat u veilig uw werkzaamheden kunt uitvoeren. U hoeft niet de asbesthoudende onderdelen op te nemen en af te prijzen.
191	Inschrijffase	1		PvE §6.3	Welke acceptatiecriteria, beoordelingstermijn en hersteltermijn gelden voor de drie pilotpanden, en mag opschaling starten voordat alle drie rapportages definitief zijn goedgekeurd?	U krijgt een bijscholing, waarbij deze criteria aan u worden uitgelegd. Wij verwachten dat u zelf met een kwaliteitsteam/persoon de excelrapportages nakijkt en herstelt. Zodra uw kwaliteitsniveau akkoord is met de pilotpanden (hetgeen u zelf in de hand heeft), dan kunt u verder opschalen.
192	Inschrijffase	1		PvE §6.2	Hoeveel bijscholingsmomenten en plaatsen worden aangeboden, zijn bestaande bewijzen geldig en voor wiens rekening komen cursus-, reis- en vervangingskosten bij beperkte capaciteit?	Er worden enkele bijscholingsmomenten ingepland. Mocht u verhinderd zijn, dan kunt u contact met ons opnemen wanneer de volgende bijscholing plaatsvindt. Wij verwijzen u naar de PVE en raamovereenkomst. Cursus-, reis- en vervangingskosten worden niet vergoed.
193	Inschrijffase	1		PvE §6.1; §7.2	Welke deelnemers zijn verplicht bij de complex-kick-off, wanneer vindt deze uiterlijk plaats en welke door partijen goed te keuren output geldt als startvoorwaarde voor de opname?	Het is van belang dat de projectleider van ON aanwezig is. Na gunning in December zult u de gebouwlijst ontvangen, die eventueel op locatie door de gebruiker in overleg met Opdrachtgever nog gewijzigd kan worden. De definitieve lijst wordt derhalve tijdens of direct na de kick off overlegd. De goedgekeurde pilotgebouwen gelden als startpunt voor de verwachte kwaliteit van de inspecties.
194	Inschrijffase	1		Leidraad §2.2–2.4; PvE §7.1	Welke minimale en maximale batchomvang, gelijktijdigheid per perceel en aankondigingstermijn hanteert Aanbesteder, en welke gebouwinformatie wordt bij iedere uitvaart verstrekt?	De Opdrachtnemer wordt gevraagd om direct een globale planning te maken, die in overleg met Gebruiker en Opdrachtgever in detail zal worden opgemaakt en vastgesteld. Zie voor de startinformatie de presentatie van de voorlichtingsinformatie voor de gebouwinformatie. Alle benodigde en beschikbare vastgoedinformatie wordt verstrekt. Voor NOK 2 wordt tijdens de schouw besproken welke werkzaamheden uitgevoerd moeten worden.
195	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Gunningsleidraad	Aanbesteder zet in de leidraad uiteen welke score leidt tot welke fictieve korting. Inschrijver acht het zwaarwegend dat voor alle partijen transparant is hoe puntentelling objectief tot stand komt. Kunt u aangeven aan de hand van welke criteria de ingediende plannen worden gewogen? Wordt er een systematiek gevolgd? Welke?	De beoordelingssystematiek en de beoordelingscriteria voor het kwaliteitscriterium Plan van Aanpak zijn beschreven in paragraaf 5.3 en 11.3 van de aanbestedingsleidraad. De beoordeling vindt plaats aan de hand van de daarin opgenomen thema's en beoordelingsaspecten. De beoordelingscommissie beoordeelt de mate waarin het Plan van Aanpak aansluit bij de doelstellingen van de opdracht en de gevraagde meerwaarde biedt. De bijbehorende score wordt vervolgens overeenkomstig de in de leidraad beschreven beoordelings- en waarderingsystematiek vertaald naar een fictieve korting. De aanbestedingsstukken bevatten hiermee voldoende informatie om de wijze van beoordelen inzichtelijk en transparant te maken.
196	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Gunningsleidraad	Inschrijver hecht waarde aan objectieve beoordeling. Gezien de omvang van dit werk is het logisch dat aanbesteder onbewust aan "grote aannemers" meer capaciteiten toeschrijft dan objectief verifieerbaar is. De naam en het logo beïnvloeden onherroepelijk de objectiviteit van de beoordelaar. Staat de aanbesteder ervoor open de plannen geanonimiseerd uit te vragen?	Opdrachtgever onderschrijft het belang van een objectieve, transparante en non-discriminatoire beoordeling van alle inschrijvingen. De beoordeling vindt plaats door een beoordelingscommissie aan de hand van de vooraf bekendgemaakte criteria en beoordelingssystematiek. Daarbij wordt uitsluitend de inhoud van de inschrijving beoordeeld; de omvang, marktpositie of naamsbekendheid van een inschrijver speelt daarbij geen rol. Opdrachtgever ziet daarom geen aanleiding om de kwalitatieve documenten geanonimiseerd uit te vragen.

197	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Leidraad	Aabesteder vraagt een plan van aanpak ter uitvoering van de R-strategie en in hetzelfde criterium ook een aanpak voor omgang met restmaterialen. De 10-R strategie heeft al betrekking op hoe om te gaan met materialen, kunt u toelichten hoe deze twee aspecten in het gunningscriterium van elkaar verschillen?	De R-strategie ziet op de wijze waarop materialen en producten gedurende de gehele levenscyclus zo hoogwaardig mogelijk worden ingezet volgens de principes van circulariteit. De omgang met restmaterialen richt zich specifiek op de praktische uitvoering, waaronder het scheiden, hergebruiken, terugnemen en verwerken van vrijkomende materialen tijdens de werkzaamheden. Hierdoor vullen beide aspecten elkaar aan.
198	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	R-strategie	Het RVB heeft al geruime tijd een ambitieuze agenda op het gebied van circulariteit. Kunt u delen welke lessen er zijn geleerd en waar de centrale borging van kennis georganiseerd? Dit om te voorkomen dat we het wiel opnieuw uitvinden.	Inkoop Het RVB publiceert regelmatig voorbeelden van circulaire projecten op haar website. Ook verwijzen we u graag naar de routekaart verduurzamen.
199	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Gebouwenlijst	Het RVB is alleen EML plichtig voor de panden met een jaarlijks energieverbruik (boven 50.000kWh en of boven 25.000m3 gas), op de lijst staan heel veel loods en opslag locaties waarvan aannemelijk is dat deze niet EML plichtig zijn. klopt onze aanname dat de lijst eerst nog gefilterd moet worden op enerieverbruik, waarna overgebleven panden daadwerkelijk geïnspecteerd moeten worden?	Nee, deze aannamen kloppen niet. De door u genoemde hoeveelheden gelden vanaf de inkoop van energie van een gebouw. De inkoop stadions bij defensie is per complex, dus alle gebouwen die achter de inkoop stadions zitten vallen onder EML. Uitzonderingen daargelaten.
200	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	R-strategie	Aanbesteder vraagt een plan van aanpak volgens de 10R strategie. R0, R1 en R2 hebben betrekking op ontwerp- en gebruiksstrategieën. Wij kunnen daar als aannemer binnen de UAV systematiek geen maatregelen op beloven en waarmaken, bent u het daarmee eens?	Wij zijn het gedeeltelijk met u eens. De R-strategieën R0 (Refuse), R1 (Rethink) en R2 (Reduce) hebben inderdaad betrekking op keuzes die in belangrijke mate samenhangen met ontwerp-, gebruiks- en strategische afwegingen van de opdrachtgever. Van inschrijvers wordt daarom niet verwacht dat zij zelfstandig toezeggen deze strategieën altijd te kunnen realiseren. Wel verwachten wij dat inschrijvers in hun plan van aanpak beschrijven hoe zij binnen hun rol als opdrachtnemer kansen signaleren, adviseren en bijdragen aan de toepassing van de R-strategieën gedurende de opname-, inventarisatie- en uitvoeringsfase. De beoordeling richt zich op de wijze waarop u hier binnen de contractuele kaders invulling aan geeft, niet op een garantie dat R0, R1 en R2 daadwerkelijk worden gerealiseerd
201	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Leidraad	Onderdeel C van het kwaliteitscriterium 'Plan van Aanpak' vraagt om toepassing van de R-strategieën, maar er wordt één integrale score toegekend voor het gehele plan (A, B en C samen). Kan de opdrachtgever aangeven welk relatief gewicht de beoordelingscommissie toekent aan onderdeel C ten opzichte van A en B bij het bepalen van deze integrale score?	Het kwaliteitscriterium Plan van Aanpak wordt integraal beoordeeld. Voor de onderdelen A, B en C is geen afzonderlijke weging of puntentoekenning vastgesteld. De beoordelingscommissie beoordeelt het plan in samenhang op basis van de in de aanbestedingsstukken opgenomen beoordelingsaspecten en de mate waarin de inschrijver bijdraagt aan de doelstellingen van de opdracht. Onderdeel C maakt daarmee volwaardig onderdeel uit van de integrale beoordeling, zonder dat hieraan een afzonderlijk relatief gewicht is toegekend.
202	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	R-strategie	Bij de EML-maatregelen komen vrijkomende materialen vrij (bijv. oude isolatie, kozijnen, installatieonderdelen). Is de opdrachtnemer eigenaar van deze vrijkomende materialen, en is er een voorkeur of verplichting van opdrachtgever ten aanzien van de bestemming hiervan (hergebruik, recycling, afvoer)?	De opdrachtnemer is eigenaar van de vrijkomende materialen. Hoe met vrijkomende materialen minimaal moet worden omgegaan staat beschreven in bijlage 12 CEW.
203	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst 5.3.1	In de raamovereenkomst wordt aangegeven dat bijlage 10A beschrijft hoe opdrachtnemer de uitvraag krijgt. Kunt u bijlage 10A bijvoegen?	Deze bijlage is op 3 september 2026 toegevoegd op TenderNed.
204	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Algemeen	Het programma van eisen EML-opname Defensiecomplexen beschrijft het proces van NOK1, waar kunnen wij de eisen en/of het procesverloop van NOK 2 vinden?	In de nok 2 fase ontvangt de aannemer een nieuwe opdracht beschrijving (de CEW), die hij dan afprijst conform het afgesproken prijzenboek. Overige zaken worden dan verder afgestemd met de Opdrachtnemer tijdens de schouw.
205	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: NOK 1, programma van eisen	Tijdens de informatie bijeenkomst op 7 september, werd ingegaan op het uitvoeren van de EML opnamen, en de beschikbare vastgoedinformatie. Er werd een vraag gesteld over de eventueel niet aanwezige informatie over dakisolatie of spouwmuurisolatie. Zo kan er meer relevante informatie ontbreken. De vraag was...moeten wij met boormachines gaten in de muren boren om informatie te verzamelen over spouw en isolatie. Uw antwoord was dat deze aanvullende werkzaamheden om ontbrekende relevante informatie te verzamelen, buiten de scope van NOK1 zit. Kunt u bevestigen dat we dit inderdaad het geval is?	U hoeft op locatie niet te boren (destructief onderzoek) om informatie over de isolatie te verzamelen. De isolatiedikte van een spouwmuur kunt u bijvoorbeeld met een breinaald opmeten ter plaatse van ventilatieopeningen. Indien de isolatiedikte niet op locatie kan worden vastgesteld en er geen vastgoedinformatie beschikbaar is waarin deze informatie staat, kunt u uitgaan van het bouwjaar (zie duurzaamheidstabel).

206	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: concept raamovereenkomst Duurzaamheid en EML maatregelen: Artikel 13, vertrouwelijkheid, 13.5 ABRO 2026.	wij zijn bezig met alle voorzieningen te treffen in onze organisatie ivm abro accreditatie. Denk aan afgeschermd fysieke ruimten, digitale afscherming, organisatorische maatregelen etc. We weten nu niet zeker of de accreditatie voor 1 januari een feit is al streven wij daar naar. Is er eventueel een mogelijkheid om wel te starten met werkzaamheden, vooruitlopend op de accreditatie, voor b.v. opnamen in ruimten of gebouwen waarvoor geen hoog beveiligingsniveau geldt. Kunt u per perceel aangeven in hoeverre dit mogelijk is.	U dient rekening te houden met TBB niveau 4. Niveau TBB 1-3 valt niet binnen de scope. Wij vragen u zelf een globale planning te maken van de werkzaamheden voor de komende drie jaar, zodat u rekening kunt houden met uw beveiligingsniveau. Na gunning kunt u hier nog specifieke vragen over stellen.
207	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: concept raamovereenkomst Duurzaamheid en EML maatregelen: Artikel 13, vertrouwelijkheid, 13.5 ABRO 2026.	kunt u bevestigen dat de abro (of abdo) eis ook van toepassing is op de lopende opdrachten voor EML opnamen die al gaande zijn? Stel dat dat niet het geval is, hoelang lopend de bestaande EML opnamen dan nog door?	Zie antwoord op de vraag 206
208	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	concept raamovereenkomst Duurzaamheid en EML maatregelen: Artikel 13, vertrouwelijkheid, 13.5 ABRO 2026.	Vraag 1: In artikel 13.5 lezen wij dat de Abro 2026 onverkort van toepassing is. Kunt u aangeven van welk niveau van te beschermen belangen wij uit moeten gaan, en kunt u aangeven of dit per object op een complex varieert? Kunt u van de eisen uit de 5 hoofdaandachtsgebieden aangeven of eisen wel of niet van toepassing zijn. (toelichting: onlangs is een opdracht van het RVB aan ons voor kazerne Schaarsbergen ingetrokken bij ons bureau is met abro eisen)	Zie antwoord op de vraag 206
209	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Geheimhoudingsverlaring	Bent u bereid om de hoogte van de onmiddellijk opeisbare boete van € 50.000 per gebeurtenis te heroverwegen en deze bijvoorbeeld te koppelen aan de aard van de schending?	Nee, zie ook antwoord op vraag 6.
210	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Geheimhoudingsverklaring	Bent u bereid om de hoogte van de onmiddellijk opeisbare boete van € 50.000 per gebeurtenis te heroverwegen en deze bijvoorbeeld te koppelen aan de aard van de schending?	Nee, zie ook antwoord op vraag 4.
211	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Geheimhoudingsverklaring	Bent u bereid om het boetebedrag voor schending van de geheimhoudingsverklaring te maximaleren?	Niet akkoord.
212	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst	In hoeverre zijn partijen vrij om percelen die aan hen gegund worden niet te accepteren?	Door inschrijving verklaart een inschrijver zich bereid de opdracht voor het betreffende perceel bij gunning uit te voeren. Een inschrijver is daarom niet vrij om een aan hem gegund perceel zonder meer te weigeren. De verdeling en gunning van percelen vinden plaats conform de aanbestedingsstukken.
213	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Nota vraag 46	Het is ons naar aanleiding van de beantwoording van deze vraag niet helder tot welke datum Partijen vragen kunnen stellen over de ontvangen documenten en het prijzenboek (op te vragen tot 29 september 2026). Kunt u hier helderheid in verschaffen en de planning zoals deze is opgenomen in de TenderNed omgeving hierop aanpassen?	De termijn voor het stellen van vragen is verstreken. Indien Aanbesteder aanleiding ziet om naar aanleiding van ontvangen signalen of eigen bevindingen aanvullende antwoorden/informatie te verstrekken, zal dit via TenderNed worden gecommuniceerd.
214	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst 28.1	Wij stellen voor de SROI-verplichting te verlagen naar 2% van de loonsom. Bent u het daar mee eens?	Niet akkoord. Het RVB ziet geen aanleiding om de SROI-verplichting te verlagen naar 2% van de loonsom.

215	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst 26.3	Graag zien wij deze bepaling worden aangepast naar dat 95% gefactureerd kan worden gedurende de uitvoering van het werk conform een termijnstaat, welke in de nadere overeenkomst dient te worden overeengekomen, en 5% als slottermijn bij de oplevering. Dit verkleint namelijk het risico op voorfinanciering vanuit de opdrachtnemer.	Artikel 26 is gewijzigd. De nieuwe bepaling is toegevoegd in de gewijzigde raamovereenkomst.
216	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst 16.1	Wij stellen voor het arrondissement van de desbetreffende rechtbank bevoegd te verklaren van het werkgebied waar de werkzaamheden worden uitgevoerd? Bent u het daar mee eens?	Nee, Aanbesteder gaat hier niet mee akkoord. Voor geschillen blijft de in de overeenkomst opgenomen bevoegde rechter van toepassing. Er wordt geen onderscheid gemaakt naar het werkgebied waarin de werkzaamheden worden uitgevoerd.
217	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst 12.1	Indien er sprake is van ontbinding aan de zijde van de aannemer wegens verzuim dan wel blijvende of tijdelijke onmogelijkheid tot nakoming door de opdrachtgever, heeft de aannemer dan recht op vergoeding van zijn staatkosten incl. gederfde winst? Hoe wordt hier mee omgaan?	Indien sprake is van ontbinding door opdrachtnemer wegens een aan opdrachtgever toerekenbare tekortkoming, zijn de gevolgen daarvan geregeld in de toepasselijke contractvoorwaarden en/of het geldende recht. Opdrachtgever ziet geen aanleiding om in de aanbestedingsstukken een afzonderlijke aanspraak op vergoeding van staatkosten en/of gederfde winst op te nemen.
218	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst 4.1	Op grond van de huidige rangorde is het niet mogelijk om in de nadere overeenkomst nadere afspraken te maken die wellicht afwijken van de raamovereenkomst. Hoe ziet u dit en hoe kan dit eventuele probleem het beste worden verholpen? In 4.3 is deze mogelijkheid namelijk specifiek genoemd, maar daardoor ontstaat er een innerlijke tegenstrijdigheid met de rangorde uit 4.1.	Zie antwoord op vraag 117.
219	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst 3.6	Wat bedoelt u precies met benaderen hier in deze bepaling? Kunt u hier meer informatie over verstrekken en wellicht een bandbreedte aangeven? Wij stellen voor om een percentage van 95% van het maximum aan te houden. Bent u het hier mee eens?	Met 'benaderen' wordt bedoeld dat het maximumbedrag van de raamovereenkomst zodanig in zicht komt dat het risico bestaat dat dit gedurende de resterende looptijd wordt bereikt of overschreden. Gelet op de aard van de opdrachten achten wij het niet wenselijk om hiervoor een vast percentage of bandbreedte vast te leggen. Wij kunnen daarom niet instemmen met het voorstel om 'benaderen' te definiëren als 95% van het maximumbedrag. De beoordeling hiervan blijft voorbehouden aan Opdrachtgever, waarbij rekening wordt gehouden met de actuele afname, lopende opdrachten en de verwachte behoefte gedurende de resterende looptijd van de raamovereenkomst.
220	Inschrijffase	1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Aanbestedingsleidraad	In de aanbestedingsleidraad lijkt het erop alsof de artikelen 6 tot en met 10 zijn weggefallen. Klopt dit of is er sprake van een verschrijving?	De nummering van de hoofdstukken is inderdaad niet correct. RVB bevestigt dat er geen hoofdstukken en/of artikelen ontbreken.
221	Inschrijffase	1		Vraag betreffende voortgang beantwoording Nota van Inlichtingen en gelegenheid tot vervolgvragen	Wij constateren dat op dit moment, kort voor de sluitingsdatum van de inschrijving, nog een aanzienlijk deel van de gestelde vragen uit de Nota van Inlichtingen niet is beantwoord. Er is geen formele vervolgvragenronde voorzien, waardoor inschrijvers geen gelegenheid hebben om naar aanleiding van de (nog te ontvangen) antwoorden aanvullende verduidelijkingsvragen te stellen — terwijl dergelijke antwoorden, gelet op de omvang en complexiteit van deze aanbesteding (12 percelen, omvangrijke contractdocumentatie), mogelijk nieuwe onduidelijkheden of tegenstrijdigheden aan het licht brengen. Wij verzoeken Opdrachtgever: 1. Aan te geven op welke datum de beantwoording van alle nog openstaande vragen zal zijn afgerond, en of dit vóór de huidige sluitingsdatum van de inschrijving mogelijk is; 2. Te bevestigen of inschrijvers, indien de resterende antwoorden daartoe aanleiding geven, alsnog de gelegenheid krijgen aanvullende verduidelijkingsvragen te stellen vóór sluiting van de inschrijving; 3. Bij gebreke daarvan, te overwegen de sluitingsdatum van de inschrijving passend te verlengen, zodat alle inschrijvers over voldoende tijd beschikken om de (later ontvangen) antwoorden te verwerken in hun inschrijving.	1. De vragen zullen uiterlijk 24 september beantwoord zijn. 2. Enkel belangrijke verduidelijkingsvragen die van belang zijn voor de prijsvorming, zullen na toetsing door het RVB, nog worden beantwoord. 3. Het RVB zal de sluitingsdatum niet verlengen.
222	Inschrijffase	1		Vraag betreffende exclusief AKW&R in bouwkosten.nl-prijzen en uurtarieven Prijzenboek	Artikel 8.1 lid 3 van de Raamovereenkomst schrijft voor dat voor materiaal en materieel de kostprijs van bouwkosten.nl (met 5% korting) wordt gehanteerd, en voor arbeid de eenheidsprijzen uit het Prijzenboek. Wij gaan ervan uit dat deze prijzen zuivere kostprijzen betreffen, exclusief AK, W&R, ABK en eventuele coördinatietoelagen, en dat het percentage AKW&R van 10% (art. 8.1 lid 5) hier afzonderlijk en als enige opslag overheen wordt berekend. Wij verzoeken RVB te bevestigen dat deze lezing juist is. Indien dit niet het geval is, verzoeken wij RVB expliciet aan te geven welk deel van AK, W&R, ABK en/of hoe coördinatietoelagen reeds in de bouwkosten.nl-prijzen en/of Prijzenboek-tarieven is verwerkt.	Ja, uw lezing is juist. Voor NOK 2 wordt arbeid verrekend op basis van de aangeboden eenheidsprijzen en materiaal en materieel op basis van de kostprijs conform bouwkosten.nl, verminderd met de aangeboden korting. Over deze bedragen mag uitsluitend het in artikel 8.1 lid 5 opgenomen percentage AKW&R van 10% worden toegepast. Andere opslagen, waaronder AK, W&R, ABK, coördinatiekosten of vergelijkbare toelagen, komen niet afzonderlijk voor vergoeding in aanmerking.

223	Inschrijffase	1		Vraag betreffende operationeel risico en onderbouwing percentage AKW&R (art. 8.1 lid 5 Raamovereenkomst)	Wij vragen aandacht voor de volgende operationele risico's: 1. De vereiste integrale coördinatie tussen de disciplines bouwkundig, elektrotechnisch en werktuigbouwkundig, binnen een omvangrijke opgave verdeeld over 12 percelen; 2. De verhouding tussen benodigde personeelsinzet en te realiseren omzet, getet op de onzekere en fluctuerende omvang van de opdracht (zie separate vraag omvang- en continuïteitsrisico) en de indicatieve, naar eigen zeggen van RVB kunnen afwijkende, jaarlijkse verdeling van de opgave (circa 30%-40%-30% over 2027-2029). Wij verzoeken RVB expliciet op elk van de bovengenoemde elementen afzonderlijk te reageren, schriftelijk te bevestigen op basis van welke concrete risicoanalyse deze operationele risico's als laag zijn aangemerkt, en aan te geven of en hoe dit is meegewogen in het vastgestelde percentage AKW&R.	Voor de achterliggende uitgangspunten van de gekozen contract- en prijsbepalingssystematiek verwijst Opdrachtgever allereerst naar het antwoord op vraag 79. De daarin opgenomen overwegingen ten aanzien van transparantie, objectiviteit, marktconformiteit en de verdeling van verantwoordelijkheden tussen Opdrachtgever en opdrachtnemer zijn onverkort van toepassing. Ten aanzien van de door u genoemde aandachtspunten merkt Opdrachtgever het volgende op: 1- De integrale coördinatie van bouwkundige, elektrotechnische en werktuigbouwkundige werkzaamheden maakt onderdeel uit van de aard van de opdracht. Van professionele marktpartijen mag worden verwacht dat zij beschikken over de benodigde organisatie, expertise en processen om dergelijke multidisciplinaire werkzaamheden te organiseren en te beheersen. Opdrachtgever beschouwt dit daarom als een regulier uitvoeringsrisico dat past bij de aard van de uit te voeren werkzaamheden. 2- Met betrekking tot de verhouding tussen personeelsinzet en omzet geldt dat de in de aanbestedingsstukken opgenomen omvang en planning indicatief zijn en dat hieraan geen rechten kunnen worden ontleend. Tegelijkertijd merkt Opdrachtgever op dat sprake is van een omvangrijke opgave waarvoor Defensie zich heeft geëncmitteerd aan de uitvoering van verduurzamingsmaatregelen, onder meer in het kader van de geldende wet- en regelgeving en de Erkende Maatregelenlijsten (EML). Opdrachtgever verwacht derhalve een substantiële behoefte aan de gevraagde dienstverlening gedurende de looptijd van de raamovereenkomst. De exacte omvang, timing en spreiding van opdrachten binnen een raamovereenkomst kunnen echter niet vooraf worden gegarandeerd. Het percentage AKW&R is vastgesteld op basis van de aard en kenmerken van de opdracht als geheel. Daarbij is rekening gehouden met de gebruikelijke risico's die samenhangen met de uitvoering van een raamovereenkomst. Opdrachtgever heeft geen afzonderlijke risicoanalyse opgesteld voor de door u genoemde specifieke elementen en ziet geen aanleiding om het vastgestelde percentage AKW&R te herzien. Opdrachtgever handhaaft de aanbestedingsstukken ongewijzigd.
224	Inschrijffase	1		Vraag betreffende omvang- en continuïteitsrisico en onderbouwing percentage AKW&R (art. 8.1 lid 5, art. 2.3 en 2.5 Raamovereenkomst/Aanbestedingsleidraad)	Wij vragen aandacht voor de volgende risico's met betrekking tot de omvang en continuïteit van de opdracht: 1. Het aanzienlijke verschil tussen de geschatte en maximale omvang per perceel (bijvoorbeeld perceel 7: geschat €95,2 mln, maximaal €142,8 mln). Daarbij tekenen wij aan dat niet alleen de maximale omvang, maar ook de geschatte (minimale) omvang volgens RVB zelf slechts indicatief is: de daadwerkelijke behoeftestelling is afhankelijk van toekomstige ontwikkelingen en budget, en opdrachtnemers kunnen aan de geschatte, noch aan de maximale omvang enig recht onttelen (par. 2.5 Aanbestedingsleidraad). Er bestaat derhalve geen enkele ondergrens waarop de opdrachtnemer zich voor zijn bedrijfsvoering, personeelsinzet en financiering kan baseren; 2. De bevoegdheid van RVB om locaties aan de Gebouwenlijst toe te voegen of te verwijderen, zonder dat de opdrachtnemer hieraan rechten kan onttelen (art. 2.3 sub b Raamovereenkomst); 3. Het risico dat locaties tussentijds uit de raamovereenkomst vervallen wanneer voor die locatie een Geïntegreerd Instandhoudingscontract wordt gesloten (art. 2.3 sub a Raamovereenkomst). Gelet op het bovenstaande verzoeken wij RVB tevens toe te lichten: 1. Op welke wijze wordt omgegaan met situaties waarin de daadwerkelijke omvang of afname significant (naar boven of naar beneden) afwijkt van de geschatte omvang waarop de opdrachtnemer bij zijn inschrijving en bedrijfsvoering redelijkerwijs mocht anticiperen; 2. Of, en zo ja op welke wijze, kosten die een opdrachtnemer heeft gemaakt op basis van een gerechtvaardigde verwachting omtrent de omvang van de opdracht (bijvoorbeeld aangetrokken personeel, capaciteit of investeringen) in een dergelijke situatie proportioneel worden vergoed of gecompenseerd. Wij verzoeken RVB expliciet op elk van de bovengenoemde elementen afzonderlijk te reageren, schriftelijk te bevestigen op basis van welke concrete risicoanalyse deze onzekerheden als laag risico zijn aangemerkt — en in het bijzonder toe te lichten hoe een opdrachtnemer, bij het ontbreken van enige gegarandeerde minimale omvang, zijn bedrijfsvoering en personeelsinzet verantwoord kan plannen — en aan te geven of en hoe dit is meegewogen in het vastgestelde percentage AKW&R.	1. Afwijking van de geschatte omvang Het RVB bevestigt dat de geraamde omvang indicatief is en geen minimumafname of omzetgarantie inhoudt. De daadwerkelijke omvang kan naar boven of beneden afwijken als gevolg van onder meer wijzigingen in de vastgoedportefeuille en hoeveelheid uit te voeren maatregelen. Het RVB acht dit risico beheersbaar, omdat sprake is van een concrete en substantiële EML-opgave, die gefaseerd en uiterlijk richting eind 2029 moet worden gerealiseerd. Het RVB beoogt daarbij een continue werkstroom en is voornemens direct na gunning NOK's te verstrekken. 2. Kosten op basis van verwachte omvang Kosten die een opdrachtnemer uitsluitend maakt op basis van een verwachte omzet of omvang van de raamovereenkomst, zoals extra personeel, capaciteit of investeringen, worden bij een afwijkende afname niet afzonderlijk gecompenseerd. De opdrachtnemer dient zijn bedrijfsvoering af te stemmen op het karakter van de raamovereenkomst en het ontbreken van een gegarandeerd minimumvolume. De beoordeling van het risico is gebaseerd op de concrete omvang en tijdgebondenheid van de EML-opgave, de beoogde continue werkstroom, de gefaseerde/seriële uitvoering en de substantiële omvang van de NOK's. De werkzaamheden betreffen daarbij geen grootschalige complexe bouwopgaven. Deze uitgangspunten zijn mede betrokken bij de inrichting van de prijs- en risicosystematiek, waaronder de vastgestelde AKW&R van 10%. De AKW&R vormt daarbij geen afzonderlijke omzetgarantie of compensatieregeling voor het uitblijven van opdrachten.
225	Inschrijffase	1		Vraag betreffende prijsrisico en onderbouwing percentage AKW&R (art. 8.1 lid 5 en art. 8.2 Raamovereenkomst)	Tijdens de informatiebijeenkomst heeft RVB mondeling aangegeven dat het percentage AKW&R van 10% is gebaseerd op een laag risicoprofiel van de opdracht. Deze onderbouwing is niet terug te vinden in de aanbestedingsstukken. Wij vragen aandacht voor de volgende prijsrisico's: 1. Het risico dat actuele inkooprijzen voor materiaal en materieel afwijken van de (achterlopende) bouwkosten.nl-referentieprijs die verplicht moet worden gehanteerd (art. 8.1 lid 3); 2. Het ontbreken van tussentijdse indexering gedurende de vaste prijsperiode tot en met 31 december 2027 (art. 8.2), waardoor prijsstijgingen in die periode niet worden gecompenseerd. Wij verzoeken RVB expliciet op elk van de bovengenoemde elementen afzonderlijk te reageren, schriftelijk te bevestigen op basis van welke concrete risicoanalyse of benchmark het risicoprofiel op deze punten als laag is aangemerkt, en aan te geven of en hoe dit is meegewogen in het vastgestelde percentage AKW&R.	Opdrachtgever heeft kennisgenomen van de door inschrijver genoemde risico's. De in de aanbestedingsstukken opgenomen systematiek, waaronder de toepassing van Bouwkosten.nl als referentiebasis voor materiaal- en materieelprijzen, de indexeringsregeling en het percentage AKW&R, is door opdrachtgever in samenhang vastgesteld en passend geacht bij de aard, omvang en risicoverdeling van de raamovereenkomst. De prijzen van materiaal en materieel worden door een team van Bouweconomisch Dataspecialisten met specialisaties Bouw-, Installaties (W+E) en Grond-, Weg en waterbouw (GWW) binnen bouwkosten.nl met vaste regelmaat geupdatet waardoor het risico van niet actuele inkooprijzen als zeer klein wordt gezien. Mocht blijken dat de prijzen van bouwkosten.nl, ondanks regelmatige updates, aanzienlijk afwijken van de werkelijke kosten, dan is een vangnetconstructie van toepassing. Zie hiervoor de raamovereenkomst (vernieuwde) artikel 8. Opdrachtgever heeft de genoemde aspecten betrokken bij de totstandkoming van de contractuele en financiële uitgangspunten van de aanbesteding. Er is echter geen afzonderlijke risicoanalyse of benchmark beschikbaar die specifiek is opgesteld ter onderbouwing van het gehanteerde percentage AKW&R. Opdrachtgever is van oordeel dat de aanbestedingsstukken voldoende duidelijkheid bieden over de wijze van prijsvorming en risicoverdeling. De gestelde risico's geven dan ook geen aanleiding om de systematiek of het percentage AKW&R te wijzigen. De aanbestedingsstukken blijven ongewijzigd. Zie ook antwoord op vraag 79.
226	Inschrijffase	1		Vraag betreffende actualiteit bouwkosten.nl-prijsstelling (art. 8.1 lid 3 Raamovereenkomst)	Voor materiaal en materieel dient de kostprijs van bouwkosten.nl (met 5% korting) te worden gehanteerd, gedurende de gehele looptijd van de Raamovereenkomst. Dit wijkt wezenlijk af van een reguliere aanbesteding, waarbij een inschrijver zelf een offerte met een vaste gestanddoeningstermijn hanteert en het daarbij behorende prijsrisico vooraf bewust en inzichtelijk kan incalculeren. Bij de voorgeschreven systematiek legt de Opdrachtnemer zich echter vast op een extern, doorlopend prijsmechanisme waarvan de actualisatiefrequentie en eventuele vertraging ten opzichte van de marktprijs niet door RVB zijn gespecificeerd of gegarandeerd. Hierdoor kan de Opdrachtnemer dit prijsrisico niet vooraf inschatten, laat staan er een generieke, structurele afspraak of calculatie voor maken. Wij verzoeken RVB: 1. Te specificeren met welke frequentie en met welke gemiddelde vertraging bouwkosten.nl prijsmataties ten opzichte van de actuele markt verwerkt; 2. Toe te lichten hoe een Opdrachtnemer dit risico, gegeven het ontbreken van deze informatie, wél vooraf zou moeten kunnen inschatten en verdisconteren in zijn inschrijving; 3. Aan te geven of RVB bereid is een vangnetbepaling op te nemen voor situaties waarin een aantoonbare, structurele afwijking ontstaat tussen de bouwkosten.nl-prijs en de actuele marktprijs.	1) De prijzen van materiaal en materieel worden door bouwkosten.nl continue geupdatet, ook artikelwijzigingen worden continue doorgevoerd. Voor installaties wordt bijvoorbeeld een maandelijks update (2ba/TU) verwerkt (inclusief vervangende artikelen) - en minimaal elk kwartaal de bouwkundige onderdelen welke basis zijn voor de MBK-indexen (Misset Bouwkosten) voor 13 materiaalgroepen. 2) zie antwoord 225. 3) Mocht blijken dat de prijzen van bouwkosten.nl, ondanks regelmatige updates, aanzienlijk afwijken van de werkelijke kosten, dan is een vangnetconstructie van toepassing. Zie hiervoor de raamovereenkomst (vernieuwde) artikel 8.

227	Inschrijffase	1		Vervolgvraag betreffende onderbouwing "laag risicoprofiel" en percentage AKW&R (art. 8.1 lid 5 Raamovereenkomst)	RVB heeft aangegeven dat het percentage AKW&R van 10% is gebaseerd op een laag risicoprofiel van de opdracht. Wij verzoeken RVB dit risicoprofiel nader te onderbouwen, mede in het licht van de volgende elementen die naar onze inschatting relevante risico's met zich meebrengen: 1. Het prijsrisico als gevolg van de vertraging tussen actuele marktprijzen en de (achterlopende) bouwkosten.nl-referentieprijis, zoals eerder aan de orde gesteld; 2. De vereiste integrale, multidisciplinaire coördinatie (bouwkundig, elektrotechnisch, werktuigbouwkundig) binnen een omvangrijke opgave verdeeld over 12 percelen; 3. De vaste prijsperiode tot en met 31 december 2027 zonder tussentijdse indexering (art. 8.2), waardoor prijsstijgingen gedurende deze periode niet worden gecompenseerd. Wij verzoeken RVB toe te lichten op basis van welke concrete risicoanalyse of benchmark het risicoprofiel als laag is aangemerkt, en of de hierboven genoemde elementen daarin zijn meegewogen. Indien deze risico's niet zijn meegenomen, verzoeken wij RVB het percentage AKW&R hierop te heroverwegen.	Opdrachtgever verwijst voor de achterliggende uitgangspunten van de gekozen prijs- en contractsystematiek naar de antwoorden op de eerder gestelde vragen. De elementen die u noemt, waaronder de toepassing van Bouwkosten.nl, de multidisciplinaire coördinatie en de indexeringsregeling, zijn door Opdrachtgever betrokken bij de integrale afweging van de contractuele en financiële uitgangspunten van deze aanbesteding. Opdrachtgever heeft echter geen afzonderlijke risicoanalyse of benchmark opgesteld waarin deze elementen afzonderlijk zijn gewaardeerd of vertaald naar een specifiek AKW&R-percentage. Opdrachtgever is van oordeel dat de combinatie van: de omvang van de verwachte opgave; de meerjarige looptijd; de uniforme prijssystematiek; de mogelijkheid van openboekonderbouwing indien geen passende referentieprijis beschikbaar is; en de bestaande contractuele regelingen voor onvoorziene omstandigheden, een evenwichtige risicoverdeling oplevert. De door u genoemde aandachtspunten geven daarom geen aanleiding om het vastgestelde percentage AKW&R van 10% te wijzigen. Opdrachtgever handhaaft de aanbestedingsstukken ongewijzigd.
228	Inschrijffase	1		Vraag betreffende toetsing marktconformiteit uurtarieven	RVB heeft tijdens de informatiebijeenkomst aangegeven dat inschrijvingen op marktconformiteit worden getoetst om abnormaal lage uurtarieven ("duikers") te voorkomen. Wij verzoeken RVB te concretiseren: 1. Aan de hand van welke objectieve norm of bron deze toetsing plaatsvindt (bijv. Techniek Nederland-normen, CBS-cijfers, cao-tarieven); 2. Welke drempelwaarde geldt waarbij een tarief als abnormaal laag wordt aangemerkt; 3. Welke procedure wordt gevolgd wanneer een tarief als abnormaal laag wordt beoordeeld (uitleg vragen conform art. 2.116 Aw, herstelmogelijkheid, terzijdelegging).	Het RVB zal haar onderzoeksplicht naar behoren uitvoeren en op basis van relevante objectieve bronnen de toetsing uitvoeren. Zie ook antwoord op vraag 111.
229	Inschrijffase	1		Vraag betreffende artikel 8.1 lid 5 Raamovereenkomst – percentage AKW&R	Artikel 8.1 lid 5 van de Raamovereenkomst schrijft een vast percentage AKW&R van 10% voor. Uit andere, vergelijkbare RVB-raamovereenkomsten is ons bekend dat daar een percentage van 13% wordt gehanteerd. Wij verzoeken RVB: 1. Toe te lichten op basis van welke marktconsultatie of benchmark het percentage van 10% voor déze opdracht als marktconform is vastgesteld; 2. Aan te geven waarom voor vergelijkbare RVB-opdrachten een hoger percentage wordt gehanteerd; 3. Te heroverwegen of 10% aansluit bij de huidige markt, gelet op de omvang en complexiteit van deze opdracht.	Het percentage AKW&R van 10% is na interne afweging vastgesteld, waarbij rekening is gehouden met de aard, omvang, contractuele systematiek en uitvoeringskenmerken van deze raamovereenkomst. Het percentage AKW&R is niet één-op-één vergelijkbaar met percentages uit andere RVB-raamovereenkomsten. Iedere raamovereenkomst kent een eigen risicoverdeling en daarmee een eigen afweging van het passende percentage. Het feit dat in andere overeenkomsten een percentage van 13% wordt gehanteerd, vormt daarom op zichzelf geen aanleiding om voor deze opdracht hetzelfde percentage te hanteren. Bij de vaststelling van de 10% is mede rekening gehouden met de kenmerken van de onderhavige opdracht en de in de eerdere beantwoording toegelichte risicoverdeling, waaronder de substantiële en concrete EML-opgave, de gefaseerde uitvoering en de beoogde continue werkstroom. Het RVB acht het vastgestelde percentage van 10% passend voor deze raamovereenkomst en ziet daarom geen aanleiding dit percentage te wijzigen.
230	Inschrijffase	1		Vraag betreffende Kerncompetentie 4 – gelijkwaardigheid NEN 2767 en RVB BOEI	In Kerncompetentie 4 van de Aanbestedingsleidraad (blz. 18) wordt voor de referentie-eis gesteld dat een "gestructureerde en systematische werkwijze (bijvoorbeeld volgens NEN 2767, RVB BOEI of een aantoonbaar gelijkwaardige methodiek)" volstaat. Uit Bijlage 09 (Programma van Eisen EML-opname) blijkt echter dat de daadwerkelijke uitvoering van de opdracht wordt getoetst aan het Handboek RVB BOEI en dat de BOEI-methodiek voor zowel het Onderhouds- als het Energie-thema (O en E) integraal moet worden gevolgd, inclusief de onderlinge technische samenhang tussen bouwkundige en installatietechnische maatregelen (zie par. 2.1: "Zonder deze samenhang expliciet te maken, ontstaat een vertekend beeld van de haalbaarheid van de EML-maatregel"). Daarnaast wordt in par. 6.8 vereist dat de organisatie van de opdrachtnemer integraal is ingericht over de disciplines Bouwkunde, Elektrotechniek en Werktuigbouwkunde, en wordt NEN 2767 daar uitsluitend als "pré" voor individuele inspecteurs genoemd — niet als hoofdmethodiek. NEN 2767 is een generieke conditiemetingsnorm die op zichzelf geen verplichte, integrale koppeling tussen bouwkundige en installatietechnische maatregelen kent, zoals in Bijlage 09 wél wordt vereist. Wij verzoeken RVB: 1. Concreet te specificeren op basis van welke criteria een referentieopdracht die uitsluitend volgens NEN 2767 is uitgevoerd, wordt geacht "aantoonbaar gelijkwaardig" te zijn aan een integrale RVB BOEI-opname zoals vereist in de uitvoeringsfase, inclusief de vereiste samenhang tussen de O- en E-thema's; 2. Aan te geven wie deze gelijkwaardigheidstoets bij de beoordeling van inschrijvingen uitvoert en op basis van welke vastgelegde criteria; 3. Indien een dergelijke gelijkwaardigheidstoets niet eenduidig kan worden gespecificeerd, de referentie-eis in Kerncompetentie 4 in lijn te brengen met het feitelijke uitvoeringsniveau van Bijlage 09, zodat geschiktheidseis en uitvoeringseis op elkaar aansluiten.	De referentieopdracht hoeft niet uitsluitend volgens de RVB BOEI-methodiek te zijn uitgevoerd. Ook een andere gestructureerde en systematische opnamemethodiek, zoals NEN 2767 of een aantoonbaar gelijkwaardige methodiek, kan voldoen, mits daarmee vergelijkbare resultaten zijn bereikt ten aanzien van het systematisch inventariseren, vastleggen en vertalen van bevindingen naar maatregelen of uitvoeringsadviezen. De beoordeling van de gelijkwaardigheid vindt plaats aan de hand van de ingediende referentie en de mate waarin wordt aangetoond dat aan de gevraagde aspecten van kerncompetentie 4 is voldaan.
231	Inschrijffase	1		Bijlage 11 NOK 2 Nadere Overeenkomst 2_opdrachtbrief uitvoering	Deze Nadere Overeenkomst 2 is onvoldoende herkenbaar als NOK 2 in de tekst van de Nadere Overeenkomst. Wij stellen voor om de omschrijving van de Nadere Overeenkomst aan te passen en NOK 2 o.g. toe te voegen aan de titel en inhoud van de Nadere Overeenkomst 2 zodat er geen vergissingen kunnen ontstaan n.a.v. NOK 1 en NOK 2 opdrachten.	De titel en/of tekst van bijlage 11 (Nadere Overeenkomst 2 - opdrachtbrief uitvoering) zal ter verduidelijking worden voorzien van de aanduiding "NOK 2", zodat verwarring met NOK 1 wordt voorkomen.
232	Inschrijffase	1		Bijlage 09E NOK 1 V&G-aandachtspunten Label-C EML-opnames, veiligheid op munitiecomplex brandstofdepot, pagina 3	Als een medewerker een mobiele telefoon bij zich heeft, en deze persoon wordt mobiel benaderd door een leidinggevende of andere persoon. Mag de betreffende medewerker dan wel het telefoonbericht opnemen of het betreffende bericht beantwoorden?	Nee. Als er werkzaamheden zijn in zowel opnemng als uitvoering in een omgeving waar geen mobiele telefoon is toegestaan dan kan de betreffende persoon zijn telefoon niet opnemen. Dit is omdat de telefoon dan meestal in een daarvoor bestemde kluis ligt.
233	Inschrijffase	1		Bijlage 08 Nadere overeenkomst 1_opdrachtbrief opname	Deze Nadere Overeenkomst 1 is onvoldoende herkenbaar als NOK 1 in de tekst van de Nadere Overeenkomst. Wij stellen voor om de omschrijving van de Nadere Overeenkomst aan te passen en NOK 1 o.g. toe te voegen aan de titel en inhoud van de Nadere Overeenkomst 1 zodat er geen vergissingen kunnen ontstaan n.a.v. NOK 1 en NOK 2 opdrachten.	De titel en/of tekst van bijlage 08 (Nadere Overeenkomst 1 - opdrachtbrief opname) zal ter verduidelijking worden voorzien van de aanduiding "NOK 1", zodat verwarring met NOK 2 wordt voorkomen.
234	Inschrijffase	1		Aanbestedingsleidraad, 5.2, pagina 27	de inschrijvingssom zal zijn gebaseerd op de marktomstandigheden zoals deze gelden op het moment van aanbidding. In verband met de huidige geopolitieke ontwikkelingen, waaronder de oorlogssituatie in het Midden-Oosten en de daarmee samenhangende spanningen op internationale energie-, grondstoffen-, en transportmarkten, behoudt opdrachtnemer zich het recht voor de prijs, planning en/of uitvoeringsvoorwaarden in redelijkheid aan te passen indien zich omstandigheden voordien die buiten de invloedssfeer van opdrachtnemer liggen. hieronder worden in ieder geval begrepen: stijgingen van brandstof- en energieprijzen, verstoringen in internationale toeleveringsketens of transportstromen, schaarste of prijsstijgingen van materialen en grondstoffen, internationale sancties of handelsbeperkingen, alsmede vergelijkbare geopolitieke of macro-economische ontwikkelingen die directe invloed hebben op de uitvoering van de opdracht. we nemen aan dat Opdrachtgever o.b.v. verantwoord Opdrachtgeverschap met bovenstaand uitgangspunt akkoord kan gaan?	Het Rijksvastgoedbedrijf merkt op dat in deze aanbesteding geen prijzen voor materialen, grondstoffen of andere uitvoeringsgebonden kostencomponenten worden uitgevraagd als onderdeel van de inschrijving.
235	Inschrijffase	1		Bijlage 12 NOK 2 format CEW uitvoering, artikel 8.3, pagina 9	Waarom dient Aannemer 2 V&G plannen op te stellen conform art. 8.1 en 8.3? 1 V&G plan zou toch afdoende dienen te zijn? En wordt het V&G Ontwerpplan per project door Opdrachtgever aangeleverd?	Dit is één V&G plan per gebouw.

236	Inschrijffase	1		Bijlage 12 NOK 2 format CEW uitvoering, artikel 6.2.b, pagina 8	Als art. 6.2 wordt gekozen, dan nemen wij aan dat het onder 2.b vermelde 'Overeenkomstnummer' de coördinatieovereenkomst wordt bedoeld, zodat alle bij de coördinatie betrokken partijen de coördinatieovereenkomst overeenkomen en ondertekenen t.b.v. een optimaal coördinatieproces?	Dit wordt tijdens de schouw afgestemd met ON en OG.
237	Inschrijffase	1		Bijlage 12 NOK 2 format CEW uitvoering, artikel 2.4, pagina 6	Wij nemen aan dat de tekst 'OPTIE lid 5 en 6' onder lid 4 dient te worden gewijzigd naar 'OPTIE lid 4 en 5'?	Ja, dat is correct. Dit betreft een redactionele omissie. De verwijzing "‘OPTIE lid 5 en 6’" onder artikel 2 lid 4 dient te worden gewijzigd in "‘OPTIE lid 4 en 5’" De gewijzigde format wordt als bijlage bij de NvI gepubliceerd.
238	Inschrijffase	1		Bijlage 12 NOK 2 format CEW uitvoering, artikel 1, pagina 5	Ervan uitgaande dat de werkzaamheden op of aan bestaande objecten zal plaatsvinden, achten wij het van belang dat Opdrachtgever altijd de verantwoordelijkheid draagt m.b.t. de 'Constructieve Veiligheid'. Mocht Aannemer een constructieve aanpassing dienen uit te voeren, dan is het van belang dat Aannemer de op te stellen documenten voor de constructieve aanpassing ter beoordeling en goedkeuring kan indienen bij de coördinerend en/of ontwerpend constructeur van Opdrachtgever. Wij nemen aan dat Opdrachtgever o.b.v. het uitvoeren van werkzaamheden door Aannemer aan de bestaande objecten met dit uitgangspunt akkoord gaat?	Opdrachtnemer blijft zelf verantwoordelijk voor de constructieve veiligheid.
239	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst Duurzaamheid en EML-maatregelen	Wij verzoeken Opdrachtgever om de mogelijkheid tot ondertekening door beide partijen van de Raamovereenkomst toe te voegen.	Niet akkoord. Raamovereenkomst wordt middels de opdrachtbrief opgedragen.
240	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst, artikel 11.2, pagina 8	Een verbeterer initiatief kan eenvoudig of veelomvattend zijn. Het per definitie niet in rekening kunnen brengen van kosten door Opdrachtnemer is daarbij niet akkoord. Wij stellen voor om per verbeterer initiatief gezamenlijk te bepalen of een vergoeding voor Opdrachtnemer wel of niet redelijk is.	Zie antwoord vraag 137
241	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst, artikel 9.1, pagina 7	Is de contractmanager rechtsgeldig bevoegd om namens Opdrachtgever op te treden als directie conform de UAV? Zie ook art. 9.3, waarbij het van belang is om in de overeenkomst vast te stellen welke personen wel rechtsgeldig bevoegd zijn.	Dat is niet het geval.
242	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst, artikel 8.5, pagina 7	De tekst 'Ook een eventuele aanpassingen daarvan' is onvoldoende duidelijk aangezien de tekst een enkele en meervoudige aanpassing in zich heeft. Wij stellen voor om een enkelvoudige aanpassing toe te passen, waarbij de tekst 'aanpassingen' wordt gewijzigd naar 'aanpassing'.	De formulering wordt aangepast naar het enkelvoud ("aanpassing").
243	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst, artikel 8.2, pagina 7	Als een Nadere Overeenkomst op 31-12 van het betreffende jaar in opdracht wordt gegeven, wordt de realisatie van de Nadere Overeenkomst in het komende (daaropvolgende) jaar dan verrekend (door Opdrachtnemer in rekening gebracht bij Opdrachtgever) o.b.v. de tarieven in het jaar van de ondertekening van de Nadere Overeenkomst, of het jaar van de realisatie van de betreffende Nadere Overeenkomst? Wij stellen voor om de tarieven te hanteren die van toepassing zijn ten tijde van de realisatiefase, zodat de kosten voor Opdrachtnemer dekkend zijn n.a.v. de indexatie. Dus als bijvoorbeeld een Nadere overeenkomst in het jaar 2027 wordt overeengekomen, maar in het jaar 2028 wordt gerealiseerd, dat dan de tarieven van 2028 worden toegepast ter verrekening van de uitgevoerde werkzaamheden in het jaar 2028.	Dat is akkoord.
244	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst, artikel 6.3, pagina 6	N.a.v. diverse ontwikkelingen stijgen de prijzen. Op welke wijze borgt Opdrachtgever de prijsstijgingen i.r.t. de door Opdrachtgever beschikbaar gestelde budgetten versus door Opdrachtnemer in te dienen offertes? Wij stellen voor om een onafhankelijke kostendeskundige in te zetten bij een eventuele overschrijding van de offerte t.o.v. het door Opdrachtgever beschikbaar gestelde budget.	Het RVB zal, zoals aangegeven in artikel 6.3, voor de uitvraag een raming maken voor de nadere overeenkomst. Bij deze raming zal rekening gehouden worden met de prijsontwikkelingen. Het RVB gaat niet akkoord met de inzet van een onafhankelijke kostendeskundige bij overschrijding.
245	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst, artikel 5.3.3, pagina 5	Afhankelijk van de omvang en complexiteit van de Nadere Overeenkomst kan de doorlooptijd van de offerte worden bepaald. De vermelde 3 weken is, mede i.r.t. het aanvragen van offertes bij onderaannemers en/of leveranciers, veelal niet haalbaar. Wij stellen voor om per Nadere Overeenkomst een daarbij passende doorlooptijd te bepalen.	Hiervoor 3 weken aanhouden, echter bij grotere trajecten kunnen we dit afstemmen.
246	Inschrijffase	1		Raamovereenkomst, Artikel 4.1, pagina 4	m.b.t. de rangorde is het gebruikelijk dat een nieuw en meer gespecificeerd document in rangorde boven de meer algemene en oudere documenten komt te staan. Zie ook het uitgangspunt zoals vermeld in art. 4.3, 4.4 en 4.5 van de Raamovereenkomst, waarbij de NOK in rangorde boven de raamovereenkomst dient te staan. wij stellen voor om de rangorde als volgt op te stellen: 1. NOK 2. NOK-bijlagen 3. Raamovereenkomst 4. Raamovereenkomst - bijlagen 5. UAV 6. Inschrijving Raamovereenkomst	Het RVB handhaaft de rangorde in documenten. Zie ook antwoord vraag 117.
247	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, artikel 3.2	De verlenging is nu als een eenzijdige optie voor de opdrachtgever geformuleerd, terwijl beide partijen gezamenlijk hun samenwerking moeten kunnen evalueren en besluiten tot verlenging. Is de opdrachtgever bereid om het besluit tot verlenging in gezamenlijk overleg en besluitvorming te doen?	Niet akkoord, artikel 3.2 zal niet worden gewijzigd.
248	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, artikel 12, aansprakelijkheid	De opdrachtnemer is aansprakelijk voor alle schade en zijn aansprakelijkheid is niet gelimiteerd. Het is niet redelijk of proportioneel dat een opdrachtnemer moet instaan voor alle schade van de opdrachtgever. De aansprakelijkheid moet dan ook worden beperkt (zie ook voorschrift 3.9 D van de Gids Proportionaliteit). Voorstel voor de beperking: (a) Is de opdrachtgever bereid om de contractuele en wettelijke aansprakelijkheid van de opdrachtnemer te beperken tot het door de opdrachtnemer uit zijn AVB-verzekering met een polisdekking van € 3.000.000,- voor materiële en daaruit voortvloeiende immateriële schade, te ontvangen bedrag?	De limitering van de aansprakelijkheid is opgenomen in de nieuwe versie van de raamovereenkomst.
249	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 2	Prijzenblad perceel 2	De totaalwaarde van tabblad Vaste Prijs Opname lijkt niet goed te worden meegenomen in cel F8 van het tabblad Inschrijfstaat. Hierin staat een verwijzing naar een cel (L112 i.p.v. M6) welke niet het totaal van het tabblad Vaste Prijs Opname in staat. Kan deze worden aangepast?	Er zullen nieuwe prijzenboeken voor perceel 2 worden verstrekt.
250	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: aanbestedingsleidraad. Artikel 12.1	Wij voeren EML opnamen uit. Mogen wij met een aannemer inschrijven als onderaannemer op één of meerdere percelen, en met een andere aannemer op één of meerdere ANDERE percelen	Ja, dat is toegestaan.
251	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: aanbestedingsleidraad, kwaliteitscriterium PVA.	Tabel pagina 23. U kent één integrale score toe aan het PVA. Zal dat een cijfer 1 of 2 of 3 of 4 zijn, of is dat een gemiddelde dat u berekent uit de score per onderdeel? Als het een gemiddelde score is, hoe is dan de weging van de subonderdelen?	Nee, voor het Plan van Aanpak wordt geen gemiddelde berekend van de onderdelen A, B en C. Het Plan van Aanpak wordt integraal beoordeeld en ontvangt vervolgens één eindscore van 0 t/m 4.

252	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: aanbestedingsleidraad	Tijdens de informatiebijeenkomst op 8 september, werd regelmatig door u gesproken over de verdeling in batches. Welk belang hecht u aan de batches, wij lezen er slechts in 1 regel over in de leidraad, terwijl het regelmatig werd genoemd. Welke randvoorwaarden hanteert het RVB/DVM bij de vorming van batches door de aannemer? Of bedoelt u met het woord batch een perceel?	Door Defensie is een verdeling gemaakt in batches. Deze batches zijn ook in het prijzenboek per gebouw aangegeven. Dit betekent dat Defensie er de voorkeur aan geeft om eerst te starten met de gebouwen die in batch 1 staan en te eindigen met batch 6. Echter, als u goede redenen heeft om hier qua capaciteit of uitvoering een aanpassing in te doen, dan zullen wij dit met alle betrokkenen afstemmen. Bijvoorbeeld: Gilze Rijen staat in batch 6 en zou uitvoeringstechnisch beter eerder kunnen worden uitgevoerd.
253	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	De actuele status m.b.t. NOK-1 en NOK-2	Tijdens de bijeenkomst is aangeven dat er reeds gestart is met de werkzaamheden. Eveneens het tijdspad en de voorwaarde dat zowel NOK-1 als NOK-2 voor alle percelen in 2030 afgerond moet zijn. Kunt u met een percentage aangeven hoeveel er reeds is uitgevoerd. Gespecificeerd op NOK-1 en NOK-2.	In het prijzenboek kunt u zien welke NOK 1 werkzaamheden al zijn gestart c.q. uitgevoerd, want deze zijn grijs gearceerd en behoeven niet te worden afgeprijsd. Betreft NOK 2: Hier kunnen wij nog geen % inschatting voor maken. Echter, de werkzaamheden voor de Label C kantoorgebouwen worden door ons met voorrang zoveel als mogelijk in 2026 uitgevoerd of in opdracht gegeven i.v.m. de deadline van 31 december 2027. Verder wordt er ook alvast gewerkt aan de (led-)verlichting.
254	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: bijlage 04, ARBO regeling 2026	Volgens artikel 10 ABRO moeten wij beschikken over een ARBO verklaring op het vereiste niveau. Is niveau TBB 3, 2 of 1 zoals gedefinieerd in de ABRO 2026 van toepassing. Of vallen deze panden/locaties buiten de scope van de opdracht? In welke mate is TBB 4 van toepassing? Zo ja hoe wordt de opdrachtnemer getoetst?	Zie vraag 135 en 206
255	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: PvE, pag 12 processchema	Klopt het dat het RVB en niet de ON Opnamen, zorgt voor het afmelden van de energielabels? IRT label C verplichting.	Nee dat klopt niet: de aannemer is verantwoordelijk voor de herlabeling en het afmelden hiervan. Die moet door een onafhankelijk partij in opdracht van de aannemer uitgevoerd te worden. Indien u eraan twijfelt of de uitgevoerde werkzaamheden leiden tot een label C, dan verzoeken wij u dit tijdens het werk met OG af te stemmen, zodat bekeken kan worden hoe dit kan worden opgelost.
256	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Algemeen	- De projectleider/ vertegenwoordiger van Defensie gaf tijdens de inlichten bijeenkomst aan dat voor alle gebouwen EML, informatieplicht en onderzoeksplicht al doorlopen is. Het RVB gaf echter aan dat dit voor een deel van de complexen geldt. - Hebben we goed begrepen dat de informatieplicht vanuit de EML door Opdrachtgever plaatsvindt? - gaf tijdens de informatie bijeenkomst aan dat de lopende EML opnamen per perceel door blijven lopen. In de prijzenbladen heeft u een overzicht opgenomen van gebouwen, op locatie en perceel van gebouwen waar de (NOK-1) inspecties nog uitgevoerd moeten worden. U kent de planning van de huidige NOK opnamen en het tempo waarmee complexen worden opgenomen. Wij willen weten hoe realistisch de scope en omvang is voor de opnamen, zodat we beter kunnen inschatten hoeveel capaciteit voor opnamen we nodig hebben. Daarom zouden we van u willen weten per perceel in het prijzenblad aangeven of de scope van de opnamen inderdaad gelijk is aan wat u in het prijzenblad heeft aangegeven. Of moeten we ervan uitgaan dat er rond 1 januari al meer complexen en gebouwen zijn afgerond qua eml opnamen? Zo ja, kunt u op grond van de huidige planning aangeven per perceel hoeveel procent van de nu nog witte regels dan grijs zijn, dus hoeveel procent van de huidige door u verwachte scope vanaf 1 januari toch al is afgerond?	Defensie is zelf verantwoordelijk voor de informatieplicht en onderzoeksplicht en daar vindt dit ook plaats. De reeds in opdracht gegeven NOK 1 inspecties zijn in het prijzenboek buiten beschouwing gehouden. (Dat zijn de grijze velden die niet afgeprijsd hoeven te worden.) Het is derhalve onze verwachting en realistisch dat de beprijsde opnames nog moeten worden uitgevoerd.
257	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Algemeen	- Er zijn bureaus die inmiddels (NOK 1) EML inspecties hebben uitgevoerd. Wij willen vanuit een zuiver level playingfield de vaste som voor de werkzaamheden voor de EML opnamen kunnen ramen. Daarom zouden wij graag informatie willen ontvangen vanuit de lopende opnamen: - Wat zijn de lessons learned m.b.t. de algemene organisatie vanuit ons als opdrachtnemer? - Hoeveel tijd (fte inspanning) kost gemiddeld een processtap (PvE pagina 13 bovenaan) voor een gebouw? - Wat zijn de lessons learned m.b.t. de algemene organisatie (RVB), met name, hoeveel tijd kosten de afstemmingstappen met RVB? - Kunt u drie voorbeelden geven (in de opstart fase) waarin het RVB en de uitvoerende partij opnieuw met elkaar in gesprek moesten om het proces vlot te trekken? - Wat zijn de (gefactureerde) kosten per audit? Locatie of perceel (gespecificeerd op perceelnummer)? - Wat was de doorlooptijd vanaf opdracht RVB t/m (deel) oplevering rapportage door opdrachtnemer. Gespecificeerd per perceel of locatie.	De volgende lessons learned kunt u vinden in de presentatie tijdens de voortichtingsbijeenkomst bij de sheet aandachtspunten NOK1. Belangrijk lessons learned zijn: Zorg dat je inspecteurs met de juiste expertise inzet en dat je als ON een eigen kwaliteitsteam hebt. Zo kun je de lessons learned toepassen en zorgen voor first time right. De benodigde afstemmingstijden van het RVB-beoordelingsteam treft u ook aan in de presentatie van de voortichtingsbijeenkomst. Houd voor uzelf ook rekening met de benodigde bijscholing voor de inspecteurs, het kwaliteitsteam en de kick off bijeenkomsten op locatie per complex. En als u in 1x op de juiste wijze de excellijsten invult, dan kunnen de excels aan onze kant snel (en zonder retour quick scan) worden beoordeeld. Houd ook rekening met de juiste (digitale) VOG's. Uiteraard zullen wij u na gunning voorzien van de meer gedetailleerde informatie. Wij kunnen u geen (gefactureerde) kosten doorgeven en ook niet de doorlooptijd. Dat hangt af van uw eigen organisatie en het kwaliteitsniveau van de opnames.
258	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Ontwerpverantwoordelijkheid, V&A 21 en 52	U geeft aan dat voor de werkzaamheden in NOK 1 en 2 altijd de UAV 2012 van toepassing is. Echter is de UAV bedoeld voor uitvoeringswerkzaamheden waarbij het advies/ontwerp door de opdrachtgever wordt verzorgd en de opdrachtgever dus ook ontwerpverantwoordelijk is. a) Kunnen wij er vanuit gaan dat bij advies/ontwerpwerkzaamheden de DNR van toepassing is? b) zo niet, kunt u dan bevestigen dat de opdrachtgever altijd de ontwerpverantwoordelijkheid blijft dragen?	De Opdrachtgever heeft er bewust voor gekozen om de UAV van toepassing te verklaren op beide NOK's, zie ook het antwoord op vraag 98. Ten aanzien van uw tweede punt, merkt de Opdrachtgever op dat hij van de Opdrachtnemer verlangt dat zij de EML-maatregelen inventariseert en, indien opgedragen, uitwerkt, voorbereidt en uitvoert. De Opdrachtgever acht het daarbij passend dat de Opdrachtnemer de verantwoordelijkheid draagt voor de uitwerking. Ter verduidelijking daarvan heeft de Opdrachtgever aan de CEW toegevoegd dat par. 5 lid 1 sub c UAV niet van toepassing is.
259	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Inlichtingenbijeenkomst	Kan aanbestedende dienst de kostplussmethodiek nader definiëren en aangeven welke directe en indirecte kosten voor vergoeding in aanmerking komen? Welke opslagen voor algemene kosten, risico en winst mogen worden toegepast en op welke kostensoorten worden deze berekend?	Voor de vergoeding en verrekening van werkzaamheden verwijzen wij naar de verrekenmethodiek zoals beschreven in de leidraad, de raamovereenkomst en het Prijzenboek. Hierbij geldt dat arbeid wordt verrekend op basis van de door opdrachtnemer aangeboden uurtarieven uit het Prijzenboek. Materiaal- en materieelkosten worden afzonderlijk verrekend conform de contractueel vastgelegde verrekenmethodiek. De daarbij geldende opslag voor algemene kosten, risico en winst is reeds in de aanbestedingsstukken bepaald en bedraagt eenmalig 10% AKWR. Er worden geen aanvullende opslagen gehanteerd.

260	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Inlichtingenbijeenkost	Kan aanbestedende dienst per fase en per type deelopdracht verduidelijken bij welke partij de ontwerpverantwoordelijkheid ligt? Kan daarbij onderscheid worden gemaakt tussen de opname, technische uitwerking, engineering, maatregelkeuze, uitvoeringsontwerp en eventuele wijzigingen tijdens de uitvoering?	Zie antwoord vraag 258. Dit antwoord geldt voor alle fasen.
261	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Inlichtingenbijeenkost	Krijgt de opdrachtnemer vóór aanvaarding of uitvoering van NOK 2 gelegenheid om de bestaande opname en beschikbare vastgoedinformatie te verifiëren? Zo ja, welke termijn en vergoeding worden hiervoor beschikbaar gesteld?	U krijgt voor uitvoering van de NOK2 de gelegenheid om de beschikbare vastgoedinformatie te verifiëren. Nee, daar wordt geen extra vergoeding beschikbaar voor gesteld.
262	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Inlichtingenbijeenkost	Hoe worden afwijkingen, onvolledigheden en onjuistheden in een bestaande NOK 1-opname contractueel en financieel afgehandeld wanneer deze pas tijdens de voorbereiding of uitvoering van NOK 2 worden vastgesteld? Kan aanbestedende dienst bevestigen dat de hieruit voortvloeiende kosten en gevolgen voor de planning niet voor rekening en risico van de opdrachtnemer komen?	Indien tijdens de voorbereiding of uitvoering van NOK 2 afwijkingen, onvolledigheden of onjuistheden in een bestaande NOK 1-opname worden vastgesteld, zullen partijen hierover in overleg treden. De financiële afhandeling vindt plaats conform de wijzigings- en verrekenmethodiek zoals opgenomen in de leidraad, raamovereenkomst en het Prijsenboek. De aanbestedende dienst kan niet op voorhand bevestigen dat alle hieruit voortvloeiende kosten en/of planningsgevolgen volledig voor rekening van de aanbestedende dienst komen. De beoordeling hiervan is afhankelijk van de aard en oorzaak van de geconstateerde afwijking en vindt plaats overeenkomstig de contractuele afspraken. Indien sprake is van een wijziging van de opdracht of aantoonbaar onjuiste of onvolledige uitgangspunten vanuit de aanbestedende dienst, zal verrekening plaatsvinden conform de overeengekomen verrekenmethodiek.
263	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Inlichtingenbijeenkost	Wie is verantwoordelijk voor de juistheid, volledigheid en actualiteit van een door of namens het RVB uitgevoerde NOK 1-opname wanneer de opdrachtnemer uitsluitend NOK 2 uitvoert?	De aanbestedende dienst is verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van de bestaande NOK 1-opname. Indien de opdrachtnemer uitsluitend NOK 2 uitvoert, mag deze de verstrekte NOK 1-opname als uitgangspunt hanteren. Eventuele geconstateerde afwijkingen of onjuistheden dienen wel tijdig te worden gemeld. De gevolgen daarvan worden per situatie beoordeeld en, indien van toepassing, afgehandeld conform de wijzigings- en verrekenmethodiek uit de leidraad, raamovereenkomst en het Prijsenboek.
264	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Inlichtingenbijeenkost	Kan aanbestedende dienst verduidelijken welke opdrachten naar verwachting in 2028 afzonderlijk worden aanbesteed, welke financiële grens daarbij geldt en welke gevolgen dit heeft voor de scope en het verwachte omzetspotentieel van de onderhavige raamovereenkomst?	Wij hebben in de aanbestedingsleidraad de financiële verwachting afgegeven.
265	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, art. 6D	Wat bedoeld u met deze regel? Alles is reeds vastgelegd of wel in uurtarieven of wel in materiaal/materieel kosten of wel in aantal uren. Dan kan er toch nooit meer een discussie zijn over een abnormaal laag of hoge offerte. Om discussies in de uitvoering te voorkomen willen wij u verzoeken dit punt te schrappen. Is dit akkoord? Zo nee kunt u onderbouwen waarom u dit punt wel van toepassing vind op deze raamovereenkomst.	Het RVB heeft in lijn met het bepaalde in artikel 8.3 er niet voor gekozen om de hoeveelheid uren al bindend voor te schrijven. Het is gegeven die keuze niet uit te sluiten is dat een offerte onaanvaardbaar laag of hoog zal zijn. Artikel 6.2 sub d past daarbij.
266	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, art. 1	Kunt u toelichten hoe u de drempelwaarde ziet (2,4 / 2,8 miljoen). Is dit op installatie/bouw element niveau, bouwdeel niveau, gebouw niveau, complex niveau of perceel niveau? Kunt u daarnaast toelichten wat u verstaat onder een: - Complex - Locatie - Gebouw	De drempelwaarde is per opdracht. Een complex is een kazerne met meerdere gebouwen, een locatie is daar waar de kazerne is of het gebouw staat.
267	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage 04 ABRO, pagina 76	Begrijpen wij goed dat al onze onderaannemers ook gescreend moeten worden conform de ABRO?	Alle voorwaarden van dit contract dient u back to back in uw overeenkomsten met uw aannemers op te nemen. Zie ook vraag 270.
268	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, art. 8.1	Wij constateren dat de verrekenmethodiek is toegespitst op de bouw branche. In de installatiebranche rekenen wij conform de methodiek van Techniek Nederland. Dit is een wezenlijk andere methodiek. In de prijsenboeken zien we ook dat de nadruk op techniek ligt, 36.000 uren bouwkunde en 80.000 uren E en W techniek. Kunt u om deze reden aansluiten bij de Techniek Nederland calculatiemethodiek temeer omdat u al aangeeft in artikel 8.3 voor de calculatietijdnormen van Techniek Nederland te kiezen?	De aanbestedende dienst handhaaft de in de aanbestedingsstukken opgenomen verrekenmethodiek. Hoewel wordt onderkend dat een belangrijk deel van de werkzaamheden,althans de fictieve uren, betrekking heeft op elektrotechnische en werktuigbouwkundige installaties, is bewust gekozen voor één uniforme verrekenmethodiek voor alle percelen en opdrachtnemers binnen deze raamovereenkomst. Voor de bepaling van calculatietijdnormen wordt aangesloten bij de systematiek van Techniek Nederland zoals opgenomen in de aanbestedingsstukken. Dit betekent echter niet dat tevens de volledige calculatietijdnormen- en verrekenmethodiek van Techniek Nederland wordt toegepast. De contractuele verrekening van werkzaamheden, materialen, materieel en eventuele opslagen blijft plaatsvinden conform de leidraad, de raamovereenkomst en het Prijsenboek

269	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, art. 8.1 / lid 3 en 4	In artikel 8.1 lid 3 en 4 van de concept raamovereenkomst is bepaald dat gegadigden voor materiaal en materieel gehouden zijn de prijzen van www.bouwkosten.nl te hanteren met 5% korting. Deze bepaling is disproportioneel en staat haaks staat op het beginsel dat bij aanbestedingen prijzen in concurrentie worden uitgevraagd en die concurrentie wordt ten aanzien van materieel en materiaal simpelweg uitgeschakeld. In feite komt het er op neer dat de aanbestedende dienst prijzen dicteert waarmee de mededinging wordt belemmerd. Dat is niet toegestaan. Los daarvan is het maar zeer de vraag of de prijzen op www.bouwkosten.nl wel passend zijn voor de diverse gegadigden. De ene gegadigde kan bepaalde materialen of materieel goedkoper aanbieden dan de ander, terwijl de volgende gegadigde andere materialen of materieel juist goedkoper kan beprizen. Dat heeft allemaal te maken met bedrijfsvoering en bedrijfseconomische keuzes. De prijsopbouw van de ene gegadigde kan daarmee wezenlijk afwijken van de prijsopbouw van de andere gegadigde, en dus kan de prijsopbouw ook afwijken van de prijsvorming op bouwkosten.nl Tot slot heeft nog te gelden dat de aanschaf van een abonnement op bouwkosten.nl € 4.500,- per jaar kost. Daarmee worden inschrijvers onnodig op kosten gejaagd hetgeen ook strijdig is met de uitgangspunten van aanbestedingsregelgeving. Het verzoek is de disproportionele bepaling uit artikel 8.1 lid 3 en 4 van de concept raamovereenkomst te schrappen dan wel aan te passen in die zin dat de op basis van bouwkosten.nl gedicteerde prijsvorming komt te vervallen.	Zie antwoord op vraag 79.
270	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage 04 ABRO, algemeen	U geeft aan dat de EML op gebouw niveau wordt uitgevoerd en dat de hoogste rubricering TBB 4 is. Hoe wordt dat dan gedaan voor wat betreft bv gebouwen welke meerdere rubriceringen hebben. Wat wij begrijpen komt dit vaak voor. Blijft dan het volledige gebouw buiten deze scope? Alternatief is dat er een gedeelte EML wordt aangeleverd en dat lijkt ons ook niet wenselijk.	Het is TBB niveau 4, hetgeen wordt vastgesteld door de Gebruiker op locatie. Welke ruimten u kunt betreden tijdens de uitvoering wordt eveneens vastgesteld door de Gebruiker tijdens de kick off. Het overhandigen van een RAL is derhalve niet van toepassing. U kunt uitgaan van de beveiligingseisen op niveau TBB4. Zie ook de ABRO bijlage.
271	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage 04 ABRO, algemeen	Zoals wij de ABRO lezen zien wij hier heel veel kosten uit naar voren komen die op voorhand niet duidelijk in te schatten zijn. Mogen wij ervanuit gaan dat alle kosten, zoals beschreven in de ABRO hoofdstukken 1 t/m 5 volledige verrekenbaar zijn. Zo niet hoe moeten wij deze kosten dan opnemen?	U kunt voor dit contract uitgaan van TBB 4 en de kosten zijn hiervoor niet verrekenbaar.
272	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage 04 ABRO, Hoofdstuk 3: Fysiek / eis nr. 3.3.29	Hierin is beschreven dat de GBS systemen ook onder TBB 4 vallen. Dit betekent dat wij deze niet zomaar op afstand mogen benaderen. Hoe ziet u de relatie met EMS systemen aangezien deze vaak een verbinding nodig hebben?	Dit is ook TBB4, u mag het niet op afstand benaderen. Verder wordt dit verder uitgewerkt in de NOK2 fase.
273	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage 04 ABRO, Hoofdstuk 3: Fysiek / eis nr. 3.3.1	Zoals wij dit interpreteren verwerken wij op onze eigen locatie TBB 4 informatie. Conform deze regel moet dit beschermt worden met detecterende maatregelen. Eis 3.3.1 geeft aan dat deze systemen niet mogen voortkomen uit een land dat een offensief cyberprogramma heeft. Kunt u aangeven welke apparatuur uit welke landen wij dan niet mogen toepassen voor de beveiliging van ons eigen pand?	Dit betreffen Rusland, China, Iran en Noord-Korea. Deze lijst is niet limitatief.
274	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage 04 ABRO, art. 5 / tabel pagina 6	Klopt onze interpretatie dat op basis van het tabel we hier praten over een contract waarbij TBB's van toepassing zijn in de vorm van digitale opslag en ook clouddienst waardoor hoofdstuk 1 t/m h 5 van de ABRO van toepassing is?	Zie vraag 135 en 206
275	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, art. 2.1.5	Kunt u aangeven waar wij de kosten voor de ABRO kwijt kunnen in het inschrijfbijlet voor zowel NOK 1 als NOK 2?	U kunt voor dit contract uitgaan van TBB 4 en de kosten zijn hiervoor niet verrekenbaar.
276	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage 04 ABRO, art. 10	In de ABRO wordt duidelijk aangegeven dat voordat de opdrachtnemer aan de opdracht begint hij moet beschikken over een ABRO verklaring op het juiste niveau en dat NBIV deze pas afgeeft nadat opdrachtnemer voldoet aan alle ABRO eisen op het vereiste niveau. Zoals in de inlichtingenbijeenkomst aangegeven wordt de gunning verwacht op 17 december en start raamovereenkomst is 1 januari 2027. Hierdoor zal het beveiligingsplan pas in januari aangeleverd kunnen worden en als alles goed gaat door NBIV pas in februari of maart de ABRO verklaring afgegeven kunnen worden. Hoe ziet u dit qua planning en is NBIV al geïnformeerd dat hier capaciteit voor gereserveerd moet worden?	Zie vraag 135 en 206. Wij hebben voor deze opgave een nauw contact met Defensie en deze zaken zullen wij direct met u opnemen na gunning.

277	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, art. 2.1.5	U geeft hierin aan wat niet in scope is. Dit betreft specifiek opdrachten onder de ABRO 2026 welke geclassificeerd zijn als een TBB 3, 2 of 1. Dit betekent dat de ABRO op deze opdracht wel van toepassing is voor TBB 4 departementaal vertrouwelijk. In de raamovereenkomst wordt wederom bevestigd dat de ABRO 2026 van toepassing is op dit contract. Alleen om hier de juiste impact en prijsvorming op vast te stellen hebben wij de RAL lijsten conform bijlage 4 van de ABRO nodig voor de inschrijving. Kunt u deze zo spoedig mogelijk aanleveren?	Het is TBB niveau 4, hetgeen wordt vastgesteld door de Gebruiker op locatie. Welke ruimten u kunt betreden tijdens de uitvoering wordt eveneens vastgesteld door de Gebruiker tijdens de kick off. Het overhandigen van een RAL is derhalve niet van toepassing. U kunt uitgaan van de beveiligingseisen op niveau TBB4. Zie ook de ABRO bijlage.
278	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Informatiebijeenkomst / GIC's Defensie	Tijdens de informatiebijeenkomst gaf u naar aanleiding van een vraag over de impact van de GIC op dit bestek dat tijdens de looptijd van deze raamovereenkomst er geen GIC's voor defensie op de markt zullen komen waardoor de te verwachten omzetgetallen redelijk in lijn blijven met de geschatte omvang van de raamovereenkomsten. Kunt u bevestigen dat er geen GIC's voor defensie tijdens de looptijd van dit contract op de markt komen?	Tijdens de informatiebijeenkomst is een uitspraak gedaan over de verwachte marktontwikkelingen met betrekking tot GIC's voor defensie. Deze uitspraak was niet correct en had niet op deze manier gedaan mogen worden. We kunnen geen garanties of voorspellingen doen over toekomstige marktontwikkelingen, inclusief de beschikbaarheid van GIC's voor defensie tijdens de looptijd van de raamovereenkomst. De omzetverwachtingen zijn gebaseerd op de huidige inzichten en schattingen. Voor actuele en officiële informatie over GIC adviseren wij u om de officiële communicatiekanalen en de inkoopkalender in de gaten te houden.
279	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Informatiebijeenkomst / Gelijk speelveld	Tijdens de informatiebijeenkomst werd aangegeven dat met een aantal marktpartijen reeds ervaring is opgedaan met de ontwikkeling en uitvoering van NOK 1. Tevens werd door een aanwezige marktpartij gerefereerd aan door haar ontwikkelde onderdelen van de aanpak en de daarop ontvangen feedback van opdrachtgever. Inschrijver vraagt zich af hoe wordt geborgd dat de aldus verkregen kennis omtrent werkwijzen, beoordelingskaders, gewenste outputs, verbeterpunten en voorkeuren van opdrachtgever volledig beschikbaar is voor alle gegadigden. Kan opdrachtgever aangeven: a. welke informatie uit de ontwikkel- en pilotfase beschikbaar is gekomen; b. op welke wijze deze informatie integraal is gedeeld met alle marktpartijen; c. op welke wijze opdrachtgever heeft vastgesteld dat betrokkenheid bij deze ontwikkelfase geen concurrentievoordeel oplevert bij het opstellen van kwaliteits- en uitvoeringsplannen; d. hoe deze werkwijze zich verhoudt tot de uitgangspunten uit de Regeling Scheiding van Belang Rijksvastgoedbedrijf 16.1 ten aanzien van voorkennis en het voorkomen van vervalsing van de mededinging.	a en b) Zie antwoord vraag 257 c en d) Dat marktpartijen al eerder opnames hebben uitgevoerd betekent niet dat er sprake is van oneerlijk voordeel, het RVB tracht de level playing field voor alle partijen zo goed als mogelijk te bewaken door zoveel informatie als mogelijk te delen. Een natuurlijke ervaringsvoorsprong (bijv. door eerdere opdrachten) is niet uniek en valideert niet als oneerlijk voordeel. Er is geen sprake van voorkennis of vervalsing van de mededinging.
280	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst, art. 14.1	In hoofdstuk 14 motiveert opdrachtgever de samenvoeging van de opdracht met de stelling dat EML-maatregelen veelal een multidisciplinair karakter hebben en dat integrale contractering noodzakelijk is om efficiënt uitvoering te geven aan de verduurzamingsopgave. Inschrijver begrijpt deze afweging voor NOK 1 (inventariseren, analyseren en vaststellen van EML-maatregelen). Voor deze fase lijkt sprake van duidelijke efficiëntievoordelen doordat één partij een integrale opname uitvoert. Voor NOK 2 geldt echter dat de uitvoering betrekking heeft op maatregelen die volgens de Erkende Maatregelenglijst grotendeels zijn onderverdeeld in afzonderlijke bouwkundige, werktuigbouwkundige, elektrotechnische en meet- en regeltechnische maatregelen. Kan opdrachtgever de volgende vragen nader onderbouwen: 1. waarom de clustering die voor NOK 1 wenselijk wordt geacht ook noodzakelijk is voor NOK 2; 2. welke alternatieven voor de uitvoering van NOK 2 zijn onderzocht, zoals: uitvoering via disciplinegerichte percelen; uitvoering via bestaande onderhouds- of vervangingscontracten; scheiding tussen opname (NOK 1) en uitvoering (NOK 2); 3. op welke wijze de proportionaliteit van de gekozen samenvoeging is beoordeeld in het licht van artikel 1.5 en artikel 1.10 Aanbestedingswet 2012; 4. op grond van welke concrete analyse is vastgesteld dat de voordelen van integrale uitvoering opwegen tegen de beperking van markttoegang die ontstaat door het combineren van opname-, advies-, ontwerp- en uitvoeringswerkzaamheden binnen één raamovereenkomst.	Opdrachtgever verwijst voor de beantwoording van deze vragen primair naar paragraaf 14.1 van de aanbestedingsleidraad, waarin de keuze voor de gekozen contracterings- en perceelstructuur nader is gemotiveerd. Opdrachtgever acht de integrale contractering van zowel NOK 1 als NOK 2 noodzakelijk vanwege de sterke samenhang tussen inventarisatie, voorbereiding en uitvoering van EML-maatregelen. Zoals toegelicht in paragraaf 14.1 wordt hiermee een naadloze overgang van voorbereiding naar uitvoering gerealiseerd, worden overdrachtsmomenten beperkt en wordt een continu productieproces binnen de percelen bevorderd. Gelet op de omvang, de multidisciplinaire aard en de tijdskritische opgave acht opdrachtgever deze aanpak doelmatig en proportioneel. Opdrachtgever acht de in paragraaf 14.1 opgenomen motivering passend bij de aard en doelstellingen van de opdracht. De proportionaliteit is door opdrachtgever beoordeeld in samenhang met de aard van de opgave, de vereiste multidisciplinaire samenwerking, het beoogde uitvoeringsritme en de noodzaak tot tijdige realisatie. Daarbij is tevens meegevoegd dat de opdracht is verdeeld in 12 percelen en dat deelname mogelijk is via combinatievorming en onderaanneming. Om die reden acht opdrachtgever de gekozen inrichting in overeenstemming met de proportionaliteitsbeginselen van de Aanbestedingswet 2012. Opdrachtgever heeft geen afzonderlijke kwantitatieve of vergelijkende analyse opgesteld waarin de voordelen van integrale uitvoering expliciet zijn afgezet tegen de mogelijke beperking van markttoegang. Opdrachtgever baseert zijn keuze op de in paragraaf 14.1 beschreven overwegingen ten aanzien van samenhang, beheersbaarheid, risicobeheersing, efficiëntie en tempo van de opgave. Daarbij acht opdrachtgever de markttoegang voldoende geborgd door de perceelindeling en de mogelijkheid van inschrijving in combinatie en met inzet van onderaannemers.
281	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst duurzaamheid en EML maatregelen artikel 22	"In artikel 22 zijn diverse KPI's opgenomen met normeringen van 100%, waaronder planning, technische kwaliteit, gebruikersklachten, offertenaauwkeurigheid en rapportageverplichtingen. Een normstelling van 100% laat geen ruimte voor incidenten of omstandigheden die zich in complexe uitvoeringsprojecten redelijkerwijs kunnen voordoen. Voor een evenwichtige risicobeoordeling is het van belang dat vooraf duidelijk is wanneer sprake is van een tekortkoming en welke consequenties daaraan worden verbonden. Kan opdrachtgever nader toelichten: -Wanneer een KPI wordt geregistreerd als een afwijking? - Wanneer sprake is van een "voortdurende afwijking"?" - Op welke wijze incidentele afwijkingen worden beoordeeld? - Of afwijkingen die het gevolg zijn van omstandigheden buiten de invloedssfeer van opdrachtnemer, zoals besluitvorming door Defensie, gewijzigde prioriteiten, beperkte toegang tot locaties of afhankelijkheden van derden, worden meegevoegd in de KPI-beoordeling? - Welke concrete gevolgen verbonden zijn aan het incidenteel of structureel niet behalen van een KPI? In artikel 22 zijn diverse KPI's opgenomen met normeringen van 100%, waaronder planning, technische kwaliteit, gebruikersklachten, offertenaauwkeurigheid en rapportageverplichtingen. Een normstelling van 100% laat geen ruimte voor incidenten of omstandigheden die zich in complexe uitvoeringsprojecten redelijkerwijs kunnen voordoen. Voor een evenwichtige risicobeoordeling is het van belang dat vooraf duidelijk is wanneer sprake is van een tekortkoming en welke consequenties daaraan worden verbonden. Kan opdrachtgever nader toelichten: -Wanneer een KPI wordt geregistreerd als een afwijking? - Wanneer sprake is van een "voortdurende afwijking"?" - Op welke wijze incidentele afwijkingen worden beoordeeld?	1. Wij zullen in rapportage 12C de KPI's registreren en daarin wordt bijgehouden hoe de stand van zaken is m.b.t. de KPI's. Indien een KPI niet gehaald kan worden door zaken die buiten uw invloed omgaat, dan dient er wel een afwijking te worden geregistreerd, maar dat is in dat geval niet toerekenbaar aan ON. 2. Zie artikel 6 van de Raamovereenkomst. 3. Afwijkingen a.g.v. omstandigheden buiten uw invloedssfeer worden niet meegevoegd in de KPI beoordeling. 4. Er zijn geen kortingen gekoppeld aan het niet behalen van KPI's. Echter bijvoorbeeld: Mocht echter blijken dat ON de KPI's door eigen invloed niet kan halen waardoor de planning niet gehaald gaat worden, dan kan OG besluiten om de eerstvolgende opdrachten aan een andere Opdrachtgever te verstrekken. Zie artikel 6 van de Raamovereenkomst. Zie voor het succesvol realiseren van de KPI's en projectplanning artikel 22.3 in de raamovereenkomst.
282	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Informatiebijeenkomst	Tijdens de presentatie is aangegeven dat de Label c maatregelen in 2027 moeten worden gerealiseerd klopt dit uitgangspunt? Dit is niet in de stukken terug te vinden.	Ja, de Label C moeten eind 2027 zijn gerealiseerd. Dit staat ook in de raamovereenkomst.

283	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	nota	Kan opdrachtgever bevestigen dat de verplichting ten aanzien van Label C een inspanningsverplichting betreft voor het ontwerpen en realiseren van de overeengekomen maatregelen en geen onvoorwaardelijke resultaatsverplichting inhoudt voor het behalen van energieLabel C	Zie vraag 96 en 284. De aannemer is verantwoordelijk voor de herlabeling en het afmelden hiervan. Die moet door een onafhankelijk partij in opdracht van de aannemer uitgevoerd te worden. Indien u eraan twijfelt of de uitgevoerde werkzaamheden leiden tot een label C, dan verzoeken wij u dit tijdens het werk met OG af te stemmen, zodat bekeken kan worden hoe dit is op te lossen.
284	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	nota 284	*Opdrachtgever heeft aangegeven dat opdrachtnemer verantwoordelijk is voor het behalen van Label C en het laten uitvoeren van het herlabelen door een onafhankelijke partij. Daarnaast heeft opdrachtgever aangegeven dat bij de uitvoering sprake is van een resultaatverplichting. Kan opdrachtgever bevestigen dat de verantwoordelijkheid voor het behalen van Label C uitsluitend geldt voor zover: - De door opdrachtnemer voorgestelde maatregelen door opdrachtgever en/of Defensie worden goedgekeurd en uitgevoerd; - voldoende budget beschikbaar wordt gesteld om de benodigde maatregelen daadwerkelijk te realiseren; - de door opdrachtgever verstrekte gebouw- en installatiegegevens volledig en juist zijn; - Geen beperkingen vanuit monumentale, functionele, technische, ruimtelijke of operationele omstandigheden aanwezig zijn die het behalen van Label C onmogelijk of onevenredig kostbaar maken. Kan opdrachtgever tevens bevestigen dat het niet behalen van Label C niet voor rekening en risico van opdrachtnemer komt indien dit het gevolg is van één of meerdere van bovenstaande omstandigheden?"	ON is verantwoordelijk voor het label C voor zover: - De door opdrachtnemer voorgestelde maatregelen door opdrachtgever en/of Defensie worden goedgekeurd en vervolgens in uitvoering worden gegeven aan ON; - Er is voldoende budget beschikbaar wordt gesteld om de benodigde maatregelen daadwerkelijk te realiseren. Wij kunnen NIET garanderen dat - de door opdrachtgever verstrekte gebouw- en installatiegegevens volledig en juist zijn. Hierover zal afstemming moeten plaatsvinden tijdens de schouw van de NOK2, zodat u dit mee kan nemen in uw offerte. Indien u beperkingen vanuit monumentale, functionele, technische, ruimtelijke of operationele omstandigheden ervaart, verzoeken wij u dit tijdens het operationele-/tactische-/strategische overleg kenbaar te maken, zodat gezocht kan worden naar oplossingen. Zie ook antwoord op vraag 96.
285	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst duurzaamheid en EML maatregelen285	In artikel 8.5 is bepaald dat de kosten voor het opstellen van offertes voor rekening van opdrachtnemer komen. Tegelijkertijd volgt uit de raamovereenkomst dat opdrachtgever niet verplicht is een Nadere Overeenkomst te sluiten. Kan opdrachtgever aangeven hoe wordt omgegaan met situaties waarin voor een omvangrijke NOK2-uitvraag substantiële engineering-, opname-, calculatie- en voorbereidingswerkzaamheden moeten worden verricht, terwijl uiteindelijk geen opdracht wordt verstrekt? Is opdrachtgever bereid hiervoor een vergoeding op te nemen indien de gevraagde inspanning de normale offertelast overstijgt?	Opdrachtgever handhaaft het bepaalde in artikel 8.5 van de raamovereenkomst. Opdrachtgever merkt daarbij op dat de inventarisatie, analyse en vaststelling van maatregelen onderdeel zijn van NOK 1. Voor NOK 2 vraagt opdrachtgever uitsluitend een aanbieding voor maatregelen waarvan opdrachtgever voornemens is te beoordelen of deze voor uitvoering in aanmerking komen. De daarvoor benodigde offerte- en voorbereidingswerkzaamheden beschouwt opdrachtgever als een gebruikelijk onderdeel van de raamovereenkomst. Opdrachtgever is zich ervan bewust dat het sluiten van een Nadere Overeenkomst niet is gegarandeerd. Dit is inherent aan de aard van een raamovereenkomst. Opdrachtgever streeft er echter naar uitsluitend offertes uit te vragen indien sprake is van een reële uitvoeringsbehoefte en een concrete afwegings- en besluitvormingssituatie. Opdrachtgever acht het daarom niet noodzakelijk een afzonderlijke vergoeding op te nemen voor offerte-, calculatie- of voorbereidingswerkzaamheden die worden verricht in het kader van een uitvraag voor NOK 2. De kosten en risico's die hiermee samenhangen worden geacht onderdeel uit te maken van de normale bedrijfsvoering en prijsvorming binnen de raamovereenkomst.
286	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Aanbestedingsleidraad ROK Duurzaamheid en EML-maatregelen 3.3 planning	Aanbestedingsleidraad ROK Duurzaamheid en EML-maatregelen 3.3 planning Tot op heden zijn nog diverse vragen onbeantwoordt. Hierdoor is het voor inschrijvers lastiger om een goede onderbouwde aanbieding op te stellen. Aangezien de huidige planning geen mogelijkheid biedt om vervolgvragen te stellen naar aanleiding van de verstrekte antwoorden, bestaat het risico dat onduidelijkheden blijven bestaan. Gaat u hiermee akkoord?	Nee. Opdrachtgever erkent dat beantwoording van vragen van belang is voor een goede inschrijving en heeft daarom gedurende de vragenperiode tussentijds antwoorden gepubliceerd. Zie tevens de antwoorden op vragen 46, 64, 71 en 344.
287	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst Duurzaamheid en EML-maatregelen Artikel 26.2	Raamovereenkomst Duurzaamheid en EML-maatregelen Artikel 26.2 In de huidige facturatiemethodiek is opgenomen dat 70% van de opdrachtsom gedurende de uitvoering van het project wordt gefactureerd en de resterende 30% pas na oplevering. Deze systematiek leidt tot een aanzienlijke voorfinanciering door de opdrachtnemer, wat gepaard gaat met extra financieringskosten. Om de financiële lasten en risico's voor beide partijen te beperken, stellen wij voor om 100% van de werkzaamheden gedurende de voortgang van het project te factureren op basis van gerealiseerde prestaties. Hiermee wordt onnodige voorfinanciering voorkomen en ontstaat een evenwichtiger contractuele verhouding. Bent u bereid de facturatiemethodiek hierop aan te passen en 100% van de gerealiseerde werkzaamheden gedurende de uitvoering van het project factureerbaar te maken?	Artikel 26 wordt zoals eerder al aangegeven aangepast; zie antwoord op vraag 90 en 215. Het antwoord op uw specifiek vraag is nee. Opdrachtgever past de facturatiemethodiek niet aan naar 100% facturatie tijdens de uitvoering. Zie nieuw artikel 26 van de raamovereenkomst.
288	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Aanbestedingsleidraad ROK Duurzaamheid en EML-maatregelen 2.4.1 Omvang en fasering per perceel	Aanbestedingsleidraad ROK Duurzaamheid en EML-maatregelen 2.4.1 Omvang en fasering per perceel In dit hoofdstuk wordt een indicatieve verdeling van de werkzaamheden weergegeven, terwijl tegelijkertijd wordt aangegeven dat alle EML-maatregelen uiterlijk eind 2029 gerealiseerd moeten zijn. Om een realistische planning, capaciteitsinzet en prijsstelling op te kunnen stellen, vernemen wij graag of er een meer gedetailleerde planning of fasering beschikbaar is waarin inzicht wordt gegeven in de verwachte spreiding van de werkzaamheden over de contractperiode. Beschikt u over een (indicatieve) planning waarin is uitgewerkt wanneer de verschillende EML-maatregelen en locaties naar verwachting worden uitgevraagd en gerealiseerd? Indien een dergelijke planning beschikbaar is, verzoeken wij u deze te delen. Op basis hiervan kunnen de aanbestedende diensten een beter inzicht krijgen in de verwachte uitvoeringsbelasting en een meer onderbouwde aanbieding opstellen.	Nee. Er is geen nadere (indicatieve) planning beschikbaar. De planning is afhankelijk van de uitkomsten van NOK 1, de batches, Defensie en de beschikbare budgetten. Zie ook antwoorden op vragen 53, 65, 66 en 107.
289	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst Duurzaamheid en EML-maatregelen Artikel 8.3.5	Raamovereenkomst Duurzaamheid en EML-maatregelen Artikel 8.1.5 In de huidige markt achten wij een opslag van 10% voor Algemene Kosten, Winst & Risico (AKW&R) onvoldoende om de daadwerkelijke indirecte kosten, risico's en marktontwikkelingen adequaat te dekken. Gezien de toenemende kosten voor personeel, materieel, bedrijfsvoering en contractrisico's sluit dit percentage naar onze mening niet aan bij een realistische en marktconforme kostprijsopbouw. Om tot een evenwichtige risicoverspreiding en een financieel haalbare uitvoering van de werkzaamheden te komen, stellen wij voor de AKW&R-opslag te verhogen van 10% naar 15%. Gaat u hiermee akkoord?	Nee. Opdrachtgever handhaaft het AKW&R-percentage van 10% en ziet geen aanleiding dit te verhogen naar 15%. Zie ook andere antwoorden omtrent dit onderwerp.

290	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst Duurzaamheid en EML-maatregelen Artikel 8.3.3	Raamovereenkomst Duurzaamheid en EML-maatregelen Artikel 8.1.3 In dit artikel is opgenomen dat materiaal en materieel worden verrekend op basis van Bouwkosten.nl. Bouwkosten.nl is een kostenvergelijkingsinstrument dat is gebaseerd op historische kostengegevens uit de bouw- en infrasector. Hierdoor sluit de gehanteerde prijsbasis niet altijd aan op de actuele marktprijzen, prijsfluctuaties en leveringscondities. Dit kan ertoe leiden dat de werkelijke kosten die opdrachtnemer maakt onvoldoende worden vergoed. Bent u daarom bereid om materiaal- en materieelkosten op basis van een openboekmethodiek te verrekenen, zodat vergoeding plaatsvindt op basis van de daadwerkelijk gemaakte en aantoonbare kosten?	Nee. Opdrachtgever handhaaft de voorgeschreven verrekenmethodiek. Materiaal- en materieelkosten worden verrekend conform artikel 8.1. Voor posten die niet via Bouwkosten.nl kunnen worden bepaald, geldt de openboeksystematiek. Zie ook de antwoorden op eerdere vragen. Mocht blijken dat de prijzen van bouwkosten.nl, ondanks regelmatige updates, aanzienlijk afwijken van de werkelijke kosten, dan is een vangnetconstructie van toepassing. Zie hiervoor de raamovereenkomst (vernieuwde) artikel 8.
291	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Raamovereenkomst Duurzaamheid en EML-maatregelen Artikel 8.2	Raamovereenkomst Duurzaamheid en EML-maatregelen Artikel 8.2 In artikel 8.2 wordt gestelde dat indexering op 1 januari 2028 voor het eerst plaats mag vinden. Alleen staan materiaal ook in dit lid. Is de aanname correct dat de prijzen voor materialen en uitbestedingen pas bekeken worden als de offerte is aangeleverd en daarom niet onder de indexeringsregeling vallen? Zo niet hoe kan de indexering van toepassing zijn als nadere opdracht na de aanbesteding plaats gaan vinden? Hoe werkt indexering voor materiaal is dit ook één keer per jaar?	Ja. De indexeringsregeling heeft geen betrekking op materiaal- en materieelprijzen die ten tijde van de nadere overeenkomst worden bepaald conform de overeengekomen verrekenmethodiek. Zie ook artikel 8 en de antwoorden op vragen 79, 165 en 226.
292	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Prijzenboeken inschrijftaat	Prijzenboeken inschrijftaat In het prijzenboek is opgenomen dat de kosten voor onderaanneming en materiaal onder de opslag voor AKW&R vallen. Wanneer wij echter kijken naar de gangbare en officiële invulling van AKW&R, maken toeslagen voor materiaal en onderaanneming hier geen onderdeel van uit. Wij verzoeken u daarom te overwegen om, naast de AKW&R-opslag, een afzonderlijke opslag voor materiaal en onderaanneming toe te staan. Hiermee wordt beter aangesloten bij de gebruikelijke marktpraktijk en de daadwerkelijke kostenstructuur. Kunt u ermee instemmen dat een afzonderlijke opslag wordt gehanteerd? Zo ja kunt u akkoord gaan met 10% voor onderaanneming en 8% voor materiaal?"	Nee. Opdrachtgever staat geen aanvullende opslag voor materiaal of onderaanneming toe. Uitsluitend het contractueel vastgestelde percentage AKW&R van 10% is van toepassing. Zie ook de antwoorden op vragen 222 en 259.
293	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Prijzenboeken 1. arbeid Uitgangspunt 6	Prijzenboeken 1. arbeid Uitgangspunt 6 In het prijzenboek is opgenomen dat monteurs moeten beschikken over een mbo-4 diploma. Gezien de huidige arbeidsmarktkrapte binnen de technische sector achten wij deze eis onnodig beperkend. Wij zijn ervan overtuigd dat de kwaliteit van de dienstverlening primair wordt bepaald door kennis, ervaring, vakbekwaamheid en aantoonbare competenties, en niet uitsluitend door het bezit van een specifiek diploma. Binnen onze organisatie beschikken wij over ervaren en gekwalificeerde medewerkers die mogelijk niet in het bezit zijn van een mbo-4 diploma, maar die door opleiding, certificering en praktijkervaring uitstekend in staat zijn om de werkzaamheden binnen deze opdracht naar behoren uit te voeren. Bent u daarom bereid deze diploma's te laten vervallen?"	Bij de opleidingseisen staat altijd 'of gelijkwaardig'. Bewijslast van gelijkwaardigheid van opleiding dient door de ON aan te worden gegeven. Bewijslast en onderbouwing dienen door de ON aan te worden geleverd. RVB heeft voldoende interne kennis en kunde om de bewijslast te kunnen beoordelen.
294	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Prijzenboeken 1. arbeid Uitgangspunt 2	Prijzenboeken 1. arbeid Uitgangspunt 2 In het prijzenboek is opgenomen dat werkzaamheden binnen de reguliere werktijden worden uitgevoerd en dat toeslagen voor werken buiten reguliere werktijden niet verrekenbaar zijn. Hoewel wij er eveneens van uitgaan dat werkzaamheden in beginsel binnen reguliere werktijden worden uitgevoerd, kunnen zich in de praktijk situaties voordoen waarin uitvoering buiten werktijd noodzakelijk is, bijvoorbeeld ten behoeve van de bedrijfscontinuïteit, veiligheid of het beperken van hinder voor gebruikers. Om dergelijke werkzaamheden op een doelmatige en verantwoorde wijze uit te kunnen voeren, stellen wij voor dat toeslagen voor werkzaamheden buiten reguliere werktijden verrekenbaar zijn, mits de noodzaak hiervan vooraf is onderbouwd en schriftelijk is goedgekeurd door de opdrachtgever. Gaat u hiermee akkoord?	Wij mogen deze eis niet laten vallen vanwege afspraken en toezeggingen tussen het RVB en Defensie.
295	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Algemeen ontwerpverantwoordelijkheid	Algemeen ontwerpverantwoordelijkheid Kunnen we ervan uitgaan dat verantwoordelijkheid van het ontwerp bij de OG blijft?	Zie antwoord 258.
296	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Algemeen aanspreekpunt	Algemeen aanspreekpunt De Rijksoverheid en de defensie zijn opdrachtgever, organisatie en aanbestedende dienst. Welke partij is 1e aanspreekpunt en uiteindelijk beslissingsbevoegd?	Het Rijksvastgoedbedrijf.
297	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Aanbestedingsleidraad ROK Duurzaamheid en EML-maatregelen H5.3	Aanbestedingsleidraad ROK Duurzaamheid en EML-maatregelen H5.3 In de aanbestedingsstukken worden ambities en doelstellingen benoemd ten aanzien van het toepassen van hergebruikte en biobased materialen. Om de omvang van deze verplichtingen goed te kunnen beoordelen en hierin onze aanbieder rekening mee te houden, ontvangen wij graag nadere informatie hierover. Kunt u aangeven aan welke concrete eisen en/of doelstellingen ten aanzien van het aandeel hergebruikte en biobased materialen gedurende de contractperiode tot en met 2030 moet worden voldaan?	Opdrachtgever stelt geen vaste percentages of quota voor hergebruikte en biobased materialen vast. Invulling vindt plaats binnen de projectspecifieke opgave en de geldende duurzaamheidsdoelstellingen. Zie ook paragraaf 5.3.
298	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Aanbestedingsleidraad ROK Duurzaamheid en EML-maatregelen H5.3	Aanbestedingsleidraad ROK Duurzaamheid en EML-maatregelen H5.3 In het plan van aanpak zijn wij gewend om namen van de monteurs al te benoemen, alleen omdat de later pas nadere opdrachten verstrekt wordt zouden we in een later stadium moeten bepalen of welke persoon het meest gekwalificeerd zijn. Daarom zouden we willen voorstellen om de namen van alleen het van de sleutelfunctionarissen (management) in de huidige uitvraag te verstrekken, gaat u hiermee akkoord?	Ja. Het volstaat om bij inschrijving uitsluitend de gevraagde sleutelfunctionarissen op te geven. Inzet van uitvoerend personeel kan bij nadere opdrachten worden bepaald.

299	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Aanbestedingsleidraad ROK Duurzaamheid en EML-maatregelen H5.3	Aanbestedingsleidraad ROK Duurzaamheid en EML-maatregelen H5.3 In het huidige format is naar onze mening onvoldoende ruimte beschikbaar om de gevraagde kwalitatieve aspecten volledig en onderscheidend uit te werken. Gezien de omvang en complexiteit van de opdracht achten wij het lastig om binnen het huidige maximaantal pagina's een volledig beeld te geven van onze aanpak, borgingsmaatregelen, risicobeheersing en meerwaarde. Om inschrijvers beter in staat te stellen een kwalitatief hoogwaardige en inhoudelijk volledige aanbieding op te stellen, verzoeken wij u het maximale aantal pagina's uit te breiden. Bent u bereid akkoord te gaan met een uitbreiding van het maximaal toegestane aantal pagina's van 4 naar 8 A4, zodat inschrijvers de uitvraag voldoende kunnen onderbouwen en kwalitatief kunnen invullen?	We komen u deels tegemoet. Het aantal toegestane pagina's is 5 (ipv 4).
300	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Informatiebijeenkomst - deelnemers	Kunt u ook de deelnemerslijst (al zijn het alleen de bedrijfsnamen) delen van de informatiebijeenkomst op Tendered? Als gespecialiseerde onderaannemer (dak) met de juiste kennis, kunde en ervaring, sluiten we, voor een aantal percelen, graag aan bij inschrijvers van deze uitvraag. Wanneer dit niet mogelijk is, kunt u aangeven hoe we dan in contact komen met de mogelijke inschrijvers?	Nee. Opdrachtgever verstrekt geen deelnemerslijst van de informatiebijeenkomst.
301	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	Leidraad § 2.1.5 en § 2.6	In § 2.1.5 zijn complexen met een Geïntegreerd Instandhoudingscontract (GIC) uitgesloten van de scope. In § 2.6 is bepaald dat een locatie vervalt zodra duidelijk is dat daarvoor binnen de (verlengde) looptijd een GIC wordt gesloten. Deze informatie berust uitsluitend bij opdrachtgever. Wij verzoeken opdrachtgever per perceel te verstrekken: (a) de actuele aanbestedingskalender voor GIC-contracten op Defensie- en Rijkslocaties tot en met 2030; (b) welke locaties en gebouwen uit de Gebouwenlijst daarin zijn voorzien; (c) het aantal gebouwen en de m² BVO die daarmee per perceel naar verwachting uit de scope vervallen. Zonder deze gegevens kan de inschrijver het volume waarop zijn tarieven en opslagen zijn gebaseerd niet vaststellen.	Nee. Opdrachtgever Kan deze gegevens niet verstrekken. Zie tevens de antwoorden op vragen 223, 224 en 302 inzake volume- en afnamerisico en 278 inzake GIC defensiecomplexen.
302	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	Leidraad § 2.5	Paragraaf 2.5 vermeldt per perceel een geschatte en een maximale omvang. Een minimumafname ontbreekt. De uurtarieven en opslagen uit het Prijzenboek zijn echter gebaseerd op een verondersteld volume en op de daarmee samenhangende dekking van indirecte kosten. Wij verzoeken opdrachtgever: (a) een gegarandeerd minimumvolume per perceel per jaar op te nemen; dan wel (b) contractueel vast te leggen dat de opdrachtnemer recht heeft op herziening van zijn tarieven indien de gerealiseerde omzet in enig contractjaar meer dan een nader te bepalen percentage onder de geschatte omvang blijft. Indien opdrachtgever beide afwijst: op welke wijze acht opdrachtgever het volumerisico dan redelijk verdeeld tussen partijen, mede gelet op de Gids Proportionaliteit?	Nee. Opdrachtgever verstrekt geen minimumafname en voorziet niet in een tariefherziening bij lagere afname. Het volumerisico is inherent aan de raamovereenkomst. Zie tevens de antwoorden op vragen 223 en 224.
303	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	Leidraad § 2.1.5 en § 2.4.2	Paragraaf 2.1.5 sluit werkzaamheden met een raming van < € 2.400.000 (2027) respectievelijk < € 2.800.000 (vanaf 2028) uit van de scope. Paragraaf 2.4.2 voorziet echter in NOK 1-opdrachten voor opname en inventarisatie, waarvan de waarde vrijwel zeker onder deze drempel ligt. (a) Geldt de drempel uitsluitend voor NOK 2, of ook voor NOK 1? (b) Indien na uitvoering van NOK 1 blijkt dat de raming van de daaruit voortvloeiende NOK 2 onder de drempel blijft: vervalt de uitvoering dan? Zo ja, worden de kosten van NOK 1 én de voorbereidings- en calculatiekosten voor NOK 2 volledig vergoed? (c) Op welk moment en op basis van wiens raming (opdrachtgever of opdrachtnemer) wordt aan de drempel getoetst?	a) De genoemde drempel heeft betrekking op NOK 2. b) Indien niet aan de voorwaarden voor NOK 2 wordt voldaan, ontstaat geen aanspraak op uitvoering van NOK 2. c) Toetsing vindt plaats door Opdrachtgever op basis van de projectraming.
304	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	PvE EML-opname Bijlage 09D	Bijlage 09D is getiteld "Overzicht EML en Label C-plichtige bouwdeeltypes", terwijl de kolomkop in het werkblad spreekt van "DZH-2025 plicht Ja/Nee". (a) Zijn "Label C-plichtig" en "DZH-2025-plichtig" identiek? Zo nee, wat is het verschil? (b) Vallen maatregelen die uitsluitend voortvloeien uit de Label C-verplichting, en niet uit de EML, binnen de scope van deze raamovereenkomst? (c) Zo ja: hoe verhoudt zich dat tot de uitsluiting in § 2.1.5, nu Label C-maatregelen per gebouw naar verwachting ruim onder € 2.400.000 blijven? (d) Voor welke gebouwen per perceel geldt een Label C-verplichting?	a. De drempel geldt uitsluitend voor NOK2. b. Ja, Indien na uitvoering van NOK 1 blijkt dat de raming van de daaruit voortvloeiende NOK 2 onder de drempel blijft, dan vervalt de uitvoering. Bovendien zullen wij in dat geval de werkzaamheden ook niet vragen te offrenen voor de NOK2. Derhalve worden er ook geen extra kosten vergoed. Zoals u kunt lezen in de leidraad houden wij rekening met een aanzienlijke financiële omvang per perceel. c. Na de (verschillende) NOK1 opnames gaan wij als OG bekijken welke werkzaamheden uitgevoerd gaan worden. Op basis van onze raming (OG) wordt de drempel getoetst.
305	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland 1	Leidraad § 2.4.1 en § 5.2	De aan inschrijvers verstrekte perceelgegevens beperken zich tot aantal gebouwen, m² BVO, functie, monumentale status en een maximale contractwaarde. Daaruit blijkt niet de verhouding tussen bouwkundige, werktuigbouwkundige en elektrotechnische maatregelen, noch de gemiddelde maatregelomvang per gebouw. Deze gegevens vormen daarmee geen grondslag om uurtarieven en opslagen te onderbouwen. Wij verzoeken opdrachtgever per perceel de bij haar bekende ramingsgegevens te verstrekken, ten minste: (a) de verdeling van het geraamde investeringsvolume over de drie disciplines; (b) het geraamde aantal EML-maatregelen per gebouw, uitgesplitst naar zelfstandig moment (ZM) en natuurlijk moment (NM); (c) de uitkomsten van de reeds uitgevoerde opnamen als bedoeld in § 2.4.2.	a. Zijn "Label C-plichtig" en "DZH-2025-plichtig" identiek? Antwoord: Nee. Zo nee, wat is het verschil? Antwoord: Label is wettelijk voorgeschreven, hierbij is wel verschil tussen voldoen aan basis methodiek of maatwerk/detailadvies. De DZH tabel is het duurzaamheidsbeleid van het RVB. b: beide vallen binnen de scope van deze raamovereenkomst c: De werkzaamheden in NOK1 hebben geen betrekking op de minimale opdrachtwaarde van 2,4 mln en kunnen zonder minimum prijs in uitvoering worden gegeven. d: kantoren
306	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	Prijzenboek	Materiaal- en materieelprijzen worden bepaald op basis van bouwkosten.nl minus 5%. Bouwkosten.nl presenteert zich als een marktconforme referentie. (a) Waarop is de korting van 5% gebaseerd? Welke onderbouwing hanteert opdrachtgever hiervoor? (b) De referentie kent landelijke gemiddelden, terwijl inkoop- en uitvoeringsprijzen in bijvoorbeeld Limburg, Friesland en de Randstad aantoonbaar verschillen. Op welke wijze wordt met deze regionale verschillen rekening gehouden, mede gelet op de uitdrukkelijk geografische perceelindeling? (c) Welke editie en peildatum van bouwkosten.nl zijn bindend, en met welke frequentie en op welke wijze wordt deze gedurende de looptijd geactualiseerd?	Wij kunnen u geen historische gegevens c.q. ramingen aanleveren, omdat wij dit in dit stadium nog niet hebben. Tip: U zou wel kunnen kijken naar het aantal fictieve uren in het prijzenboek, die u wellicht een richting kan geven van de verhouding bouwkundig, electrotechnisch en klimaattechnisch. Echter, dit zijn de door ons geschatte procentuele verhoudingen waar u geen rechten aan mag ontleen.
307	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	Contractdocumenten manipulatief inschrijven	In de aanbestedingsstukken wordt manipulatief inschrijven uitgesloten. Wij verzoeken opdrachtgever vooraf kenbaar te maken: (a) welke objectieve toets wordt gehanteerd om vast te stellen dat sprake is van een manipulatieve inschrijving; (b) of daarbij wordt gewerkt met een bandbreedte, een referentiecalculatie van opdrachtgever, of een onderlinge vergelijking tussen inschrijvers, en zo ja welke; (c) of een inschrijver, alvorens zijn inschrijving op deze grond terzijde wordt gelegd, in de gelegenheid wordt gesteld zijn prijsstelling toe te lichten, in lijn met artikel 2.116 Aanbestedingswet 2012; (d) op welke wijze wordt voorkomen dat een reële, scherp gecalculerde inschrijving als manipulatief wordt aangemerkt.	Opdrachtgever beoordeelt inschrijvingen conform de aanbestedingsstukken en de Aanbestedingswet 2012. Zie tevens het antwoord op vraag 111.
308	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland 1	Leidraad § 13.2	Paragraaf 13.2 bepaalt dat de leden van de beoordelingscommissie de kwalitatieve documenten onafhankelijk van elkaar bestuderen en vervolgens in consensus tot een score komen. De commissie bestaat uit een inkoopadviseur, een projectleider, een contractmanager, een technisch manager en een manager projectbeheersing. Kan opdrachtgever bevestigen dat: (a) de individuele bevindingen van elk commissielid schriftelijk worden vastgelegd vóór aanvang van het consensusoverleg; (b) alle leden binnen dat overleg een gelijkwaardige stem hebben en aan geen enkel lid een doorslaggevende of zwaarder wegende rol is toebedeeld; (c) de rol van procesbegeleider uitsluitend procesmatig is en dat deze geen inhoudelijk oordeel over de kwaliteit uitspreekt of vaststelt? Op welke wijze wordt geborgd dat hiërarchische verhoudingen tussen de commissieleden geen invloed hebben op de onafhankelijke oordeelsvorming, en wordt vastgelegd indien de individuele oordelen onderling afwijken?	De beoordeling vindt plaats conform paragraaf 13.2 van de Leidraad. Opdrachtgever verstrekt geen nadere informatie over de interne werkwijze van de beoordelingscommissie.

309	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	Leidraad § 5.3 (kwaliteitscriterium)	Voor het Plan van Aanpak wordt één integrale score toegekend over de onderdelen A (productie- en uitvoeringsaanpak), B (kwaliteits- en procesborging) en C (duurzaamheid en circulariteit), samen vijftien uitraagpunten binnen maximaal vier pagina's. Wegen deze drie onderdelen onderling gelijk, of is aan een van de onderdelen een zwaarder gewicht toegekend? Zo ja, welk gewicht? Zonder deze duiding kan de inschrijver de beschikbare paginaruimte niet gericht verdelen.	Nee. Er geldt geen nadere onderlinge weging van de onderdelen. De beoordeling vindt plaats conform de aanbestedingsstukken.
310	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	Leidraad § 11.1	De scorereeks loopt van 0 tot en met 4, waarbij aan score 4 een kwaliteitswaarde van € 6.500.000 is verbonden. Gelet op dit financiële effect verzoeken wij opdrachtgever per beoordelingsaspect (A, B en C) te concretiseren welke elementen bepalend zijn voor het verschil tussen "goed" (score 3) en "uitmuntend" (score 4).	Opdrachtgever verstrekt geen nadere uitwerking van de beoordelingsmethodiek. De beoordeling vindt plaats conform de in de Leidraad opgenomen scorebeschrijvingen.
311	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	Leidraad § 2.5 en § 11.1	Aan het Plan van Aanpak is per perceel dezelfde maximale kwaliteitswaarde van € 6.500.000 verbonden, terwijl de geschatte omvang per perceel varieert van € 42.300.000 (perceel 1) tot € 95.200.000 (perceel 7). (a) Wordt de inschrijvingsom per perceel bepaald op basis van identieke fictieve hoeveelheden, of op basis van perceelspecifieke hoeveelheden? (b) Indien het laatste het geval is: kan opdrachtgever bevestigen dat kwaliteit daarmee relatief zwaarder weegt bij de kleinere percelen dan bij de grotere, en kan zij deze ongelijke weging motiveren? (c) Is opdrachtgever bereid de maximale kwaliteitswaarde per perceel te differentiëren naar rato van de geschatte omvang, zodat de verhouding prijs/kwaliteit over alle percelen gelijk is?	a) De inschrijvingsom wordt per perceel bepaald op basis van de voor dat perceel opgenomen fictieve hoeveelheden. b) Opdrachtgever onderkent dat de verhouding tussen prijs en kwaliteit per perceel kan verschillen als gevolg van verschillen in perceelomvang. Dit maakt onderdeel uit van de gekozen aanbestedingssystematiek. c) Nee. Opdrachtgever ziet geen aanleiding de maximale kwaliteitswaarde per perceel aan te passen en handhaaft de aanbestedingsstukken ongewijzigd.
312	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	Leidraad § 5.3 (lay-out plannen)	Het Plan van Aanpak mag maximaal vier pagina's bestaan, exclusief voorblad en inhoudsopgave, met één pagina bijlage voor visualisatie procesinrichting en één pagina bijlage voor planning en fasering. Wij verzoeken opdrachtgever de opmaakeisen vast te leggen: (a) minimale lettergrootte en regelafstand; (b) minimale marges; (c) papierformaat en oriëntatie; (d) tellen kop- en voetteksten en in de tekst opgenomen afbeeldingen mee binnen de vier pagina's; (e) mogen de twee bijlagen tekst bevatten en wordt die tekst meegewogen in de beoordeling? Wij verzoeken deze eisen expliciet vast te stellen, zodat inschrijvers op gelijke voet worden beoordeeld.	Zie antwoord vraag 129 voor de opmaakeisen. Inschrijvers dienen zich te houden aan de eisen zoals opgenomen in de aanbestedingsstukken. Voor de maximale omvang van het Plan van Aanpak verwijst Opdrachtgever tevens naar het antwoord op vraag 299.
314	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	Leidraad § 3.3 — inlichtingen-bijeenkomst 7 sept. 2026	Tijdens de inlichtingenbijeenkomst is aangegeven dat de betalingsregeling wordt aangepast. Dit betreft een wijziging van de contractuele voorwaarden die rechtstreeks doorwerkt in de werkkapitaal- en financieringsbehoefte van de inschrijver, en daarmee in zijn prijsstelling en in zijn afweging om al dan niet in te schrijven. Wij verzoeken opdrachtgever: (a) de gewijzigde betalingsregeling gelijktijdig met de Nota van Inlichtingen integraal te publiceren; en (b) de sluitingsdatum voor inschrijving met ten minste vier weken te verlengen, zodat inschrijvers deze wijziging in hun calculatie kunnen verwerken.	De aangepaste betalingsregeling wordt opgenomen in de Nota van Inlichtingen. RVB ziet op dit moment geen aanleiding de inschrijftermijn te verlengen.
315	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	2e vragenronde	Wij verzoeken opdrachtgever een tweede vragenronde te openen, met een sluitingsdatum van ten minste twee weken na verstrekking de Nota van Inlichtingen en de nota aan te lveren ten minste tien kalenderdagen vóór de sluitingsdatum van de inschrijving.	Nee. RVB handhaaft de huidige aanbestedingsplanning.
316	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	Contractdocumenten onderaanneming (> 20%)	In de contractdocumenten is bepaald dat onderaannemers die meer dan 20% van de opdracht uitvoeren bij inschrijving moeten worden opgegeven. Op het moment van inschrijving is de scope per gebouw echter nog niet bekend; die volgt pas uit NOK 1. Daarnaast motiveert opdrachtgever in § 14.1 de keuze voor één geïntegreerde opdracht mede met het argument dat inschrijvers de vereiste multidisciplinaire expertise via onderaanneming of combinatievorming kunnen organiseren. (a) Op welk moment en op basis van welke grondslag wordt het percentage van 20% bepaald, nu de scope bij inschrijving niet vaststaat? (b) Is het toegestaan bij inschrijving de beoogde ketenpartners per discipline op te geven en de definitieve inzet per Nadere Overeenkomst vast te stellen? (c) Onder welke voorwaarden mag een opgegeven onderaannemer gedurende de looptijd worden vervangen?	a) Het is aan de inschrijver om op het moment van inschrijving zelf een inschatting te maken welke onderaannemers naar verwachting meer dan 20% van de opdracht zullen uitvoeren en deze, indien van toepassing, bij inschrijving in kader van FSR op te geven. Deze beoordeling vindt plaats op basis van de informatie die op het moment van inschrijving beschikbaar is. b) Ja, het is toegestaan om bij inschrijving de beoogde ketenpartners/onderaannemers op te geven op basis van de op dat moment beschikbare informatie. De definitieve inzet en omvang van de werkzaamheden kunnen vervolgens per Nadere Overeenkomst nader worden ingevuld. c) Vervanging van een opgegeven onderaannemer is mogelijk overeenkomstig de voorwaarden en bepalingen die daarvoor gelden op grond van de overeenkomst en de toepasselijke aanbestedingsrechtelijke kaders.
317	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	Leidraad § 12.1 en § 12.3	Paragraaf 12.1 bepaalt dat op een onderneming die zelf (al dan niet in combinatie) inschrijft, niet door andere inschrijvers een beroep kan worden gedaan om aan de geschiktheidseisen te voldoen. Gelet op het beperkte aantal gespecialiseerde W- en E-partijen dat aan Kerncompetentie 1 en 3 kan bijdragen, kan deze bepaling ertoe leiden dat een inschrijving ongeldig wordt door een handeling van een derde waarop de inschrijver geen invloed heeft. (a) Kan opdrachtgever bevestigen dat het wél is toegestaan dat twee of meer inschrijvers een beroep doen op dezelfde derde, mits die derde zelf niet inschrijft? (b) Op welk moment wordt hierop getoetst? (c) Wordt de inschrijver in de gelegenheid gesteld een vervangende derde aan te dragen indien blijkt dat de door hem opgegeven derde zelf heeft ingeschreven?	a) Ja. Meerdere inschrijvers mogen een beroep doen op dezelfde derde, mits deze derde niet zelf (al dan niet in combinatie) inschrijft. Zie paragraaf 12.1 en 12.3. b) Hierop wordt getoetst bij beoordeling van de inschrijvingen. c) Nee. Indien blijkt dat een opgegeven derde zelf inschrijft, voldoet de inschrijving niet aan paragraaf 12.1 van de Leidraad.
318	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1	Leidraad § 4.2 (Kerncompetentie 1)	De geschiktheidseisen gelden blijkens § 4.2 gelijkelijk voor elk perceel, terwijl de geschatte omvang per perceel varieert met een factor van ruim twee. Kerncompetentie 1 vereist een referentie van ten minste € 10.000.000 exclusief btw. Voor perceel 1 (€ 42.300.000 over drie jaar, circa € 14.100.000 per jaar) bedraagt de gevraagde referentiewaarde daarmee circa 70% van de jaaromzet van het perceel. Kan opdrachtgever motiveren hoe deze eis zich verhoudt tot de Gids Proportionaliteit, en is zij bereid de referentiewaarde per perceel te differentiëren dan wel te verlagen?	Opdrachtgever acht de geschiktheidseisen proportioneel gelet op de aard en omvang van de opdracht en handhaaft deze ongewijzigd. Zie ook eerdere antwoorden over omvang referentie.
319	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Leidraad § 4.1.3 en § 12.4	Paragraaf 4.1.3 bepaalt dat de notificatie- en verklaringsplicht op grond van de FSR uitsluitend relevant is voor inschrijvers die op meerdere percelen inschrijven met een gezamenlijke geraamde waarde van ten minste € 125.000.000. (a) Wordt daarbij uitgegaan van de geschatte of van de maximale omvang per perceel als bedoeld in § 2.5? (b) De checklist in § 12.4 vermeldt "Aanmelding/Verklaring buitenlandse financiële bijdragen" zonder deze beperking. Kan opdrachtgever bevestigen dat een inschrijver die onder de drempel blijft dit document niet hoeft in te dienen, en dat het ontbreken ervan in dat geval niet tot ongedigheid van de inschrijving leidt?	a) Uitgangspunt is de maximale waarde van de percelen. b) Ja. Indien de FSR niet van toepassing is, hoeft dit document niet te worden ingediend. Het ontbreken daarvan leidt in dat geval niet tot uitsluiting.
320	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	Leidraad § 2.4.1 en § 3.3 PvE § 5.5, § 6.1 en § 6.2	Paragraaf 2.4.1 gaat uit van circa 30% van de totale opgave in 2027. Opdrachtverstrekking vindt blijkens § 3.3 plaats op 17 december 2026. Daarna volgen achtereenvolgens: overall planning (2 weken) met beoordeling door RVB (1 werkweek) en afstemming met DVM; de verplichte tweedaagse RVB EML-bijtscholing; een kick-off per complex uiterlijk vier weken vóór start van de opnamen; de evaluatie van de pilotpanden; aanvullende screening met een doortooptijd van minimaal acht weken; en het aanvragen van fotovergunningen per complex. Het Verslag marktconsultatie noemt daarnaast doortooptijden van 8 tot 12 weken voor NOK 1 en 4 tot 6 weken voor de overgang naar NOK 2. Op welke aannames berust de veronderstelde realisatie van 30% van de opgave in 2027, en is opdrachtgever bereid deze fasering te herijken?	Nee, deze aanname willen we niet herijken. In uw perceel kunt u gelijktijdig starten met de NOK1 (De groene regels in het prijzenboek) en de voorbereidingen voor de NOK2 (voor de grijze gebouwen in het prijzenboek). U hoeft dus niet te wachten tot de NOK1 is uitgevoerd. Bovendien is onze ervaring is dat de NOK1 opnames veelal door andere personen worden gedaan dan de NOK2 uitvoering. Ook de electrotechnische, klimaattechnische en bouwkundige werkzaamheden kunt u gelijktijdig laten uitvoeren (uiteraard in overleg met uw dedicated projectleider en de Gebruiker).
321	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	Leidraad § 4.1.1 en § 4.2	Deze aanbesteding verloopt als Europese openbare procedure; er is geen aanmeldingsfase. Niettemin wordt in § 4.1.1 gesproken over indiening van een belangenbeschermingsplan "bij aanmelding" en over het al dan niet terzijde leggen van "de aanmelding". Ook de referentietermijn bij Kerncompetentie 1 verwijst naar "de sluitingsdatum van de aanmelding", terwijl de Kerncompetenties 2, 3 en 4 verwijzen naar de sluitingsdatum van de inschrijving. Kan opdrachtgever bevestigen dat overal de sluitingsdatum van de inschrijving is bedoeld, en de stukken op dit punt corrigeren?	Ja. Waar in de Leidraad wordt verwezen naar "aanmelding", dient "inschrijving" te worden gelezen.

322	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Leidraad § 5.1, § 11.1 en § 12.1.1	Paragraaf 5.1 en § 11.1 bepalen dat de rangorde wordt vastgesteld op basis van de laagste fictieve inschrijvingssom. Onder "Werkwijze" in § 12.1.1 staat echter: "Per perceel wordt een rangorde op basis van de kwaliteitscriteria aangebracht tussen de geldige inschrijvingen." Kan opdrachtgever bevestigen dat de rangorde in alle gevallen wordt bepaald door de fictieve inschrijvingssom, en § 12.1.1 daarop aanpassen?	(a) Intrekking van de NOK1 opdracht zal conform het PVE uitsluitend plaatsvinden bij aan de opdrachtnemer toerekenbare vertraging. (b) Bij de beoordeling van de verwijtbaarheid is hoor en wederhoor en een escalatielijn aanwezig, zoals ook aangegeven in het PVE. (c) Indien intrekking plaatsvindt als gevolg van de door Opdrachtnemer verwijtbare vertraging en/of kwalitatief onvoldoende werk, dan worden geen kosten vergoed.
323	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	Leidraad § 4.2 en § 12.4	De checklist in § 12.4 bevat het tussenkopje "Bewijsstukken financiële en economische draagkracht" zonder onderliggende regels, terwijl § 4.2 geen eis aan financiële en economische draagkracht stelt. Kan opdrachtgever bevestigen dat op dit punt geen geschiktheidseis geldt en geen bewijsstuk wordt verlangd?	Het is niet de bedoeling van Opdrachtgever om vervanging te verlangen op een termijn die redelijkerwijs niet haalbaar is gelet op de benodigde bijscholing en/of screening. Behoudens zwaarwegende redenen (zoals veiligheid, integriteit of ernstig disfunctioneren) zal Opdrachtgever eerst schriftelijk en gemotiveerd haar bezwaren ten aanzien van de betreffende medewerker kenbaar maken en Opdrachtnemer een redelijke termijn bieden om deze weg te nemen of te voorzien in vervanging, waarbij met praktisch haalbare doorlooptijden rekening wordt gehouden. Kosten die redelijkerwijs uit een gerechtvaardigd vervangingsverzoek voortvloeien, maken deel uit van het reguliere personeelsbeleid van Opdrachtnemer; betreft het een verzoek dat niet berust op een aan Opdrachtnemer toe te rekenen omstandigheid, dan treedt Opdrachtgever hierover desgevraagd in overleg.
324	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	PVE EML-opname § 6.4 en § 7.1.3	Paragraaf 6.4 bepaalt dat, indien de opleverdatum niet wordt gehaald, in overleg een deel van de complexen uit het perceel wordt ingetrokken en aan andere gegunde bedrijven wordt aangeboden. Paragraaf 7.1.3 belegt de beoordeling of de vertraging verwijtbaar is uitsluitend bij de Project Manager RVB. Uit het Verslag marktconsultatie (hoofdstukken 3 en 5) blijkt dat vertragingen volgens vrijwel alle marktpartijen niet ontstaan door uitvoeringscapaciteit, maar door randvoorwaarden aan de zijde van opdrachtgever: toegang tot locaties, besluitvorming, vergunningen, informatievoorziening en afstemming met gebruikers. (a) Kan opdrachtgever bevestigen dat intrekking uitsluitend plaatsvindt bij aan de opdrachtnemer toerekenbare vertraging? (b) Is opdrachtgever bereid de beoordeling van de verwijtbaarheid niet eenzijdig bij de Project Manager RVB te beleggen, maar te voorzien in hoor en wederhoor en in een escalatie- of geschillenregeling? (c) Welke vergoeding ontvangt de opdrachtnemer voor reeds gemaakte voorbereidings-, mobilisatie-, screenings- en opleidingskosten met betrekking tot ingetrokken complexen?	(a) De fotovergunning wordt per complex geregeld door Defensie. (b) Ja, de doorlooptijd van de fotocontrole komt voor rekening en risico van de opdrachtnemer. Mocht het zo zijn dat uw toestel in beslag wordt genomen en pas later wordt geretourneerd, dan vergoedt de OG de doorlooptijd wel. (c) Welke werkwijze schrijft opdrachtgever voor indien op een complex in het geheel geen fotografie wordt toegestaan? Dit scenario is onwaarschijnlijk maar dan moet het inspectierapport zonder de desbetreffende foto's worden aangereikt.
325	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	PVE EML-opname § 5.1, § 5.5 en § 6.2	Paragraaf 5.1 verplicht de opdrachtnemer een medewerker op verzoek van opdrachtgever "per direct" te vervangen, onder meer indien naar het oordeel van opdrachtgever "de samenwerking met andere betrokken partijen onvoldoende verloopt". Tegelijkertijd verplicht § 6.2 iedere EML-inspecteur vooraf een tweedaagse RVB EML-bijscholing te volgen en gaat § 5.5 uit van een doorlooptijd van minimaal acht weken voor aanvullende screening. Vervanging "per direct" is daarmee feitelijk onuitvoerbaar. (a) Is opdrachtgever bereid een vervangingstermijn op te nemen die aansluit bij de doorlooptijd van bijscholing en screening? (b) Wordt voorzien in hoor en wederhoor voorafgaand aan een vervangingsverzoek, en wordt het verzoek schriftelijk gemotiveerd? (c) Voor wiens rekening komen de kosten en de vertraging die uit een vervangingsverzoek voortvloeien, indien dat verzoek niet berust op een toerekenbare tekortkoming van de opdrachtnemer?	a. Na opdrachtverstrekking zullen de data van de opleidingsdagen bekend worden gemaakt, zodat u hier in uw planning rekening mee kan houden. B. Nee C. Wij zullen dit na gunning in redelijkheid en billijkheid met u afstemmen.
326	Inschrijffase		1 Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	PVE EML-opname § 5.2, § 5.3, § 7.3.2 en § 7.3.3	De paragrafen 7.3.2 en 7.3.3 verplichten de opdrachtnemer per bouwdeel ten minste één foto en per gebrek een overzichts- én detailfoto aan te leveren, en alle gegevens digitaal te verwerken in Bijlage 09A. Paragraaf 5.3 bepaalt echter dat het meenemen van datadragers of verbidingsapparatuur (smartphone, laptop, tablet) in de gebouwen zonder schriftelijke toestemming van de Beheerder niet is toegestaan. Paragraaf 5.2 bepaalt daarnaast dat de informatiedrager vóór het verlaten van het complex ter controle moet worden overgedragen, wat meerdere dagen kan duren. (a) Hoe verhouden deze bepalingen zich tot elkaar? Wordt de benodigde toestemming standaard per complex geregeld, en door wie? (b) Komt de doorlooptijd van de fotocontrole voor rekening en risico van de opdrachtnemer, ook waar deze de goedgekeurde planning doorkruist? (c) Welke werkwijze schrijft opdrachtgever voor indien op een complex in het geheel geen fotografie wordt toegestaan?	(a) De fotovergunning wordt per complex geregeld door Defensie. (b) Ja, de doorlooptijd van de fotocontrole komt voor rekening en risico van de opdrachtnemer. Mocht het zo zijn dat uw toestel in beslag wordt genomen en pas later wordt geretourneerd, dan vergoedt de OG de doorlooptijd wel. (c) Welke werkwijze schrijft opdrachtgever voor indien op een complex in het geheel geen fotografie wordt toegestaan? Dit scenario is onwaarschijnlijk maar dan moet het inspectierapport zonder de desbetreffende foto's worden aangereikt.
327	Inschrijffase		1 Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1	PVE EML-opname § 6.2 en § 7.1.1	Paragraaf 6.2 verplicht alle in te zetten EML-inspecteurs tot een eenmalige tweedaagse RVB EML-bijscholing vóór aanvang van de werkzaamheden. Paragraaf 7.1.1 verplicht de opdrachtnemer binnen twee weken na opdrachtverstrekking een overall planning aan te bieden waarin deze bijscholing is opgevoerd. (a) Op welke data, met welke frequentie en met welke capaciteit per sessie wordt de bijscholing aangeboden, gelet op twaalf percelen met elk meerdere inspecteurs in drie disciplines? (b) Komt vertraging die ontstaat doordat de bijscholing niet tijdig of niet met voldoende capaciteit beschikbaar is voor rekening van opdrachtgever? (c) Kan een na gunning toegevoegde inspecteur aansluiten bij een eerstvolgende sessie zonder dat dit als verwijtbare vertraging wordt aangemerkt?	a. Na opdrachtverstrekking zullen de data van de opleidingsdagen bekend worden gemaakt, zodat u hier in uw planning rekening mee kan houden. B. Nee C. Wij zullen dit na gunning in redelijkheid en billijkheid met u afstemmen.
328	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: CEW Onderwerp: schietterreinen en vliegvelden	Wij gaan ervanuit dat de artikelen 24 en 27 niet van toepassing zijn op de onderhavige opdrachten. Kan RVB dit bevestigen?	Het kan zijn dat een uitgifte gebouw op een schietterrein ligt. Derhalve kan dit van toepassing zijn.
329	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: CEW Onderwerp: kortingsregeling beplanting	In artikel 23 CEW staat een kortingsregeling t.a.v. schade aan beplanting. Wij gaan ervanuit dat deze regeling niet van toepassing is op de onderhavige opdrachten. Kan RVB dit bevestigen?	Dit blijft van toepassing.
330	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: CEW Onderwerp: aansprakelijkheidsbeperking	In artikel 18 lid 3 CEW is een acceptabele algemene beperking van aansprakelijkheid vastgelegd voor de NOK 2-fase (max 2.5mio). Voor zover wij kunnen overzien, is voor de NOK 1-fase niet een (dergelijke) beperking vastgelegd. Is RVB bereid om ook voor de fase van opname, inventarisatie- en voorbereiding een dergelijke beperking te hanteren, dan wel de aansprakelijkheidsregeling uit de DNR2025 van toepassing te verklaren?	Zie antwoord vraag 67.

331	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: CEW Onderwerp: coördinerend constructeur	In artikel 1 wordt de coördinerend constructeur uitgebreid beschreven. Wij gaan ervan uit dat dit voor de onderhavige werkzaamheden niet noodzakelijk is en dat optie 3 (geen constucteur) aan de orde is. Kan RVB dat bevestigen?	Voor het merendeel van de werkzaamheden klopt het wat u aangeeft. Echter, er zullen ook situaties zijn waarbij dit wel noodzakkelijk is.
333	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: CEW Onderwerp: financiële bepalingen	In artikel 5 CEW staan financiële bepalingen, die heel anders zijn/liken dan die in de opdrachtbrief voor NOK 2 is beschreven. Kan RVB e.e.a. meer in één lijn brengen zodat er -ondanks de rangregeling- geen verwarring ontstaat?	Tijdens de uitvoering zal worden geborgd dat de opdrachtbrief en CEW aansluiten op elkaar.
334	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: CEW Onderwerp: planning	In artikel 4 CEW wordt een planning beschreven, die heel anders is opgebouwd dan die in de opdrachtbrief voor NOK 2 is beschreven. Kan RVB e.e.a. meer in één lijn brengen zodat er -ondanks de rangregeling- geen verwarring ontstaat?	De planning wordt definitief vastgesteld in de NOK2 fase.
335	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: CEW Onderwerp: status document t.o.v. ROK	Bij de opdracht voor NOK 2 is de CEW gevoegd. In de CEW wordt op geen enkele manier een link gelegd met de ROK (anders dan t.a.v. de betaling in artikel 17 en de zekerheidsstelling in artikel 19 CEW). Omgekeerd wordt in de ROK ook op geen enkele manier een link gelegd met de CEW. Hierdoor lijken de documenten geheel los van elkaar te staan. Kan RVB aangegeven waarom dit zo is opgezet, ook vanwege het feit dat de CEW in de rangorderegeling in artikel 4.1 ROK (impliciet) pas bijna als laagste staat genoemd?	Het CEW is onderdeel van de NOK2 en derhalve als bijlage genoemd in deze Raamovereenkomst. Het CEW behoort bij de opdrachtverstrekking voor de NOK2 fase. De rangorde blijft ongewijzigd.
336	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: Model opdrachtbrief NOK 1 (bijlage 8) Onderwerp: reikwijdte brief	In de formele opdrachtbrief voor NOK 1 (zijnde de fase van opname, inventarisatie- en voorbereiding) staat de tekst “opdracht tot het uitvoeren van de werkzaamheden” en wordt over “aanneemsom” gesproken. NOK 1-fase betreft nog geen uitvoering. Kunt u ter voorkoming van misverstanden bevestigen dat de bijlage 8 uitsluitend bedoeld is als opdracht voor NOK 1?	Bevestigt: bijlage 08 betreft uitsluitend de opdrachtbrief voor NOK1 (de opname-, inventarisatie- en adviesfase), niet voor de uitvoering van Multidisciplinaire Maatregelen (NOK2).
337	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Document: Raamovereenkomst Onderwerp: bijlage 10A	In artikel 5.3 ROK wordt verwezen naar bijlage 10A als zijnde opdrachtbrief voor NOK 2. Deze bijlage staat niet in de lijst met documenten, maar bijlage 11 staat er twee keer in. Kan RVB aangeven wat juist is?	Bijlage 10 is toegevoegd op TenderNed.
338	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Facturatie	Kan opdrachtgever bevestigen dat NOK1-opdrachten per complex of deeloplevering factureerbaar zijn zodra de betreffende opname en rapportages zijn goedgekeurd?	Zie hiervoor de vernieuwde artikel 26 van de Raamovereenkomst.
339	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Vraag 12 en 36	RVB: volgt later dit jaar. Dit heeft tot gevolg dat - rapportageverplichtingen NOK2 nog onbekend zijn; - administratieve lasten onbekend zijn. -> Is het toch mogelijk om dit nog in de nota mee te nemen?	Wij zullen de rapportage 12C zo spoedig als mogelijk toesturen. Zie ook eerder gegeven antwoord.
340	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Artikel 29 V&G	De opdrachtnemer beoordeeld op basis van de beschikbare informatie welke beheersmaatregelen nodig zijn om de opname werkzaamheden veilig uit te voeren. Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het treffen van deze maatregel. Zijn deze bijkomende kosten apart verkenbaar?	Dit hangt af van de situatie en de benodigde maatregelen. Bijvoorbeeld een steiger voor de veiligheid wordt wel vergoed, maar PBM's worden niet vergoed. Tijdens de schouw kunt u dit afstemmen met de Projectteams.

341	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	FUTP	1. Kunt u de afkorting FUTP nader definiëren en een voorbeeld verstrekken van een FUTP-document? 2. Indien later verstrekte FUTP's, technische eisen of rapportagevereisten leiden tot extra werkzaamheden ten opzichte van de aanbestedingsdocumenten zijn deze verrekenbaar?	1, Functioneel Uitvoering en Toetsings Protocol. Hierin staan de tehnische eisen die wij stellen aan bv isolatie of aan de installatie 2, nee, die worden in de NOK 2 fase verstrekt
342	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Resultaatverplichting NOK2	Kunt u aangeven welke concrete prestaties per NOK2-opdracht contractueel worden vastgelegd en op welke wijze wordt vastgesteld dat aan de resultaatsverplichting is voldaan?	Zie ook antwoord van vraag 124 m.b.t. de rapportage 12c. In bijlage 12C wordt beschreven wat het resultaat en bijbehorende prestaties behoren te zijn. Zie ook de andere prestatieafspraken zoals vermeld in de contractdocumenten
343	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland	AKWR	Het voorgeschreven maximum van 10% AKWR beperkt inschrijvers in het verwerken van hun werkelijke risico's, algemene kosten en ondernemingsresultaat. Is de aanbestedende dienst bereid dit maximum los te laten en inschrijvers zelf hun AKWR-percentagte te laten bepalen, zodat een marktconforme prijsvorming kan plaatsvinden? Indien u hiertoe niet bereid bent ontvangen we graag een motivering.	Nee. Opdrachtgever handhaaft het AKW&R-percentagte van 10%. Zie tevens de antwoorden op eerdere vragen omtrent dit onderwerp
344	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland	Tweede nota en uitsfel	Tot op heden zijn nog diverse vragen onbeantwoord die betrekking hebben op essentiële onderdelen van de aanbesteding, waaronder aansprakelijkheid, betalingsvoorwaarden, de prijsvormingsmethodiek en de verwachte omvang van de NOK2-opdrachten. Deze onderwerpen zijn bepalend voor de commerciële haalbaarheid en risicobeoordeling van de opdracht en daarmee rechtstreeks van invloed op de interne go/no-go besluitvorming van inschrijvers. Zonder duidelijkheid op deze punten kunnen inschrijvers niet beoordelen of deelname aan deze aanbesteding verantwoord en haalbaar is. Het is daarom niet redelijk om van inschrijvers te verwachten dat zij reeds aanzienlijke kosten maken voor calculatie, capaciteitsreservering en verdere uitwerking van een inschrijving, terwijl over deze wezenlijke uitgangspunten nog geen duidelijkheid bestaat. Wij verzoeken opdrachtgever daarom om alle nog openstaande vragen te beantwoorden in een eerstvolgende Nota van Inlichtingen, een tweede Nota van Inlichtingen in te lassen voor eventuele vervolgvragen die voortvloeien uit deze beantwoording, en de inschrijftermijn hierop aan te passen zodat inschrijvers over voldoende tijd beschikken om hun inschrijving zorgvuldig voor te bereiden. Indien opdrachtgever hiertoe niet bereid is, verzoeken wij te motiveren hoe inschrijvers onder de huidige planning een weloverwogen go/no-go beslissing kunnen nemen terwijl op diverse essentiële contractuele en commerciële onderdelen nog geen duidelijkheid bestaat.	Opdrachtgever begrijpt dat duidelijkheid over onder meer aansprakelijkheid, betalingsvoorwaarden, prijsvorming en de omvang van de opdracht van belang is voor de inschrijf- en besluitvormingsfase. Deze onderwerpen zijn of worden beantwoord via de Nota('s) van Inlichtingen. Zie tevens de antwoorden op eerdere vragen omtrent dit onderwerp Opdrachtgever is van oordeel dat de aanbestedingsstukken, in samenhang met de Nota('s) van Inlichtingen, voldoende informatie bevatten om een weloverwogen beslissing over deelname aan deze aanbesteding te kunnen nemen. Het feit dat geen zekerheid wordt gegeven over onder meer afnamevolumes of toekomstige opdrachtomvang is inherent aan de aard van een raamovereenkomst. Op dit moment ziet Opdrachtgever geen aanleiding een aanvullende vragenronde te organiseren of de inschrijftermijn aan te passen.
345	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	V&G Algemeen	Wie is verantwoordelijk voor het opstellen van een nieuwe asbest/chroom6 inventarisatie, indien het huidige document verlopen is of niet voldoet?	Voor de asbest inventarisatie (rapport) is Opdrachtgever verantwoordelijk. Voor Chroom 6: zie Artikel 15 Chroom-6 houdende materialen Bijlage 12 NOK 2 format CEW
346	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	NOK-2 Algemeen	Kan Opdrachtgever verduidelijken of NOK-2 buiten de scope valt indien de uitkomsten van NOK-1 niet voldoen aan de gestelde drempelwaarde?	Er is geen correlatie tussen de NOK1 en de NOK2. NOK 1 gaat per gebouw en de NOK 2 gaat veelal per meerdere gebouwen, waardoor wij verwachten dat de werkzaamheden overwegend hoger zullen uitvallen dan de drempelwaarde.
347	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Prijzenboek Algemeen	Worden de batches die vastgesteld zijn in het prijzenboek in zijn geheel uitgevraagd of kunnen deze gefaseerd uitgevraagd worden?	U maakt zelf een globale planning wanneer zaken uitgevoerd kunnen worden per jaar en deze wordt met OG en Gebruiker afgestemd. De opdrachten die worden uitgegeven kunnen gefaseerd uitgevoerd worden. Zie wat betreft de batchindeling vraag 252.
348	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Algemeen Scope	Kan Opdrachtgever aangeven in hoeverre lopende contracten en projecten met een opdrachtwaarde onder de gestelde drempelwaarde van invloed zijn op de uitvoering en scope van de Opdracht?	Deze aanbesteding is gestart omdat wij van mening zijn dat de meeste opdrachten meer zullen zijn dan de drempelwaarde. Het contract, de uitvoering en de scope is hier op gebaseerd.
349	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Technisch tekenwerk	Kan Opdrachtgever verduidelijken welke eisen en voorschriften van toepassing zijn op het tekenwerk en de oplevering daarvan?	Zie hiervoor H3 opleverdossier vastgoedinformatie in Bijlage 12 NOK 2 format CEW.
350	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Algemeen	Kan Opdrachtgever aangeven welke rechten, verplichtingen, beperkingen en eventuele kostenverantwoordelijkheden contractueel worden vastgelegd met betrekking tot het plaatsen en gebruiken van werkplaatsfaciliteiten op het terrein van Defensie?	Als dit nodig is, dan moet dit in de nok 2 fase verder worden afgestemd.
351	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 12 – NOK 2 format CEW uitvoering - Bijlage: motivering afwijkingen op de UAV 2012	Gelet op de aard van het vastgoed en de uitgebreide eisen die Opdrachtgever stelt aan de vastlegging en documentatie van werkzaamheden, waaronder het vastleggen van werkzaamheden door middel van foto's, acht Opdrachtnemer het niet redelijk dat de bewijslast voor het ontbreken van aansprakelijkheid na oplevering bij Opdrachtnemer wordt neergelegd. Kan Opdrachtgever daarom bevestigen dat het aan Opdrachtgever is om aan te tonen dat sprake is van een gebrek waarvoor Opdrachtnemer verantwoordelijk is en dat dit gebrek reeds ten tijde van de oplevering aanwezig was dan wel zijn oorzaak vindt in een aan Opdrachtnemer toerekenbare tekortkoming?	Als ten tijde van de schouw of direct na start uitvoering een gebrek zichtbaar is en die buiten de opdracht valt, dan is dit niet de verantwoordelijkheid van de opdrachtnemer, maar dan dient dit direct afgestemd te worden met het uitvoeringsteam van OG.
352	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 12 – NOK 2 format CEW uitvoering - Garantie op levertermijnen onderdelen	Deze alinea bepaalt dat Opdrachtnemer gedurende een periode van tien (10) jaar garandeert dat de voor onderhoud noodzakelijke onderdelen leverbaar zijn. Opdrachtnemer heeft echter niet in alle gevallen invloed op de beschikbaarheid van onderdelen, nu deze afhankelijk is van de productie-, voorraad- en leveringsbeslissingen van fabrikanten en toeleveranciers. Kan Opdrachtgever bevestigen dat deze verplichting niet inhoudt dat Opdrachtnemer een absolute garantie afgeeft op de feitelijke beschikbaarheid van specifieke onderdelen gedurende tien (10) jaar, maar dat aan deze verplichting wordt voldaan indien Opdrachtnemer een technisch en functioneel gelijkwaardig alternatief kan aanbieden indien het oorspronkelijke onderdeel als gevolg van productuitfasering, marktontwikkelingen, leveringsproblemen of andere omstandigheden buiten de invloedsfeer van Opdrachtnemer niet langer verkrijgbaar is?	U bent verantwoordelijk voor de leveringsgarantie van onderdelen gedurende 10 jaar. Het leveren van een technisch en functioneel gelijkwaardig onderdeel in geval van externe leveringsproblemen, kan na overleg met OG geaccepteerd worden.
353	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 12 – NOK 2 format CEW uitvoering - Art 23	De bepaling bepaalt dat Opdrachtnemer op eerste aanzegging de benodigde herstellingen en/of herplant dient te laten uitvoeren door een door Opdrachtgever aan te wijzen bedrijf. Uit de bepaling volgt echter niet dat vooraf dient vast te staan dat de betreffende schade daadwerkelijk door Opdrachtnemer is veroorzaakt en aan haar kan worden toegerekend. Kan Opdrachtgever bevestigen dat Opdrachtnemer uitsluitend gehouden is de kosten van herstel en/of herplant te dragen indien in overleg tussen partijen, althans op basis van objectief vastgestelde feiten, is vastgesteld dat de betreffende schade daadwerkelijk door Opdrachtnemer is veroorzaakt en aan haar kan worden toegerekend? Daarnaast verzoeken wij te bevestigen dat Opdrachtnemer vooraf in de gelegenheid wordt gesteld de gestelde schade te onderzoeken en haar zienswijze te geven alvorens herstelwerkzaamheden aan derden worden opgedragen.	Voordat op grond van deze bepaling herstel- of herplantwerkzaamheden op kosten van Opdrachtnemer aan een door Opdrachtgever aan te wijzen partij worden opgedragen, zal in overleg tussen partijen worden vastgesteld of de schade daadwerkelijk aan Opdrachtnemer is toe te rekenen; Opdrachtnemer wordt daarbij in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze te geven.

354	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 12 – NOK 2 format CEW uitvoering - Art 18	Kan Opdrachtgever bevestigen dat zij voor het werk een Construction All Risks-verzekering (CAR-verzekering) zal afsluiten waarin Opdrachtnemer als medeverzekerde wordt opgenomen en waaronder de projectspecifieke risico's van verlies, beschadiging en herstel van het werk gedurende de uitvoeringsfase zijn gedekt? Gelet op de aard van de werkzaamheden en het feit dat in de contractstukken geen verplichting voor Opdrachtnemer lijkt te zijn opgenomen om zelf een CAR-verzekering af te sluiten, gaan wij ervan uit dat Opdrachtgever deze risico's centraal verzekert. Bij gebreke van een dergelijke verzekering zouden risico's die normaliter onder een CAR-verzekering worden afgedekt in belangrijke mate bij Opdrachtnemer komen te liggen, hetgeen niet aansluit bij de gebruikelijke marktpraktijk voor werkzaamheden van deze aard en omvang. Indien dit uitgangspunt juist is, verzoeken wij Opdrachtgever expliciet in de contractstukken op te nemen dat Opdrachtgever een CAR-verzekering afsluit waarin Opdrachtnemer als medeverzekerde is opgenomen en dat de onder die verzekering vallende schades primair onder die polis worden afgewikkeld.	In de vernieuwde versie van de Raamovereenkomst is nu het artikel omtrent verzekering, aansprakelijkheidsbeperking, Ggeschillenregeling en toepasselijk recht opgenomen.
355	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 12 – NOK 2 format CEW uitvoering - Art 18.4	Kan Opdrachtgever bevestigen dat zij haar goedkeuring uitsluitend mag onthouden indien objectief kan worden vastgesteld dat niet wordt voldaan aan de expliciet in de overeenkomst opgenomen verzekeringseisen, zodat geen sprake is van een onbeperkte beoordelingsbevoegdheid ten aanzien van de keuze van verzekeraars of de inhoud van het verzekeringsprogramma van Opdrachtnemer?	Ja. Goedkeuring zal uitsluitend worden beoordeeld aan de hand van de contractueel gestelde verzekeringseisen.
356	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 12 – NOK 2 format CEW uitvoering - Art 18.4	Artikel 18 lid 4 bepaalt dat de keuze van verzekeraar(s) en de inhoud van de polis de goedkeuring van Opdrachtgever behoeven. Opdrachtnemer is verzekerd onder een concern- dan wel groepsverzekeringsprogramma, waarbij de polisvoorwaarden en de inhoud van de polis vertrouwelijke bedrijfsinformatie bevatten en niet met derden worden gedeeld. Kan Opdrachtgever bevestigen dat kan worden volstaan met het overleggen van een verzekeringscertificaat, zonder dat Opdrachtnemer gehouden is de polisvoorwaarden, polisinhoud of overige vertrouwelijke verzekeringsinformatie aan Opdrachtgever ter beschikking te stellen?	Ja. Een verzekeringscertificaat of vergelijkbaar bewijsstuk waaruit blijkt dat aan de verzekeringseisen wordt voldaan, is in beginsel voldoende.
357	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 12 – NOK 2 format CEW uitvoering - Art 18.2 sub c	Kan Opdrachtgever toelichten hoe deze eis zich verhoudt tot artikel 7:962 lid 3 BW, waarin de verhaalsmogelijkheden van verzekeraars ten aanzien van bepaalde medeverzekerden reeds wettelijk zijn beperkt? Opdrachtnemer verzoekt te bevestigen dat aan deze bepaling wordt voldaan indien de verzekering overeenkomstig de gebruikelijke Nederlandse verzekeringspraktijk is ingericht en de bescherming die artikel 7:962 lid 3 BW aan medeverzekerden biedt van toepassing is, zonder dat daarvoor aanvullende of afwijkende polisvoorwaarden behoeven te worden overeengekomen.	Ja. Indien de verzekering conform de gebruikelijke Nederlandse verzekeringspraktijk is ingericht en de bescherming van artikel 7:962 lid 3 BW voor medeverzekerden van toepassing is, wordt geacht aan deze eis te zijn voldaan. Er worden geen aanvullende polisvoorwaarden vertangd.
358	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 12 – NOK 2 format CEW uitvoering - Art 18.1	Artikel 18 lid 1 bepaalt dat de bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering dient te zijn afgesloten onder terzijdestelling van artikel 7:951 BW. Opdrachtnemer constateert dat deze eis afwijkt van de gebruikelijke formulering van verzekeringseisen en mogelijk niet aansluit bij de voorwaarden van concern- en groepsverzekeringsprogramma's. Kan Opdrachtgever toelichten welke risico's zij met deze afwijking van artikel 7:951 BW beoogt af te dekken en bevestigen dat aan de verzekeringseis wordt voldaan indien Opdrachtnemer beschikt over een gebruikelijke bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering die inhoudelijk een gelijkwaardige dekking biedt, zonder dat expliciet sprake hoeft te zijn van een terzijdestelling van artikel 7:951 BW? Indien Opdrachtgever deze eis handhaaft, verzoeken wij haar te motiveren waarom een reguliere bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering met marktconforme voorwaarden onvoldoende wordt geacht.	Nee. Opdrachtgever handhaaft de eis. Wel volstaat een gebruikelijke bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering indien aantoonbaar sprake is van een gelijkwaardige dekking. Zie ook de antwoorden op vragen 355 en 356, waarin is bevestigd dat toetsing plaatsvindt aan de contractuele verzekeringsseisen en een verzekeringscertificaat in beginsel voldoende is.
359	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 12 – NOK 2 format CEW uitvoering - Art 16	Artikel 16 bepaalt dat meer- en minderwerk in beginsel pas bij de eindafrekening wordt verrekend en dat slechts bij een positief saldo van meer dan 5% van de aannemingsom een aanvullende termijnbetaling plaatsvindt. Opdrachtnemer acht dit bezwaarlijk, aangezien meerwerk doorgaans reeds tijdens de uitvoering tot extra kosten voor arbeid, materialen, onderaanneming en logistiek leidt. Kan Opdrachtgever bevestigen dat goedgekeurd meerwerk gedurende de uitvoering van het werk naar rato van de voortgang kan worden gefactureerd en afgerekend via de reguliere termijnbetalingen, zodat Opdrachtnemer niet gehouden is deze kosten tot aan de eindafrekening voor te financieren? Indien opdrachtgever daar niet in mee kan gaan, is zij dan bereid om een lager percentage als drempelwaarde aan te houden?	Nee. Opdrachtgever handhaaft het uitgangspunt van artikel 16. Goedgekeurd meerwerk wordt in beginsel verrekend conform de contractuele regeling. Wel wordt artikel 26 aangepast om de voorfinanciering te beperken.
360	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 12 – NOK 2 format CEW uitvoering - Art 16	Kan Opdrachtgever bevestigen dat de regeling niet uitsluitend van toepassing is op bestekswijzigingen, maar tevens geldt voor overige verrekenbare aanspraken van Opdrachtnemer, waaronder kostenverhogende omstandigheden, onvoorziene omstandigheden en wijzigingen of vertragingen die aan Opdrachtgever zijn toe te rekenen?	Ja. De regeling inzake meer- en minderwerk ziet niet uitsluitend op bestekswijzigingen, maar kan ook van toepassing zijn op andere verrekenbare aanspraken die voortvloeien uit de overeenkomst, zoals kostenverhogende omstandigheden, onvoorziene omstandigheden of wijzigingen die aan Opdrachtgever zijn toe te rekenen. De beoordeling en verrekening daarvan vindt plaats conform de contractuele bepalingen en de toepasselijke UAV.
361	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 12 – NOK 2 format CEW uitvoering - Art 15	Kan Opdrachtgever bevestigen dat Opdrachtnemer niet verantwoordelijk is voor het opsporen, inventariseren of identificeren van de aanwezigheid van Chroom-6 of andere gevaarlijke stoffen en dat haar verplichting zich beperkt tot het melden van een vermoeden daarvan zodra dit tijdens de uitvoering wordt geconstateerd? Tevens verzoeken wij te bevestigen dat alle verträgen en extra kosten die voortvloeien uit de aanwezigheid van vooraf niet gemelde Chroom-6 of andere gevaarlijke stoffen voor rekening van Opdrachtgever komen.	Zie bijlagen 12 NOK 2 format CEW artikel 15.
362	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 12 – NOK 2 format CEW uitvoering - Art 14	Kan Opdrachtgever bevestigen dat Opdrachtnemer niet verantwoordelijk is voor het opsporen, inventariseren of identificeren van aanwezige asbesthoudende materialen en dat de verplichting van Opdrachtnemer zich beperkt tot het melden van een vermoeden van asbest zodra dit tijdens de uitvoering wordt geconstateerd? Tevens verzoeken wij te bevestigen dat alle verträgen en extra kosten die voortvloeien uit de aanwezigheid van niet vooraf gemelde asbest voor rekening van Opdrachtgever komen.	Klopt, hiervoor is de opdrachtgever verantwoordelijk. Echter kan het wel voorkomen dat de sanering uitgevraagd wordt op de opdrachtnemer van deze raamovereenkomst.
363	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 12 – NOK 2 format CEW uitvoering - Art 1	Onder artikel 1 wordt verwezen naar de bijlagen 'Memo rot van de constructeur in UAV-contracten' en 'Demarcatielijst constructieve engineering'. Deze documenten lijken voor de beoordeling van de scope, verantwoordelijkheidsverdeling en contractuele verplichtingen van belang te zijn. Kan Opdrachtgever bevestigen of deze bijlagen onderdeel uitmaken van de aanbestedingsstukken? Indien deze documenten nog niet zijn verstrekt, verzoeken wij Opdrachtgever deze alsnog beschikbaar te stellen en, indien nodig, een aanvullende vragenronde te organiseren dan wel inschrijvers gelegenheid te bieden hierover nadere vragen te stellen, zodat de inhoud en consequenties van deze documenten adequaat kunnen worden beoordeeld.	Artikel 1 handhaven, dit wordt verder afgestemd in de NOK 2 fase.
364	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 12 – NOK 2 format CEW uitvoering - Algemeen	In de overeenkomst zijn op meerdere plaatsen alternatieven teksten/opties opgenomen ten opzichte van elkaar, welke wel een wezenlijk gevolg kunnen hebben voor de prijs, de scope, het risico etc. Uit de aanbestedingsstukken blijkt echter niet op basis van welke criteria, projectkenmerken of omstandigheden voor één van deze varianten wordt gekozen. Kan Opdrachtgever toelichten welke factoren bepalend zijn voor de keuze en/of dat de deze keuze op een later moment tussen partijen worden afgestemd. Voor zover nog geen definitieve keuze is gemaakt, verzoeken wij Opdrachtgever tevens te verduidelijken op welk moment deze keuze wordt vastgesteld en op welke wijze inschrijvers hiermee rekening dienen te houden in hun prijsstelling, risicobeoordeling en organisatorische inrichting van het project.	Per opdracht NOK2 fase zullen hier keuzes in gemaakt worden.
365	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Programma van eisen – EML opname Defensiecomplexen 7.1.3	De bepaling verplicht Opdrachtnemer om verträgen zo spoedig mogelijk te melden en daarbij volledig inzicht en bewijs aan te leveren. Opdrachtnemer acht dit in de praktijk niet altijd uitvoerbaar, aangezien bij een eerste constatering van een vertragung veelal nog onderzoek moet plaatsvinden naar de oorzaak, omvang, gevolgen en toerekenbaarheid daarvan. Kan Opdrachtgever bevestigen dat Opdrachtnemer in eerste instantie kan volstaan met een tijdige melding van de (dreigende) vertragung en de op dat moment redelijkerwijs beschikbare informatie, waarna aanvullende informatie en onderbouwing kunnen worden verstrekt zodra deze beschikbaar komen? Daarnaast verzoeken wij te bevestigen dat het ontbreken van volledige informatie of bewijsstukken ten tijde van de eerste melding niet tot gevolg heeft dat een beroep op termijnverlenging, planningaanpassing of andere contractuele rechten vervalt, mits Opdrachtnemer de ontbrekende informatie binnen een redelijke termijn alsnog verstrekt.	Wij houden ons aan deze bepaling dat Opdrachtnemer verplicht is om verträgen zo spoedig mogelijk te melden en daarbij volledig inzicht en bewijs aan te leveren. Zie ook raamovereenkomst 19.12-19.14.
366	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Programma van eisen – EML opname Defensiecomplexen 7.1.3	De bepaling verplicht Opdrachtnemer om verträgen te melden en daarbij volledig inzicht en bewijs te verstrekken, waarna de Project Manager van Opdrachtgever beoordeelt of de vertragung al dan niet verwijtbaar is aan Opdrachtnemer. Kan Opdrachtgever bevestigen dat de beoordeling van de oorzaak en verwijtbaarheid van een vertragung niet eenzijdig door Opdrachtgever wordt vastgesteld, maar plaatsvindt op basis van objectieve feiten en omstandigheden, waarbij partijen eerst in overleg treden indien discussie bestaat over de oorzaak van de vertragung? Daarnaast verzoeken wij te bevestigen dat verträgen die geheel of gedeeltelijk worden veroorzaakt door Opdrachtgever, gebruikers, derden, vergunningen, toegang tot locaties, gewijzigde inzichten, aanvullende opdrachten of andere omstandigheden buiten de invloedssfeer van Opdrachtnemer, niet aan Opdrachtnemer worden toegerekend.	Bij deze de bevestiging dat een vertragung op basis van objectieve feiten en omstandigheden zal worden vastgesteld. Verträgen die te wijten zijn aan eigen schuld, nalatigheid, gebrekkige planning of andere aan de aannemer toe te rekenen omstandigheden, blijven volledig voor rekening en risico van de Aannemer. In aanvulling op artikel 19.12-19.14: Dit artikel is van kracht als de vertragung direct is veroorzaakt door omstandigheden die buiten de risico- en invloedssfeer van de aannemer liggen.

367	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Programma van eisen – EML opname Defensiecomplexen 5.1	Kan Opdrachtgever bevestigen dat zij, behoudens situaties waarin sprake is van een zwaarwegende reden zoals veiligheidsrisico's, integriteitskwesties of ernstig disfunctioneren, Opdrachtnemer eerst schriftelijk in kennis zal stellen van haar bezwaren ten aanzien van de betreffende medewerker, onder vermelding van de concrete gronden daarvoor, en Opdrachtnemer een redelijke termijn zal bieden om passende maatregelen te treffen alvorens vervanging kan worden verlangd?	Behoudens situaties met een zwaarwegende reden (zoals veiligheidsrisico's, integriteitskwesties of ernstig disfunctioneren) zal Opdrachtgever Opdrachtnemer eerst schriftelijk en onder vermelding van de concrete gronden in kennis stellen van haar bezwaren ten aanzien van een medewerker, en Opdrachtnemer een redelijke termijn bieden om passende maatregelen te treffen alvorens vervanging wordt verlangd.
368	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 6c - Zero emissie bonus	Kan Opdrachtgever bevestigen dat de bevoegdheid om de bonus geheel of gedeeltelijk in te trekken uitsluitend ziet op gevallen waarin sprake is van opzettelijk verstrekte onjuiste of misleidende informatie? Opdrachtnemer acht het disproportioneel dat administratieve onvolkomenheden of interpretatieverschillen kunnen leiden tot verlies van de volledige bonus.	De bonusregeling van Bijlage 06C is bedoeld als stimulans voor daadwerkelijk gerealiseerde zero-emissie inzet. Bij een evident onjuiste of misleidende opgave ligt intrekking voor de hand; een zuiver administratieve onvolkomenheid zonder opzet tot misleiding zal in de praktijk eerst aanleiding geven tot een herstelverzoek en overleg, alvorens tot (gedeeltelijke) intrekking wordt overgegaan.
369	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 6c - Zero emissie bonus	Kan Opdrachtgever bevestigen dat een afwijking tussen het in het Materieel Inzet Plan opgenomen percentage ZE-materieel en het uiteindelijk gerealiseerde percentage niet leidt tot gehele of gedeeltelijke vermindering van de bonus indien deze afwijking het gevolg is van omstandigheden buiten de invloedssfeer van Opdrachtnemer, waaronder begrepen leveringsproblemen, netcongestie, beperkte beschikbaarheid van ZE-materieel, overheidsmaatregelen of instructies van Opdrachtgever?	Nee, opdrachtnemer is verantwoordelijk voor de overeengekomen afspraken .
370	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Bijlage 6c - Zero emissie bonus	Kan Opdrachtgever nader toelichten op welke wijze de "daadwerkelijk gemaakte meerkosten" van de inzet van ZE-materieel worden vastgesteld en welke kostencomponenten daarbij voor vergoeding in aanmerking komen? Kan Opdrachtgever bevestigen dat hieronder mede zijn begrepen aanvullende huur- en leasekosten, productiviteitsverschillen, laad- en energievoorzieningen, logistieke maatregelen, uitvoeringsrisico's, engineering, planning en overige redelijke interne en externe kosten die rechtstreeks samenhangen met de extra inzet van ZE-materieel?	Onder daadwerkelijk gemaakte meerkosten vallen rechtstreeks aan de extra inzet van ZE-materieel toe te rekenen kosten, zoals huur/lease, laad- en energievoorzieningen en noodzakelijke logistieke maatregelen. Vergoeding vindt plaats op basis van aantoonbare kosten.
371	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 31	Uit artikel 31.2 volgt dat Opdrachtnemer op verzoek van Opdrachtgever gegevens aanlevert die benodigd zijn voor de aanvraag van publiekrechtelijke toestemmingen. Kan Opdrachtgever bevestigen dat de verantwoordelijkheid voor het aanvragen en verkrijgen van de voor de werkzaamheden benodigde publiekrechtelijke toestemmingen, vergunningen, meldingen en ontheffingen bij Opdrachtgever berust en dat Opdrachtnemer uitsluitend gehouden is de daarvoor redelijkerwijs benodigde gegevens aan te leveren?	Ja, dit is correct.
372	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 26.5	Kan Opdrachtgever verduidelijken binnen welke termijn zij facturen beoordeelt en op welke objectieve gronden facturen kunnen worden afgewezen? Opdrachtnemer acht het niet redelijk dat betaling afhankelijk wordt gesteld van een niet nader begrepsd goedkeuringsproces aan de zijde van Opdrachtgever. Opdrachtnemer verzoekt daarom te bevestigen dat: a. eventuele bezwaren tegen een factuur binnen veertien (14) kalenderdagen na ontvangst schriftelijk en gemotiveerd kenbaar worden gemaakt; b. uitsluitend het betwiste gedeelte van de factuur mag worden opgeschort (artikel 26.6) ; en c. het onbetwiste gedeelte van de factuur overeenkomstig de overeengekomen betalingstermijn wordt voldaan.	U dient vooraf uw facturen met de projectmanager af te stemmen, zodat hier geen bezwaren op volgen, waarbij u bij oplevering alle rapporten (m.u.v. de revisietekeningen) moet hebben ingeleverd alvorens wij kunnen opleveren en deze betaling kunnen goedkeuren. Indien u de factuur conform offerte, in samenspraak met de projectleider en conform de voorwaarden voor (deel)oplevering indient, dan kunnen daar geen misverstanden ontstaan. Tevens wijzen wij u op de escalatieladder zoals benoemd in artikel 27 van de raamovereenkomst.
373	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 26.2	Kan Opdrachtgever bevestigen dat de facturatie meer in lijn wordt gebracht met de voortgang van de werkzaamheden? Een inhouding van 30% tot aan volledige oplevering leidt tot een significante voorfinanciering door Opdrachtnemer en staat niet in verhouding tot het resterende risico voor Opdrachtgever. Opdrachtnemer stelt voor artikel 26.2 als volgt aan te passen: a. Eerste termijn (90%): Opdrachtnemer is gerechtigd maximaal 90% van de opdrachtsom per NOK gedurende de uitvoering van de werkzaamheden naar rato van de voortgang te factureren. b. Slottermijn (10%): De resterende 10% van de opdrachtsom mag worden gefactureerd na oplevering van de werkzaamheden. Hiermee blijft voor Opdrachtgever voldoende zekerheid bestaan ten aanzien van de correcte oplevering, terwijl wordt voorkomen dat Opdrachtnemer gedurende de uitvoering een onevenredig groot deel van de opdracht dient voor te financieren.	Zoals eerder aangegeven wordt artikel 26 wordt aangepast. De huidige inhouding van 30% wordt verlaagd. Het voorstel van 90%/10% wordt niet integraal overgenomen; zie ook de eerdere antwoorden omtrent dit onderwerp.
374	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 22.2	Ten aanzien van KPI 2 wordt als norm gehanteerd dat "klachten van de Gebruiker niet voorkomen (100% tevreden)". Deze KPI is sterk afhankelijk van subjectieve beoordelingen van individuele gebruikers en omstandigheden buiten de invloedssfeer van Opdrachtnemer. Kan Opdrachtgever bevestigen dat uitsluitend gegronde klachten die uitsluitend aan Opdrachtnemer zijn toe te rekenen in de KPI-beoordeling worden meegenomen en dat gebruikerstevredenheid wordt vastgesteld aan de hand van vooraf vastgestelde, objectieve en meetbare beoordelingscriteria?	De KPI 'Continuïteit van het bedrijfsproces en tevredenheid Gebruiker' (artikel 22.2) is gekoppeld aan het afwijkingenregister (artikel 23): een klacht die evident niet aan Opdrachtnemer is toe te rekenen, wordt via die systematiek als zodanig geregistreerd en meegewogen, en leidt niet zonder meer tot een tekortkoming.
375	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 22.2	De opgenomen KPI's bevatten op meerdere onderdelen absolute prestatie-eisen (zoals "100% correct", "100% tevreden" en "100% volgens planning") en zien bovendien deels op omstandigheden die niet volledig binnen de invloedssfeer van Opdrachtnemer liggen. Daarnaast ontbreekt een nadere omschrijving van de meetmethodiek, beoordelingscriteria en de wijze waarop rekening wordt gehouden met vertragingen, wijzigingen of andere omstandigheden die aan Opdrachtgever of derden zijn toe te rekenen. Kan Opdrachtgever bevestigen dat KPI's uitsluitend worden beoordeeld voor zover de betreffende prestaties daadwerkelijk beïnvloedbaar zijn door Opdrachtnemer en dat bij de beoordeling rekening wordt gehouden met vertragingen, wijzigingen of andere omstandigheden die niet aan Opdrachtnemer zijn toe te rekenen? Daarnaast verzoeken wij Opdrachtgever de KPI's zodanig aan te passen dat geen sprake is van absolute resultaatsverplichtingen van 100%, maar van objectieve, redelijke en marktconforme prestatieniveaus die passend zijn bij de aard en omvang van de opdracht.	RVB past de KPI-normen van artikel 22.2 niet aan. Wel geldt dat het afwijkingenregister (artikel 23) juist is bedoeld om afwijkingen - inclusief de oorzaak en toerekenbaarheid daarvan - vast te leggen en te bespreken in het kwartaaloverleg; niet aan Opdrachtnemer toerekenbare oorzaken worden daarbij meegewogen. Het niet (volledig) behalen van een KPI-norm leidt niet automatisch tot een sanctie, maar in eerste instantie tot bespreking en, indien nodig, een verbeterplan (artikel 22.1).
376	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 13.3	Artikel 13.3 bepaalt dat Opdrachtnemer bij iedere schending van de geheimhoudingsverplichting door haarzelf, haar personeel of onderaannemers een direct opeisbare boete van € 25.000 per gebeurtenis verschuldigd is, terwijl Opdrachtgever daarnaast onverminderd aanspraak kan maken op volledige schadevergoeding. Opdrachtnemer acht deze cumulatie van sancties disproportioneel. Daarnaast constateren wij dat de geheimhoudingsverplichtingen uit de overeenkomst voor beide partijen gelden, terwijl de contractuele boete uitsluitend ten laste van Opdrachtnemer is opgenomen. Kan Opdrachtgever toelichten waarom voor een schending van de geheimhoudingsverplichting door Opdrachtgever geen vergelijkbare sanctie geldt? Opdrachtnemer verzoekt Opdrachtgever de bepaling wederkerig vorm te geven, zodat een eventuele contractuele boete gelijkelijk van toepassing is op beide partijen bij een toerekenbare schending van hun geheimhoudingsverplichtingen. Daarnaast verzoeken wij te bevestigen dat: a. de boete uitsluitend verschuldigd is bij een toerekenbare schending van de geheimhoudingsverplichting; b. de boete in een redelijke verhouding staat tot de aard en ernst van de overtreding; en c. de contractuele boete strekt ter vervanging van aanvullende schadevergoeding, althans dat geen cumulatie plaatsvindt van een volledige boete en volledige schadevergoeding ter zake van dezelfde gebeurtenis	Nee. Opdrachtgever handhaaft artikel 13.3. De boete blijft van toepassing en wordt niet wederkerig gemaakt. Zie ook de eerdere antwoorden over geheimhouding, boetes en aansprakelijkheid.
377	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 12.5	Artikel 12.5 biedt uitsluitend Opdrachtgever de mogelijkheid de raamovereenkomst tussentijds op te zeggen. Opdrachtnemer acht deze asymmetrische regeling niet in overeenstemming met de aard van een langdurige contractuele samenwerking, temeer nu Opdrachtnemer gedurende de looptijd personeel, capaciteit en middelen dient te reserveren ten behoeve van de uitvoering van de overeenkomst. Is Opdrachtgever bereid artikel 12.5 wederkerig vorm te geven, zodat ook Opdrachtnemer gerechtigd is de raamovereenkomst tussentijds op te zeggen met inachtneming van een opzegtermijn van zes maanden? Indien Opdrachtgever hiertoe niet bereid is, verzoeken wij de noodzaak en proportionaliteit van de huidige eenzijdige regeling te motiveren. De huidige bepaling voorziet immers uitsluitend in een beëindigingsrecht voor Opdrachtgever.	Nee hier gaat Aanbesteder niet mee akkoord.

378	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 12.5	Artikel 12.5 geeft Opdrachtgever het recht de raamovereenkomst te allen tijde op te zeggen. Hoewel daarbij wordt verwezen naar artikel 7:764 BW, ontbreekt een opzegtermijn en biedt de bepaling onvoldoende zekerheid ten aanzien van reeds gemaakte investeringen, capaciteitsreserveringen, voorbereidingskosten en de positie van Opdrachtnemer ten aanzien van nog niet verstrekte Nadere Overeenkomsten. Kan Opdrachtgever bevestigen dat conform de reeds gepubliceerde nota een opzegging uitsluitend plaatsvindt met inachtneming van een redelijke opzegtermijn van ten minste zes (6) maanden en dat bij de afrekening overeenkomstig artikel 7:764 BW rekening wordt gehouden met alle reeds gemaakte kosten, aangegane verplichtingen en gereserveerde capaciteit van Opdrachtnemer? Daarnaast verzoeken wij Opdrachtgever te bevestigen dat bij de vaststelling van de financiële gevolgen van een tussentijdse opzegging mede rekening wordt gehouden met de gerechtvaardigde verwachting van Opdrachtnemer om gedurende de contractuele looptijd Nadere Overeenkomsten onder de raamovereenkomst te kunnen verwerven, voor zover Opdrachtnemer ten behoeve daarvan aantoonbaar capaciteit, middelen of investeringen heeft gereserveerd of gedaan.	De bepaling is gebruikelijk. Het toevoegen van een opzegtermijn is dat niet. Nee, hier gaat Aanbesteder niet mee akkoord.
379	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 11	Kan Opdrachtgever toelichten hoe de onbeperkte verplichting tot deelname aan verbeterinitiatieven zonder aanvullende vergoeding zich verhoudt tot het uitgangspunt dat de omvang van de opdracht en de daarbij behorende prestaties vooraf voldoende bepaalbaar dienen te zijn? Opdrachtnemer acht het niet redelijk dat zij gehouden is kosteloos deel te nemen aan verbeterinitiatieven indien de overeengekomen dienstverlening reeds voldoet aan de contractuele eisen en de wens tot wijziging of optimalisatie uitsluitend voortvloeit uit een initiatief van Opdrachtgever. Reeds de beoordeling, afstemming, voorbereiding en deelname aan dergelijke initiatieven brengt immers tijdsbesteding en kosten voor Opdrachtnemer met zich mee. Is Opdrachtgever daarom bereid te bevestigen dat deelname aan verbeterinitiatieven uitsluitend kosteloos is voor zover sprake is van beperkte inspanningen binnen de bestaande opdrachtomvang en dat alle aanvullende werkzaamheden, onderzoeken, analyses, voorbereidingsactiviteiten, implementaties en overige inspanningen die voortvloeien uit een door Opdrachtgever gewenste wijziging of optimalisatie als meerwerk worden aangemerkt en tegen een nader overeen te komen vergoeding worden uitgevoerd?	Zie antwoord vraag 137 en 115
380	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 10.2	Artikel 10.2 verleent Opdrachtgever een zeer ruime auditbevoegdheid, inclusief toegang tot de systemen van Opdrachtnemer en controle van de gehanteerde prijzen. Gelet op de vertrouwelijke aard van bedrijfsinformatie, de informatiebeveiligingsverplichtingen van Opdrachtnemer en de belangen van andere klanten, achten wij deze bepaling te ruim geformuleerd. Kan Opdrachtgever bevestigen dat audits uitsluitend mogen plaatsvinden indien daarvoor een redelijk en concreet aanleiding bestaat, na voorafgaande schriftelijke aankondiging, tijdens reguliere kantooruren en met inachtneming van de vertrouwelijkheid van bedrijfs- en concurrentiegevoelige informatie? Daarnaast verzoeken wij te bevestigen dat Opdrachtnemer niet gehouden is directe toegang tot systemen te verlenen, maar dat relevante informatie en documentatie die verband houdt met de uitvoering van de Overeenkomst op verzoek beschikbaar wordt gesteld voor zover redelijkerwijs noodzakelijk voor de betreffende audit.	De Opdrachtgever is gerechtigd te allen tijde een audit uit te voeren naar de nakoming van de uit deze raamovereenkomst voortvloeiende verplichtingen, waaronder de gehanteerde prijzen. Daar hoeft geen concrete aanleiding voor te zijn, dat kan ook steekproefgewijs zijn. Wij zullen dit vooraf schriftelijk aankondigen en tijdens reguliere kantooruren en met inachtneming van de vertrouwelijkheid van bedrijfs- en concurrentiegevoelige informatie uitvoeren. Relevante informatie en documentatie die verband houdt met de uitvoering van de Overeenkomst zal op verzoek beschikbaar worden gesteld voor zover redelijkerwijs noodzakelijk voor de betreffende audit.
381	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 10.1	Artikel 10.1 verplicht Opdrachtnemer om volledige medewerking te verlenen aan audits van Opdrachtgever, hetgeen aanzienlijke interne inspanningen en kosten met zich mee kan brengen. De overeenkomst bevat echter geen regeling voor vergoeding van deze kosten indien uit de audit blijkt dat Opdrachtnemer haar verplichtingen correct is nagekomen. Kan Opdrachtgever bevestigen dat de redelijke interne en externe kosten die Opdrachtnemer maakt ten behoeve van een audit door Opdrachtgever door Opdrachtgever zullen worden vergoed, indien uit de audit blijkt dat Opdrachtnemer haar verplichtingen uit de overeenkomst is nagekomen en geen materiële afwijkingen of tekortkomingen worden vastgesteld?	Nee, met betrekking tot artikel 10.1 zullen wij geen kosten vergoeden.
382	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 8.5	Kan Opdrachtgever bevestigen dat de in deze bepaling opgenomen uitsluiting van vergoeding uitsluitend ziet op de reguliere kosten voor het opstellen en indienen van een offerte en niet op kosten die voortvloeien uit wijzigingen die Opdrachtgever na indiening van de offerte verzoekt en die aan Opdrachtgever zijn toe te rekenen? Het komt immers geregeld voor dat Opdrachtgever gedurende het offertetraject de scope, uitgangspunten, planning, fasering of overige projectspecifieke voorwaarden wijzigt, waardoor Opdrachtnemer genoodzaakt is aanvullende werkzaamheden te verrichten ten behoeve van hercalculatie, engineering, werkvoorbereiding en aanpassing van de offerte. Deze kosten vallen buiten het normale offertetraject en worden veroorzaakt door een wijzigingsverzoek van Opdrachtgever. Kan Opdrachtgever bevestigen dat de daarmee gemoeide redelijke en aantoonbare kosten in dat geval voor vergoeding in aanmerking komen?	Nee, wij gaan die kosten niet vergoeden. Wij zorgen ervoor dat de offerte alleen gemaakt hoeft te worden op basis van de door ons opgegeven werkzaamheden. Bovendien zal er een schouw op locatie worden uitgevoerd, waarbij alle partijen beslissen welke werkzaamheden moeten worden geoffreerd voor uitvoering. Uiteraard is het wenselijk om bij grote kostenposten mee te denken door (goedkopere) extra opties mee te nemen in de offerte, zodat wij daar niet achteraf om hoeven te vragen. Zie ook vraag 488
383	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 8.2	Kan Opdrachtgever bevestigen dat de overeengekomen tarieven jaarlijks kunnen worden geïndexeerd gedurende de gehele looptijd van de raamovereenkomst, inclusief eventuele verlengingsperiodes, en dat de eerste indexatie plaatsvindt per 1 januari 2028? Indien dit het beoogde uitgangspunt is, verzoeken wij Opdrachtgever dit expliciet in de overeenkomst op te nemen teneinde onduidelijkheid over de toepasselijkheid en frequentie van indexatie gedurende de looptijd te voorkomen.	Bevestigd, dat is de strekking van artikel 8.2: de eerste indexatie vindt plaats per 1 januari 2028, waarna de prijzen jaarlijks - telkens voor de duur van één jaar - opnieuw worden geïndexeerd conform Bijlage 2 (Indexeringsgrondslag).
384	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 6.1 b jo. 6.2	Kan Opdrachtgever nader toelichten in welke gevallen een offerte als "onregelmatig of anderszins onaanvaardbaar" in de zin van artikel 6.1 sub b wordt aangemerkt? Artikel 6.2 noemt immers slechts een aantal situaties waarin een offerte in ieder geval onregelmatig is. Voor Opdrachtnemer is daardoor onvoldoende duidelijk welke overige omstandigheden ertoe kunnen leiden dat een offerte als onregelmatig dan wel onaanvaardbaar wordt beschouwd, met als gevolg dat Opdrachtgever de werkzaamheden buiten de raamovereenkomst kan inkopen. Verzoek is de gronden voor een dergelijke kwalificatie limitatief en objectief bepaalbaar in de overeenkomst op te nemen.	Nee. Opdrachtgever neemt geen limitatieve opsomming op. Een offerte kan ook om andere objectief gerechtvaardigde redenen onregelmatig of onaanvaardbaar zijn. Zie ook eerdere antwoorden omtrent dit onderwerp.
385	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 6	Kan Opdrachtgever bevestigen dat Opdrachtnemer uitsluitend gehouden is de in de raamovereenkomst en Nadere Overeenkomsten opgenomen termijnen na te leven voor zover eventuele vertragingen niet zijn veroorzaakt door omstandigheden die in de risicosfeer van Opdrachtgever liggen? Hierbij valt onder meer te denken aan het niet tijdig verstrekken van benodigde informatie, documenten, beslissingen, goedkeuringen, toegang tot locaties of overige medewerking die noodzakelijk is voor een tijdige uitvoering van de werkzaamheden. Verzoek is deze verduidelijking expliciet in de overeenkomst op te nemen.	Bevestigd: het niet tijdig verstrekken van een offerte als bedoeld in artikel 6.1 onder a wordt Opdrachtnemer niet tegengeworpen voor zover de vertraging het gevolg is van omstandigheden in de risicosfeer van Opdrachtgever, zoals het niet tijdig verstrekken van benodigde informatie, besluiten of toegang die noodzakelijk zijn voor het opstellen van de offerte. Dit vloeit reeds voort uit de aard van de verplichting; RVB ziet geen aanleiding dit afzonderlijk in de tekst van artikel 6 op te nemen.
386	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 5	Kan Opdrachtgever bevestigen dat Opdrachtnemer niet verplicht is om voor iedere uitraag een offerte uit te brengen dan wel een Nadere Overeenkomst te sluiten? Op grond van artikel 5.3 lid 5 is Opdrachtgever immers uitdrukkelijk niet verplicht een Nadere Overeenkomst met Opdrachtnemer aan te gaan, terwijl Opdrachtnemer op grond van artikel 5.3 wel gehouden lijkt kosten te maken voor het opstellen van offertes en, in voorkomend geval, het uitvoeren van schouwen. Deze onevenwichtigheid brengt het risico met zich mee dat Opdrachtnemer herhaaldelijk inspanningen en kosten moet maken zonder uitzicht op opdrachtverlening. Kan Opdrachtgever verduidelijken hoe deze belangenafweging is gemaakt en bevestigen dat Opdrachtnemer gerechtigd is gemotiveerd af te zien van het uitbrengen van een offerte indien opdrachtverlening onder de gevraagde voorwaarden redelijkerwijs niet van hem kan worden verlangd?	De raamovereenkomst gaat ervan uit dat Opdrachtnemer, als winnaar van het perceel, in beginsel op iedere uitraag een offerte uitbrengt. Blijft een offerte uit, dan is het primaire gevolg dat Opdrachtgever de betreffende werkzaamheden buiten de raamovereenkomst mag inkopen; dit is op zichzelf niet nader gesanctioneerd. Omgekeerd is Opdrachtgever, zoals artikel 5.3 onder 5 bepaalt, niet verplicht om daadwerkelijk een Nadere Overeenkomst te sluiten naar aanleiding van een uitgebrachte offerte. De raamovereenkomst geeft geen gegarandeerde minimumafname (artikel 2.4); RVB ziet geen aanleiding hiervoor een aanvullende regeling te treffen.
387	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Artikel 3.2	Artikel 3.2 bepaalt dat Opdrachtgever gerechtigd is de raamovereenkomst eenzijdig te verlengen met maximaal twaalf (12) maanden. De aanbestedingsleidraad vermeldt dat van deze verlengingsoptie gebruik kan worden gemaakt indien aanvullende tijd benodigd is voor de afronding van de werkzaamheden. Kan Opdrachtgever bevestigen op basis van welke objectieve criteria wordt besloten tot uitoefening van de verlengingsoptie? Daarnaast verzoeken wij te bevestigen of Opdrachtnemer gehouden is medewerking te verlenen aan een dergelijke verlenging. Indien dit het geval is, verzoeken wij te bevestigen dat gedurende de verlengingsperiode ongewijzigd dezelfde commerciële en contractuele voorwaarden van toepassing blijven, waaronder de overeengekomen indexatieregeling en de mogelijkheid tot het verstrekken van Nadere Overeenkomsten. Indien Opdrachtgever gebruik maakt van de verlengingsoptie, verzoeken wij tevens te bevestigen dat Partijen voorafgaand aan de verlenging in overleg kunnen treden over een actualisatie van de tarieven en prijzen, voor zover deze als gevolg van marktontwikkelingen, gewijzigde omstandigheden of gewijzigde uitvoeringsvereisten niet langer kostendekkend of marktconform zijn.	Zie antwoord 118. Verlenging wordt beoordeeld op basis van de verwachte behoefte aan werkzaamheden. Bij verlenging blijven de contractuele voorwaarden, tarieven en indexering van toepassing.

388	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Algemeen vrijwaring	Kan Opdrachtgever instemmen met het opnemen van een afwijking van de vrijwaring zoals bedoeld in de UAV, waarbij opdrachtnemer voorstelt de volgende vrijwaringsregeling, van toepassing op de Raamovereenkomst, Nadere Overeenkomst 1 (NOK 1) en Nadere Overeenkomst 2 (NOK 2) op te nemen? "Partijen vrijwaren elkaar uitsluitend voor aanspraken van derden voor zover deze aanspraken het rechtstreeks gevolg zijn van een toerekenbare tekortkoming of onrechtmatige daad van de betreffende partij. Een vrijwaringsverplichting bestaat uitsluitend voor zover de schade aan de betreffende partij kan worden toegerekend en is beperkt tot directe schade. De omvang van een eventuele vrijwaringsverplichting is bovendien beperkt tot de tussen partijen overeengekomen aansprakelijkheidslimiet. De vrijwaringsgerechtigde partij zal de vrijwarende partij onverwijld informeren over een aanspraak van een derde en haar in de gelegenheid stellen de verdediging van die aanspraak op zich te nemen. De vrijwaring ziet niet op schade die geheel of gedeeltelijk is veroorzaakt door handelen of nalaten van de vrijwaringsgerechtigde partij." Deze formulering waarborgt dat iedere partij uitsluitend aansprakelijk is voor haar eigen handelen en voorkomt dat via een vrijwaringsverplichting de overeengekomen aansprakelijkheidsbeperkingen feitelijk worden omzeild.	Nee. Opdrachtgever handhaaft de UAV-vrijwaringsregeling en ziet geen aanleiding deze aan te passen. Zie ook antwoord 133 en eerdere antwoorden over aansprakelijkheid en vrijwaring.
389	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst Algemeen aansprakelijkheid	Kan Opdrachtgever instemmen met het opnemen van de onderstaande aansprakelijkheidsregeling, van toepassing op de Raamovereenkomst, Nadere Overeenkomst 1 (NOK 1) en Nadere Overeenkomst 2 (NOK 2)? "De aansprakelijkheid van Opdrachtnemer is beperkt tot vergoeding van directe schade en bedraagt per gebeurtenis, dan wel een reeks van samenhangende gebeurtenissen, maximaal het bedrag dat in het desbetreffende geval door de aansprakelijkheidsverzekering van Opdrachtnemer wordt uitgekeerd, vermeerderd met het toepasselijke eigen risico. Indien om welke reden dan ook geen uitkering onder de verzekering plaatsvindt, is de aansprakelijkheid van Opdrachtnemer beperkt tot 100% van de opdrachtsom van de betreffende Nadere Overeenkomst waarop de aansprakelijkheid betrekking heeft, met een absoluut maximum van EUR 2.500.000 per gebeurtenis. Voor aansprakelijkheid verband houdende met de Raamovereenkomst zonder directe relatie tot een Nadere Overeenkomst geldt een maximum van EUR 250.000 per gebeurtenis. Aansprakelijkheid voor indirecte schade, gevolgschade, gederfde winst, gemiste besparingen, stagnatieschade, reputatieschade en aanspraken van derden die geen rechtstreeks gevolg zijn van een tekortkoming van Opdrachtnemer is uitgesloten. De hiervoor genoemde beperkingen gelden niet in geval van opzet of bewuste roekeloosheid van de bedrijfsleiding van Opdrachtnemer." Deze regeling sluit beter aan bij de omvang en aard van de werkzaamheden, de verzekeraarbaarheid van risico's en de gebruikelijke marktpraktijk, terwijl Opdrachtgever voor directe schade een adequaat verhaalsrecht behoudt.	Niet akkoord, RVB handhaaft de aansprakelijkheidsregeling zoals in de Raamovereenkomst is opgenomen.
390	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Aanbestedingsleidraad art 14.3 pre-contractuele waarschuwingplicht	Kan Opdrachtgever bevestigen dat het niet melden van een niet-evidente onvolkomenheid of tegenstrijdigheid niet kan leiden tot vervalt van rechten van Opdrachtnemer of tot overdracht van verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de aanbestedingsstukken aan Opdrachtnemer? De verantwoordelijkheid voor de inhoud en consistentie van de aanbestedingsstukken behoort immers primair bij Opdrachtgever te blijven rusten.	Nee. Alleen evidente onvolkomenheden vallen onder de waarschuwingplicht; verantwoordelijkheid voor aanbestedingsstukken blijft bij Opdrachtgever.
391	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Aanbestedingsleidraad 2.6 Herzieningsclausule – Geïntegreerde instandhoudingscontracten (GIC) en mutaties in de vastgoedportefeuille	Wij verzoeken Opdrachtgever te bevestigen dat een vermindering van de scope als gevolg van het vervallen van locaties geen afbreuk doet aan de gerechtvaardigde verwachtingen van Opdrachtnemer ten aanzien van de opdrachtomvang. De aangeboden prijs en de inrichting van de uitvoeringsorganisatie zijn immers mede gebaseerd op de omvang van het areaal en vereisen investeringen in personeel, processen, systemen en middelen. Kan Opdrachtgever daarom bevestigen dat bij het vervallen van locaties een redelijke compensatie wordt verstrekt voor de daarmee samenhangende, reeds aangegane kosten en investeringen?	Nee. Omvang blijft indicatief en geeft geen recht op compensatie. Zie ook eerdere antwoorden omtrent dit onderwerp.
392	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Raamovereenkomst art 8 Verrekening materiaal en materieel volgens bouwkosten.nl	U stelt dat de begroting van NOK2 moet worden opgesteld met materiaal- en materieelprijzen opgegeven door Bouwkosten.nl. Bouwkosten.nl heeft prijzen verzameld vanuit referenties in het verleden. Dit betekent dat de prijsinformatie niet actueel is en dus verouderd. Aangezien voor NOK2 een aanneemsom moet worden verstrekt en geen budgetraming is deze methodiek onvoldoende betrouwbaar. Zeker in de huidige tijd kunnen de prijzen sterk fluctueren en geeft een onacceptabel risico. Wij vragen u dan ook om voor de verrekening van materiaal en materieel een andere methodiek te kiezen. Dit kan bijvoorbeeld op basis van de standaard prijslijsten van de betreffende leveranciers en/of groothandel.	Nee. Systematiek Bouwkosten.nl wordt gehandhaafd. Zie ook eerdere antwoorden omtrent dit onderwerp.
393	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage 4 ABRO 2026 Algemeen par. 7 en eisen 1.5.1 tot en met 1.5.9.	Kan opdrachtgever per categorie ketenpartner verduidelijken wanneer een onderaannemer of leverancier onder de ABRO valt?	Zie vraag 270
394	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bijlage 4 ABRO 2026 art. 13.4 en 13.5	Artikel 13.5 verklaart de ABRO 2026 onverkort van toepassing op de raamovereenkomst en de uitvoering daarvan, terwijl artikel 13.4 bepaalt dat pas bij een NOK-uitvraag wordt meegedeeld of sprake is van een Te Beschermen Belang. Kan opdrachtgever bevestigen dat de ABRO uitsluitend van toepassing is op een Nadere Overeenkomst voor zover bij de uitvraag uitdrukkelijk is vastgesteld dat sprake is van een Bijzondere Opdracht en daarbij per NOK de toepasselijke TBB-categorie, rubricering, ABRO-hoofdstukken en specifieke eisen zijn vermeld?	Zie de antwoorden bij vraag 135 en 206
395	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	art. 2.1 sub iv, art. 13.4 en 13.5	Kan opdrachtgever bevestigen dat werkzaamheden die betrekking hebben op TBB 1, TBB 2 of TBB 3 niet onder deze raamovereenkomst of enige NOK kunnen worden opgedragen, en dat de eventuele ABRO-toepassing binnen deze aanbesteding uitsluitend betrekking kan hebben op TBB 4/Departementaal VERTROUWELIJK of access-to-site zonder opslag of verwerking bij opdrachtnemer?	Zie de antwoorden bij vraag 135 en 206
396	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	art. 10.1-10.2	Kan opdrachtgever bevestigen dat audits beperkt blijven tot informatie die rechtstreeks verband houdt met deze overeenkomst en dat geen toegang hoeft te worden verstrekt tot bedrijfsvertrouwelijke informatie, beveiligde omgevingen of persoonsgegevens die niet relevant zijn voor de audit?	Audits zien op de nakoming van de verplichtingen onder deze specifieke overeenkomst en dus op contractgerelateerde informatie; bedrijfsvertrouwelijke informatie, beveiligde omgevingen of persoonsgegevens die geen verband houden met de opdracht vallen daarbuiten.

397	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	art. 13.3.	Kan opdrachtgever bevestigen dat de contractuele boete een gefixeerde schadevergoeding betreft en dat aanvullende schadevergoeding uitsluitend mogelijk is voor zover de werkelijke schade aantoonbaar uitstijgt boven het boetebedrag?	Nee. Boete laat overige rechten en schadevergoeding onverlet. Zie ook onder andere antwoord 41.
398	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	art. 22 en 25	Kan opdrachtgever verduidelijken welke contractuele gevolgen verbonden zijn aan het niet behalen van KPI's of EMVI-prestaties en bevestigen dat uitsluitend sprake kan zijn van sancties na herstelmogelijkheid en aantoonbare tekortkoming?	Bij het niet behalen van een KPI-norm wordt in eerste instantie een verbeterplan gevraagd. Bij het EMVI-criterium geldt dat pas na een ingebrekestelling zonder daaropvolgende verbetering sprake is van een 'voortdurende afwijking'. Het uiteindelijke gevolg van een voortdurende afwijking is dat Opdrachtgever de betreffende werkzaamheden dan buiten de raamovereenkomst mag inkopen.
399	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	art. 19.12-19.14.	Kan opdrachtgever bevestigen dat alle aantoonbare kosten en tijdsvertragingen die niet aan opdrachtnemer zijn toe te rekenen en het gevolg zijn van toegangsbeperkingen, veiligheidsmaatregelen of begeleiding door gebruiker, voor vergoeding in aanmerking komen?	Zie artikel 19.2 tot 19.4 van de Raamovereenkomst
400	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Minimale en maximale tarieven EML opname	De EML opname is een zwaanwegend onderdeel van het in te dienen prijzenblad. Gezien de verhouding van de totale opdrachtwaarde tussen NOK1 en NOK2 zien wij een reëel risico op een strategische invulling van het prijzenblad waarbij een abnormaal laag tarief voor de EML opname gehanteerd kan worden. Om dit te voorkomen vragen wij u om te kiezen voor een verplichte bandbreedte voor de prijsstelling van de EML opname door een minimale- en maximale prijs voor de EML opname te hanteren. Wij zien graag of de aanbestedende dienst hiermee akkoord kan gaan. Indien u hiermee niet akkoord gaat, kunt u toelichten hoe u zult borgen dat er geen strategische inschrijving plaatsvindt in de prijsstelling en hoe u borgt dat er geen abnormaal lage inschrijving op het onderdeel EML opname kan plaatsvinden?	Nee. Er wordt geen bandbreedte geïntroduceerd. Abnormaal lage inschrijvingen worden beoordeeld conform antwoord 111.
401	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Inzet gespecialiseerde onderaannemers bij meerdere hoofdaannemers en percelen	Wij begrijpen de bepalingen in paragrafen 12.1 en 12.1.1 zo dat de deelname- en perceelbeperkingen niet gelden voor een onderneming die uitsluitend als uitvoerend onderaannemer optreedt, niet zelfstandig of als combinant inschrijft en op wiens draagkracht geen beroep wordt gedaan voor de geschiktheidseisen. Kan Opdrachtgever bevestigen dat een dergelijke onderaannemer voor meerdere hoofdaannemers en op meer dan drie percelen mag worden ingezet? Zo niet, verzoeken wij dit alsnog mogelijk te maken, zodat gespecialiseerde uitvoeringscapaciteit breed beschikbaar blijft en de beoogde opschaling niet onnodig wordt beperkt.	Ja. De beperking geldt niet voor uitsluitend uitvoerende onderaannemers waarop geen beroep wordt gedaan voor geschiktheidseisen. Zie ook de lijn in antwoord 62.
402	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Scheiding NOK 1 en NOK 2 voor onafhankelijke advisering en prijsvorming	De leidraad motiveert de bundeling van NOK 1 en NOK 2 onder meer vanuit snelheid en het voorkomen van overdrachtsverlies, terwijl dit in de praktijk eenvoudig op te lossen is. Tegelijkertijd heeft de partij die de maatregelen inventariseert en begroot een direct financieel belang bij de daaropvolgende uitvoering. Dat Opdrachtgever de maatregelen uiteindelijk vaststelt, neemt dit belang bij de totstandkoming van het advies niet weg. Is Opdrachtgever bereid NOK 1 afzonderlijk te laten uitvoeren door een partij zonder financieel belang bij NOK 2, met uniforme rapportages en vaste overdrachts- en besteltermijnen om het uitvoeringstempo te borgen? Indien niet, waarom wegen de voordelen van bundeling zwaarder dan onafhankelijke advisering en prijsvorming?	Niet akkoord. Bundeling van NOK1 en NOK2 wordt gehandhaafd.
403	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Opnemen informatieplicht 2027 ter voorkoming van dubbel werk en vertraging	De opdracht omvat de volledige keten van inventarisatie tot uitvoering van EML-maatregelen. De hiervoor verzamelde gegevens vormen tevens de basis voor de rapportage in het kader van de aankomende informatieplicht energiebesparing in 2027. Afzonderlijke organisatie daarvan kan leiden tot dubbele gegevensuitvraag, extra afstemming en vertraging. Is Opdrachtgever bereid het actualiseren en namens Opdrachtgever indienen van deze rapportage expliciet in de opdracht op te nemen, met bijbehorende planning en vergoeding? Indien niet, welk inhoudelijk of organisatorisch voordeel rechtvaardigt afzonderlijke uitvoering?	Vóór uitvoering van de NOK 1, zullen wij kenbaar maken op basis van welke EML 2023 of EML 2027 wij vragen om de opname uit te voeren.
404	Inschrijffase		1	Vervolg vraag 52	In beantwoording wordt gesteld dat in fase NOK2 de ontwerpverantwoordelijkheid bij de aannemer rust. Hierdoor lijkt nu sprake te zijn van een UAV-GC tender, terwijl in de stukken en overige beantwoording het uitgangspunt UAV-2012 is. Kunt u bevestigen dat uitvoering plaatsvindt onder UAV-2012 met daarbij behorende rechten en plichten aan aannemer en opdrachtgever?	Zie het antwoord op vraag 258.
405	Inschrijffase		1	Demarcatie	Wij gaan ervan uit dat in het proces tijdens NOK1 voorafgaand aan verkrijgen opdracht tot uitvoeren NOK2, de uren met uurtarief zoals in te vullen onder tabblad 1. Arbeid, (projectleider en werkvoorbereider) separaat in rekening kunnen worden gebracht voor traject uitwerking NOK1 om te komen tot opdracht uitvoering NOK2, waarbij deze kosten niet dienen te worden toegerekend aan bedrag vaste prijs opname tabblad 2. Kunt u bevestigen dat deze interpretatie juist is?	Nee, deze interpretatie is niet juist. De NOK 1 is een vaste prijs voor alle werkzaamheden tot en met de oplevering van de door OG goedgekeurde rapportages. De uurtarieven zijn uitsluitend bedoeld voor de uitvoering in NOK2.
406	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Verantwoordelijkheid Label C	Kan Opdrachtgever bevestigen dat Opdrachtnemer niet verantwoordelijk wordt gehouden voor het behalen van Label C indien dit door (technische) randvoorwaarden of keuzes van opdrachtgever niet mogelijk is? (Bijvoorbeeld een bepaalde EML maatregel wordt niet in opdracht gegeven door Opdrachtgever waardoor Label C niet gehaald wordt of het toepassen van de benodigde warmtepomp voor het behalen van Label C kan niet geïmplementeerd worden doordat er niet voldoende elektrisch vermogen beschikbaar is)	Het behalen van label C is een verplichting, opdrachtnemer is hiervoor verantwoordelijk en stemt dit verder af in de NOK 2 fase. Echter voor EML is dit anders: als de maatregel technisch niet haalbaar is, dan moet opdrachtnemer aangeven en registreren waarom dit niet haalbaar is en verder afstemmen met opdrachtgever.

407	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Vervolg vragen op Nota	Een groot deel van de gestelde vragen worden pas beantwoord nadat de laatste mogelijkheid tot het stellen van vragen is verlopen. Is er nog een mogelijkheid om indien noodzakelijk een vervolgvraag te stellen op basis van de ontvangen antwoorden?	Opdrachtgever handhaaft voorsnog de planning. Indien uit de beantwoording van de Nota van Inlichtingen blijkt dat sprake is van een materiële wijziging of wezenlijke verduidelijking, kan Opdrachtgever besluiten een aanvullende vragenronde open te stellen dan wel de inschrijftermijn te verlengen. Op voorhand ziet Opdrachtgever daartoe geen aanleiding. Zie ook eerdere antwoorden hierover.
408	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Voorbeeld EML rapportage	Graag ontvangen wij zo snel mogelijk een voorbeeld EML rapportage van een van de reeds geïnventariseerde gebouwen zoals RVB wenst dat deze wordt ingevuld. Zoals besproken tijdens de inlichtingenbijeenkomst helpt dit inschrijver heel erg in de prijsvorming voor NOK1 werkzaamheden.	Zie het voorbeeld EML rapportage met daarin de gele velden en gele tabbladen die ingevuld dienen te worden door de inspecteurs. Het in deze nota van inlichtingen opgenomen voorbeeld inspectieformulier is alleen bedoeld als illustratie. Het formulier ondergaat momenteel nog enkele aanpassingen. De uiteindelijke versie kan afwijken van het getoonde voorbeeld.
409	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Inschrijfbijlet	Kunt u bevestigen dat er bij inschrijving één inschrijfbijlet per perceel wordt gevraagd per perceel waarop Ondernemer inschrijft?	Ja. Per perceel waarop wordt ingeschreven dient één inschrijfbijlet te worden ingediend.
410	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	4.2, kerncompetentie 3	Voor kerncompetentie 3 geldt dat de omvang van de binnen het referentieproject uitgevoerde EML-maatregelen minimaal € 100.000 exclusief btw moet bedragen. Kunt u verduidelijken welke kostencomponenten tot deze omvang mogen worden gerekend? Mogen naast de directe uitvoeringskosten ook samenhangende kosten voor opname, engineering, voorbereiding, coördinatie en algemene uitvoeringskosten worden meegenomen?	Het gaat hier om het gefactureerde bedrag dat uit de bewijsmiddelen blijkt.
411	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	4.2 - kerncompetentie 4	Bij kerncompetentie 4 wordt een minimale omvang van 3.000 m ² BVO gevraagd, of een aantoonbaar vergelijkbare complexiteit. Kunt u aangeven aan de hand van welke objectieve kenmerken de vergelijkbare complexiteit wordt beoordeeld? Kan bijvoorbeeld een referentie met minder dan 3.000 m ² BVO voldoen wanneer sprake is van meerdere gebouwen, verschillende gebouwfuncties, een operationele omgeving of een hoge installatietechnische complexiteit?	Een referentie met minder dan 3.000 m ² BVO kan voldoen, mits aantoonbaar sprake is van een vergelijkbare complexiteit. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan meerdere gebouwen, verschillende gebouwfuncties, uitvoering in een operationele omgeving of een hoge installatietechnische complexiteit. De beoordeling vindt plaats op basis van de onderbouwing in de ingediende referentie.
412	Inschrijffase		1	1. Scope, omvang en herzieningsclausule	1. Artikel 2.3 sub b (pagina 3): De Gebouwenlijst wordt aangeduid als een 'momentopname' en 'indicatie', waaraan Opdrachtnemer geen rechten kan ontfen. Kan Opdrachtgever bevestigen binnen welke bandbreedte (percentage of aantal gebouwen/m2) wijzigingen in de Gebouwenlijst redelijkerwijs te verwachten zijn, zodat Opdrachtnemer zijn capaciteit en prijsvorming daarop kan afstemmen?	Op basis van de ons bekende gegevens hebben wij in samenspraak met Defensie de gebouwenlijst opgesteld. Er kunnen echter gebouwen afvallen of zelfs erbij komen, dus daar kunnen we helaas geen uitspraken over doen.
413	Inschrijffase		1	Scope, omvang en herzieningsclausule	2. Artikel 2.3 sub a (pagina 3): Op welk moment en op welke wijze wordt Opdrachtnemer geïnformeerd dat een locatie komt te vervallen wegens een te sluiten Geïntegreerd Instandhoudingscontract (GIC)? Geldt hiervoor een minimale aankondigingstermijn, mede met het oog op reeds gedane investeringen (bijvoorbeeld na een uitgevoerde NOK 1-opname)?	Zie vraag 278
414	Inschrijffase		1	1. Scope, omvang en herzieningsclausule	3. Artikel 2.4 (pagina 3): Deze bepaling legt vast dat Opdrachtnemer geen recht heeft op Nadere Overeenkomsten, maar tegelijk dat Opdrachtgever verplicht is ontstane behoeften binnen de scope via een Nadere Overeenkomst aan Opdrachtnemer te verstrekken. Kan Opdrachtgever bevestigen dat, zolang de raamovereenkomst niet is beëindigd en het plafond van artikel 3.4 niet is bereikt, alle passende behoeften binnen de scope exclusief aan Opdrachtnemer worden aangeboden, en dat hiervan alleen in de in artikel 6.1 genoemde gevallen kan worden afgeweken?	Zolang de raamovereenkomst niet is beëindigd en het plafond van artikel 3.4 niet is bereikt zal Opdrachtgever zich houden aan de bepalingen van de raamovereenkomst.
415	Inschrijffase		1	Rangorde en tegenstrijdigheden	1. Artikel 4.1 (pagina 4): De rangorde van documenten plaatst de Inschrijving (inclusief plan van aanpak) als laagste in rang, behoudens de uitzondering voor kwaliteit die uitgaat boven de eis. Kan Opdrachtgever bevestigen dat deze uitzondering ook geldt voor het door Opdrachtnemer aangeboden EMVI-plan van aanpak in relatie tot de prestatieafspraken van artikel 22?	Ja. De uitzondering voor aangeboden kwaliteit boven de minimumeis geldt ook voor het geaccepteerde EMVI-plan van aanpak. Zie ook antwoorden 44, 45 en 398.
416	Inschrijffase		1	Rangorde en tegenstrijdigheden	2. Artikel 4.3 (pagina 5): Er is bepaald dat bij Nadere Overeenkomsten kan worden afgeweken van bepalingen uit de raamovereenkomst. Kan Opdrachtgever bevestigen dat een dergelijke afwijking alleen kan plaatsvinden met uitdrukkelijke instemming van Opdrachtnemer, en niet eenzijdig door Opdrachtgever kan worden opgelegd via het model Nadere Overeenkomst?	Ja. Afwijkingen in een Nadere Overeenkomst vereisen instemming van beide partijen en worden niet eenzijdig opgelegd.
417	Inschrijffase		1	Rangorde en tegenstrijdigheden	3. Artikel 4.6 (pagina 5): Opdrachtnemer heeft een waarschuwingsplicht bij klaarblijkelijke tegenstrijdigheden. Kan Opdrachtgever bevestigen dat het naleven van deze waarschuwingsplicht Opdrachtnemer vrijwaart van aansprakelijkheid voor gevolgen van de tegenstrijdigheid, in lijn met de vergelijkbare regeling in de UAV 2012?	Ja. Indien Opdrachtnemer voldoet aan zijn waarschuwingsplicht, wordt dit betrokken bij de beoordeling van eventuele aansprakelijkheid. Zie ook antwoord 390.
418	Inschrijffase		1	Totstandkoming en offertes voor Nadere Overeenkomsten	1. Artikel 5.3 onder 3 (pagina 5) en artikel 8.4 (pagina 7): De offerte moet binnen 3 weken na uitvraag of schouw worden ingediend en kent een gestanddoeningstermijn van minimaal 30 dagen. Is Opdrachtgever bereid deze termijn te verlengen of flexibel te maken voor omvangrijke of complexe NOK 2-opdrachten, waarbij een gedegen detailbegroting conform NEN 2699 niveau 4 meer tijd kan vergen?	De termijnen van drie weken (offerte) en minimaal 30 dagen (gestanddoening) gelden als uitgangspunt en worden niet standaard verruimd. De raamovereenkomst voorziet er wel in dat partijen bij de uitvraag/schouw en het opstellen van de Nadere Overeenkomst met elkaar in overleg treden. Bij aantoonbaar omvangrijke of complexe NOK2-opdrachten kan in dat overleg maatwerk worden besproken.
419	Inschrijffase		1	Totstandkoming en offertes voor Nadere Overeenkomsten	2. Artikel 6.3 (pagina 6): Een offerte is 'onaanvaardbaar' indien de prijs het vooraf door Opdrachtgever begrote (en niet aan Opdrachtnemer bekendgemaakte) bedrag overschrijdt. Is Opdrachtgever bereid dit begrote bedrag vooraf, of in ieder geval de gehanteerde ramingsmethodiek, kenbaar te maken aan Opdrachtnemer, zodat een reële en onderbouwde offerte kan worden opgesteld?	Nee. Het begrotingsbedrag en de ramingsmethodiek worden niet vooraf gedeeld. Zie ook eerdere antwoorden.
420	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	5.3 Kwaliteitscriterium	Voor het plan van aanpak wordt één integrale score toegekend, terwijl de uitvraag bestaat uit de onderdelen A, B en C met meerdere afzonderlijke beschrijfpunten. Kunt u bevestigen of alle genoemde beschrijfpunten afzonderlijk en expliciet moeten worden behandeld? Kunt u daarnaast aangeven of de onderdelen en beschrijfpunten een gelijke weging hebben of op welke wijze zij bijdragen aan de integrale score?	Ja. Alle beschrijfpunten dienen afzonderlijk te worden behandeld. De integrale beoordeling vindt plaats conform de beoordelingsmethodiek in de leidraad. Er geldt geen afzonderlijke weging per beschrijfpunt. Zie ook eerdere antwoorden.

421	Inschrijffase		1		Prijs, kosten en indexering	1. Artikel 8.1 onder 3 (pagina 7): Voor materiaal en materieel geldt de kostprijs op www.bouwkosten.nl minus 5% korting. Is Opdrachtgever bereid te bevestigen hoe wordt omgegaan met marktschommelingen (bijvoorbeeld grondstofprijzen) die niet tijdig in deze website zijn verwerkt, en welke escalatie- of hardshipregeling hiervoor geldt buiten de reguliere indexering van artikel 8.2?	De 5% korting is komen te vervallen. Mocht blijken dat de prijzen van bouwkosten.nl, ondanks regelmatige updates, aanzienlijk afwijken van de werkelijke kosten, dan is een vangnetconstructie van toepassing. Zie hiervoor de raamovereenkomst (vernieuwde) artikel 8.
422	Inschrijffase		1		Prijs, kosten en indexering	2. Artikel 8.2 (pagina 7): De prijzen liggen vast tot en met 31 december 2027 en worden vanaf 1 januari 2028 jaarlijks geïndexeerd conform Bijlage 2. Gelet op de meerjarige looptijd (tot 3 respectievelijk 4 jaar), is Opdrachtgever bereid een tussentijdse indexeringsmogelijkheid op te nemen voor uitzonderlijke prijsstijgingen (bijvoorbeeld materiaal- of energieprijzen) die de reguliere jaarlijkse indexering overschrijden?	RVB is hier niet toe bereid. De jaarlijkse indexering conform Bijlage 2, ingaand per 1 januari 2028, is bewust vastgesteld als eenduidige, voor de gehele looptijd toepasselijke systematiek. Voor materiaal- en materieelposten geldt bovendien dat de prijzen via bouwkosten.nl bij iedere NOK2-offerte actueel worden bepaald.
423	Inschrijffase		1		Prijs, kosten en indexering	3. Artikel 8.3 (pagina 7): Afwijkingen van de calculatietijdnormen van Techniek Nederland worden alleen toegestaan indien Opdrachtgever daarmee instemt. Welk toetsingskader hanteert Opdrachtgever bij de beoordeling van een gemotiveerd verzoek tot afwijking, en binnen welke termijn ontvangt Opdrachtnemer uitsluitel, zodat de doorlooptijd van de offerte (artikel 5.3 onder 3) niet in gevaar komt?	Opdrachtgever beoordeelt een gemotiveerd verzoek tot afwijking van de calculatietijdnormen van Techniek Nederland op basis van de door Opdrachtnemer aangeleverde onderbouwing en de projectspecifieke omstandigheden. Er is geen afzonderlijk toetsingskader of beslistermijn vastgesteld. Opdrachtgever zal dergelijke verzoeken wel tijdig beoordelen, met inachtneming van de overeengekomen offerte-termijn voor de Nadere Overeenkomst.
424	Inschrijffase		1		Prijs, kosten en indexering	4. Artikel 8.5 (pagina 7): Kosten voor het opstellen, indienen en aanpassen van offertes worden nimmer vergoed, ook niet bij stopzetting of beëindiging. Is Opdrachtgever bereid dit uitgangspunt te heroverwegen voor de meer omvangrijke NOK 2-detailbegrotingen, gelet op de aanzienlijke voorbereidingsinspanning die dit van Opdrachtnemer vergt?	Nee, zie vraag 382 en 488
425	Inschrijffase		1		Uitvoeringsvoorwaarden, toegang en vertraging	1. Artikel 19.13 (pagina 12): Alleen wachttijd boven 30 minuten en het niet verlenen van toegang (niet toe te rekenen aan Opdrachtnemer) komt voor verrekening in aanmerking. Op basis van welk tarief en welke procedure (naast vermelding op de werkbom en in het afwijkingenregister) wordt deze verrekening definitief vastgesteld en uitbetaald?	De verrekening vindt plaats tegen de in het Prijzenboek opgenomen (arbeids)tarieven, op basis van de op de werkbom gespecificeerde en door de Gebruiker geparafeerde wachttijd.
426	Inschrijffase		1		Uitvoeringsvoorwaarden, toegang en vertraging	2. Artikel 17.1 en 19.10 (pagina 10 en 12): Personeel (inclusief onderaannemers) moet binnen één week na opdrachtverlening over een geldige digitale VOG-NP beschikken, die bovendien niet ouder dan 1 jaar (of 3 maanden bij een defensietoegangspas) mag zijn. Houdt Opdrachtgever bij de beoordeling van doorlooptijden en KPI's (artikel 22.2, onderdeel 'Continuïteit') rekening met de tijd die gemeeld is met het (opnieuw) verkrijgen van een VOG-NP via de justitiële screeningsautoriteit, welke buiten de invloedssfeer van Opdrachtnemer ligt?	De (digitale) VOG moet altijd beschikbaar zijn voor start werkzaamheden. Daar kunt u zelf rekening mee houden in uw planning. Ingeval van een Defensiepas, daar zult u zelf rekening mee moeten houden in uw (capaciteits-)planning.
427	Inschrijffase		1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	5.3 - eisen plan van aanpak	In de paragraaf "Eisen aan plannen van aanpak" ontbreekt nummer 4 in de opsomming. Kunt u bevestigen dat geen inhoudelijke voorwaarde ontbreekt? Indien wel een voorwaarde ontbreekt, verzoeken wij u deze alsnog te publiceren.	Wij bevestigen dat er geen inhoudelijke voorwaarde ontbreekt. De doornummering moet zijn van 1 t/m 4.
428	Inschrijffase		1		Aansprakelijkheid, boetes en beëindiging	1. Artikel 13.3 (pagina 9): Bij schending van de geheimhoudingsverplichting is een direct opeisbare boete van € 25.000 per gebeurtenis verschuldigd, onverminderd het recht op aanvullende schadevergoeding op grond van de wet. Is Opdrachtgever bereid deze boete te maximalen (bijvoorbeeld een totaalplafond per jaar of per raamovereenkomst)?	Niet akkoord.
429	Inschrijffase		1		Aansprakelijkheid, boetes en beëindiging	Artikel 12.2 (pagina 8): Bij herhaalde toerekenbare tekortkomingen in Nadere Overeenkomsten kan Opdrachtgever, na ingebrekestelling, de gehele raamovereenkomst ontbinden zonder schadevergoeding. Kan Opdrachtgever bevestigen welke objectieve norm (aantal, ernst, termijn) wordt gehanteerd om vast te stellen dat tekortkomingen 'gezien de aard of betekenis' ontbinding van de gehele raamovereenkomst rechtvaardigen, zodat dit niet een te ruim gehanteerd criterium wordt in verhouding tot de omvang van de totale opdrachtenportefeuille?	Nee. Geen nadere objectieve norm. Beoordeling vindt plaats op basis van de omstandigheden van het geval. Zie ook eerdere antwoorden omtrent dit onderwerp.
430	Inschrijffase		1		Aansprakelijkheid, boetes en beëindiging	Artikel 12.5 (pagina 9): Opdrachtgever kan de raamovereenkomst te allen tijde opzeggen, waarbij wordt afgerekend conform artikel 7:764 BW. Is Opdrachtgever bereid te bevestigen dat deze afrekening ook een vergoeding omvat voor reeds gedane investeringen in mobilisatie, certificering (artikel 14) en opleidingen (artikel 30.2), voor zover deze nog niet zijn terugverdiend?	Nee. Afgerekend wordt conform artikel 7:764 BW. We kunnen voor voorhand geen aanvullende bevestiging geven.
431	Inschrijffase		1		Aansprakelijkheid, boetes en beëindiging	Artikel 6.1 sub c juncto artikel 25.2 (pagina 6 en 15): Een 'voortdurende afwijking' in het waarmaken van de EMVI-aanbieding kan leiden tot het buiten de raamovereenkomst om inkopen van werkzaamheden. Kan Opdrachtgever de criteria en de te volgen procedure (waarschuwing, hersteltermijn, hoor en wederhoor) nader specificeren voordat tot deze maatregel wordt overgegaan?	De procedure is in de raamovereenkomst zelf beschreven (artikel 25.2):
432	Inschrijffase		1		Aansprakelijkheid, boetes en beëindiging	Artikel 28.8 en 28.9 (pagina 18): Bij het niet nakomen van de SROI-verplichting kan Opdrachtgever betalingen inhouden of stormeren, waarbij de bewijslast dat geen geschikte kandidaten konden worden gevonden, volledig bij Opdrachtnemer ligt. Is Opdrachtgever bereid een redelijke inspanningsverplichting (in plaats van een resultaatsverplichting) te hanteren en de bewijslast te verlichten tot een aannemelijkheidstoets in goed overleg?	Op grond van artikel 28.6 onder a en 28.9 geldt reeds dat Opdrachtnemer niet aan het SROI-percentages wordt gehouden voor zover hij aannemelijk maakt - geen zwaardere bewijslast dan dat - dat geen geschikte kandidaten konden worden gevonden; dit gebeurt bovendien in overleg tussen partijen.
433	Inschrijffase		1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	5.3 Kwaliteitscriterium	Kunt u bevestigen dat de bijlage voor procesinrichting en de bijlage voor planning en fasering integraal onderdeel uitmaken van de kwaliteitsbeoordeling? Mogen deze bijlagen naast visualisaties ook toelichtende tekst, legenda's, mijlpalen, risico's en beheersmaatregelen bevatten, of mogen zij uitsluitend grafische informatie bevatten?	Ja deze bijlages vormen integraal onderdeel van de beoordeling. Deze bijlagen mogen een legenda bevatten. De bijlages zijn enkel bedoeld voor visualisatie van het proces. Het is niet toegestaan om nieuwe informatie als tekst op te nemen in de bijlagen.
434	Inschrijffase		1		Facturatie en betaling	Artikel 26.1 en 26.2 (pagina 15-16): Facturatie mag pas plaatsvinden na volledige oplevering, met een eerste termijn van maximaal 70% gedurende uitvoering en de resterende 30% pas na volledige, goedgekeurde oplevering. Is Opdrachtgever bereid, gelet op de lange doorlooptijd van NOK 2-projecten, aanvullende tussentijdse betaalmomenten te introduceren gekoppeld aan concrete mijlpalen, zodat het werkkapitaalbeslag voor Opdrachtnemer wordt beperkt?	Artikel 26 is gewijzigd. Zie bijlage bij de NvL.
435	Inschrijffase		1		Facturatie en betaling	Artikel 26.4 (pagina 16): Facturen die na 15 december van het lopende kalenderjaar worden ontvangen, worden doorgeschoven naar het volgende jaar, waarbij de betalingstermijn pas op 1 januari start. Betekent dit dat de betalingstermijn van 30 dagen (artikel 26.5) voor een op bijvoorbeeld 20 december ontvangen factuur feitelijk wordt verlengd tot ver in januari, en is Opdrachtgever bereid hiervoor een evenredige coulanceregeling te treffen?	Dit is inderdaad het gevolg van de in artikel 26.4 beschreven regeling. RVB ziet geen aanleiding hiervoor een aparte coulanceregeling te treffen.
436	Inschrijffase		1		Overige onduidelijkheden en tegenstrijdigheden	Artikel 3.1 (pagina 4) en artikel 22.2 onder 1a en 1b (pagina 13-14): De raamovereenkomst kent een looptijd van drie jaar (met optie tot verlenging van 12 maanden), terwijl de KPI's uitgaan van 100% gereed van de EML-opname in 2028 en 100% gereed van de EML-uitvoering eind 2029. Kan Opdrachtgever bevestigen hoe deze KPI-einddata zich verhouden tot een raamovereenkomst die, afhankelijk van het moment van opdrachtverlening, mogelijk eerder afloopt, en of de KPI's dienovereenkomstig naar rato worden bijgesteld?	De raamovereenkomst kent een looptijd van drie jaar vanaf opdrachtverlening, met een optionele verlenging van 12 maanden. Gelet op de beoogde opdrachtverlening eind 2026 (zie de planning in de leidraad) loopt de raamovereenkomst, ook zonder de verlengingsoptie, door tot in ieder geval eind 2029, wat aansluit bij de in de KPI's genoemde einddata.
437	Inschrijffase		1		Overige onduidelijkheden en tegenstrijdigheden	Artikel 10.1 en 10.2 (pagina 8): Opdrachtgever kan te allen tijde een audit uitvoeren naar de nakoming van verplichtingen, waaronder de gehanteerde prijzen, en Opdrachtnemer moet volledige toegang tot zijn systemen bieden. Kan Opdrachtgever de reikwijdte van 'toegang tot diens systemen' nader afbakenen (bijvoorbeeld tot projectgerelateerde administratie) en een redelijke aankondigingstermijn voor audits opnemen?	Zie de eerdere beantwoordingen, vergelijkbare vragen (ondere andere 380) over de reikwijdte van audits.
438	Inschrijffase		1		Overige onduidelijkheden en tegenstrijdigheden	Artikel 11.1 en 11.2 (pagina 8): Opdrachtnemer moet kosteloos deelnemen aan verbeterinitiatieven, een open post die onder meer ziet op webbased applicaties, veiligheid, duurzaamheid en technische inventarisatie. Kan Opdrachtgever een redelijke begrenzing aangeven (bijvoorbeeld een maximaal aantal uren per jaar) waarboven een dergelijke deelname wel wordt vergoed of via een Nadere Overeenkomst wordt opgedragen?	Zie antwoord vraag 137. .
439	Inschrijffase		1		Overige onduidelijkheden en tegenstrijdigheden	Artikel 13.5 (pagina 9): De ABRO 2026 is onverkort van toepassing, terwijl dit document op het moment van inschrijving mogelijk nog niet (definitief) beschikbaar is voor inschrijvers. Kan Opdrachtgever de ABRO 2026 tijdig voorafgaand aan inschrijving beschikbaar stellen, zodat inschrijvers de gevolgen daarvan kunnen doorrekenen in hun aanbieding?	Zie antwoord vraag 270

440	Inschrijffase		1		Overige onduidelijkheden en tegenstrijdigheden	Artikel 31.3 (pagina 19): De Gedragscode Soortenbescherming wordt pas 'integraal' onderdeel van deze overeenkomst' zodra deze door Opdrachtgever is vastgesteld en gepubliceerd, met mogelijke gevolgen voor de wijze van uitvoering van EML-maatregelen (geen omgevingsvergunning, wel meldplicht en Ecologisch Werkprotocol). Op welke wijze en termijn wordt Opdrachtnemer over de vaststelling geïnformeerd, en welke overgangsregeling geldt voor NOK 2-opdrachten die reeds in uitvoering zijn op het moment van vaststelling?	Momenteel worden de flora en fauna onderzoeken uitgevoerd. Wij zullen u na gunning per perceel meedelen wat de stand van zaken is.
441	Inschrijffase		1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Paragraaf 12.4	In paragraaf 12.4 is bepaald dat bij inschrijving op meerdere percelen de documenten en bewijsstukken per perceel moeten worden ingediend. Kunt u bevestigen of identieke documenten, zoals het UEA, referentiebewijzen, sanctieverklaring, FSR-documentatie en Model K, daadwerkelijk bij ieder perceel afzonderlijk moeten worden geüpload? Of volstaat één generieke indiening, aangevuld met de perceelspecifieke documenten?	Indien documenten voor alle percelen identiek zijn, volstaat het deze eenmaal in te dienen, mits dit binnen het aanbestedingsplatform duidelijk herkenbaar en toegankelijk is voor de beoordeling van alle betreffende percelen. Uitsluitend de perceelspecifieke documenten dienen per perceel afzonderlijk te worden ingediend. Het RVB wil nog wel benadrukken dat voor elk perceel een UEA moet worden ingediend. Inschrijvers blijven verantwoordelijk voor een volledige en correcte indiening per perceel.
442	Inschrijffase		1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	4.2 Algemene eisen referentieopdrachten	Kunt u bevestigen dat één referentieopdracht voor meerdere kerncompetenties mag worden gebruikt wanneer deze referentie aantoonbaar aan alle betreffende eisen voldoet? Kunt u tevens aangeven of hiervoor per kerncompetentie een afzonderlijk Model opgave referentieopdrachten moet worden ingediend, of dat één gecombineerd model volstaat?	Ja. Eén referentie mag voor meerdere kerncompetenties worden gebruikt indien aan alle eisen wordt voldaan. Per kerncompetentie dient wel afzonderlijk te worden aangetoond dat aan de eis wordt voldaan.
443	Inschrijffase		1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Inschrijfstaat	Bij het excel-bestand tab 1 is de inschrijfstaat niet in te vullen. Betreft naam, datum, naam ondertekenaar etc.	
444	Inschrijffase		1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	UAV 2012	In het kader van de UAV 2012 geldt dat de opdrachtgever verantwoordelijk blijft voor de functionele behoefte, de te realiseren prestaties en de keuze van de uit te voeren maatregelen. Kan opdrachtgever bevestigen dat binnen deze raamovereenkomst de opdrachtnemer verantwoordelijk is voor een vakbekwame opname, advisering, voorbereiding en uitvoering van de opgedragen EML-maatregelen, maar niet verantwoordelijk is voor beleidsmatige keuzes, investeringsbesluiten of het behalen van een vooraf bepaald duurzaamheidsniveau anders dan voortvloeit uit de daadwerkelijk opgedragen maatregelen?	Ja, dat klopt.
445	Inschrijffase		1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Inschrijvingen	Voorstel voor inschrijving met uurtonen om laagste en hoogste gemiddelde bedragen uit te sluiten. Hiermee wordt voorkomen dat partijen strategisch laag of hoog inschrijven wat de marktconformiteit ten goede komt. Gaat u hiermee akkoord? Wij lezen graag uw onderbouwing.	Niet akkoord. Zie ook antwoord op vraag 111.
446	Inschrijffase		1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Opslag voor AK en W&R	Opslag voor AK en W&R bedraagt op dit moment 10%. Een gecombineerde opslagpercentage van 13% is marktconform. Graag ontvangen wij uw akkoord of onderbouwde (bron)toelichting op uw keuze voor 10%.	Niet akkoord. Zie voor de toelichting de antwoorden op eerdere vragen omtrent dit onderwerp.
447	Inschrijffase		1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Inschrijving op percelen	Kan een inschrijver voor meerdere percelen inschrijven en indien deze meerdere percelen scoort alsnog kiezen om minder percelen in te vullen?	Nee. Bij inschrijving verklaart u zich bereid een gegund perceel uit te voeren; achteraf kiezen voor minder percelen is niet toegestaan. Zie ook antwoord 212 en de perceelverdelingssystematiek.
448	Inschrijffase		1	Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Gevolgen van KPI-afwijkingen – vervolg op Nvl-vraag 60	Het antwoord op Nvl-vraag 60 vermeldt uitsluitend dat bij een voortdurende afwijking opdrachten aan een andere raamcontractant kunnen worden verstrekt. Kan Opdrachtgever verduidelijken aan de hand van welke objectieve criteria en meetperiode wordt vastgesteld dat sprake is van een voortdurende afwijking, welke hersteltermijn geldt en op welke wijze proportionaliteit en hoor en wederhoor worden geborgd voordat opdrachten niet langer aan Opdrachtnemer worden verstrekt?	Een voortdurende afwijking wordt beoordeeld op basis van KPI-monitoring over tijd. Eerst volgt overleg/herstelkans. Pas daarna kan herverdeling van opdrachten plaatsvinden. Zie antwoorden 60, 281 en 398.

449	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Recht op termijnverlenging – vervolg op Nvl-vraag 42	In het antwoord op Nvl-vraag 42 bevestigt Opdrachtgever dat niet aan Opdrachtnemer toerekenbare vertraging tot vergoeding van aantoonbare kosten kan leiden, maar wordt vermeld dat termijnverlenging “in samenspraak” plaatsvindt. Bevestigt Opdrachtgever dat Opdrachtnemer bij een aantoonbare, niet-toerekenbare vertraging recht heeft op een evenredige termijnverlenging en dat dit recht niet afhankelijk is van nadere instemming van Opdrachtgever of Defensie?	Ja. Bij aantoonbare, niet aan opdrachtnemer toerekenbare vertraging bestaat aanspraak op een evenredige termijnverlenging.
450	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Onjuistheden in een door derden uitgevoerde NOK 1 – vervolg op Nvl-vraag 38	In het antwoord op Nvl-vraag 38 bevestigt Opdrachtgever dat de NOK 2-opdrachtnemer niet aansprakelijk is voor een door derden opgesteld NOK 1-rapport, maar dat uitsluitend “directe redelijke kosten” voor noodzakelijke aanvullingen in overleg declarabel zijn. Bevestigt Opdrachtgever dat ook aantoonbare vertragingskosten en een evenredige termijnverlenging worden toegekend wanneer het NOK 1-rapport onjuist, onvolledig of niet uitvoerbaar blijkt?	Ja. Indien een door derden opgesteld NOK1-rapport aantoonbaar onjuist/onvolledig is, kunnen naast redelijke herstelkosten ook termijnconsequenties en aantoonbare vertragingssschade overeenkomstig de contractuele wijzigingsregeling worden beoordeeld.
451	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Technische eisen die pas bij NOK 2 worden verstrekt – vervolg op Nvl-vraag 61	Uit het antwoord op Nvl-vraag 61 volgt dat de technische eisen en FUTP’s pas bij de afzonderlijke NOK 2-uitvraag worden verstrekt. Bevestigt Opdrachtgever dat Opdrachtnemer iedere NOK 2-uitvraag na ontvangst van deze stukken integraal mag beoordelen op scope, haalbaarheid, prijs, planning en risico’s, en dat eisen die bij aanbesteding niet bekend waren volledig in de prijs en planning van de betreffende NOK mogen worden verwerkt?	ja, dit wordt verder in de NOK 2 fase afgestemd.
452	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Niet-limitatieve applicatieverplichtingen – vervolg op Nvl-vraag 37	In het antwoord op Nvl-vraag 37 noemt Opdrachtgever Nextcloud, de Samenwerkingsruimte en Oracle, waarbij uitdrukkelijk wordt aangegeven dat deze opsomming niet limitatief is. De vraag over de kostenverdeling is niet beantwoord. Kan Opdrachtgever vóór inschrijving een limitatieve lijst verstrekken van de voorgeschreven applicaties en bevestigen dat kosten van niet vooraf bekendgemaakte licenties, koppelingen, interfaces, datamigraties, systeemadaptaties en opleidingen afzonderlijk worden vergoed?	Wij vergoeden geen kosten met betrekking tot de applicatieverplichtingen. Uiteraard zijn wij bereid om indien nodig daar enige instructie bij te geven.
453	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Asbestinventarisatie en sanering – vervolg op Nvl-vraag 40	In het antwoord op Nvl-vraag 40 geeft Opdrachtgever aan dat de beschikbare asbestinformatie niet recent is en dat Opdrachtnemer de asbestsituatie steeds moet controleren en rekening moet houden met inventarisatie en sanering. Bevestigt Opdrachtgever dat de kosten en termijengevolgen van aanvullend asbestonderzoek, actualisatie van bestaande inventarisaties en sanering van niet vooraf kenbaar asbest afzonderlijk worden vergoed, voor zover deze omstandigheden niet aan Opdrachtnemer zijn toe te rekenen?	Zie vraag 362
454	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Facturering	Kan opdrachtgever bevestigen dat ROK art. 26.2 prevaleert boven art. 26.1 en dat maximaal 70% gedurende de uitvoering te factureren is zonder dat eerst volledige oplevering van de NOK heeft plaatsgevonden?	Artikel 26 is gewijzigd. De nieuwe bepaling is toegevoegd in de raamovereenkomst.
455	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Rangorde UAV – ROK art. 2.2 en 4.1 / vervolg op Nvl-vraag 21	Opdrachtgever heeft in Nvl-vraag 21 bevestigd dat de UAV 2012 (versie 2025) onverkort van toepassing is op zowel NOK 1 als NOK 2. De UAV is echter niet opgenomen in de rangorde van contractdocumenten in ROK art. 4.1. Kan Opdrachtgever bevestigen welke plaats de UAV inneemt in de contractuele rangorde? Kan Opdrachtgever tevens bevestigen dat de raamovereenkomst, de betreffende NOK en de daarbij behorende bijlagen uitsluitend voortgaan op de UAV voor zover zij daarvan duidelijk en uitdrukkelijk afwijken? Verzoekt Opdrachtgever de volledige rangorde, inclusief de UAV, in art. 4.1 op te nemen.	De UAV 2012 hebben aanvullende werking. Raamovereenkomst, NOK en bijlagen gaan voor zover zij uitdrukkelijk afwijken vóór op de UAV. Opname van de UAV in de rangorde wordt niet noodzakelijk geacht.
456	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Energielabel	Opdrachtgever heeft bevestigd dat Opdrachtnemer verantwoordelijk is voor het behalen van label C en dat sprake is van een resultaatverplichting. Kan Opdrachtgever bevestigen dat deze verplichting wordt beoordeeld op basis van de wet- en regelgeving, beoordelingsmethodieken en labelsystematiek die gelden ten tijde van de aanbesteding respectievelijk de betreffende NOK2-opdracht, zodat latere wijzigingen in wetgeving, NTA-methode, interpretaties of beoordelingskaders geen risico van Opdrachtnemer vormen?	Zie antwoord op vraag 255.
457	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Voorbeeld dossier	Kan opdrachtgever een voorbeeld verstrekken van een volledig geaccepteerd NOK 1-dossier, inclusief rapportage, onderbouwing van maatregelen, kostenberekening en acceptatiekader, zodat inschrijvers eenduidig inzicht verkrijgen in de verwachtingen omtrent kwaliteit en volledigheid van de oplevering?	Wij geven geen inzicht in de kosten, maar wij geven u wel een voorbeeld van een rapportage. Zie vraag 408.

458	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	NOK 1	Kan opdrachtgever bevestigen dat de partij die NOK 1 heeft uitgevoerd bij hetzelfde object als eerste in aanmerking komt voor NOK 2, tenzij sprake is van aantoonbare tekortkomingen in de uitvoering van NOK 1?	Ja, dat is de opzet onder de Raamovereenkomst. Opdrachtgever bepaalt wel welke maatregelen in uitvoering wordt gegeven.
459	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Marktconformiteit	Welke objectieve systematiek wordt gehanteerd voor de beoordeling van marktconformiteit van uurtarieven en welke bandbreedte wordt hierbij geaccepteerd?	Zie het antwoord op vraag 111.
460	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Marktconformiteit	Welke objectieve systematiek wordt gehanteerd voor de beoordeling van marktconformiteit van uurtarieven en welke bandbreedte wordt hierbij geaccepteerd?	Zie het antwoord op vraag 111.
461	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bouwkosten	Kan opdrachtgever bevestigen dat Bouwkosten.nl uitsluitend dient als referentiekader en dat marktconforme prijzen aantoonbaar mogen worden onderbouwd met offertes, leveranciersprijzen, indexcijfers of andere objectieve marktinformatie indien deze aantoonbaar afwijken van Bouwkosten.nl?	Mocht blijken dat de prijzen van bouwkosten.nl, ondanks regelmatige updates, aanzienlijk afwijken van de werkelijke kosten, dan is een vangnetconstructie van toepassing. Zie hiervoor de raamovereenkomst (...).
462	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Onderzoeken en inspecties	Kan opdrachtgever bevestigen dat constructieve inspecties, constructieve berekeningen, dakversterkingen, funderingsbeoordelingen, dakbelastingsberekeningen, constructeursondersteuning en eventuele constructieve voorzieningen niet zijn inbegrepen in de basisopdracht en afzonderlijk worden opgedragen en vergoed?	De constructieve werkzaamheden en berekeningen kunnen onderdeel zijn van de werkzaamheden in de NOK2 fase.
463	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Aanvullende onderzoeken	Kan opdrachtgever bevestigen dat afwijkers, aanvullende onderzoeken, constructieve voorzieningen, asbestonderzoeken, netcongestieonderzoeken, constructieve versterkingen en andere werkzaamheden die niet expliciet onderdeel uitmaken van de gevraagde EML-maatregelen uitsluitend na schriftelijke opdrachtverstrekking worden uitgevoerd en afzonderlijk worden vergoed?	Bij de opdrachtverstrekking van de NOK2 fase zullen wij u gericht een offerte vragen voor de NOK2 fase. Hierbij verwijzen wij naar het Prijzenboek. Mochten opgevraagde werkzaamheden hier niet in genoemd zijn, dan kunt u deze separaat aanbieden.
464	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Informatiebehoeften	Kan opdrachtgever bevestigen dat ontbrekende, onjuiste of niet-actuele gebouwinformatie, waaronder maar niet uitsluitend; constructieve gegevens, installatietechnische gegevens, ventilatiegegevens, asbestinformatie, revisietekeningen, areaalgegevens en overige objectdocumentatie, als een afwijking wordt beschouwd die afzonderlijk wordt beoordeeld? Kan opdrachtgever tevens bevestigen dat eventuele financiële en uitvoeringsconsequenties die voortvloeien uit ontbrekende informatie, verborgen gebreken, niet-zichtbare installatiedelen of afwijkingen tussen de verstrekte informatie en de feitelijke situatie niet voor rekening en risico van opdrachtnemer komen?	Ontbrekende of onjuiste gebouwinformatie hoeft niet als afwijking te worden beschouwd. Zij zullen wel afzonderlijk worden beoordeeld. Antwoord 2: De ontbrekende vastgoedinformatie die nodig is voor het uitvoeren van de werkzaamheden kunnen tijdens de schouw opgenomen worden, zodat u dit mee kan nemen in uw offerte.
466	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2	Indexgrondslag: afronding	Zou het mogelijk zijn om de afrondingsmethodiek van de indexeringsfactor aan te passen naar 2 cijfers achter de komma? Wij constateren dat momenteel wordt afgerond op 3 cijfers achter de komma, terwijl onze administratieve systemen uitsluitend met 2 cijfers achter de komma kunnen werken.	Akkoord. Een aanpassing van de afrondingsmethodiek van de indexeringsfactor naar 2 cijfers achter de komma heeft geen inhoudelijke invloed.
467	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2	Doorlooptijd NOK 1 naar NOK 2	Opdrachtgever benoemt dat de voortgang mede afhankelijk is van besluitvorming door opdrachtgever, terwijl tegelijkertijd een continu uitvoeringsritme wordt nagestreefd. Kan opdrachtgever aangeven welke doorlooptijd tussen NOK1 en NOK2 als realistisch uitgangspunt mag worden gehanteerd bij het opstellen van de productie- en uitvoeringsaanpak?	Zie de termijnen in weken zoals in de procesplaat van de voorlichtingsbijeenkomst is aangegeven.
468	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2	Definitie gereed eind 2029	In de leidraad wordt vermeld dat de EML-maatregelen uiterlijk eind 2029 gerealiseerd dienen te zijn. Kan opdrachtgever verduidelijken / bevestigen of hiermee wordt bedoeld dat de maatregelen uiterlijk eind 2029 fysiek uitgevoerd moeten zijn, of dat tevens alle opleverdossiers, verificaties, revisiegegevens, acceptaties en overige administratieve afhandelingen volledig afgerond dienen te zijn?	In de leidraad wordt vermeld dat de EML-maatregelen uiterlijk 1 oktober 2029 fysiek gerealiseerd dienen te zijn, inclusief de bijbehorende rapportages. Tevens bevestigen wij dat eventueel aanvullende revisiegegevens en overige administratieve afhandelingen eind november 2029 volledig afgerond dienen te zijn.
469	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2	Beschikbaarheid defensielocaties	U heeft ter informatie Bijlage 03 Toegang defensielocaties voor leverancier aan de stukken toegevoegd. Kan opdrachtgever inzicht geven in de gemiddelde en maximaal te verwachten doorlooptijd voor toegangsverlening en eventuele veiligheidsscreening van medewerkers voor Defensielocaties, en verschillen deze termijnen per type locatie of beveiligingsniveau?	Nee, wij kunnen geen inzicht geven in de te verwachten doorlooptijd voor toegangsverlening en eventuele veiligheidsscreening van medewerkers voor Defensielocaties. Deze verschillen inderdaad per type locatie of beveiligingsniveau.

470	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Samenwerkingsverband van ondernemingen	In artikel 12.2 “Inschrijving door een samenwerkingsverband van ondernemingen” van de aanbestedingsleidraad staat omschreven dat: “Een combinatie kan inschrijven als inschrijver. In dat geval is het afzonderlijk inschrijven als inschrijver door een van de combinanten, alleen of in combinatie met anderen, niet toegestaan”. Geldt deze beperking per afzonderlijk Perceel of voor de complete Aanbesteding EML in het geheel?	Ja. De beperking uit paragraaf 12.1 en 12.2 geldt per inschrijving op een perceel. Een onderneming mag derhalve als combinant deelnemen op het ene perceel en zelfstandig of in een andere combinatie inschrijven op een ander perceel, mits per perceel slechts één inschrijving door die onderneming wordt ingediend.
471	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Asbest / Chroom6 Inventarisatie	De eerdere vraag 40 heeft betrekking op de mogelijke aanwezigheid Asbest- en/of Chroom6. Kunt u bevestigen dat de eventuele plannings- én kostenconsequenties onderdeel zijn van de latere offerte voor NOK2 en dus nu niet verdisconteerd worden in uurtarieven?	Klopt, echter wordt dan de prijzen zoals beschreven in het prijzenboek aangehouden en de voorwaarden van deze raamovereenkomst.
472	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Vraag – Asbestinventarisatie en gevolgen voor planning en kosten	Tijdens de inlichtingenbijeenkomst is aangegeven dat de asbestinventarisatie op dit moment nog niet volledig op orde is. Kan opdrachtgever bevestigen dat eventuele vertraging, stagnatie en/of aanvullende werkzaamheden als gevolg van een onvolledige of niet-tijdig beschikbare asbestinventarisatie niet voor rekening en risico van opdrachtnemer komen? Graag ontvangen wij tevens een toelichting op de wijze waarop in dat geval wordt omgegaan met de gevolgen voor de planning en de daaruit voortvloeiende aantoonbare kosten.	Indien blijkt dat er geen goede asbestinventarisatie beschikbaar is, dan zal OG deze zo spoedig mogelijk laten opstellen. De kosten van de sanering kunnen bij u opgevraagd worden en dan zijn de kosten voor OG ofwel wij vragen deze kosten op bij een andere partij. U dient hier bij uw planning rekening mee te houden en dit stermt u af in de NOK2 fase met het uitvoeringsteam (bestaande uit een projectmanager en technisch manager).
473	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bouwkosten.nl	Is opdrachtgever bereid de voorgeschreven kostensystematiek te heroverwegen en toe te staan dat aantoonbare netto inkooprijzen en/of marktconforme leveranciersprijzen als basis worden gehanteerd, vermeerderd met een overeengekomen opslag voor AKWR, zonder de generieke verplichting van 5% materiaalkorting? Indien opdrachtgever hier niet toe bereid is, verzoeken wij opdrachtgever toe te lichten hoe wordt geborgd dat de voorgeschreven systematiek werkzaamheden kostendekkend en marktconform blijft, en hoe wordt omgegaan met materialen, systemen en specialistische werkzaamheden waarvoor Bouwkosten.nl geen representatieve prijs bevat en/of waarvoor redelijkerwijs geen drie vergelijkbare offertes kunnen worden verkregen.	Aanbesteder handhaaft de voorgeschreven verrekenmethodiek. RVB schrappt op basis van voortschrijdend inzicht de eis van 5% korting op de gehanteerde prijzen op Bouwkosten.nl. Voor het laatste deel van uw vraag wordt verwezen naar antwoord (...) waarin een “vangnetbepaling” is geïntroduceerd voor gevallen waarin de prijzen op Bouwkosten.nl tot onevenredige prijzen kunen leiden.
474	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Bouwkosten.nl	Is opdrachtgever bereid de abonnementskosten te vergoeden voor de looptijd van de NOK2 overeenkomst?	Nee. Abonnementskosten voor Bouwkosten.nl worden niet afzonderlijk vergoed en dienen in de bedrijfsvoering te worden verdisconteerd. Zie antwoorden 17 en 19.
475	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Chroom 6	Is er een inventarisatie aanwezig van Chroom6? Kan opdrachtgever bevestigen dat eventuele vertraging, stagnatie en/of aanvullende werkzaamheden als gevolg van een onvolledige of niet-tijdig beschikbare inventarisatie niet voor rekening en risico van opdrachtnemer komen?	Zie bijlagen 12 NOK 2 format CEW artikel 15
476	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Professioneel opdrachtgeverschap	Kunt u aangeven welke maatregelen binnen de opdrachtgeverorganisatie zijn getroffen om vertraging als gevolg van interne besluitvorming te voorkomen? Wij verzoeken u hierbij de bevoegdheden van de betrokken functionarissen, de doorlooptijden voor besluitvorming en de escalatieprocedure gedurende de uitvoering te beschrijven.	Zie artikel 27 van de raamovereenkomst. De doorlooptijden zijn geheel afhankelijk van het soort escalatie, maar zullen binnen redelijke termijn worden afgehandeld. De raamovereenkomst voorziet in een escalatieladder.
477	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Ontwerpverantwoordelijkheid	•Wie draagt binnen NOK 2 de ontwerpverantwoordelijkheid? •Welke ontwerpuitgangspunten verstrekt opdrachtgever en welke verantwoordelijkheid blijft bij de opdrachtnemer? •Hoe wordt omgegaan met ontwerpwijzigingen tijdens de uitvoering?	Binnen NOK2 ligt de ontwerpuitwerking bij opdrachtnemer. Opdrachtgever verstrekt de uitgangspunten, technische eisen en FUTP's. Ontwerpwijzigingen worden behandeld conform de wijzigings- en verrekenafspraken uit de overeenkomst.
478	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Uitvoering en risico's	•Hoe wordt omgegaan met vertragingen door netcongestie, vergunningen, flora- en faunaonderzoeken en stikstofproblematiek? •Welke risico's zijn in dergelijke situaties verrekenbaar? •Welke eisen gelden voor fasering wanneer de bedrijfsvoering van Defensie niet mag worden verstoord?	Niet-toerekenbare vertragingen door onder meer netcongestie, vergunningen, ecologie of vergelijkbare omstandigheden worden per geval beoordeeld; aantoonbare gevolgen kunnen aanleiding geven tot termijnverlenging en/of verrekening. Fasering wordt afgestemd met RVB en Defensie, waarbij de operationele continuïteit van Defensie leidend is.

479	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	AI en digitalisering	•In hoeverre staat opdrachtgever het gebruik van AI en geautomatiseerde verwerking toe bij inspectiedata, rapportages en administratieve vastlegging? •Welke eisen gelden daarbij voor databescherming, opslag, certificering, controleerbaarheid en herleidbaarheid?	:Gebruik van AI is toegestaan voor zover wordt voldaan aan de geldende eisen voor informatiebeveiliging, vertrouwelijkheid en gegevensbescherming. Verwerking van gegevens met een Te Beschermen Belang dient plaats te vinden conform de ABRO en de door Opdrachtgever gestelde beveiligingseisen.
480	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Label C	Geldt de Label C-verplichting binnen deze raamovereenkomst uitsluitend voor gebouwen met een kantoorfunctie cf. wet- en regelgeving, of verwacht opdrachtgever ook labelverbetering voor overige gebruiksfuncties?	De Label C-verplichting ziet uitsluitend op kantoorgebouwen. Zie antwoord 30.
481	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Label C	In het Plan van Aanpak wordt specifiek alleen gevraagd naar een plan voor het uitvoeren van de EML maatregelen. Klopt het dat de Label C verplichting hierin niet beoordeeld wordt?	
482	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Zelfstandig moment	In paragraaf 7.3.3 van het PvE NOK1 staat dat alle bevindingen die nodig zijn om te voldoen aan de EML-eisen worden opgenomen, ongeacht of uitvoering op een zelfstandig of natuurlijk moment plaatsvindt. Tijdens de informatiebijeenkomst is bij de toelichting op de verwachte uitvoering met name gesproken over EML-maatregelen die op een zelfstandig moment worden uitgevoerd. Kan Opdrachtgever verduidelijken welke maatregelen via NOK2 kunnen worden opgedragen? Betreft dit uitsluitend maatregelen die op een zelfstandig moment moeten worden uitgevoerd, of kunnen ook maatregelen die gekoppeld zijn aan een natuurlijk moment onderdeel worden van NOK2?	Ja. De Label C-verplichting vormt geen afzonderlijk beoordelingsaspect. In het artikel in NOK 1 in paragraaf 7.3.3 van het PvE NOK1 staat dat alle bevindingen die nodig zijn om te voldoen aan de EML-eisen worden opgenomen, ongeacht of uitvoering op een zelfstandig of natuurlijk moment plaatsvindt en dat is juist. Tijdens de presentatie hebben wij de beslisboom laten zien dat ook EML werkzaamheden op een natuurlijk moment kunnen worden uitgevoerd. M.a.w. zowel EML maatregelen die op een zelfstandig moment moeten worden uitgevoerd én maatregelen die gekoppeld zijn aan een natuurlijk moment kunnen onderdeel worden van de NOK2.
483	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Quick Scan	In paragraaf 7.4 van het PvE NOK1 is beschreven dat de Coördinerend inspecteur de aangeleverde EML-opname eerst via een Quick scan en vervolgens via een gedetailleerde kwalitatieve en kwantitatieve controle laat beoordelen. Een maximale beoordelingstermijn voor deze stappen is niet vermeld. Welke maximale doorlooptijd hanteert Opdrachtgever voor de Quick scan, de gedetailleerde beoordeling en een eventuele herbeoordeling na correctie?	De kwaliteit van de inspecteurs moet door uw kwaliteitsexpert/team (ON) worden beoordeeld alvorens u dit aan OG stuurt, zodat u kan zorgen voor de "first time right" kwaliteit. Onjuist ingediende excels krijgt u (direct) na de quickscan geretourneerd. In de leidraad en de voorlichtingspresentatie hebben wij de tijdslijnen aangeven, welke OG nodig heeft om het resultaat te beoordelen. Een goed door u aangeleverde kwaliteit betekent dat er geen correctierondes nodig zijn.
484	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Screening	In paragraaf 5.5 van het PvE NOK1 staat dat voor bepaalde Defensielocaties een uitgebreidere toelatingsprocedure kan gelden, waarvoor Opdrachtnemer een doorlooptijd van minimaal acht weken moet inplannen. Tijdens de werkvoorbereiding geeft de SPOC van Defensie aan of deze procedure van toepassing is. Kan Opdrachtgever aangeven op welk moment uiterlijk per complex bekend wordt gemaakt of deze bijzondere screening noodzakelijk is? Kan deze informatie reeds bij verstrekking van de betreffende Nadere Overeenkomst worden meegegeven, zodat de screening direct kan worden gestart?	Zie vraag 426. Dit moet het uitvoeringsteam van OG in de CEW c.q. opdrachtverstrekking aangeven.
485	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Aanvullende inzet	Opdrachtnemer voert binnen NOK1 een 100%-opname uit. In de praktijk kan de door Opdrachtgever beschikbare gestelde vastgoedinformatie ontbreken, verouderd of onvolledig blijken, waardoor tijdens de eerste opname niet alle onderdelen volledig kunnen worden beoordeeld. Kan Opdrachtgever verduidelijken hoe wordt omgegaan met aanvullende inzet die aantoonbaar noodzakelijk wordt doordat de beschikbaar gestelde informatie onvolledig of niet actueel blijkt, bijvoorbeeld een aanvullend locatiebezoek? Welke aanvullende werkzaamheden worden geacht onderdeel te zijn van de vaste NOK1-prijs en welke komen voor separate verrekening in aanmerking?	ON moet de ontbrekende zaken melden voor de kick off, zodat dit door OG, ON in samenspraak met de Gebruiker opgelost kan worden voordat u de opname gaat doen. De opname wordt afgeprijsd volgens de raamovereenkomst en het prijzenboek. Zie ook paragraaf 19.2-19.4 van de raamovereenkomst als door onvoorziene omstandigheden er vertraging is op de Defensielocatie.
486	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Verzekering	ROK – Algemeen: De raamovereenkomst bevat geen bepaling over verzekeringen. Verzoek: bevestig of, naast de verzekeringsparagraaf uit de UAV 2012, een aanvullende verzekeringsplicht geldt (o.a. CAR-verzekering en/of bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering), en zo ja, met welke minimale dekking.	Dit is opgenomen in de (vernieuwde) Raamovereenkomst. Zie artikel 16.
487	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	AKWR	ROK- Artikel 8.1 sub 5: Het gehanteerde percentage AKW&R van 10% is voor Opdrachtnemer te laag om de opslag voor algemene kosten, winst en risico dekkend te maken. Verzoek: pas artikel 8.1 sub 5 aan naar een percentage AKW&R van minimaal 13%.	Nee. Het percentage AKW&R van 10% wordt gehandhaafd. Zie eerdere antwoorden hierover, waaronder antwoord 79.

488	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Stopzetting procedure	ROK - Artikel 8.5: Artikel 8.5 bepaalt dat Opdrachtnemer geen kosten vergoed krijgt voor het opstellen en indienen van offertes, ook niet bij aanpassing of stopzetting. Voor NOK 2-offertes (detailbegroting conform NEN 2699 niveau 4) is dit een aanzienlijke inspanning. Verzoek: pas artikel 8.5 aan zodat bij stopzetting of niet-gunning door Opdrachtgever, nadat een offerte reeds is ingediend, een vergoeding van de calculatiekosten wordt toegekend.	Nee. Kosten voor het opstellen, indienen of aanpassen van offertes worden niet vergoed, ook niet bij stopzetting of niet-verstrekking van een NOK.
489	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Geheimhouding boete	ROK – Artikel 13.3: De boete van € 25.000 per gebeurtenis bij schending van de geheimhoudingsverplichting is niet gemaximeerd, ook niet bij meerdere gebeurtenissen binnen één schending of project. Verzoek: neem in artikel 13.3 een maximum op voor de cumulatieve boete per raamovereenkomst c.q. per Nadere Overeenkomst.	Nee. Artikel 13.3 wordt niet aangepast en er wordt geen maximaal boetebedrag opgenomen. Zie ook eerdere antwoorden ontrent dit onderwerp.
490	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	RAL	In de aanbestedingsleidraad is opgenomen dat opdrachten met een Te Beschermen Belang (TBB) van niveau 1, 2 of 3 buiten de scope van deze raamovereenkomst vallen. Voor het bepalen van de toepasselijke beveiligingseisen is de Rubriceringsaanduidingslijst (RAL) leidend. Kan Opdrachtgever verduidelijken of voor de gehele raamovereenkomst één RAL van toepassing is, of dat de toepasselijke RAL/TBB-classificatie per Nadere Overeenkomst en/of per complex wordt vastgesteld? Tevens ontvangen wij graag bevestiging op welk moment de betreffende RAL aan Opdrachtnemer wordt verstrekt, zodat de benodigde beveiligingsmaatregelen voor onder andere systemen, gegevensopslag, apparatuur, medewerkers en gegevensuitwisseling tijdig kunnen worden ingericht.	Het is TBB niveau 4, hetgeen wordt vastgesteld door de Gebruiker op locatie. Welke ruimten u kunt betreden tijdens de uitvoering wordt eveneens vastgesteld door de Gebruiker tijdens de kick off. Het overhandigen van een RAL is derhalve niet van toepassing. U kunt uitgaan van de beveiligingseisen op niveau TBB4. Zie ook de ABRO bijlage.
491	Inschrijffase		1 Perceel Noord-Nederland 1, Perceel Noord-Nederland 2, Perceel Noord-Nederland 3, Perceel Oost-Nederland 1, Perceel Oost-Nederland 2, Perceel Zuid + Zuidwest Nederland, Perceel Noordwest Nederland 1, Perceel Noordwest Nederland 2, Perceel Noordwest Nederland 3, Perceel Zuid-Nederland 1, Perceel Zuid-Nederland 2, Perceel Zuid-Nederland	Functionarissen	In de aanbestedingsstukken wordt op hoofdlijnen beschreven hoe de samenwerking tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer vormgegeven wordt. Het is voor ons echter niet duidelijk welke functionarissen/rollen aan de zijde van Opdrachtgever worden ingezet gedurende de looptijd van het raamcontract en bij de uitvoering van de EML-maatregelen. Kan Opdrachtgever nader toelichten hoe de organisatie aan de zijde van Opdrachtgever is ingericht, en daarbij aangeven; a. Welke functionarissen/rollen onderdeel zijn van het opdrachtgeversteam; b. Wie het primaire aanspreekpunt is voor de opdrachtnemer op contract-, project- en technisch/inhoudelijk niveau	Per perceel krijgt u een dedicated uitvoeringsteam met o.a. een projectleider en technisch manager van het EML programma als opdrachtgever voor de operationele processen. Op contractniveau is er een contractmanager/beheerder van het EML programmateam. Wijzingen voorbehouden.